

Regeringens proposition

1999/2000:39

Registrering av fastighetsrättsliga förhållanden, m.m. Prop. 1999/2000:39

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 2 december 1999.

Göran Persson

Britta Lejon
(Justitiedepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

Propositionen innehåller förslag till en ny författningsreglering som gäller registrering av fastigheter. Förslagen är föranledda av att den s.k. fastighetsdatareformen numera är slutförd. En översyn av regelverket har blivit nödvändig också därför att integritetsfrågorna har kommit i nytt ljus genom EG:s dataskyddsdirektiv (95/46/EG) och den nya personuppgiftslagen (1998:204).

I propositionen föreslås att de nuvarande inskrivnings- och fastighetsregistren i fortsättningen skall ingå som skilda delar, inskrivningsdelen och allmänna delen, i ett gemensamt fastighetsregister. Det nya fastighetsregistret skall också innehålla en adressdel, en byggnadsdel och en taxeringsuppgiftsdel.

De från integritetssynpunkt viktiga yttre ramarna för det nya fastighetsregistret skall enligt förslaget slås fast i en ny lag. I lagen skall fastighetsregistrets yttre ramar anges och registrets ändamål preciseras. Fastighetsregistrets primära syfte skall vara att ge offentlighet åt den information som ingår i registret. I lagen skall det också anges vilka begränsningar för användningen av uppgifter från registret som är nödvändiga av integritets- och säkerhetsskäl.

Propositionen innehåller vidare förslag till ändrad lydelse av bestämmelserna om inskrivning i 19 kap. jordabalken. Översynen av förfarandereglererna är främst en följd av införandet av den nya lagen om domstolsärenden. Också de överklagandebestämmelser som tillämpas på inskrivningsområdet har moderniserats.

Vidare föreslås att kronans jordebok inte längre skall föras. Det föreslås också att vissa bestämmelser om härads- och skogsallmänningar ändras.

Slutligen föreslås att ett flertal äldre fastighetsrättsliga lagar som har förlorat praktisk betydelse skall upphävas.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2000.

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	6
2	Lagtext.....	7
2.1	Förslag till lag om fastighetsregister	7
2.2	Förslag till lag om upphävande av vissa lagar på fastighetsrättens område.....	11
2.3	Förslag till lag om ändring i jordabalken	12
2.4	Förslag till lag om ändring i lagen (1970:995) om införande av nya jordabalken	26
2.5	Förslag till lag om ändring i miljöbalken	27
2.6	Förslag till lag om ändring i lagen (1927:79) om rätt för borgenär till betalning ur ersättning på grund av brandförsäkringsavtal.....	28
2.7	Förslag till lag om ändring i lagen (1927:85) om dödande av förkommen handling	29
2.8	Förslag till lag om ändring i lagen (1952:166) om häradssällmänningar	30
2.9	Förslag till lag om ändring i lagen (1952:167) om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna.....	32
2.10	Förslag till lag om ändring i förköpslagen (1967:868).....	34
2.11	Förslag till lag om ändring i fastighetsbildningslagen (1970:988).....	36
2.12	Förslag till lag om ändring i lagen (1970:989) om införande av fastighetsbildningslagen	40
2.13	Förslag till lag om ändring i lagen (1970:990) om förmånsrätt för fordran på grund av fastighetsbildning.....	41
2.14	Förslag till lag om ändring i lagen (1971:1037) om äganderättsutredning och legalisering	42
2.15	Förslag till lag om ändring i expropriationslagen (1972:719).....	43
2.16	Förslag till lag om ändring i ledningsrättslagen (1973:1144).....	44
2.17	Förslag till lag om ändring i anläggningslagen (1973:1149).....	45
2.18	Förslag till lag om ändring i lagen (1975:1132) om förvärv av hyresfastighet m.m.	46
2.19	Förslag till lag om ändring i bostadsförvaltningslagen (1977:792).....	47
2.20	Förslag till lag om ändring i jordförvärvslagen (1979:230).....	48
2.21	Förslag till lag om ändring i fastighetstaxeringslagen (1979:1152).....	49
2.22	Förslag till lag om ändring i lagen (1982:352) om rätt till fastighetsförvärv för ombildning till bostadsrätt	50
2.23	Förslag till lag om ändring i lagen (1984:404) om stämpelskatt vid inskrivningsmyndigheter	51
2.24	Förslag till lag om ändring i lagen (1985:658) om arrendatorers rätt att förvärva arrendestället.....	52

2.25	Förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (1987:10).....	53
2.26	Förslag till lag om ändring i lagen (1987:11) om exploateringssamverkan.....	54
2.27	Förslag till lag om ändring i lagen (1988:950) om kulturminnen m. m.....	55
2.28	Förslag till lag om ändring i lagen (1989:31) om förvaltning av vissa samägda jordbruksfastigheter.....	56
2.29	Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1537) om lägenhetsregister.....	57
3	Ärendet och dess beredning.....	58
4	Bakgrund.....	60
4.1	Registrering av fastigheter och tomträtter.....	60
4.2	Behovet av en översyn av lagstiftningen.....	61
5	Fastighetsdatasystemet.....	64
5.1	Register som ingår i fastighetsdatasystemet.....	64
5.2	Några andra register med fastighetsanknytning.....	68
6	EG:s dataskyddsdirektiv.....	71
7	Register- och integritetsfrågor.....	73
7.1	Vissa utgångspunkter för regeringens överväganden och förslag.....	73
7.2	Registerfrågan. Namnet på registret och dess olika delar.....	74
7.3	Dispositionen av det nya regelverket.....	78
7.4	Personuppgiftsansvaret.....	79
7.5	Ändamålen med registret m.m.....	82
7.6	Registrets innehåll.....	85
7.7	Begränsningar för användningen av personuppgifter i registret.....	91
7.7.1	Begränsningar vid direktåtkomst samt urval och bearbetningar m.m.....	93
7.7.2	Försäljning av uppgifter.....	102
7.7.3	Utlämnande av uppgifter till utlandet.....	103
8	Förslag i anledning av slutförandet av fastighetsdatareformen.....	105
8.1	Förande av fastighetsböcker och tomträttsböcker.....	105
8.2	Förande av jordregister och stadsregister.....	108
9	Inskrivningsförfarandet.....	111
9.1	Reglerna i jordabalken om inskrivning.....	111
9.2	Överklagande av beslut i inskrivningsärenden m.m.....	114
10	Rättelse och skadestånd.....	117
11	Vissa äldre rättsförhållanden.....	123
12	Häradsallmänningar och allmänningsskogar i Norrland och Dalarna.....	127
12.1	Gällande ordning.....	127

12.2	Ändrade bestämmelser om avyttring och om införlivning av mark, m.m.	129
13	Kostnader och ikraftträdande.....	132
14	Författningskommentar.....	133
14.1	Förslaget till lag om fastighetsregister	133
14.2	Förslaget till lag om upphävande av vissa lagar på fastighetsrättens område.....	146
14.3	Förslaget till lag om ändring av jordabalken.....	147
14.4	Förslaget till lag om ändring i lagen (1952:166) om häradsallmänningar	168
14.5	Förslaget till lag om ändring i lagen (1952:167) om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna.....	169
14.6	Förslaget till lag om ändring i lagen (1970:995) om införande av nya jordabalken	169
14.7	Förslaget till lag om ändring i fastighetsbildningslagen (1970:988).....	170
14.8	Förslaget till lag om ändring i lagen (1970:989) om införande av fastighetsbildningslagen	172
14.9	Övriga lagförslag.....	172
Bilaga 1	Sammanfattning av betänkandet Fastighetsdataregister SOU 1997:3	174
Bilaga 2	Lagförslaget i betänkandet SOU 1997:3	177
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanser som har yttrat sig över betänkandet Fastighetsdataregister (SOU 1997:3)	180
Bilaga 4	Sammanfattning av promemorian Ds 1998:25	181
Bilaga 5	Lagförslagen i Ds 1998:25	182
Bilaga 6	Förteckning över remissinstanser som yttrat sig över Ds 1998:25	233
Bilaga 7	Lagförslaget i rapporten Om avyttring och införlivning av mark.....	234
Bilaga 8	Förteckning över remissinstanser som har yttrat sig över rapporten Om avyttring och införlivning av mark	238
Bilaga 9	Lagrådsremissens lagtext.....	239
Bilaga 10	Lagrådets yttrande.....	297
	Utdrag ur protokoll vid regeringsammanträde den 2 december 1999.....	304
	Rättsdatablad.....	306

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om fastighetsregister,
2. lag om upphävande av vissa lagar på fastighetsrättens område,
3. lag om ändring i jordabalken,
4. lag om ändring i lagen (1970:995) om införande av nya jordabalken,
5. lag om ändring i miljöbalken,
6. lag om ändring i lagen (1927:79) om rätt för borgenär till betalning ur ersättning på grund av brandförsäkringsavtal,
7. lag om ändring i lagen (1927:85) om dödande av förkommen handling,
8. lag om ändring i lagen (1952:166) om häradsallmänningar,
9. lag om ändring i lagen (1952:167) om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna,
10. lag om ändring i förköpslagen (1967:868),
11. lag om ändring i fastighetsbildningslagen (1970:988),
12. lag om ändring i lagen (1970:989) om införande av fastighetsbildningslagen,
13. lag om ändring i lagen (1970:990) om förmånsrätt för fordran på grund av fastighetsbildning,
14. lag om ändring i lagen (1971:1037) om äganderättsutredning och legalisering,
15. lag om ändring i expropriationslagen (1972:719),
16. lag om ändring i ledningsrättslagen (1973:1144),
17. lag om ändring i anläggningslagen (1973:1149),
18. lag om ändring i lagen (1975:1132) om förvärv av hyresfastighet m.m.,
19. lag om ändring i bostadsförvaltningslagen (1977:792),
20. lag om ändring i jordförvärvslagen (1979:230),
21. lag om ändring i fastighetstaxeringslagen (1979:1152),
22. lag om ändring i lagen (1982:352) om rätt till fastighetsförvärv för ombildning till bostadsrätt,
23. lag om ändring i lagen (1984:404) om stämpelskatt vid inskrivningsmyndigheter,
24. lag om ändring i lagen (1985:658) om arrendatorers rätt att förvärva arrendestället,
25. lag om ändring i plan- och bygglagen (1987:10),
26. lag om ändring i lagen (1987:11) om exploateringssamverkan,
27. lag om ändring i lagen (1988:950) om kulturminnen m.m.,
28. lag om ändring i lagen (1989:31) om förvaltning av vissa samägda jordbruksfastigheter, samt
29. lag om ändring i lagen (1995:1537) om lägenhetsregister.

2 Lagtext

2.1 Förslag till lag om fastighetsregister

Härigenom föreskrivs följande.

Inledande bestämmelser

1 § För de ändamål som anges i 2 § skall med hjälp av automatiserad behandling föras ett register benämnt fastighetsregistret. Detta skall ge offentlighet åt den information som ingår i registret (fastighetsanknuten information).

Med personuppgifter avses i denna lag detsamma som i personuppgiftslagen (1998:204).

Registerändamål

2 § I fråga om personuppgifter skall registret ha till ändamål att tillhandahålla uppgifter för

1. verksamhet för vilken staten eller en kommun ansvarar enligt lag eller annan författning och

a) som avser sådan egendom som registreras i fastighetsregistret,

b) som för att kunna utföras förutsätter tillgång till fastighetsanknuten information, eller

c) som avser fullgörande av underrättelseskyldighet,

2. omsättning av sådan egendom som registreras i fastighetsregistret,

3. kreditgivning, försäkringsgivning eller annan allmän eller enskild verksamhet där fastighetsanknuten information utgör underlag för prövningar eller beslut,

4. fastighetsförvaltning, byggande eller annan liknande åtgärd,

5. aktualisering, komplettering eller kontroll av fastighetsanknuten information som finns i kund- eller medlemsregister eller liknande register, eller

6. uttag av urval av personuppgifter för direkt marknadsföring, dock med den begränsning som följer av 11 § personuppgiftslagen (1998:204).

Registerinnehåll

3 § Den fastighetsanknutna informationen skall vara uppdelad i

1. en allmän del,

2. en inskrivningsdel,

3. en adressdel,

4. en byggnadsdel, och

5. en taxeringsuppgiftsdel.

Registret får även innehålla annan information som har samband med information som ingår i någon av registrets delar (tilläggsinformation). Tilläggsinformationen skall redovisas skild från registrets delar.

Regeringen får meddela närmare föreskrifter om innehållet i de olika delarna av fastighetsregistret och om tilläggsinformation.

Behörighet att föra in uppgifter i registret

4 § I 19 kap. fastighetsbildningslagen (1970:988) och 19 kap. jordabalken finns bestämmelser om vem som får föra in och ta bort uppgifter i fastighetsregistrets allmänna del och inskrivningsdel.

Regeringen meddelar föreskrifter om vem som får föra in och ta bort uppgifter i fastighetsregistrets övriga delar liksom vem som får föra in och ta bort tilläggsinformation.

Personuppgiftsansvarig, m.m.

5 § Lantmäteriverket är personuppgiftsansvarig enligt personuppgiftslagen (1998:204) för fastighetsregistret.

6 § Lantmäteriverket skall se till att det inte uppkommer otillbörligt intrång i registrerades personliga integritet eller risker från säkerhetssynpunkt. För dessa syften får verket i enskilda fall ställa upp ytterligare villkor utöver dem som anges i 7–10 §§.

Direktåtkomst

7 § Direktåtkomst till personuppgifter får medges endast för sådana ändamål som anges i 2 § 1–4.

Direktåtkomst får inte medges så att det är möjligt att använda namn, personnummer eller del av personnummer som sökbegrepp.

Direktåtkomst får medges för sökningar endast på en fastighet, tomträtt, samfällighet eller byggnad i taget. Om det finns särskilda skäl, får dock Lantmäteriverket i enskilda fall medge att sökningar sker på fler än en fastighet, tomträtt, samfällighet eller byggnad i taget.

Begränsningarna i andra och tredje styckena gäller inte för

1. verksamhet där det ingår att föra in uppgifter i registret,
2. verksamhet som avser förrättning enligt fastighetsbildningslagen (1970:988) eller motsvarande lag.

Urval och bearbetningar

8 § Vid urval och bearbetningar av personuppgifter som Lantmäteriverket gör för någon annans räkning får uppgifter om inteckningar inte behandlas. Om urvalet eller bearbetningen avser utlämnande av uppgifter om personnummer, får åtgärden vidtas endast för det ändamål som anges i 2 § 5.

Bestämmelserna i första stycket gäller inte om annat följer av lag eller annan författning.

Åtgärder som enligt första stycket inte är tillåtna får ändå vidtas, om Lantmäteriverket i enskilda fall finner att det finns särskilda skäl för det.

9 § Vid urval eller bearbetningar av personuppgifter som Lantmäteriverket gör för någon annans räkning för direkt marknadsföring får uppgifter om personnummer, födelsetid, civilstånd, utmätning, konkurs eller standardpoäng inte behandlas.

Åtgärder som enligt första stycket inte är tillåtna får ändå vidtas, om Lantmäteriverket i enskilda fall finner att det finns särskilda skäl för det.

Utlämnande på upptagning för automatiserad behandling

10 § Personuppgifter som avser inteckningar får inte lämnas ut på upptagning för automatiserad behandling. Uppgifter om personnummer får lämnas ut på sådan upptagning endast vid behandlingar enligt 2 § 5.

Bestämmelserna i första stycket gäller inte om annat följer av lag eller annan författning.

Åtgärder som enligt första stycket inte är tillåtna får ändå vidtas, om Lantmäteriverket i enskilda fall finner att det finns särskilda skäl för det.

Avgifter

11 § Användningen av fastighetsregistret får vara avgiftsbelagd. Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgifter.

Överklagande

12 § Beslut som Lantmäteriverket eller en annan myndighet har meddelat enligt denna lag eller enligt föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av denna lag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätt.

För överklagande av beslut om avgift för användningen av fastighetsregistret gäller särskilda bestämmelser.

Skadestånd

13 § Om personuppgifter i fastighetsregistret har behandlats i strid med 2 eller 7–10 § denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av denna lag, tillämpas 48 § personuppgiftslagen (1998:204). Ersättningskyldigheten får dock inte jämkas, om felet har berott på någon som enligt lag eller annan författning har haft rätt att föra in eller på annat sätt behandla uppgifter i registret.

I 19 kap. fastighetsbildningslagen (1970:988) och i 18 och 19 kap. jordabalken finns ytterligare bestämmelser om skadestånd på grund av fel i fastighetsregistrets allmänna del och i dess inskrivningsdel.

Rättelse

14 § I fråga om rättelse av personuppgifter i fastighetsregistrets allmänna del och i dess inskrivningsdel tillämpas 19 kap. fastighetsbildningslagen (1970:988) och 19 kap. jordabalken i stället för 28 § personuppgiftslagen (1998:204).

I fråga om rättelse av uppgifter i fastighetsregistrets övriga delar tillämpas 28 § personuppgiftslagen. Frågor om sådan rättelse skall prövas

av annan än den personuppgiftsansvarige, om regeringen för viss del av registret eller för vissa uppgifter har föreskrivit det.

Prop. 1999/2000:39

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

2.2 Förslag till lag om upphävande av vissa lagar på fastighetsrättens område

Prop. 1999/2000:39

Härigenom föreskrivs att följande lagar skall upphöra att gälla vid utgången av juni 2000:

1. lagen (1905:31 s. 1) rörande avgäld från avsöndrad lägenhet,
2. lagen (1907:15 s. 1) angående avlösning av avgäld från avsöndrad lägenhet,
3. lagen (1912:277) om avlösning av vissa frälseräntor, och
4. lagen (1935:101) om inlösen av vissa frälseräntor.

2.3 Förslag till lag om ändring i jordabalken

Härigenom föreskrivs i fråga om jordabalken¹

dels att 19 kap. skall upphöra att gälla,

dels att i 2 kap. 3 §, 18 kap. 10 §, 20 kap. 4, 6, 7, 13 och 14 §§, 22 kap. 3, 4 och 12 §§ samt 23 kap. 2 § ordet ”fastighetsboken” skall bytas ut mot ”fastighetsregistrets inskrivningsdel” och att i 13 kap. 15 och 25 §§ samt 21 kap. 4 § ordet ”tomträttsboken” skall bytas ut mot ”fastighetsregistrets inskrivningsdel”,

dels att 6 kap. 7 §, 13 kap. 16 och 18 §§, 18 kap. 8 §, 20 kap. 5 §, 21 kap. 6 §, 22 kap. 2 § samt 24 kap. 1 och 2 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i balken skall införas ett nytt kapitel, 19 kap., av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

7 §²

Har fastighet överlåtits och har därefter förre ägaren upplåtit panträtt i fastigheten, gäller upplåtelsen, om borgenären vid upplåtelsen eller, när fordringen därefter överlåtits till annan, denne vid sitt förvärv varken ägde eller bort äga kännedom om äganderättsöverlåtelsen. Om fastigheten överlåtits även till annan, äger vad som sagts nu tillämpning i fråga om upplåtelse som den senare förvärvaren gjort.

Första stycket äger tillämpning även när fastigheten övergått genom sådant förvärv som avses i 17 kap. 11 §.

Vid tillämpning av första stycket skall den som förlitat sig på ett *högst sex månader gammalt eller, i fråga om förhållanden i inskrivningsregister, högst en månad gammalt gravationsbevis* anses ha varit i god tro, om det inte framgår av omständigheterna att han på annat sätt har fått eller borde ha fått kännedom om äganderättsöverlåtelsen.

Vid tillämpning av första stycket skall den som *har* förlitat sig på ett högst en månad gammalt gravationsbevis anses ha varit i god tro, om det inte framgår av omständigheterna att han *eller hon* på annat sätt har fått eller borde ha fått kännedom om äganderättsöverlåtelsen.

¹ Senaste lydelse av
19 kap. 2 § 1974:820
19 kap. 9 § 1971:1034
19 kap. 13 § 1992:448
19 kap. 14 § 1994:1036
19 kap. 17 § 1990:445
19 kap. 21 § 1981:784
19 kap. 23 § 1974:820
19 kap. 24 § 1974:820.

² Senaste lydelse 1985:172.

13 kap.

16 §

Anser tomträttshavaren att skäl för uppsägning *ej föreligger*, får han klandra uppsägningen. Väcker *ej* talan inom tre månader efter det att uppsägningen antecknades i *tomträttsboken*, är rätten till talan förlorad.

Anser tomträttshavaren att *det inte finns* skäl för uppsägning, får han *eller hon* klandra uppsägningen. *Om tomträttshavaren inte väcker* talan inom tre månader efter det att uppsägningen antecknades i *fastighetsregistrets inskrivningsdel*, är rätten till talan förlorad.

18 §

När *det åligger* fastighetsägaren att lösa egendom, skall talan om *lösesummans bestämmande* väckas inom ett år efter det att uppsägningen antecknades i *tomträttsboken* eller, om talan väckts enligt 16 §, inom ett år efter det att domen i målet vann laga kraft. Om tiden *ej iakttages*, förfaller uppsägningen. Talan får väckas av såväl fastighetsägaren som tomträttshavaren.

När fastighetsägaren *är skyldig* att lösa egendom, skall talan om *lösesumman* väckas inom ett år efter det att uppsägningen antecknades i *fastighetsregistrets inskrivningsdel*. *Om tomträttshavaren har klandrat uppsägningen* enligt 16 §, får talan om *lösesumman i stället väckas* inom ett år efter det att domen i målet *om klander* vann laga kraft. Om tiden *inte iakttas*, förfaller uppsägningen. Talan får väckas av såväl fastighetsägaren som tomträttshavaren.

Sedan *dom varigenom lösesumman blivit bestämd* vunnit laga kraft, skall lösesumman inom en månad *ned sättas* hos länsstyrelsen. *Nedsättning* behöver dock *icke ske* tidigare än en månad före den dag till vilken uppsägningen ägt rum. *Sker nedsättning ej* inom föreskriven tid, skall länsstyrelsen på ansökan *låta uttaga* beloppet som om betalningsskyldighet ålagts genom domen. När *nedsättning ägt rum*, skall länsstyrelsen genast *göra anmälan därom* till inskrivningsmyndigheten för anteckning i *tomträttsboken*.

Sedan *domen om lösesumman har vunnit* laga kraft, skall lösesumman inom en månad *deponeras* hos länsstyrelsen. *Lösesumman* behöver dock *inte deponeras* tidigare än en månad före den dag till vilken uppsägningen *har ägt rum*. *Om lösesumman inte deponeras* inom föreskriven tid, skall länsstyrelsen efter ansökan *ta ut* beloppet som om betalningsskyldighet *hade* ålagts genom domen. När *lösesumman har deponerats*, skall länsstyrelsen genast *anmäla detta* till inskrivningsmyndigheten för anteckning i *fastighetsregistrets inskrivningsdel*.

Medel som *ned satts* skall ofördröjligen *insättas* i bank mot ränta.

Medel som *har deponerats* skall ofördröjligen *sättas in* i bank mot ränta.

18 kap.**8 §³**

Har ärende angående anteckning enligt 19 kap. 20 § att talan blivit väckt om äganderätt till fast egendom eller enligt 20 kap. 14 § att ägares rätt att förfoga över egendomen är inskränkt eller enligt 7 § förköpslagen (1967:868) att kommun beslutat utöva förköpsrätt i fråga om egendomen upptagits på inskrivningsdag, får den som därefter förvärvat egendomen eller annan rättighet i denna än panträtt icke till stöd för beståndet av förvärvet eller rätten till ersättning enligt 4 § andra stycket åberopa att han vid förvärvet varken ägde eller bort äga kännedom om omständighet som avses med anteckningen. Motsvarande gäller i fråga om anteckning enligt 21 kap. 4 § att tomträttshavares rätt att upplåta servitut eller rätt till elektrisk kraft i tomträtten är inskränkt.

Sedan ett ärende om anteckning enligt 19 kap. 29 § första stycket, 20 kap. 14 § eller 21 kap. 4 § denna balk eller 7 § förköpslagen (1967:868) har tagits upp på en inskrivningsdag, får den som därefter har förvärvat egendomen eller någon annan rättighet i denna än panträtt inte till stöd för beståndet av förvärvet eller rätten till ersättning enligt 4 § andra stycket åberopa att han eller hon vid förvärvet varken ägde eller bort äga kännedom om den omständighet som har antecknats.

Bestämmelserna i 6 kap. 7 § tredje stycket och 7 a § gäller också vid bedömningen av om vid förvärv av panträtt god tro föreligger i fråga om en omständighet som avses med anteckning enligt första stycket.

19 kap. Handläggning av inskrivningsärenden m.m.**Allmänna bestämmelser om inskrivning***Inskrivning*

1 § Inskrivning enligt denna balk skall göras i fastighetsregistrets inskrivningsdel. Bestämmelser om fastighetsregistret finns i lagen (2000:000) om fastighetsregister.

Inskrivningsärenden

2 § Inskrivningsärenden är ärenden om lagfart, inteckning eller annan inskrivning enligt 20–24 kap. samt ärenden om anteckning enligt 29 och 30 §§ i detta kapitel.

³ Senaste lydelse 1985:172.

Handläggande myndighet

3 § Inskrivningsärenden skall handläggas av inskrivningsmyndigheter, om inte regeringen med stöd av 27 § har bestämt något annat. Regeringen bestämmer inskrivningmyndigheternas verksamhetsområden.

4 § Ett inskrivningsärende skall handläggas av den inskrivningsmyndighet inom vars verksamhetsområde den fastighet som ärendet rör är belägen.

5 § En inskrivningsmyndighet skall ledas av en lagfaren domare.

För den som handlägger ett inskrivningsärende tillämpas bestämmelserna i 4 kap. 13–15 §§ rättegångsbalken om jäv.

Inskrivningsdag

6 § Ett inskrivningsärende skall tas upp på en inskrivningsdag.

Inskrivningsdag skall hållas varje måndag, tisdag, onsdag, torsdag och fredag, dock inte på helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton.

Inskrivningsdagen skall avslutas klockan tolv. En ansökan om inskrivning enligt 20–24 kap. eller en anmälan om anteckning enligt 29 och 30 §§ i detta kapitel som kommer in till inskrivningsmyndigheten efter denna tidpunkt anses gjord följande inskrivningsdag.

Om det samma dag som en ansökan eller anmälan tas upp görs en registrering i fastighetsregistrets allmänna del avseende den fastighet som ansökan eller anmälan avser, skall ansökan eller anmälan anses ha gjorts efter registreringen.

7 § Om ett inskrivningsärende enligt beslut av hovrätten eller Högsta domstolen skall tas upp till ny handläggning hos inskrivningsmyndigheten, skall ärendet tas upp på den inskrivningsdag då beslutet inkommer till myndigheten.

Dagbok och akter

8 § Inskrivningsmyndigheten skall föra dagbok över de inskrivningsärenden som handläggs av myndigheten.

9 § Inskrivningsmyndigheten skall sammanföra handlingarna i inskrivningsärendena i akter.

Om sökanden eller någon annan har lämnat någon uppgift eller förklaring av betydelse för ärendet, skall en anteckning om detta göras i akten. Detsamma gäller om en särskild utredning har gjorts i ärendet. I akten skall även tas in protokoll samt kallelser, förelägganden och andra beslut som inte skall antecknas i fastighetsregistrets inskrivningsdel.

Att skälen för vissa beslut skall antecknas i akten framgår av 19 och 25 §§.

Ansökan

10 § Den som vill ansöka om inskrivning enligt 20–24 kap. skall göra detta skriftligen. Regeringen får föreskriva att ansökan får göras i annan form.

Sökanden skall ge in de handlingar som åberopas till stöd för ansökan.

11 § En ansökan skall innehålla uppgifter om sökandens namn, personnummer och postadress. Ansökan skall också innehålla uppgift om sökandens telefonnummer till bostaden eller arbetsplatsen. Om sökanden företräds av ställföreträdare eller ombud, behöver telefonnummer dock inte anges. Nummer som avser ett hemligt telefonabonnemang behöver anges endast om inskrivningsmyndigheten begär det.

Om sökanden har en ställföreträdare, skall motsvarande uppgifter lämnas även om ställföreträdaren. Har sökanden utsett ombud, skall ombudets namn, postadress och telefonnummer anges.

Avser en ansökan något annat än inteckning, skall den även innehålla uppgift om överlåtarens, upplåtarens eller förvärvarens namn och, där sådant finns, person- eller organisationsnummer.

Avvisning

12 § En ansökan skall omedelbart avvisas, om

1. den inte har gjorts hos rätt inskrivningsmyndighet,
2. den inte har gjorts på det sätt som anges i 10 § första stycket, eller
3. det förvärv som sökanden åberopar uppenbarligen är sådant att det inte kan skrivas in i fastighetsregistrets inskrivningsdel.

Uppskov

13 § Om en ansökan avser en fastighet eller en del av en fastighet som ingår i en beslutad men inte fullbordad sammanläggning, skall inskrivningsmyndigheten besluta om uppskov i ärendet. Uppskov får dock inte beslutas om ansökan omedelbart skall avvisas enligt 12 § eller omedelbart avslås enligt någon bestämmelse i 20–24 kap.

Ärendet skall tas upp på nytt på den inskrivningsdag då ett meddelande har kommit in till inskrivningsmyndigheten om att sammanläggningen har fullbordats eller frågan om sammanläggning inte längre är aktuell.

14 § Om det är nödvändigt för utredningen, får inskrivningsmyndigheten besluta om uppskov i ett ärende till en viss senare inskrivningsdag. Detsamma gäller om en ansökan inte innehåller de uppgifter som anges i 11 § och ansökan på grund av detta inte kan tas upp till prövning utan väsentlig olägenhet.

Om uppskov beslutas enligt första stycket, får sökanden föreläggas att ge in den utredning eller de uppgifter som behövs. I fall som avses i 16 § får sökanden även föreläggas att infinna sig personligen eller genom

ombud till ett sammanträde. I föreläggandet får inskrivningsmyndigheten föreskriva vite. Följer sökanden inte föreläggandet, får ansökan avvisas. En upplysning om detta skall tas in i föreläggandet.

15 § Om ett ärende med hänsyn till sin art eller omfattning inte lämpligen kan avgöras omedelbart, får inskrivningsmyndigheten besluta om uppskov även i andra fall än som avses i 13 och 14 §§. Ärendet skall i så fall tas upp till prövning senast på den femte inskrivningsdagen efter den inskrivningsdag då ansökan gjordes.

Kommunicering m.m.

16 § Om det på grund av någon särskild omständighet finns anledning att anta att det förvärv som sökanden åberopar är ogiltigt eller inte kan göras gällande eller att den sökta åtgärden på annat sätt skulle kränka någon annans rätt, skall inskrivningsmyndigheten ge den vars rätt berörs tillfälle att yttra sig skriftligen. I samband med detta får även sökanden eller annan ges tillfälle att yttra sig skriftligen.

Om det behövs, skall inskrivningsmyndigheten hålla ett sammanträde. Beträffande kallelse till och utevaro från ett sådant sammanträde gäller för sökanden 14 § andra stycket i detta kapitel och för någon annan än sökanden 18 och 20 §§ lagen (1996:242) om domstolsärenden. Sammanträdet får hållas på telefon, om det är lämpligt. Underlåtenhet att delta i ett telefonsammanträde får dock inte leda till någon påföljd. Protokoll skall föras över vad som framkommer vid sammanträdet.

Om inskrivningsmyndigheten finner att det råder tvist om sökandens rätt, får myndigheten förelägga sökanden att inom viss tid väcka talan vid domstol. Följer sökanden inte föreläggandet, får inskrivningsmyndigheten avvisa ansökan. En upplysning om detta skall tas in i föreläggandet.

Vilandeförklaring

17 § Av 20 kap. 7 §, 21 kap. 3 §, 22 kap. 4 § och 23 kap. 3 § följer att inskrivningsmyndigheten i vissa fall skall förklara en ansökan vilande.

I samband med att en ansökan förklaras vilande får inskrivningsmyndigheten förelägga sökanden att visa om det hinder som har föranlett vilandeförklaringen har blivit undanröjt. Föreläggandet får förenas med vite. Om sökanden inte följer föreläggandet, kan ansökan avvisas. En upplysning om detta skall tas in i föreläggandet.

18 § Om en ansökan har förklarats vilande, skall inskrivningsmyndigheten ta upp den till ny prövning så snart det finns anledning till det. Ansökan får dock inte avslås utan att sökanden har fått tillfälle att yttra sig.

Inskrivningsmyndigheten får i ett ärende som avses i första stycket meddela ett sådant föreläggande som anges i 17 § andra stycket.

Meddelande av beslut

19 § Ett sådant beslut i ärende enligt 20–24 kap. som enligt lag eller annan författning skall föras in i fastighetsregistrets inskrivningsdel meddelas genom att beslutet förs in i denna del av registret. Beslutet skall anses ha det innehåll som framgår av registret.

Om beslutet innebär att en ansökan inte bifalls, skall skälen för beslutet antecknas i akten.

Underrättelse och bevis om beslut

20 § Inskrivningsmyndigheten skall utfärda bevis om beslut i ärendet.

Om beslutet har gått emot sökanden eller någon annan som har hörts i ärendet, skall inskrivningsmyndigheten genast underrätta denne om beslutet.

En underrättelse enligt andra stycket skall vara skriftlig. Den skall innehålla de skäl för beslutet som har antecknats i akten. Om beslutet kan överklagas, skall upplysning lämnas om detta och om vad som skall iaktas vid ett överklagande.

21 § Om innehållet i ett bevis som inskrivningsmyndigheten tidigare har utfärdat till följd av senare beslut om rättelse inte längre stämmer överens med uppgift i fastighetsregistrets inskrivningsdel, skall myndigheten utfärda ett nytt bevis. I samband därmed skall det tidigare utfärdade beviset förstöras. Inskrivningsmyndigheten får förelägga den som innehar ett sådant bevis att ge in det till myndigheten. Föreläggandet får förenas med vite.

Rättelse

22 § Om fastighetsregistrets inskrivningsdel innehåller någon uppenbar oriktighet som beror på inskrivningsmyndighetens eller någon annans skrivfel, på något liknande förbiseende eller på ett tekniskt fel, skall inskrivningsmyndigheten rätta uppgiften.

Om åtgärden kan bli till skada för en ägare eller en innehavare av en panträtt eller en innehavare av en rättighet för vilken inskrivning är beviljad eller sökt, skall det inbördes företrädet mellan de berörda förvärven bestämmas efter vad som är skäligt.

23 § När inskrivningsmyndigheten har tagit upp ett ärende om rättelse, skall detta antecknas i fastighetsregistrets inskrivningsdel, om beslut i ärendet inte meddelas samma dag.

24 § Innan rättelse sker, skall inskrivningsmyndigheten ge den som berörs av åtgärden, om han eller hon är känd, tillfälle att yttra sig. Även den myndighet som avses i 18 kap. 5 § första stycket skall ges tillfälle att yttra sig. Något yttrande behöver dock inte inhämtas, om det är uppenbart obehövt.

25 § Beslut om rättelse enligt 22 § meddelas genom att uppgiften i registret ändras eller tas bort med uppgift om att rättelse har gjorts. Skälen för beslutet skall antecknas i akten.

Att inskrivningsmyndigheten i vissa fall även skall utfärda ett nytt bevis om inskrivning framgår av 21 §.

Övriga regler för handläggningen

26 § Om inte annat följer av denna balk, skall följande bestämmelser i lagen (1996:242) om domstolsärenden tillämpas vid inskrivningsmyndighetens handläggning:

- 12 § om utredning av ärendet,
- 13 § första stycket om skriftligt förfarande,
- 16 § om skriftväxling,
- 21 § första stycket om offentlighet och ordning vid sammanträde,
- 22 § om parts rätt att få del av uppgifter,
- 23–25 §§ om bevisning,
- 27 § om beslut,
- 43 § om straff och vite,
- 44 § första och tredje styckena om inkommande handlingar,
- 45 § om hinder mot inställelse,
- 46 § om delgivning,
- 47 § om ombud och biträde samt
- 48 § om tolk och översättning av handlingar.

Vad som sägs i de i första stycket angivna paragraferna om domstolen skall i stället avse inskrivningsmyndigheten.

Bemyndiganden

27 § Regeringen får i fråga om inteckningar som är registrerade i pantbrevsregistret enligt lagen (1994:448) om pantbrevsregister föreskriva att anteckningar om innehav av pantbrev får tas bort från fastighetsregistrets inskrivningsdel på annat sätt än som följer av övriga bestämmelser i detta kapitel.

Regeringen får vidare föreskriva att ändring av namn och adressuppgifter i anteckningar om innehav av pantbrev eller vilandebevis får införas i inskrivningsdelen på annat sätt än som följer av övriga bestämmelser i detta kapitel.

28 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela närmare föreskrifter om handläggningen av ärenden enligt 20–24 kap.

Anteckningsärenden

29 § Inskrivningsmyndigheten skall anteckna följande uppgifter i fastighetsregistrets inskrivningsdel:

1. uppgift om exekutiv försäljning eller expropriation eller liknande tvångsförvärv som inverkat på en inteckning eller en inskriven rättighet,

2. uppgift om en myndighets fördelning av medel som inverkar på en inteckning eller en inskriven rättighet,
3. uppgift om att talan har väckts om hävning eller återgång av förvärv av fast egendom eller tomträtt eller om bättre rätt till sådan egendom
4. uppgift om att talan har väckts i tvist om upplåtelse av tomträtt,
5. uppgift om dom eller beslut som har vunnit laga kraft i mål som avses i 3 eller 4 eller i annat mål som angår inskrivning,
6. uppgift om att fast egendom eller tomträtt har utmätts,
7. uppgift om att konkursförvaltare har begärt att fast egendom eller tomträtt som ingår i konkursbo skall säljas exekutivt,
8. uppgift om att utmätt fast egendom eller tomträtt har sålts,
9. uppgift om att fast egendom eller tomträtt har belagts med kvarstad eller tagits i anspråk genom betalningssäkring, och
10. annan uppgift som enligt lag eller annan författning skall antecknas i fastighetsregistrets inskrivningsdel.

Anteckning skall göras när anmälan, bevis eller utdelningslängd som utvisar förhållandet har kommit in till inskrivningsmyndigheten.

Domstol skall genast till inskrivningsmyndigheten anmäla sådana förhållanden som avses i första stycket 3-5.

30 § Om inskrivningsmyndigheten får uppgift om att en åtgärd som avses i 29 § första stycket 6 eller 9 har upphävts eller återgått eller att en fråga som sägs i 29 § första stycket har förfallit, skall anteckningen om åtgärden tas bort.

Om inskrivningsmyndigheten i annat fall har fått en i lag eller annan författning föreskriven underrättelse om att ett tidigare antecknat förhållande har upphört, skall myndigheten ta bort anteckningen.

Även om någon underrättelse enligt första eller andra stycket inte har lämnats, skall inskrivningsmyndigheten ta bort anteckning som uppenbarligen inte längre har någon betydelse.

31 § I ärende enligt 29 eller 30 § skall bestämmelserna i 10 §, 11 § första och andra styckena, 12 § 1 och 2 samt 14–16, 19 och 22–26 §§ tillämpas. Därvid skall vad som där sägs om ansökan även avse anmälan. Om inskrivningsmyndigheten avslår eller avvisar en begäran om anteckning, skall 20 § andra och tredje styckena tillämpas.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela närmare föreskrifter om handläggningen av ärenden enligt 29 och 30 §§.

Om regeringen eller en myndighet med stöd av andra stycket har meddelat föreskrifter om utfärdande av bevis om beslut i ärende om anteckning, skall bestämmelsen i 21 § tillämpas även på sådant bevis.

Allmänt om överklagande

32 § Ett beslut av inskrivningsmyndigheten i ett inskrivningsärende får överklagas till hovrätten av den som beslutet rör, om det har gått honom eller henne emot.

Ett beslut om rättelse får överklagas även av den myndighet som avses i 18 kap. 5 § första stycket.

Vid överklagande tillämpas, om inte annat följer av denna balk, bestämmelserna i 7 §, 8 § första stycket, 9 och 10 §§ samt 38 § fjärde stycket lagen (1996:242) om domstolsärenden.

Vissa begränsningar för när ett beslut kan överklagas

33 § När det gäller överklagande av beslut som inte är slutliga skall 37 § lagen (1996:242) om domstolsärenden tillämpas. Ett beslut om att förklara en ansökan vilande får dock alltid överklagas särskilt.

Sätt och tid för överklagande

34 § Den som vill överklaga ett beslut av en inskrivningsmyndighet skall göra detta skriftligen. Skrivelsen skall ges in till inskrivningsmyndigheten.

Om överklagandet avser ett slutligt beslut eller ett beslut om att förklara en ansökan vilande, skall skrivelsen ha kommit in till inskrivningsmyndigheten inom tre veckor från den dag en underrättelse eller ett bevis om beslutet hölls tillgängligt för sökanden. Skrivelsen får dock alltid ges in inom fyra veckor från den inskrivningsdag då beslutet meddelades.

I fråga om andra beslut som kan överklagas gäller bestämmelserna om klagotid i 38 § första och andra styckena lagen (1996:242) om domstolsärenden.

Anteckning om överklagande

35 § Om det överklagade beslutet har förts in i fastighetsregistrets inskrivningsdel, skall uppgift om överklagandet föras in i registret. När det finns ett lagakraftvunnet beslut med anledning av överklagandet, skall beslutets innehåll antecknas i registret.

Särskilda rättsmedel

36 § I fråga om särskilda rättsmedel gäller 42 § lagen (1996:242) om domstolsärenden.

37 § Rätt till ersättning av staten har den som lider skada på grund av ett tekniskt fel i fastighetsregistrets inskrivningsdel eller i en anordning som är ansluten till registrets inskrivningsdel hos Lantmäteriverket, en inskrivningsmyndighet, en lantmäterimyndighet eller en myndighet som avses i 4 kap. 34 a § fastighetsbildningslagen (1970:988).

Ersättningen skall efter skälighet sättas ned eller helt falla bort om den skadelidande har medverkat till skadan genom att utan skälig anledning låta bli att vidta åtgärder för att bevara sin rätt eller om den skadelidande på något annat sätt har medverkat till skadan genom eget vållande.

38 § En ägare eller rättighetshavare, som drabbas av skada till följd av ett beslut om rättelse enligt 22 §, har rätt till ersättning av staten. Ersättning lämnas dock inte, om den skadelidande med hänsyn till felets art eller andra omständigheter hade bort inse att fel förekommit.

39 § Bestämmelserna i 18 kap. 5 och 7 §§ gäller även i fråga om ersättning som avses i 37 och 38 §§.

Inskrivningens inverkan på giltigheten av inskrivna förvärv

40 § En fråga om ett förvärv är ogiltigt eller av någon annan anledning inte kan göras gällande får prövas även om förvärvet har blivit inskrivet. Inskrivningen hindrar inte heller en prövning av frågan om inskrivningen av andra skäl kränker någons rätt.

Om det finns särskilda föreskrifter om att inskrivningen har rättsverkan eller om att talan skall väckas inom viss tid från inskrivningen, gäller dock dessa.

20 kap.

5 §

Den som söker lagfart skall *inge* fångeshandlingen *samt* de övriga handlingar som *fordras till styrkande* av förvärvet. Söker dödsbo eller arvinge som är ensam delägare i dödsbo lagfart på förvärv av egendom från den döde, anses inregistrerad bouppteckning efter denne *såsom* fångeshandling.

Den som söker lagfart skall *ge* in fångeshandlingen *och* de övriga handlingar som *är nödvändiga för att styrka* förvärvet. Om ett dödsbo eller *en* arvinge som är ensam delägare i *ett* dödsbo *söker* lagfart på förvärv av egendom från den döde, anses *en* inregistrerad bouppteckning efter denne *som* fångeshandling.

Om en ansökan om lagfart görs av flera sökande gemensamt, skall den innehålla uppgift om hur stor andel av fastigheten som varje sökande har förvärvat. Om det saknas sådana uppgifter och sökandena inte följer ett

föreläggande att komplettera ansökan, skall den anses avse andelar efter huvudtalet.

21 kap.

6 §⁴

Framgår av anteckning i tomträttsboken eller upplyses eljest att tomträtten upphört enligt 13 kap. 19 §, skall anteckning om tomträttens upphörande göras i boken.

Om det framgår av en anteckning i fastighetsregistrets inskrivningsdel eller upplyses på annat sätt att tomträtten har upphört enligt 13 kap. 19 §, skall det i fastighetsregistrets inskrivningsdel antecknas att tomträtten har upphört.

Ansökan om dödning av tomträttsinskrivning i fall som anges i 13 kap. 22 § får ej bifallas, om inskrivning i tomträtten är beviljad eller sökt eller om tomträtten har utmätts, belagts med kvarstad eller tagits i anspråk genom betalningssäkring och ett ärende angående anteckning om åtgärden har tagits upp senast på den inskrivningsdag då dödning söks.

22 kap.

2 §

Ansökan om inteckning skall göras *skriftligen* av fastighetsägaren. *Ansökningshandingen* skall innehålla uppgift om dels det *penningbelopp* på vilket inteckningen skall lyda, dels den eller de fastigheter som avses. Beloppet skall *vara bestämt i svenskt mynt*.

En ansökan om inteckning skall göras av fastighetsägaren. Den skall innehålla uppgift om dels det belopp på vilket inteckningen skall lyda, dels den eller de fastigheter som avses. Beloppet skall anges i svenska kronor.

Ansökan får ej avse del av fastighet. Den får avse flera fastigheter gemensamt endast om dessa är i samme ägares hand och belägna inom samma inskrivningsmyndighets område. Angår ansökan fastighet som svarar för beviljad eller sökt inteckning, måste ansökningen avse samma fasta egendom som inteckningen och får icke därjämte avse fastighet som ej svarar för inteckningen.

24 kap.

1 §⁵

En fastighetsägare har rätt att ansöka om inskrivning i *fastighetsboken* av förklaring som avses i 2 kap. 3 §. Som fastighetsägare anses i detta kapitel den för vilken lagfart senast är sökt. *Ansökningen skall göras skriftligen.*

En fastighetsägare har rätt att ansöka om inskrivning i *fastighetsregistrets inskrivningsdel* av en förklaring som avses i 2 kap. 3 §. Som fastighetsägare anses i detta kapitel den för vilken lagfart senast är sökt.

⁴ Senaste lydelse 1981:784.

⁵ Senaste lydelse 1984:651.

Ansökningen skall avslås, om

1. *kravet på skriftlig form inte har iakttagits,*

2. ansökan om lagfart för sökanden är vilandeförklarad och *inskrivningsansökningen* inte har *medgivits* av den som har lagfart,

3. en eller flera inteckningar gäller i fastigheten och varje borgenär för vars fordran pantbrev på grund av sådan inteckning utgör säkerhet inte med ingivande av pantbrevet har *medgivit ansökningen,*

4. fastigheten har frångått sökanden på grund av exekutiv försäljning eller genom expropriation eller liknande tvångsförvärv,

5. sökanden är i konkurs eller försätts i konkurs den dag då inskrivningen söks samt fastigheten hör till konkursboet,

6. fastigheten eller en del därav är utmätt eller utmäts den dag då inskrivningen söks och kronofogdemyndigheten inte har *medgivit ansökningen,*

7. fastigheten eller en del därav har tagits i anspråk genom betalningssäkring eller tas i anspråk den dag då inskrivningen söks och kronofogdemyndigheten inte har *medgivit ansökningen,*

8. fastigheten eller en del därav är belagd med kvarstad eller beläggs med kvarstad den dag då inskrivningen söks och kronofogdemyndigheten inte har *medgivit ansökningen.*

Om ett ärende angående lagfart för sökanden har skjutits upp till en senare inskrivningsdag skall behandlingen av *inskrivningsansökningen* skjutas upp till samma dag.

Ansökan skall avslås, om

1. ansökan om lagfart för sökanden är vilandeförklarad och *inskrivningsansökan* inte har *medgetts* av den som har lagfart,

2. en eller flera inteckningar gäller i fastigheten och varje borgenär för vars fordran pantbrev på grund av sådan inteckning utgör säkerhet inte med ingivande av pantbrevet har *medgett ansökan,*

3. fastigheten har frångått sökanden på grund av exekutiv försäljning eller genom expropriation eller liknande tvångsförvärv,

4. sökanden är i konkurs eller försätts i konkurs den dag då inskrivningen söks samt fastigheten hör till konkursboet,

5. fastigheten eller en del därav är utmätt eller utmäts den dag då inskrivningen söks och kronofogdemyndigheten inte har *medgett ansökan,*

6. fastigheten eller en del därav har tagits i anspråk genom betalningssäkring eller tas i anspråk den dag då inskrivningen söks och kronofogdemyndigheten inte har *medgett ansökan,*

7. fastigheten eller en del därav är belagd med kvarstad eller beläggs med kvarstad den dag då inskrivningen söks och kronofogdemyndigheten inte har *medgett ansökan.*

Om ett ärende angående lagfart för sökanden har skjutits upp till en senare inskrivningsdag, skall behandlingen av *inskrivningsansökan* skjutas upp till samma dag.

2 §

En inskrivning av förklaring som avses i 2 kap. 3 § skall avföras på ansökan av fastighetsägaren. *Ansökningen skall göras skriftligen.*

I fråga om ansökningen gäller 1 § andra och tredje styckena. I stället för vad som föreskrivs i 1 § andra stycket 3 gäller dock att *ansökningen* skall avslås, om inte varje borgenär som har företagshypotek i fastighetsägarens näringsverksamhet *med ingivande av företagshypoteksbrevet har medgivit ansökan.* Sådant medgivande behövs inte, om fastighetsägaren visar att åtgärden att *avföra* inskrivningen endast berör egendom som inte omfattas av företagshypoteket.

En inskrivning av förklaring som avses i 2 kap. 3 § skall avföras på ansökan av fastighetsägaren.

För en ansökan enligt första stycket gäller 1 § andra och tredje styckena. I stället för vad som föreskrivs i 1 § andra stycket 3 gäller dock att *ansökan* skall avslås, om inte varje borgenär som har företagshypotek i fastighetsägarens näringsverksamhet har *medgett ansökan genom att ge in företagshypoteksbrevet till inskrivningsmyndigheten.* Sådant medgivande behövs inte, om fastighetsägaren visar att åtgärden att *ta bort* inskrivningen endast berör egendom som inte omfattas av företagshypoteket.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000. Genom lagen upphävs lagen (1932:169) om uppläggande av nya fastighetsböcker och lagen (1973:98) om inskrivningsregister.

2. Äldre bestämmelser gäller i fråga om fastigheter eller tomträtter för vilka inskrivningsmyndigheten enligt 10 § lagen (1973:98) om inskrivningsregister har beslutat att de skall stå kvar i fastighetsbok eller tomträttsbok. För sådana fastigheter eller tomträtter skall vad som i lag eller annan författning sägs om inskrivning eller anteckning i fastighetsregistrets inskrivningsdel i stället avse anteckning i fastighetsbok eller tomträttsbok.

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1970:995) om
införande av nya jordabalken

Prop. 1999/2000:39

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1970:995) om införande av nya jordabalken

dels att 58 a och 59 §§ skall upphöra att gälla,
dels att 10 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 §

Bestämmelserna i 5 § lagen (1895:36 s. 1) angående vad till fast egendom är att hänföra *äger fortfarande tillämpning* i fråga om byggnad på ofri tomt i stad, vattenverk på annans grund samt *i jordeboken upptaget fiskeri*, om besittningsrätten består efter nya balkens ikraftträdande.

Bestämmelserna i 5 § lagen (1895:36 s. 1) angående vad till fast egendom är att hänföra *skall fortfarande tillämpas* i fråga om byggnad på ofri tomt i stad, vattenverk på annans grund samt *fiskeri, som är upptaget i kronans jordebok (fiskefastighet)*, om besittningsrätten består efter nya balkens ikraftträdande.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

2.5 Förslag till lag om ändring i miljöbalken

Prop. 1999/2000:39

Härigenom föreskrivs att i 11 kap. 21 § och 31 kap. 35 § miljöbalken ordet "fastighetsregistret" skall bytas ut mot "fastighetsregistrets allmänna del" samt i 26 kap. 15 § ordet "inskrivningsregistret" skall bytas ut mot "fastighetsregistrets inskrivningsdel".

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

2.6 Förslag till lag om ändring i lagen (1927:79) om rätt för borgenär till betalning ur ersättning på grund av brandförsäkringsavtal

Härigenom föreskrivs att 5 § lagen (1927:79) om rätt för borgenär till betalning ur ersättning på grund av brandförsäkringsavtal skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §¹

Utfaller vid fördelning av medel betalning på pantbrevs belopp, åligger det länsstyrelsen att därom, sedan fördelningen blivit godkänd eller vunnit laga kraft, ofördröjligen göra anmälan hos inskrivningsmyndigheten för anteckning i fastighetsboken samt tillika insända fördelningslängden.

Om det vid fördelningen av medel utfaller betalning på ett pantbrevs belopp, skall länsstyrelsen anmäla detta till inskrivningsmyndigheten för anteckning i fastighetsregistrets inskrivningsdel. Anmälan skall göras genast efter det att fördelningen blivit godkänd eller vunnit laga kraft. En kopia av fördelningslängden skall fogas till anmälan.

Ansökan enligt 4 § andra stycket skall göras i sammanhang med anmälan som avses i första stycket denna paragraf.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

¹ Senaste lydelse 1970:1011.

2.7 Förslag till lag om ändring i lagen (1927:85) om dödande av förkommen handling

Prop. 1999/2000:39

Härigenom föreskrivs att 10 § lagen (1927:85) om dödande av förkommen handling skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 §¹

Avser ansökan om dödning pantbrev, företagshypoteksbrev eller intecknad fordringshandling, skall rätten underrätta vederbörande inskrivningsmyndighet om *ansökningen* för anteckning i inskrivningsboken *eller inskrivningsregistret*. Vad nu sagts om *ansökningen* skall också gälla rättens slutliga utslag i ärendet. *Har ansökningen* avslagits, får dock anteckning *ej* verkställas förrän utslaget vunnit laga kraft.

Sedan utslag, *varigenom* pantbrev eller hypoteksbrev dödats, vunnit laga kraft, skall inskrivningsmyndigheten på ansökan utfärda nytt pantbrev eller hypoteksbrev som svarar mot det dödade samt göra anteckning i inskrivningsboken *eller inskrivningsregistret* om detta.

Har intecknad fordringshandling dödats genom lagakraftvunnet utslag, skall inskrivningsmyndigheten, på ansökan, å inskrivningsdag göra anteckning i vederbörande inskrivningsbok, att ny handling, som utfärdats jämlikt 9 §, medför den inteckningsrätt som tillkommit den dödade.

Avser *en* ansökan om dödning *ett* pantbrev, *ett* företagshypoteksbrev eller *en* intecknad fordringshandling, skall rätten underrätta vederbörande inskrivningsmyndighet om *ansökan* för anteckning i inskrivningsboken, *företagsinteckningsregistret* *eller fastighetsregistrets inskrivningsdel*. Vad *som* nu *har* sagts om *ansökan* skall också gälla rättens slutliga utslag i ärendet. *Om ansökan* *har* avslagits, får dock anteckning *inte* verkställas förrän utslaget *har* vunnit laga kraft.

Sedan *ett* utslag *i vilket ett* pantbrev eller *ett* hypoteksbrev dödats *har* vunnit laga kraft, skall inskrivningsmyndigheten på ansökan utfärda *ett* nytt pantbrev eller hypoteksbrev som svarar mot det dödade samt göra anteckning i inskrivningsboken, *företagsinteckningsregistret* *eller fastighetsregistrets inskrivningsdel* om detta.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

¹ Senaste lydelse 1984:658.

2.8 Förslag till lag om ändring i lagen (1952:166) om häradsallmänningar

Prop. 1999/2000:39

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1952:166) om häradsallmänningar¹

dels att 11–17 §§ skall upphöra att gälla,

dels att i 8 § ordet ”fastighetsregistret” skall bytas ut mot ”fastighetsregistrets allmänna del”,

dels att 1, 9, 10 och 22 §§ samt rubriken närmast före 9 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Med häradsallmänning förstås i denna lag av ålder bestående häradsallmänning.

Med länsstyrelse avses i denna lag länsstyrelsen i det län där allmänningens styrelse har sitt säte.

Om avyttring och införlivning av mark

Om avyttring och förvärv av mark

9 §²

Till häradsallmänning hörande område må avyttras genom försäljning eller annorledes, om avsevärd förmån för delägarna därigenom vinnes samt avyttringen ej länder skogsskötseln å allmänningen till men eller om eljest synnerliga skäl föreligga till avyttringen. Rätt att besluta om dylik avyttring tillkommer delägarna, *men avyttringen blir ej giltig med mindre den godkännes av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer.*

Till häradsallmänning hörande område må avyttras genom försäljning eller annorledes, om avsevärd förmån för delägarna därigenom vinnes samt avyttringen ej länder skogsskötseln å allmänningen till men eller om eljest synnerliga skäl föreligga till avyttringen. Rätt att besluta om dylik avyttring tillkommer delägarna.

10 §

1 mom. Vilja delägarna inköpa mark för häradsallmänningens utvidgning, äga de besluta därom.

Om delägarna vill förvärva mark för häradsallmänningens utvidgning eller för annat för allmänningen

¹ Senaste lydelse av 8 § 1991:1872.

² Senaste lydelse 1975:678.

Beslutanderätt i sådant avseende tillkommer även allmänningstyrelsen, om reglementet medger det.

2 mom. Mark som förvärvats av delägarna må av dem åter avyttras, där ej marken i den ordning nedan sägs blivit införlivad med allmanningen. Det ankommer på delägarna att besluta om sådan avyttring, dock må beslutanderätt härutinnan i reglementet tillerkännas även allmänningstyrelsen. Om avyttring av mark, vars införlivning med allmanningen vägrats, stadgas i 16 §.

angeläget ändamål, får de besluta därom. Beslutanderätt i sådant avseende tillkommer även allmänningstyrelsen, om reglementet medger det.

22 §

Kapitalinkomst skall användas eller fonderas för verkställande av grundförbättringar å allmanningen eller för inköp av mark för allmanningens utvidgning eller för annat dylikt ändamål. Det tillkommer länsstyrelsen att på framställning av allmänningstyrelsen meddela närmare föreskrifter i detta hänseende.

Har mark som förvärvats för kapitalinkomst ej lagligen införlivats med allmanningen, skall, där marken försäljes, köpeskillingen anses utgöra kapitalinkomst.

I fråga om ränta å kapitalinkomst och om avkastning av mark som avses i andra stycket skall vad i 19–21 §§ är stadgat äga motsvarande tillämpning.

Kapitalinkomst skall användas eller fonderas för verkställande av grundförbättringar å allmanningen eller för inköp av mark för allmanningens utvidgning eller för annat dylikt ändamål. Det tillkommer länsstyrelsen att på framställning av allmänningstyrelsen meddela närmare föreskrifter om detta.

Om mark som förvärvats för kapitalinkomst säljs, skall köpeskillingen anses utgöra kapitalinkomst.

I fråga om ränta på kapitalinkomst och om avkastning av mark som avses i andra stycket skall bestämmelserna i 19–21 §§ tillämpas.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

2. Bestämmelserna i 14 och 15 §§ skall dock fortfarande tillämpas i fråga om mark som införlivats med häradsallmanning, eller sådan sockenallmanning som avses i 45 §, genom förordnande som har meddelats före lagens ikraftträdande.

2.9 Förslag till lag om ändring i lagen (1952:167) om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1952:167) om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna¹

dels att 10–16 §§ skall upphöra att gälla,

dels att i 7 a § ordet ”fastighetsregistret” skall bytas ut mot ”fastighetsregistrets allmänna del”,

dels att 8, 9 och 21 §§ samt rubriken närmast före 8 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Om avyttring och införlivning av mark

8 §²

Till allmänningsskog hörande område må avyttras genom försäljning eller annorledes, om avsevärd förmån för delägarna därigenom vinnes samt avyttringen ej länder skogsskötseln å allmänningsskogen till men eller om eljest synnerliga skäl föreligga till avyttringen. Rätt att besluta om dylik avyttring tillkommer delägarna, *men avyttringen blir ej giltig med mindre den godkännes av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer.*

Föreslagen lydelse

Om avyttring och förvärv av mark

Till allmänningsskog hörande område må avyttras genom försäljning eller annorledes, om avsevärd förmån för delägarna därigenom vinnes samt avyttringen ej länder skogsskötseln å allmänningsskogen till men eller om eljest synnerliga skäl föreligga till avyttringen. Rätt att besluta om dylik avyttring tillkommer delägarna.

9 §

Vilja delägarna *inköpa* mark för allmänningsskogs utvidgning, äga de besluta därom. Beslutanderätt i sådant avseende tillkommer även allmäningsstyrelsen, om reglementet medger det.

Om delägarna *vill förvärva* mark för allmänningsskogs utvidgning *eller för annat för allmanningen angeläget ändamål*, får de besluta därom. Beslutanderätt i sådant avseende tillkommer även allmäningsstyrelsen, om reglementet medger det.

¹ Senaste lydelse av 7 a § 1991:1873.

² Senaste lydelse 1975:679.

Kapitalinkomst skall användas eller fonderas för verkställande av grundförbättringar å allmänningsskogen eller för inköp av mark för skogens utvidgning eller för annat dylikt ändamål. Det tillkommer länsstyrelsen att på framställning av allmänningsstyrelsen meddela närmare föreskrifter *i detta hänseende*.

Har mark som förvärvats för kapitalinkomst *ej lagligen införlivats med allmänningsskogen*, skall, *där marken försäljes*, köpeskillingen anses utgöra kapitalinkomst.

I fråga om ränta å kapitalinkomst och om avkastning av mark som avses i andra stycket skall *vad* i 18–20 §§ *är stadgat äga motsvarande tillämpning*.

Kapitalinkomst skall användas eller fonderas för verkställande av grundförbättringar å allmänningsskogen eller för inköp av mark för skogens utvidgning eller för annat dylikt ändamål. Det tillkommer länsstyrelsen att på framställning av allmänningsstyrelsen meddela närmare föreskrifter *om detta*.

Om mark som förvärvats för kapitalinkomst *säljs*, skall köpeskillingen anses utgöra kapitalinkomst.

I fråga om ränta *på* kapitalinkomst och om avkastning av mark som avses i andra stycket skall *bestämmelserna* i 18–20 §§ *tillämpas*.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.
  2. Bestämmelserna i 13 och 14 §§ skall dock fortfarande tillämpas i fråga om mark som införlivats med allmänningsskog genom förordnande som har meddelats före lagens ikraftträdande.

Härigenom föreskrivs i fråga om förköpslagen (1967:868)¹
dels att i 7 § ordet ”fastighetsboken” skall bytas ut mot
 ”fastighetsregistrets inskrivningsdel”,
dels att 9 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 §²

Kommun som utövat förköpsrätt är skyldig att söka tillstånd till förköpet, om säljaren eller köparen bestrider förköpsrätten på sätt och inom tid som anges i andra stycket. Frågan om tillstånd till förköp prövas av regeringen. Tillstånd skall vägras, om

1. egendom som avses i 1 § ej ingår i försäljningen eller ingår däri men ej är belägen inom kommunens eget område,
2. förköpsrätten har utövats enligt 1 § första stycket 1–4 samt försäljningen endast avser egendom som anges i 3 § första stycket 1,
3. förköpsrätten har utövats enligt 1 § första stycket 5 samt förvärvaren gör sannolikt att egendomen kommer att användas som permanentbostad,
4. det är oskäligt att förköp sker med hänsyn till förhållandet mellan säljare och köpare eller villkoren för eller omständigheterna vid försäljningen.

Bestridande enligt första stycket *anmäles hos* inskrivningsmyndigheten för anteckning i *fastighetsboken* sist på den inskrivningsdag som *infaller närmast efter en månad från det förköpsrätten utövades*. Inskrivningsmyndigheten skall *ofördröjligen* underrätta kommunen om bestridandet. Kommunens ansökan om tillstånd till förköpet skall ha inkommit till regeringen inom en månad från det bestridandet antecknades. *Sökes tillstånd ej i rätt tid, är förköpet utan verkan.*

Ett bestridande enligt första stycket skall inom en månad från det att förköpsrätten utövades anmälas till inskrivningsmyndigheten för anteckning i *fastighetsregistrets inskrivningsdel*. Inskrivningsmyndigheten skall *genast* underrätta kommunen om bestridandet. Kommunens ansökan om tillstånd till förköpet skall ha inkommit till regeringen inom en månad från det *att* bestridandet antecknades. *Om tillstånd inte söks i rätt tid, är förköpet utan verkan.*

När en kommun utövar förköpsrätt i fråga om egendom i annan kommun, äger den kommun där egendomen är belägen påkalla att regeringen prövar frågan om tillstånd till förköpet. Ansökan om sådan prövning skall ha inkommit till regeringen inom en månad från det

¹ Senaste lydelse av 7 § 1992:1369.

² Senaste lydelse 1984:301.

förköpsrätten utövades. Tillstånd till förköpet skall vägras, om förköpsrätt
ej får utövas enligt 2 §.

Prop. 1999/2000:39

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

2.11 Förslag till lag om ändring i fastighetsbildningslagen (1970:988)

Härigenom föreskrivs i fråga om fastighetsbildningslagen (1970:988)¹ dels att i 5 kap. 18 och 33 a §§, 8 kap. 7 § samt 12 kap. 10 § ordet ”fastighetsboken” skall bytas ut mot ”fastighetsregistrets inskrivningsdel”, dels att 1 kap. 2 § och 19 kap. samt rubriken närmast före 19 kap. skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

2 §

Över fastigheterna föres fastighetsregister.

Fastigheterna skall redovisas i fastighetsregistrets allmänna del. Bestämmelser om fastighetsregistret finns i lagen (2000:000) om fastighetsregister.

Fastighetsbildning och fastighetsbestämning är fullbordade, när uppgift om åtgärden införts i fastighetsregistret.

Fastighetsbildning och fastighetsbestämning är fullbordade, när uppgift om åtgärden har införts i fastighetsregistrets allmänna del.

Fastighetsregister

Fastighetsregistrets allmänna del

19 kap.

1 §

I fastighetsregistret redovisas såsom fastighet

I fastighetsregistrets allmänna del redovisas såsom fastighet

1. enhet som är redovisad såsom fastighet i fastighetsregister när denna lag träder i kraft,

1. enhet som var redovisad såsom fastighet i fastighetsregister den 1 januari 1972,

2. fastighet som nybildas enligt denna lag,

3. enhet som skall registreras såsom fastighet enligt bestämmelse i annan författning.

Varje fastighet skall ha särskild beteckning.

2 §

Om fastighetsbildning och fastighetsbestämning införes uppgift i fastighetsregistret. Därvid registreras nybildad fastighet och göres de övriga ändringar i fastighetsregistret som åtgärden ger anledning till.

Uppgift om fastighetsbildning och fastighetsbestämning skall föras in i fastighetsregistrets allmänna del. Därvid skall uppgift om nybildad fastighet föras in i registret och de övriga ändringar göras som åtgärden ger anledning till.

¹ Lagen omtryckt 1992:1212.

Senaste lydelse av 5 kap. 33 a § 1995:1394.

Första stycket äger motsvarande tillämpning när fastighetsindelningen ändras eller dess beskaffenhet fastställs i annan ordning än som anges i denna lag.

3 §²

Uppgift om fastighetsbildning eller fastighetsbestämning införs snarast möjligt sedan förrättningen avslutats och denna eller, om den har överklagats, domstolens avgörande vunnit laga kraft.

Även om förrättningen inte har avslutats får uppgift om ett sådant fastighetsbildnings- eller fastighetsbestämningsbeslut som skulle ha överklagats särskilt införas så snart beslutet vunnit laga kraft.

Överklagas beslut eller åtgärd vid avslutad förrättning eller överklagas fastighetsbildnings- eller fastighetsbestämningsbeslut särskilt, får uppgift med anledning av förrättningen eller beslutet införas i fastighetsregistret i fråga om sådan del som uppenbarligen inte berörs av överklagandet. Motsvarande gäller när domstols avgörande i ett fastighetsbildningsmål överklagas.

Om ett beslut eller en åtgärd som avser en avslutad förrättning överklagas, får uppgift med anledning av förrättningen föras in i fastighetsregistrets allmänna del till den del uppgiften uppenbarligen inte berörs av överklagandet. Detsamma gäller om ett fastighetsbildningsbeslut eller ett fastighetsbestämningsbeslut överklagas särskilt.

Vad som sägs i tredje stycket gäller också om en domstols avgörande i ett fastighetsbildningsmål överklagas.

4 §

Finnes uppgift i fastighetsregister vara uppenbart oriktig, skall felet rättas, om det kan ske utan förfång för fastighetsägare eller rättighetshavare. Är det uppenbart att förfång icke kan uppkomma, skall rättelse ske omedelbart. I annat fall skall fastighetsägare eller rättighetshavare få tillfälle att yttra sig om han är känd.

Om det *finnes vara* uppenbart att en i registret redovisad fastighet är *obefintlig*, får fastigheten uteslutas ur registret med tillämpning av första stycket, även om redovisningen *ej* är oriktig enligt *gällande* föreskrifter om fastighetsregister.

Om en uppgift i fastighetsregistrets allmänna del är uppenbart oriktig, skall uppgiften rättas, om det kan ske utan någon skada för fastighetsägare eller rättighetshavare. Är det uppenbart att någon sådan skada inte kan uppkomma, skall rättelse ske omedelbart. I annat fall skall fastighetsägare eller rättighetshavare få tillfälle att yttra sig om han är känd.

Om det *är* uppenbart att en i registret redovisad fastighet *inte finns*, får fastigheten uteslutas ur registret med tillämpning av första stycket, även om redovisningen *inte* är oriktig enligt *de* föreskrifter som gäller för fastighetsregistrets

² Senaste lydelse 1995:1393.

En uppenbar oriktighet som beror på ett tekniskt fel i fastighetsregistrets allmänna del får rättas även om rättelsen kan medföra skada för fastighetsägare eller rättighetshavare. Tillfälle att yttra sig skall lämnas, förutom fastighetsägare och rättighetshavare, en myndighet som avses i 18 kap. 5 § första stycket jordabalken.

5 §³

Lider någon förlust till följd av tekniskt fel i fastighetsregister som föres med användande av automatisk databehandling eller i anordning som hos inskrivningsmyndighet, lantmäterimyndighet eller myndighet som avses i 4 kap. 34 a § är ansluten till registret, har han rätt till ersättning av staten. Har den skadelidande medverkat till förlusten genom att utan skälig anledning underlåta att vidtaga åtgärd för bevarande av sin rätt eller har han på annat sätt medverkat till förlusten genom eget vållande, skall ersättningen efter vad som finnes skäligt nedsättas eller helt bortfalla.

Rättelse av uppenbar oriktighet till följd av tekniskt fel i fastighetsregister som avses i första stycket får utan hinder av 4 § första stycket första punkten ske även om det kan medföra förfång för fastighetsägare eller rättighetshavare. Tillfälle att yttra sig skall lämnas, förutom fastighetsägare och rättighetshavare, myndighet som avses i 18 kap. 5 § första stycket jordabalken.

Kommer till följd av beslut i ärende om rättelse enligt andra

Rätt till ersättning av staten har den som lider skada på grund av ett tekniskt fel i fastighetsregistrets allmänna del eller i en anordning som är ansluten till registret hos Lantmäteriverket, en inskrivningsmyndighet, en lantmäterimyndighet eller en myndighet som avses i 4 kap. 34 a §.

Ersättningen skall efter skälighet sättas ned eller helt falla bort, om den skadelidande har medverkat till skadan genom att utan skälig anledning låta bli att vidta åtgärder för att bevara sin rätt eller om den skadelidande på något annat sätt har medverkat till skadan genom eget vållande.

En ägare eller rättighetshavare som drabbas av skada till följd av ett beslut om rättelse enligt 4 § tredje stycket, har rätt till ersättning

³ Senaste lydelse 1995:1394.

stycket förlust att tillskyndas ägare eller rättighetshavare har han rätt till ersättning av staten. Ersättning utgår dock icke, om han med hänsyn till felets beskaffenhet eller andra omständigheter bort inse att fel förekommit.

av staten. Ersättning lämnas dock inte, om den skadelidande med hänsyn till felets art eller andra omständigheter hade bort inse att fel förekommit.

I fråga om ersättning som avses i denna paragraf äger 18 kap. 5 och 7 §§ jordabalken motsvarande tillämpning.

6 §⁴

Lantmäterimyndigheten svarar för fastighetsregistret.

Ärenden om att föra in eller ta bort uppgifter i fastighetsregistrets allmänna del handläggs av lantmäterimyndigheten.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

⁴ Senaste lydelse 1995:1394.

2.12 Förslag till lag om ändring i lagen (1970:989) om
införande av fastighetsbildningslagen

Prop. 1999/2000:39

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1970:989) om införande av fastighetsbildningslagen¹

dels att 20 § skall upphöra att gälla vid utgången av juni 2000,

dels att rubriken närmast före 20 skall utgå vid utgången av juni 2000.

¹ Lagen omtryckt 1971:1036.
Senaste lydelse av 20 § 1971:1036.

2.13 Förslag till lag om ändring i lagen (1970:990) om förmånsrätt för fordran på grund av fastighetsbildning

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (1970:990) om förmånsrätt för fordran på grund av fastighetsbildning skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Angående skyldighet för ägare eller tidigare ägare av fastighet att utge ersättning som avses i 1 § första stycket samt angående rätt enligt 5 kap. 31 § tredje stycket fastighetsbildningslagen (1970:988) att uttaga skog skall anteckning göras i fastighetsboken när beslutet vunnit laga kraft.

Uppgår det sammanlagda kapitalbeloppet av de ersättningar för vilka fastighet svarar enligt 1 § första stycket *icke* till ettusen kronor, skall anteckning dock *ej* ske.

Bestämmelsen i första stycket tillämpas även på beslut enligt 5 kap. 12 a § första stycket fastighetsbildningslagen (1970:988).

Föreslagen lydelse

2 §¹

Följande beslut skall antecknas i fastighetsregistrets inskrivningsdel när de har vunnit laga kraft:

1. beslut om att en ägare eller en tidigare ägare skall betala ersättning enligt 1 § första stycket,

2. beslut om rätt enligt 5 kap. 31 § tredje stycket fastighetsbildningslagen (1970:988) att ta ut skog, samt

3. beslut enligt 5 kap. 12 a § första stycket fastighetsbildningslagen.

Beslut som anges i första stycket 1 och 2 skall dock *inte* antecknas, om det sammanlagda kapitalbeloppet av de ersättningar för vilka *en* fastighet enligt 1 § första stycket svarar *inte* uppgår till ettusen kronor.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

¹ Senaste lydelse 1992:1215.

2.14 Förslag till lag om ändring i lagen (1971:1037) om
äganderättsutredning och legalisering

Prop. 1999/2000:39

Härigenom föreskrivs att i 11 § lagen (1971:1037) om äganderättsutredning och legalisering¹ ordet ”fastighetsboken” skall bytas ut mot ”fastighetsregistrets inskrivningsdel”.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

¹ Senaste lydelse av 11 § 1995:1401.

2.15 Förslag till lag om ändring i expropriationslagen
(1972:719)

Prop. 1999/2000:39

Härigenom föreskrivs i fråga om expropriationslagen (1972:719)
dels att i 5 kap. 11 § ordet ”fastighetsboken” skall bytas ut mot
”fastighetsregistrets inskrivningsdel”,
dels att 6 kap. 11 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

11 §

Försummar den exproprierande att inom föreskriven tid iakttaga vad som åligger honom enligt 1 § första stycket och 4 § och har ej fastigheten helt eller delvis tillträtts eller övergått på den exproprierande enligt 10 §, är expropriationsrätten förverkad.

Vill fastighetsägaren att expropriationen ändå skall fullbordas, har han att inom tre månader efter förverkandet begära det hos länsstyrelsen. Vill han det ej, får han hos fastighetsdomstolen visa att expropriationsrätten är förverkad. Gör han det, skall domstolen anmäla förverkandet till inskrivningsmyndigheten för anteckning i fastighetsboken. Vad som sagts nu om anteckning i fastighetsboken äger, när fråga är om tomträtt, motsvarande tillämpning beträffande tomträttsboken.

Om fastighetsägaren vill att expropriationen ändå skall fullbordas, skall han inom tre månader efter förverkandet begära det hos länsstyrelsen. Om han inte vill att expropriationen skall fullbordas, får han hos fastighetsdomstolen visa att expropriationsrätten är förverkad. Gör han det, skall domstolen anmäla förverkandet till inskrivningsmyndigheten för anteckning i fastighetsregistrets inskrivningsdel.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

2.16 Förslag till lag om ändring i ledningsrättslagen
(1973:1144)

Prop. 1999/2000:39

Härigenom föreskrivs att 32 § ledningsrättslagen (1973:1144) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

32 §¹

Sedan en förrättning enligt denna lag har avslutats och vunnit laga kraft skall uppgift om den snarast möjligt föras in i *fastighetsregistret*. Har förrättningen överklagats, skall uppgiften föras in i *registret* snarast möjligt sedan domstolens avgörande vunnit laga kraft.

Uppgift om ledningsbeslut som har kunnat överklagas särskilt får föras in i *registret* även om förrättningen inte har avslutats. Uppgiften får dock inte föras in innan beslutet har vunnit laga kraft.

När ett beslut eller en åtgärd vid en avslutad förrättning har överklagats eller när ett ledningsbeslut har överklagats särskilt, får trots detta uppgift med anledning av förrättningen eller beslutet föras in i *registret* i fråga om sådan del som uppenbart inte berörs av överklagandet. Detsamma gäller när ett domstolsavgörande i mål enligt denna lag har överklagats.

Anteckning skall även göras när ett förrättningsbeslut har upphört att gälla.

Sedan en förrättning enligt denna lag har avslutats och vunnit laga kraft skall uppgift om den snarast möjligt föras in i *fastighetsregistrets allmänna del*. Har förrättningen överklagats, skall uppgiften föras in i *där* snarast möjligt sedan domstolens avgörande *har* vunnit laga kraft.

Uppgift om ledningsbeslut som har kunnat överklagas särskilt får föras in i *registrets allmänna del* även om förrättningen inte har avslutats. Uppgiften får dock inte föras in innan beslutet har vunnit laga kraft.

När ett beslut eller en åtgärd vid en avslutad förrättning har överklagats eller när ett ledningsbeslut har överklagats särskilt, får trots detta uppgift med anledning av förrättningen eller beslutet föras in i *registrets allmänna del* i fråga om sådan del som uppenbart inte berörs av överklagandet. Detsamma gäller när ett domstolsavgörande i mål enligt denna lag har överklagats.

Om ett förrättningsbeslut har upphört att gälla, skall anteckning enligt första–tredje styckena tas bort.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

¹ Senaste lydelse 1995:1404.

2.17 Förslag till lag om ändring i anläggningslagen
(1973:1149)

Prop. 1999/2000:39

Härigenom föreskrivs att 34 § anläggningslagen (1973:1149) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

34 §¹

Sedan en förrättning enligt denna lag har avslutats och vunnit laga kraft skall uppgift om den snarast möjligt föras in i *fastighetsregistret*. Har förrättningen överklagats, skall uppgiften föras in i *registret* snarast möjligt sedan domstolens avgörande vunnit laga kraft.

Uppgift om anläggningsbeslut som har kunnat överklagas särskilt får föras in i *registret* även om förrättningen inte har avslutats. Uppgiften får dock inte föras in innan beslutet har vunnit laga kraft.

När ett beslut eller en åtgärd vid en avslutad förrättning har överklagats eller när ett anläggningsbeslut har överklagats särskilt, får trots detta uppgift med anledning av förrättningen eller beslutet föras in i *registret* i fråga om sådan del som uppenbart inte berörs av överklagandet. Detsamma gäller när ett domstolsavgörande i mål enligt denna lag har överklagats.

Anteckning skall även göras när ett förrättningsbeslut har upphört att gälla.

Sedan en förrättning enligt denna lag har avslutats och vunnit laga kraft skall uppgift om den snarast möjligt föras in i *fastighetsregistrets allmänna del*. Har förrättningen överklagats, skall uppgiften föras in i *där* snarast möjligt sedan domstolens avgörande *har* vunnit laga kraft.

Uppgift om anläggningsbeslut som har kunnat överklagas särskilt får föras in i *registrets allmänna del* även om förrättningen inte har avslutats. Uppgiften får dock inte föras in innan beslutet har vunnit laga kraft.

När ett beslut eller en åtgärd vid en avslutad förrättning har överklagats eller när ett anläggningsbeslut har överklagats särskilt, får trots detta uppgift med anledning av förrättningen eller beslutet föras in i *registrets allmänna del* i fråga om sådan del som uppenbart inte berörs av överklagandet. Detsamma gäller när ett domstolsavgörande i mål enligt denna lag har överklagats.

Om ett förrättningsbeslut har upphört att gälla, skall anteckning enligt första–tredje styckena tas bort.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

¹ Senaste lydelse 1995:1405.

2.18 Förslag till lag om ändring i lagen (1975:1132) om
förvärv av hyresfastighet m.m.

Prop. 1999/2000:39

Härigenom föreskrivs att i 6 § lagen (1975:1132) om förvärv av hyresfastighet m.m.¹ ordet ”fastighetsboken” skall bytas ut mot ”fastighetsregistrets inskrivningsdel”.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

¹ Lagen omtryckt 1983:434.
Senaste lydelse av 6 § 1998:148.

2.19 Förslag till lag om ändring i bostadsförvaltningslagen
(1977:792)

Prop. 1999/2000:39

Härigenom föreskrivs att i 26 och 30 §§ bostadsförvaltningslagen (1977:792) orden ”fastighetsboken eller tomträttsboken” respektive ordet ”fastighetsboken” skall bytas ut mot ”fastighetsregistrets inskrivningsdel”.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

2.20 Förslag till lag om ändring i jordförvärvslagen
(1979:230)

Prop. 1999/2000:39

Härigenom föreskrivs att i 11 och 16 §§ jordförvärvslagen (1979:230)¹ ordet ”fastighetsboken” skall bytas ut mot ”fastighetsregistrets inskrivningsdel”.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

¹ Lagen omtryckt 1991:670.

2.21 Förslag till lag om ändring i fastighetstaxeringslagen (1979:1152)

Prop. 1999/2000:39

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 5 § fastighetstaxeringslagen (1979:1152) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap. **5 §¹**

Taxeringsenhet skall omfatta byggnadstyper och ägoslag enligt en av följande kombinationer, om inte annat sägs i andra och tredje styckena, och ha en av följande beteckningar för typ av taxeringsenhet

1. småhus och tomtmark för sådan byggnad (småhusenhet)
2. hyreshus och tomtmark för sådan byggnad (hyreshusenhet)
3. industribyggnad, övrig byggnad, tomtmark för sådana byggnader, vattenverk på annans grund samt *i jordeboken upptaget fiskeri* (industrienhet)
3. industribyggnad, övrig byggnad, tomtmark för sådana byggnader, vattenverk på annans grund samt *sådan fiskefastighet som avses i 10 § lagen (1970:995) om införande av nya jordabalken* (industrienhet)
4. täktmark samt industribyggnad och övrig byggnad på sådan mark (industrienhet)
5. specialbyggnad och tomtmark för sådan byggnad (specialenhet)
6. ekonomibyggnad, åkermark, betesmark, skogsmark och skogsimpediment (lantbruksenhet)
7. kraftverksbyggnad, tomtmark till kraftverksbyggnad och fallrätt (elproduktionsenhet). Som elproduktionsenhet betecknas också en taxeringsenhet vars värde till övervägande del utgörs av rätt till andels- eller ersättningskraft.

Småhus och tomtmark för sådan byggnad som ligger på fastighet med åkermark, betesmark, skogsmark eller skogsimpediment, skall ingå i den lantbruksenhet som omfattar marken.

Saneringsbyggnad och övrig mark kan ingå i samtliga taxeringsenheter under punkterna 1–7 i första stycket. Övrig mark skall i regel ingå i lantbruksenhet. I annat fall skall övrig mark taxeras tillsammans med den tomtmark eller täktmark som ligger närmast. Har övrig mark stor omfattning och saknar den samband med annan mark, som har samma ägare, skall den dock bilda en taxeringsenhet. Taxeringsenhet, som består av endast övrig mark, betecknas industrienhet, om den ligger till övervägande del inom tätort, och lantbruksenhet, om den ligger till övervägande del utanför sådan ort.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

¹ Senaste lydelse 1999:630.

2.22 Förslag till lag om ändring i lagen (1982:352) om rätt till fastighetsförvärv för ombildning till bostadsrätt

Prop. 1999/2000:39

Härigenom föreskrivs att i 3, 4 och 8 §§ lagen (1982:352) om rätt till fastighetsförvärv för ombildning till bostadsrätt¹ ordet ”fastighetsboken” skall bytas ut mot ”fastighetsregistrets inskrivningsdel”.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

¹ Senaste lydelse av
3 § 1999:581,
8 § 1995:1465.

2.23 Förslag till lag om ändring i lagen (1984:404) om
stämpelskatt vid inskrivningsmyndigheter

Prop. 1999/2000:39

Härigenom föreskrivs att 43 § lagen (1984:404) om stämpelskatt vid inskrivningsmyndigheter skall ha följande lydelse

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

43 §

Har regeringen med stöd av 19 kap. 24 § jordabalken för viss inskrivningsmyndighets område eller del av ett sådant område bestämt att inskrivning skall ske i inskrivningsregister i stället för i fastighetsbok eller tomträttsbok, meddelar regeringen de föreskrifter som behövs för skattens betalning. Regeringen får därvid besluta om undantag från 33 §.

Regeringen får meddela närmare föreskrifter om skattens betalning. Regeringen får därvid besluta om undantag från 33 §.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

2.24 Förslag till lag om ändring i lagen (1985:658) om
arrendatorers rätt att förvärva arrendestället

Prop. 1999/2000:39

Härigenom föreskrivs att i 2, 3 och 9 §§ lagen (1985:658) om arrendatorers rätt att förvärva arrendestället ordet ”fastighetsboken” skall bytas ut mot ”fastighetsregistrets inskrivningsdel”.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

2.25 Förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen
(1987:10)

Prop. 1999/2000:39

Härigenom föreskrivs i fråga om plan- och bygglagen (1987:10)¹
dels att i 10 kap. 22 § och i rubriken närmast före 10 kap. 22 § orden
”fastighetsboken eller tomträttsboken” respektive ordet ”fastighetsboken”
skall bytas ut mot ”fastighetsregistrets inskrivningsdel”,
dels att 6 kap. 20 § och 10 kap. 23 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

20 §

När fråga har väckts om tillämpning av 19 §, skall kommunen genast anmäla detta till *inskrivningsmyndigheten* för anteckning i *fastighetsboken*. Överlåtelse av mark, som sker efter det att sådan anmälan har inkommit, inverkar inte på den bedömning som skall ske enligt 19 § andra stycket.

När *en* fråga har väckts om tillämpning av 19 §, skall kommunen genast anmäla detta till *lantmäterimyndigheten* för anteckning i *fastighetsregistrets allmänna del*. Överlåtelse av mark, som sker efter det att sådan anmälan har inkommit, inverkar inte på den bedömning som skall ske enligt 19 § andra stycket.

10 kap.

23 §

Återkallas ett föreläggande eller förbud som har antecknats enligt 22 §, skall byggnadsnämnden genast anmäla det till inskrivningsmyndigheten för *motsvarande anteckning*. Har ett antecknat föreläggande eller förbud upphävts genom lagakraftvunnet beslut eller upphört att gälla, eller har föreläggandet följts, skall byggnadsnämnden, så snart nämnden har fått vetskap om detta, anmäla förhållandet till inskrivningsmyndigheten för *anteckning*.

Återkallas ett föreläggande eller förbud som har antecknats enligt 22 §, skall byggnadsnämnden genast anmäla det till inskrivningsmyndigheten för *borttagande av anteckningen*. Har ett antecknat föreläggande eller förbud upphävts genom lagakraftvunnet beslut eller upphört att gälla, eller har föreläggandet följts, skall byggnadsnämnden, så snart nämnden har fått vetskap om detta, anmäla förhållandet till inskrivningsmyndigheten för *borttagande av anteckningen*.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

¹ Lagen omtryckt 1992:1769.

2.26 Förslag till lag om ändring i lagen (1987:11) om exploaterings-
samverkan

Prop. 1999/2000:39

Härigenom föreskrivs att 24 § lagen (1987:11) om exploaterings-
samverkan skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

24 §

När exploateringsbeslut har meddelats, skall i *fastighetsboken* eller *tomträttsboken* införas uppgift om vilka fastigheter som ingår i samverkansområdet. I *fastighetsboken* skall även införas beslutade förmånsrättsbelopp. När exploateringsbeslutet enligt 25 § har upphört att gälla skall även *det antecknas*.

När *ett* exploateringsbeslut har meddelats, skall *det* i *fastighetsregistrets inskrivningsdel* antecknas vilka fastigheter som ingår i samverkansområdet. Där skall även beslutade förmånsrättsbelopp *antecknas*. När exploateringsbeslutet enligt 25 § har upphört att gälla, skall *anteckningen tas bort*.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

2.27 Förslag till lag om ändring i lagen (1988:950) om kulturminnen m. m.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1988:950) om kulturminnen m.m.

dels att i 3 kap. 17 §¹ orden ”fastighetsboken eller tomträttsboken” skall bytas ut mot ”fastighetsregistrets inskrivningsdel”,

dels att 3 kap. 8 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

8 §

Länsstyrelsen skall för anteckning i *fastighetsboken ofördröjligen* underrätta *inskrivningsmyndigheten*,

Länsstyrelsen skall för anteckning i *fastighetsregistrets allmänna del eller för borttagande av en tidigare gjord anteckning* genast underrätta *lantmäterimyndigheten*,

1. då fråga väckts eller tagits upp om att en byggnad skall förklaras för byggnadsminne eller förklaring utfärdats enligt 7 §,

2. då förordnande enligt 6 § första stycket meddelats eller upphävts,

3. då beslut om byggnadsminnesförklaring vunnit laga kraft eller hävts, eller

4. då ansökan om byggnadsminnesförklaring avslagits.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

¹ Lydelse enligt prop. 1998/99:114.

2.28 Förslag till lag om ändring i lagen (1989:31) om
förvaltning av vissa samägda jordbruksfastigheter

Prop. 1999/2000:39

Härigenom föreskrivs att i 2 § lagen (1989:31) om förvaltning av vissa samägda jordbruksfastigheter ordet ”fastighetsboken” skall bytas ut mot ”fastighetsregistrets inskrivningsdel”.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

2.29 Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1537) om lägenhetsregister

Prop. 1999/2000:39

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (1995:1537) om lägenhetsregister skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §

En fastighetsägare är skyldig att lämna de uppgifter som behövs för lägenhetsregistret och som inte kan inhämtas från *fastighetsdata-systemet vid Lantmäteriverket*. Regeringen meddelar närmare föreskrifter om uppgiftsskyldigheten.

En fastighetsägare är skyldig att lämna de uppgifter som behövs för lägenhetsregistret och som inte kan inhämtas från *fastighetsregistret*. Regeringen meddelar närmare föreskrifter om uppgiftsskyldigheten.

Med fastighetsägare avses i denna lag även ägare av byggnad.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

3 Ärendet och dess beredning

Regeringen beslutade den 14 september 1995 att tillkalla en särskild utredare för att se över fastighetsdatasystemets författningsreglering (dir. 1995:120). Till utredare utsågs lagmannen Sigurd Heuman. Utredningen, som antog namnet Fastighetsdatautredningen, avgav i januari 1997 betänkandet Fastighetsdataregister (SOU 1997:3). I betänkandet föreslås att författningsregleringen skall anpassas till den europeiska regleringen på datarättens område. Bl.a. föreslås att motsvarigheten till det nuvarande fastighetsdatasystemet skall utgöra ett enda register, fastighetsdataregistret, och att de ändamål som personuppgifterna i registret skall få användas för preciseras. Vidare föreslås att Lantmäteriverket skall vara ensamt registeransvarigt för registret och att det skall uppställas vissa begränsningar för användningen av registeruppgifterna. En sammanfattning av betänkandet och utredningens lagförslag finns i *bilagorna 1 och 2*.

Betänkandet har remissbehandlats. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i lagstiftningsärendet (dnr Ju97/366). En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*.

I Justitiedepartementet har upprättats departementspromemorian Registrering av fastighetsrättsliga förhållanden – en författningsöversyn (Ds 1998:25). Promemorian var föranledd av att den s.k. fastighetsdatareformen numera är helt genomförd. I promemorian föreslås bl.a. att numera föråldrade bestämmelser om förande av fastighetsbok och manuella fastighetsregister skall upphävas. Promemorian innehåller vidare förslag till ny lydelse av bestämmelserna om inskrivning i 19 kap. jordabalken. En sammanfattning av promemorian samt dess lagförslag finns i *bilagorna 4 och 5*.

Promemorian har remissbehandlats. Remissinstanserna är förtecknade i *bilaga 6*. En remissammanställning finns tillgänglig i lagstiftningsärendet (dnr Ju 98/1508).

I en framställning till regeringen den 15 maj 1995 föreslog Länsstyrelsen i Norrbottens län att lagen (1952:167) om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna skulle ses över bl.a. i fråga om dess bestämmelser om avyttring och införlivning av mark. Regeringen uppdrog den 29 oktober 1997 åt f.d. justitierådet Per Jermsten att utarbeta ett förslag till modernisering av nämnda bestämmelser och att därvid även behandla motsvarande bestämmelser i lagen (1952:166) om häradsallmänningar. Per Jermsten har redovisat sina förslag i en rapport den 30 april 1998. De föreslagna lagändringarna finns i *bilaga 7*. Rapporten har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 8*. Handlingarna i ärendet finns tillgängliga i lagstiftningsärendet (dnr N1999/2064/ESB).

Riksdagen har för någon tid sedan uppmärksammat att det förekommit fastighetsbedrägerier där förfalskade köpehandlingar har använts för att utverka lagfart (se bet. 1998/99:LU09). Domstolsverket har i en promemoria lämnat vissa förslag för att komma till rätta med problemen. Promemorian remissbehandlas för närvarande (dnr Ju1999/2353).

Regeringen avser att vid ett senare tillfälle återkomma till riksdagen med sina överväganden i frågan.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 21 oktober 1999 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 9*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 10*. Lagrådets synpunkter behandlas i anslutning till författningskommentaren.

Regeringen har i allt väsentligt följt Lagrådets förslag. Dessutom har vissa andra redaktionella ändringar gjorts i lagtexten.

4 Bakgrund

4.1 Registrering av fastigheter och tomträtter

Allmänt

Fastigheter registreras, såvitt nu är av intresse, dels i register som förs av lantmäterimyndigheterna, dels i register som förs av inskrivningsmyndigheterna. Inskrivningsmyndigheterna för även register över tomträtter. Härutöver registreras förhållanden med fastighetsanknytning även i andra register, t.ex. byggnadsregister.

Under äldre tider antecknades fastigheter även i kronans jordebok. Vissa bestämmelser om förande av jordeboken kvarstår fortfarande.

Fastighetsregister

Lantmäterimyndigheternas registrering av fastigheter grundar sig på bestämmelser i främst 19 kap. fastighetsbildningslagen (1970:988). Registreringen sker genom förande av fastighetsregister. Den tar främst sikte på uppgifter om fastighetens beteckning, dess omfång och läge, förekomsten av fastighetsbildningsservitut, fastighetens andel i samfälligheter samt olika förhållanden av administrativ natur som belastar fastigheten (t.ex. planbestämmelser).

Fastighetsregister har tidigare förts manuellt i form av jordregister och stadsregister. Om detta finns ännu gällande bestämmelser i bl.a. förordningen (1908:74 s. 1) om jordregister, stadsregisterkungörelsen (1971:1010) och förordningen (1917:281) med närmare föreskrifter om fastighetsregister för stad.

Numera sker lantmäterimyndigheternas registrering av fastigheter alltid med användande av automatisk databehandling. Även registerkartan förs över till digital form och utgör därefter en del av registret. Bestämmelser om det ADB-baserade fastighetsregistret finns i fastighetsregisterkungörelsen (1974:1059).

Fastighets- och tomträttsbok samt inskrivningsregister

Den registrering som sker genom inskrivningsmyndigheternas försorg grundar sig i första hand på bestämmelser i 19–24 kap. jordabalken. De uppgifter som registreras är först och främst uppgifter om lagfarter respektive inskrivning av tomträtter (dvs. uppgifter om ägarförhållanden). Vidare registreras inteckningar samt vissa nyttjanderätter och avtalsservitut. Inskrivningsmyndigheterna registrerar också vissa uppgifter om exekutiva åtgärder som har vidtagits avseende fastigheten eller tomträtten liksom uppgifter om olika slag av anspråk som enskilda ställer på fastigheten eller tomträtten.

I jordabalken liksom i en mängd specialförfattningar talas det om att denna registrering sker såsom inskrivning eller anteckning i fastighetsbok och tomträttsbok. Med fastighetsböcker och tomträttsböcker avses böcker som förs manuellt och enligt ett lösbladssystem. I dessa böcker redovisas

varje fastighet respektive tomträtt under ett särskilt upplägg. Bestämmelser om fastighetsböcker och tomträttsböcker finns i fastighetsboks-kungörelsen (1971:708) och tomträttsboks-kungörelsen (1971:801). Inskrivningsmyndighetens handläggning regleras i dessa fall av bestämmelser i jordabalken och kungörelsen (1971:784) med tillämpningsföreskrifter för inskrivningsväsendet enligt jordabalken.

Enligt 19 kap. 24 § jordabalken kan regeringen föreskriva att inskrivning skall ske i inskrivningsregister i stället för i fastighetsbok eller tomträttsbok. Inskrivningsregister förs med automatisk databehandling. Registret regleras i lagen (1973:98) om inskrivningsregister och i inskrivningsregisterkungörelsen (1974:1061). Numera sker inskrivning i inskrivningsregister vid samtliga landets inskrivningsmyndigheter. Registrering i fastighetsbok eller tomträttsbok förekommer således inte längre.

Fastighetsdatasystemet

Såväl inskrivningsregistret som det ADB-baserade fastighetsregistret ingår i det s.k. fastighetsdatasystemet, ("lantmäterimyndigheternas och inskrivningsmyndigheternas informationssystem"). Systemet regleras i fastighetsdatakungörelsen (1974:1058). Lantmäteriverket svarar för driften av systemet.

Fastighetsdatasystemets innehåll och uppbyggnad beskrivs närmare i avsnitt 5. Där lämnas också en redogörelse för användarna av fastighetsdatasystemet. Vidare beskrivs några register som inte ingår i systemet men som kan sägas ha viss anknytning till det.

Kronans jordebok

Den äldsta registreringen av fastigheter gjordes i kronans jordebok. Jordeboken tillkom i sin första form under 1500-talet för att förbättra skatteuppbörden och utgjorde under århundraden det främsta offentliga registret över fastigheter. Den förlorade emellertid i början av 1900-talet sin huvudsakliga betydelse i och med att de skatter som var knutna till jorden, grundskatterna, helt avvecklades. Fortfarande gäller dock att Kammarkollegiet i viss omfattning skall föra en jordebok samt avgöra ännu kvarstående ärenden om jordeboken.

4.2 Behovet av en översyn av lagstiftningen

Slutförandet av fastighetsdatareformen m.m.

Den s.k. fastighetsdatareformen innebar en övergång från manuellt förda register (fastighetsbok och tomträttsbok respektive jordregister och stadsregister) till ADB-baserade register (inskrivningsregister och fastighetsregister). Reformen påbörjades under 1960-talet och avslutades hösten 1995 då Gotlands län såsom sista län övergick till ADB-baserade register.

I och med att fastighetsdatareformen numera är avslutad har en del av den förekommande författningsregleringen blivit föråldrad. Det gäller exempelvis den särskilda regleringen av fastighetsbok och jordregister. Detta ger anledning till en översyn av de författningar som styr inskrivningsmyndigheternas och lantmäterimyndigheternas befattning med registrering av fastighetsanknuten information.

Den översyn av detta slag som redovisas i det följande (se avsnitten 8.1 och 8.2) är framför allt av lagtekniskt slag och syftar inte till att åstadkomma materiella förändringar. Behovet av en lagteknisk översyn gäller inte minst bestämmelserna om inskrivning i 19 kap. jordabalken, vilka i dag helt och hållet tar sikte på det äldre systemet med fastighetsböcker och tomträttsböcker.

Översynen bör lämpligen förenas med en översyn av vissa andra ålderdomliga fastighetsrättsliga institut. Det gäller bl.a. bestämmelserna om förande av kronans jordebok. I ett stort antal författningar förekommer begrepp som numera har blivit obsoleta. Några sådana frågor tas upp i avsnitt 11.

Ändringar i anledning av den datarättsliga utvecklingen m.m.

Fastighetsdatasystemets författningsreglering tillkom i början av 1970-talet. Flera av de grundläggande författningarna beträffande fastighetsdatasystemet tillhör därmed de äldsta regleringarna av s.k. statsmaktsregister, dvs. register som har beslutats av riksdagen eller regeringen.

Sedan fastighetsdatasystemets tillkomst har mängden information i och i anslutning till systemet successivt ökat. Ursprungligen bestod systemet av fastighetsregistret och inskrivningsregistret. På senare tid har byggnadsregistret tillkommit och en digital registerkarta är under uppbyggnad. I nära anslutning till fastighetsdatasystemet har samfällighetsföreningsregister och ett pantbrevsregister byggts upp. En provverksamhet med ett lägenhetsregister har genomförts. Nya databaser som fastighetsprisdatabasen har tagits fram. En närmare beskrivning av registren finns i avsnitt 5.

Ökade informationsmängder, nya användargrupper, nya användningsformer, krav på enkel tillgång till samhällets grundläggande information och alltmera avancerad teknik har ställt integritetsfrågorna i nytt ljus. Integritetsaspekterna gör det naturligt att överväga begränsningar vid användandet av systemet, t.ex. vid terminalåtkomst, urval och bearbetningar samt utlämnande på ADB-medium. Vidare finns det anledning att analysera betydelsen från integritets- och säkerhetssynpunkt av att nya uppgiftstyper och en ökad informationsmängd har tillkommit.

Behovet av en sådan översyn accentueras av det EG-direktiv om skydd för enskilda personer med avseende på behandlingen av personuppgifter m.m. som antogs år 1995. Direktivet behandlas närmare i avsnitt 6. En ny datalag, personuppgiftslagen (1998:204), har tillkommit med anledning av direktivet. I avsnitt 7 och 10 behandlas frågor om vilken påverkan direktivet får på gällande rätt.

Inte minst 19 kap. jordabalken berörs av den lagtekniska översyn som fastighetsdatareformens slutförande föranleder. De ändringar som för några år sedan gjordes i den snarlika lagstiftningen om handläggningen av domstolsärenden gör det naturligt att i detta sammanhang också se över de förfaranderegler som kapitlet innehåller (jfr Lagrådets uttalande, prop. 1995/96:115 s. 320 f.). Också bestämmelserna om överklagande av beslut i inskrivningsärenden – vilka när de tillkom var avsedda att tillämpas endast övergångsvis – bör ses över i sak.

Även dessa frågor behandlas i propositionen (se avsnitt 9).

Häradsallmänningar och allmänningsskogar i Norrland och Dalarna

Vissa frågor som rör häradsallmänningar m.m. behandlas i avsnitt 12. Dessa har inget direkt samband med övriga frågor som behandlas i propositionen. Eftersom frågorna har fastighetsrättslig anknytning har det emellertid ändå ansetts lämpligt att behandla dem i detta sammanhang.

5 Fastighetsdatasystemet

5.1 Register som ingår i fastighetsdatasystemet

Allmänt

Fastighetsdatasystemet innehåller, som tidigare har nämnts, ett fastighetsregister och ett inskrivningsregister (se 4 § fastighetsdatakungörelsen [1974:1058]). Innehållet i dessa register beskrivs närmare längre fram i detta avsnitt (se s. 74 och 75). I systemet skall även redovisas vissa uppgifter från fastighetstaxeringen. Dessa uppgifter är taxeringsvärden och andra vid taxeringen fastställda uppgifter. Uppgifterna hämtas från skattemyndigheternas fastighetstaxeringsregister. Vidare skall finnas uppgifter om fastighetsägare eller tomträttshavare vars person- eller organisationsnummer saknas i inskrivningsregistret samt ägare till hus på ofri grund med uppgift om person- eller organisationsnummer, namn och postadress.

Fastighetsdatakungörelsen medger även att kommunala myndigheter, länsstyrelserna, vägförvaltningarna och Riksantikvarieämbetet i informationssystemet redovisar annan information med anknytning till fastigheters användning. En förutsättning är dock att informationen redovisas skild från fastighetsregistret och inskrivningsregistret.

Det finns också möjlighet för Lantmäteriverket att tillföra systemet särskilda uppgifter om byggnader (se 4 a §). Detta s.k. byggnadsregister beskrivs närmare längre fram (se s. 76).

Lantmäteriverket ansvarar för driften av informationssystemet och för det system- och programmeringsarbete som behövs (se 2 §). Om ett delsystem bygger på att uppgifter skall lämnas till informationssystemet med användande av terminal, ansvarar vederbörande myndighet för terminalbehandlingen. Lantmäteriverket ansvarar för att uppgifter som har lämnats för införing i fastighetsregistret eller inskrivningsregistret och uppgifter som lämnats från skattemyndigheterna genast registreras (se 7 §).

Vem använder fastighetsdatasystemet?

Fastighetsdatasystemet används bl.a. vid samhällsplanering och offentlig förvaltning. I sådan verksamhet fordras ofta uppgifter som är knutna till fastighets- och byggnadsbeståndet. Den information som finns i fastighetsdatasystemet är dock inte alltid tillräcklig. Det är därför vanligt att registerinnehållet bearbetas tillsammans med andra databaser på lokal eller regional nivå. Informationen kan sedan användas vid t.ex. fysisk planläggning, plangenomförande, demografisk kartläggning och statistikproduktion. Informationen utnyttjas också i direkt ärendehandläggning. Fastighetsdatasystemet används också i privat verksamhet och har där stor betydelse för den allmänna omsättningen m.m.

Kommunerna är en stor användargrupp. De har ett grundläggande behov av information om fastigheterna i respektive kommun, inte minst av information från fastighets- och inskrivningsregistren. Informationen

sammanställs ofta med uppgifter från andra databaser. Vid olika typer av demografisk kartering, exempelvis med användning av geografiska informationssystem, sammanställs bl.a. uppgifter om fastigheternas beteckningar, koordinater och befolkningsuppgifter. Dessa uppgifter kan användas vid t.ex. barnomsorgs-, äldreomsorgs- och skolplanering. I andra planerings- eller statistiksammanhang kan det vara angeläget för kommunerna att utnyttja uppgifter från andra källor, t.ex. fastighets-taxeringen. Uppgifter från fastighetsregistret är av intresse vid planläggning, plangenomförande och projektering. Också vid kommunal fastighetsförvaltning kan uppgifter från fastighetsdatasystemet vara av värde.

Bland *statliga myndigheter* är bl.a. kronofogdemyndigheterna och skattemyndigheter stora användare. Givetvis får systemet också stor betydelse i statlig verksamhet som avser planläggning, infrastruktur-satsningar och statistikproduktion.

Byggnadsregistret är användbart inom flera olika verksamhetsområden. För statlig verksamhet utgör användningen i samband med fastighetstaxeringen och för statistik viktiga tillämpningar. Genom den unika identitet varje byggnad har finns vidare goda möjligheter att lägga byggnadsspecifik information, t.ex. om skyddsrum, till registret. Registret kan också utgöra grund för ajourhållning av bebyggelse på allmänna kartor eller användas inom folk- och bostadsräkning och annan statistikproduktion. Också kommunerna kan ha ett stort behov av information från byggnadsregistret. Grunduppgifter från det centrala byggnadsregistret kompletteras inte sällan med egna uppgifter i lokala tillämpningar. Exempel på användningsområden inom kommunal verksamhet är bygglovshantering, byggnadsinspektion, fastighetsförvaltning, projektering, räddningstjänst, civilförsvarsplanering samt miljö- och hälsoskydd. Tillkomsten av byggnadsregistret har också inneburit att fastighetsdatasystemet har fått ökad betydelse för räddningstjänsten, polisen, länsstyrelsens civilförsvars- och beredskapsplanering samt militär utbildning och planering.

De största användarna av fastighetsdatasystemet vid sidan om myndigheterna är *kreditinstituten*. Fastighetsdatasystemet används vid kreditgivning. För kreditgivning krävs kännedom om bl.a. fastighetens ägarförhållanden och de inskrivningar som belastar fastigheten. De större kreditgivarna är därför uppkopplade till fastighetsdatasystemet. Särskilt som systemet också innehåller viss taxeringsinformation kan det också användas som underlag vid fastighetsvärdering.

Fastighetsmäklare och försäkringsbolag är exempel på andra stora användargrupper inom den privata sektorn. De använder fastighetsdatasystemet på ett liknande sätt som kreditinstituten.

Även inom privat verksamhet är det vanligt att uppgifter hämtas från fastighetsdatasystemet för att användas i användarnas egna register. Som exempel kan anges skogsbolag som på detta sätt registrerar alla ägare av skogsfastigheter inom sitt verksamhetsområde. Uppgifterna används sedan för t.ex. riktade utskick. Motsvarande tillämpningar förekommer inom eldistribution, telekommunikation m.m.

Även *privatpersoner* efterfrågar uppgifter i fastighetsdatasystemet, t.ex. för ägarkontroll inför ett köp av en fastighet eller för att få upplysning om tidigare erlagd köpeskilling.

Fastighetsregistret

Varje kommun utgör ett registerområde (se 2 § fastighetsregisterkungörelsen). Fastighetsregistret består av

- huvudregister,
- registerkarta (digital),
- koordinatregister,
- planregister,
- kvartersregister,
- adressregister, och
- gemensamhetsanläggningsregister (GA-register).

I *huvudregistret* redovisas fastigheter och samfälligheter. Redovisningen av fastigheter sker i 16 avdelningar. De olika avdelningarna innehåller bl.a. uppgifter om registerbeteckning, administrativ tillhörighet, tidigare registerbeteckning, ursprung, adress, omfång och läge, andel i samfällighet, andel i gemensamhetsanläggning, rättigheter samt planer och bestämmelser (se 23 § fastighetsregisterkungörelsen). Registret innehåller i huvudsak samma uppgifter om samfälligheter (se 24 §). I en särskild avdelning för rättigheter redovisas vissa närmare angivna servitut, nyttjanderätt enligt särskilt angivna lagar samt ledningsrätt enligt ledningsrättslagen (1973:1144).

Registerkartan ingår i fastighetsregistret om den är digital, dvs. förs med hjälp av automatisk databehandling. Det är emellertid möjligt att föra registerkartan på traditionellt, analogt sätt. I så fall *ingår* den analoga registerkartan definitionsmässigt inte i fastighetsregistret utan *hör* till detta. En successiv övergång från analoga till digitala registerkartor pågår. En integrering av grafisk och skriven information förekommer bl.a. vid lantmäterimyndigheternas handläggning av fastighetsbildningsärenden men också i andra verksamheter.

I *koordinatregistret* redovisas koordinater för en fastighets eller en samfällighets centralpunkt. Om en fastighet eller samfällighet består av flera områden, sker redovisningen för varje sådant område (se 30 § fastighetsregisterkungörelsen).

I *planregistret* utgörs redovisningsenheterna av varje särskild plan, bestämmelse eller utredning och varje särskilt beslut som enligt närmare bestämmelser skall redovisas i registret (se 33 § fastighetsregisterkungörelsen). Planregistret innehåller bl.a. uppgifter om regionplan, översiktsplan och detaljplan samt områdesbestämmelser. Även bestämmelser beträffande marks användning som har meddelats enligt vissa närmare angivna lagar, vissa ersättningsbeslut och uppgifter om fornlämningar skall framgå av planregistret. I planregistret får även redovisas uppgifter om jaktvårds- och fiskevårdsområden.

I *kvartersregistret* finns uppgifter om bl.a. ett kvarters beteckning och om nummer som har använts för en föreslagen fastighet eller samfällighet (lott eller tomt) i en fastighetsplan för kvarteret. Där skall också finnas

uppgifter om i planregistret redovisade planer, bestämmelser, beslut och utredningar som berör kvarteret samt övriga förhållanden av betydelse för kvarteret. Kvartersregister förs endast om den aktuella kommunen har begärt det. Så är f.n. fallet med endast tre kommuner; Göteborg, Nacka och Stockholm.

Redovisningsenhet i *adressregistret* är en fastighets eller en samfällighets adress. Redovisningen skall innehålla uppgifter om redovisningsenhetens beteckning och om den fastighet eller samfällighet som är belägen på adressen. I samband med uppläggandet av byggnadsregistret har adressuppgifterna knutits till en byggnad. Även förande av adressregister är frivilligt och sker på begäran från respektive kommun. Ansvar för åsättande av adresser vilar på kommunen. Genom beslut av Lantmäteriverket kan kommunen få behörighet att själv registrera i adressregistret. Adressregister förs för flertalet kommuner.

I *gemensamhetsanläggningsregistret* utgörs redovisningsenheterna av gemensamhetsanläggningar enligt anläggningslagen (1973:1149) eller lagen (1966:700) om vissa gemensamhetsanläggningar. Vissa vägföreningar tas också upp som redovisningsenheter. Registret skall innehålla uppgifter om bl.a. redovisningsenhetens beteckning och administrativa tillhörighet, dess ändamål samt fastighet eller annan deltagare i anläggningen eller föreningen. I registret skall även anges en samfällighetsförenings firma eller namnet på en liknande sammanlutning.

Inskrivningsregistret

Inskrivningsregister förs särskilt för varje inskrivningsmyndighets område. I registret redovisas inskrivningsförhållandena för varje fastighet.

Redovisningen sker i sex avdelningar (se 3–9 §§ inskrivningsregisterkungörelsen [1974:1061]). De olika avdelningarna innehåller uppgifter om

1. lagfart,
2. tomträtsupplåtelse,
3. tomträtsinnehav,
4. inteckningar m.m.,
5. anteckningar, och
6. äldre förhållanden.

I *avdelningen för uppgifter om lagfart* införs uppgifter om sökandens person- eller organisationsnummer och namn. Därutöver anges vissa uppgifter om ansökan om lagfart och de fång som denna grundas på. Bl.a. införs uppgifter om datum för ansökan, vissa beslut som fattas på grund av ansökan, fångets art och fångeshandlingens datum samt köpeskilling. Dessutom införs uppgifter om vissa andra förhållanden, bl.a. tvister om hävning eller återgång av förvärv av fastighet.

I *avdelningen för tomträtsupplåtelse* införs uppgifter om upplåtelser och villkoren för dessa, bl.a. upplåtelsedag, datum för ansökan om inskrivning, beslut om bifall till ansökningen, ändamålet med upplåtelsen, tomträtsavgäld, upplåtelse tiden och inskränkningar i rätten att upplåta

servitut. I *avdelningen för tomträttsinnehav* införs i stort sett samma uppgifter som i avdelningen för lagfart.

Avdelningen för inteckningar m.m. innehåller framför allt uppgifter om penninginteckningar samt inskriven nyttjanderätt, servitut och rätt till elektrisk kraft. För inteckningar anges beloppet. För övriga rättigheter anges beskaffenheten.

I *avdelningen för uppgifter om anteckningar* införs uppgifter om förhållanden som enligt författning skall antecknas i inskrivningsregistret. Exempel på sådana anteckningar är uppgifter om expropriation, viss fastighetsbildning, utmätning och konkurs.

I *avdelningen för uppgifter om äldre förhållanden* införs hänvisningar till en akt, bl.a. då en inskrivning eller anteckning har dödats eller avförts eller om en anteckning inte längre är gällande. När en hänvisning har förts in i avdelningen för äldre förhållanden, avförs den aktuella inskrivningen eller anteckningen från den avdelning där den förekommer.

Byggnadsregistret

Fastighetsdatasystemet har, som ovan har framgått, kompletterats med ett basregister över byggnader, byggnadsregistret (se 4 a § fastighetsdatakungörelsen). Arbetet med uppläggningsen påbörjades år 1993. En uppgift om en byggnad skall bestå av beteckningen på den fastighet där byggnaden är belägen och ett särskilt enhetsnummer för byggnaden. Till detta får fogas uppgifter om byggnadens belägenhet samt sådana uppgifter som fastställts vid fastighetstaxering.

Registret används bl.a. vid allmän fastighetstaxering för småhus. Detta skedde första gången vid 1996 års taxering.

Samtliga kommuner har medverkat vid uppläggningsen av byggnadsregistret. Ajourföringen av registret regleras genom avtal mellan Lantmäteriverket och respektive kommun. Kommunernas medverkan är alltså frivillig.

5.2 Några andra register med fastighetsanknytning

Det finns några register som inte ingår i fastighetsdatasystemet men som har viss fastighetsanknytning. För några av dessa har det ibland satts i fråga om de bör ingå i systemet.

Lägenhetsregistret

Riksdagen beslöt år 1995 att införa ett lägenhetsregister (prop. 1995/96:90, bet. 1995/96:FiU6, rskr. 1995/96:117). Avsikten med registret är bl.a. att möjliggöra registerbaserade folk- och bostadsräkningar. Registret regleras av lagen (1995:1537) om lägenhetsregister. Lägenhetsregistret skall enligt förarbetena (se prop. 1995/96:90 s. 23 f.) inrättas i anslutning till fastighetsdatasystemet. Registret ingår dock inte i detta.

Lagen om lägenhetsregister trädde i kraft den 1 juli 1996 i fråga om Gävle kommun och Högalids församling i Stockholm. I övrigt träder lagen i kraft den dag regeringen bestämmer. Något sådant förordnande har ännu inte meddelats. Regeringen har dock i 1999 års ekonomiska vårproposition (prop. 1998/99:100) anfört att registerbaserade folk- och bostadsräkningar, som kräver ett lägenhetsregister, bedöms kunna genomföras år 2004 eller 2005.

En provverksamhet har alltså bedrivits i Gävle kommun och i Högalids församling i Stockholms kommun. Vid provverksamheten gällde att lägenhetsregistret skulle föras av Lantmäteriverket och kommunerna. Registret omfattade samtliga lägenheter som helt eller till en inte oväsentlig del var avsedda att användas som bostad (bostadslägenhet). Det fick innehålla uppgifter om fastighet, byggnad, lägenhetsbeteckning och övriga uppgifter om lägenheten. Regeringen lämnade i förordningen (1996:435) om lägenhetsregister närmare föreskrifter om registerinnehållet. Bland de uppgifter som skulle ingå kan nämnas ägarkategori, byggnadstyp och slag av lägenhet m.m., byggnadens ålder m.m., lägenhetsutformning, belägenhet samt identifikationsuppgifter (se 3 §).

Regeringskansliet har tillsatt en arbetsgrupp med uppgift att bl.a. utarbeta författningsförslag avseende uppbyggnaden av lägenhetsregistret. Arbetsgruppen skall redovisa sitt förslag senast den 1 mars 2000.

Samfällighetsföreningsregister

Samfällighetsföreningar skall, enligt 25 § lagen (1973:1150) om förvaltning av samfälligheter, registreras hos den statliga lantmäterimyndigheten i länet.

Närmare bestämmelser om registreringen finns i förordningen (1993:1270) om användning av automatisk databehandling vid förande av samfällighetsföreningsregister m.m. I förordningen finns bestämmelser om registrens innehåll (se 5 §). Bl.a. skall registret innehålla uppgifter om styrelsens medlemmar och om firmatecknare, om sådan har utsetts. I en bestående enhet skall dessutom anges bl.a. föreningens organisationsnummer och firma samt den gemensamhetsanläggning, samfällighet eller rättighet som föreningen förvaltar.

Information från samfällighetsföreningsregistret används av vissa statliga myndigheter, såsom Vägverket, och i övrigt av bl.a. kreditinstitut, försäkringsbolag och kommunala myndigheter.

Pantbrevsregistret

Om en ägare av en fastighet vill upplåta panträtt i fastigheten till säkerhet för en fordran, kan han hos inskrivningsmyndigheten erhålla inteckning, dvs. inskrivning i fastigheten av ett visst penningbelopp. Bevis om inteckningen kallas pantbrev. Tidigare kunde pantbrev utfärdas endast i skriftlig form. Numera kan pantbrev också utfärdas genom att inteckningen registreras i pantbrevsregistret. Sådana pantbrev benämns

datapantbrev. Pantbrevsregistret regleras i lagen (1994:448) om pantbrevsregister och förordningen (1994:598) om pantbrevsregister.

Pantbrevsregistret förs av Lantmäteriverket. Vilka uppgifter som skall anges för en inteckning som registreras i pantbrevsregistret regleras i 2 § förordningen om pantbrevsregister.

Andra databaser och register

Det s.k. *BKN-systemet* utgör ett särskilt datastöd för Statens bostadskreditnämnd. Genom systemet får banker och andra kreditinstitut, i samband med låneutbetalningar, kreditgarantier från Statens bostadskreditnämnd enligt förordningen (1991:1924) om statlig kreditgaranti för bostäder. Systemet bygger bl.a. på att uppgifter om ägarförhållanden m.m. kontrolleras mot inskrivningsregistret. Långivarna är registeransvariga. Lantmäteriverket sköter teknisk drift och förvaltning.

BKN-systemet har i sin tur kopplingar till det av Boverket utarbetade *FENIX-systemet*. Detta innehåller uppgifter som används i samband med subventionering av boende. För att säkerställa att utbetalningen görs till rätt ägare sker en avstämning mellan FENIX-systemet och fastighetsdatasystemet omedelbart före utbetalningen. Denna verksamhet regleras genom avtal mellan Lantmäteriverket och Boverket.

Vid skattemyndigheterna förs regionala *fastighetstaxeringsregister*. Som tidigare har nämnts förs vissa uppgifter över från dessa register till fastighetsdatasystemet. Även vid Statistiska Centralbyrån förs för statistikändamål ett fastighetstaxeringsregister.

Vidare har Lantmäteriverket i anslutning till fastighetsdatasystemet utvecklat en *fastighetsprisdatas* och en *ändringsdatas*. I fastighetsprisdatasen lagras bl.a. uppgifter om alla fastighetsköp i Sverige. Där finns uppgifter om köp (pris, datum m.m.), uppgifter från fastighetstaxeringsregistret (taxeringsvärde och standardpoäng) samt uppgifter om adress och koordinater. Uppgifterna används för urval och beräkningar, t.ex. vid arbetet med fastighetstaxeringen. Vidare används basen för uppdatering av externa system som används för t.ex. fastighetsvärdering och prisanalyser. Ändringsdatasen innehåller uppgifter om ändringar i fastighetsdatasystemet, t.ex. att en fastighet har bildats eller bytt lagfaren ägare. Dessa ändringsdata används för att uppdatera lokala system hos kommuner och andra användare.

Via fastighetsdatasystemet kan man nå det *företagsintekningsregister* som förs av inskrivningsmyndigheten i Malmö domsaga samt de bolags- och föreningsregister som Patent- och registreringsverket för.

I samhället pågår en utveckling från traditionella analoga kartor till databaser med geografiska data. Dessa är ofta strukturerade så att de kan användas i *geografiska informationssystem* (GIS). I fastighetsdatasystemet är både fastigheter och byggnader lägesbestämda med koordinater. Den digitala registerkartan är också en del av fastighetsregistret. Fastighetsdatasystemet är därför ett viktig underlag för GIS.

Europarlementets och rådets direktiv 95/46/EG om skyddet för enskilda personer med avseende på behandlingen av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter (EG-direktivet) antogs år 1995. Medlemsstaterna är skyldiga att inom tre år från det att direktivet antogs införa den nationella författningsreglering som är nödvändig för att detta skall kunna följas. Den tidpunkten inföll den 24 oktober 1998. För register med en "behandling som pågår" när direktivet genomförs genom nationell lagstiftning har man ytterligare tre år på sig att bringa regleringen i samklang med direktivet. Den nya personuppgiftslagen (1998:204) innebär ett genomförande av direktivet. För statsmaksregistrens del kan emellertid ytterligare åtgärder krävas för att direktivet skall bli helt genomfört.

Direktivet har *två syften* (se artikel 1). Det ena syftet är att skydda fysiska personers grundläggande fri- och rättigheter, särskilt rätten till privatliv, i samband med behandling av personuppgifter. Det andra är att skapa förutsättningar för ett fritt flöde av personuppgifter mellan medlemsstaterna.

Med *personuppgifter* avses varje upplysning som avser en identifierad eller identifierbar fysisk person. Identifierbar är en person som kan identifieras direkt eller indirekt, framför allt genom hänvisning till ett identifikationsnummer eller till en eller flera faktorer som är specifika för hans fysiska, fysiologiska, psykiska, ekonomiska, kulturella eller sociala identitet (se artikel 2 a).

Registerbegreppet är inte lika centralt i direktivet som i t.ex. den tidigare svenska datalagen (1973:289). Det används för att beteckna "varje strukturerad samling av personuppgifter som är tillgänglig enligt särskilda kriterier" (se artikel 2). Direktivet – som annars är tillämpligt enbart på behandling av personuppgifter som företas på automatisk väg – skall tillämpas även på behandling av personuppgifter som ingår i ett manuellt fört register (se artikel 3). Med "behandling" avses varje åtgärd eller serie av åtgärder som vidtas beträffande personuppgifter, vare sig det sker på automatisk väg eller inte, t.ex. insamling, registrering, bearbetning, utlämnande eller annat tillhandahållande av uppgifter, sammanställning eller samkörning m.m. (se artikel 2 b).

Registeransvarig är enligt direktivets huvudregel den fysiska eller juridiska person, den myndighet, den institution eller det andra organ som ensamt eller tillsammans med andra bestämmer ändamålen och medlen för behandlingen av personuppgifter (se artikel 2 d). När ändamålen eller medlen för behandlingen bestäms av nationella lagar eller andra författningar eller av gemenskapsrätten, kan emellertid den registeransvarige, eller de särskilda kriterierna för att utse denne, anges i nationell rätt eller i gemenskapsrätten.

Direktivet innehåller principer för hur *behandling av personuppgifter* skall ske (se artikel 6). Personuppgifter skall behandlas på ett korrekt och lagligt sätt. De skall samlas in för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål. Senare behandling får inte ske på ett sätt som är oförenligt med dessa ändamål. Om den senare behandlingen sker för

historiska, statistiska eller vetenskapliga ändamål, ställer sig saken dock annorlunda. Sådan senare behandling skall inte anses oförenlig med det ursprungliga ändamålet även om det ursprungliga ändamålet var ett annat. Lämpliga skyddsåtgärder måste dock beslutas. Direktivet fordrar också att personuppgifter är adekvata och relevanta. Uppgifterna får inte omfatta mer än vad som är nödvändigt med hänsyn till det aktuella ändamålet.

I direktivet behandlas vidare *förvaring av personuppgifter* (se artikel 6). Personuppgifter skall förvaras på ett sätt som förhindrar identifiering av den registrerade under en längre tid än som är nödvändigt för ändamålet.

Behandling av personuppgifter är tillåten endast under vissa angivna förutsättningar (se artikel 7). Behandling är alltid tillåten, om den registrerade otvetydigt har lämnat sitt samtycke. Vidare anges en del fall när behandlingen är nödvändig för att fullgöra ett avtal eller en rättslig förpliktelse eller för att skydda intressen som är av grundläggande betydelse för den registrerade. Behandling kan slutligen under vissa andra förutsättningar vara tillåten i allmän respektive privat verksamhet. Såvitt gäller allmän verksamhet är behandling tillåten, om behandlingen är nödvändig för att utföra en arbetsuppgift av allmänt intresse eller om den är ett led i myndighetsutövning som utförs av den registeransvarige eller av en tredje man till vilken uppgifterna har lämnats ut.

Möjligheterna till behandling av s.k. känsliga personuppgifter, t.ex. uppgifter som rör politiska åsikter, hälsa eller sexualliv, är snävare (se artikel 8).

Bestämmelser om *information till den registrerade* finns i artiklarna 10 och 11. Artikel 11 avser situationen att uppgifterna inte har samlats in från den registrerade. Den registeransvarige eller hans företrädare måste då lämna viss information till den registrerade. Detta skall ske vid registreringen av uppgifterna eller, om utlämnande till tredje man kan förutses, senast när uppgifterna lämnas ut. Informationen skall utvisa den registeransvariges och dennes eventuella företrädares identitet samt ändamålet med behandlingen. Ytterligare information skall lämnas, om den är nödvändig för att tillförsäkra den registrerade en korrekt behandling. Sådan information kan avse t.ex. de kategorier av uppgifter som behandlingen gäller, mottagarna eller de kategorier som mottar uppgifterna.

Undantag kan göras när den enskilde känner till utlämnandet. Undantag kan också göras *dels* när det visar sig omöjligt eller skulle innebära en oproportionerligt stor ansträngning att lämna information, *dels* om registrering eller utlämnande uttryckligen föreskrivs i författning. För sådana fall skall medlemsstaterna föreskriva lämpliga skyddsåtgärder.

EG-direktivet finns återgivet i sin helhet i propositionen med förslag till personuppgiftslag (se prop. 1997/98:44, bilaga 1).

7 Register- och integritetsfrågor

7.1 Vissa utgångspunkter för regeringens överväganden och förslag

Regeringens bedömning: En utgångspunkt för fastighetsdatasystemets författningsreglering bör vara att endast sådan användning av information som kan anses berättigad skall vara tillåten. Författningsregleringen bör utformas så att den möjliggör löpande förändringar av systemet. Slutligen bör författningsregleringen så långt möjligt vara teknikberoende.

Skälen för regeringens bedömning: Fastighetsdatasystemet uppvisar vissa särdrag jämfört med de flesta andra statsmaktsregister. I många andra register är utgångspunkten de registrerade personerna. I fastighetsdatasystemet är det fastigheten som är utgångspunkten. Några av de mest centrala uppgifterna är fastighetsbeteckningen och koordinaterna för fastigheten. Uppgifter om personer förekommer huvudsakligen endast indirekt, genom att en person är knuten till en viss fastighet. En annan sak är att vid användning av uppgifterna, t.ex. när en bank använder dem, en person kan vara utgångspunkten.

En annan avvikelse från vad som gäller för många andra statsmaktsregister är att alla uppgifter som ingår i fastighetsdatasystemet i princip är offentliga. Beträffande en stor del av uppgifterna är det främsta syftet med registreringen just att ge offentlighet åt vissa rättsförhållanden. Det gäller t.ex. uppgifter om vem som är lagfaren ägare till en fastighet och uppgifter om nybildning av en fastighet. För den allmänna omsättningen och för kreditväsendet är det av betydelse att dessa uppgifter finns allmänt tillgängliga.

Fastighetsdatasystemet skiljer sig också från flertalet andra statsmaktsregister genom mångsidigheten och bredden i användningen av de uppgifter som ingår i registret.

Fastighetsdatasystemet är en stor tillgång i samhället. Det tillhandahåller fastighetsanknuten information till en mängd viktiga samhällsfunktioner. Betydande vinster har gjorts genom användning av systemets information. Det kan särskilt noteras att de lägesangivelser som fastighetsregistret innehåller tillhör samhällets viktigaste samordningsnycklar. Ett fortsatt nyttjande av systemet ger alltså en potential till ytterligare effektivisering och rationalisering av olika verksamheter. En bred användning av systemets information ligger därmed väl i linje med de riktlinjer om utvecklandet av en effektiv informationsförsörjning som regering och riksdag under senare år har uttalat sig för. Detta visar vikten av att det inte ställs upp onödiga begränsningar för systemets användning.

Samtidigt måste användningen av fastighetsdatasystemet begränsas så att den inte kommer i konflikt med datarättslig reglering och så att integritetsintressena beaktas i en utsträckning som är tillfredsställande. Visserligen är det överlag så att de enskilda uppgifterna i fastighetsdatasystemet inte kan anses särskilt känsliga från integritetssynpunkt.

Många uppgifter har dessutom en svag anknytning till enskilda personer. Mängden av uppgifter i systemet och de sammanställningar som kan göras om en enskild kan emellertid i vissa fall ge upphov till integritetsproblem.

Vid utformningen av en ny författningsreglering måste det därför *för det första* göras en avvägning mellan användar- och integritetsintressena. Det är därvid enligt regeringens uppfattning en lämplig utgångspunkt att endast en sådan användning som kan anses berättigad tillåts. Användning som från integritetssynpunkt är olämplig eller användning där integritetsintressena väger över andra intressen bör så långt möjligt förhindras.

För det andra bör författningsregleringen utformas så att den i största möjliga utsträckning möjliggör successiva förändringar i systemet utan att hela regelverket behöver ändras. Det bör således vara möjligt att utan alltför omfattande ingrepp i författningarna ändra bl.a. innehållet i datasystemet.

För det tredje bör – med hänsyn till den snabba tekniska utvecklingen – regelverket så långt möjligt göras teknikberoende. Det minskar behovet av ständiga regeländringar när tekniken förändras. Det är dock svårt att förutse vad teknikutvecklingen kan föra med sig. I dag förekommer vissa särskilda användningsformer, t.ex. terminalåtkomst samt urval och bearbetningar, som påkallar särskilda begränsningar för användningen (se närmare om detta i avsnitt 7.7). Ny teknik kan i framtiden komma att kräva ytterligare begränsningar.

7.2 Registerfrågan. Namnet på registret och dess olika delar

Regeringens förslag: Motsvarigheten till det nuvarande fastighetsdatasystemet skall från datarättslig synpunkt utgöra ett enda register. Registret skall benämnas *fastighetsregistret*.

Registret skall bestå av olika delar, bl.a. en *allmän del* (motsvarande det nuvarande fastighetsregistret) och en *inskrivningsdel* (motsvarande det nuvarande inskrivningsregistret).

Fastighetsdatautredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag utom vad gäller benämningen på det nya registret (se SOU 1997:3 s. 103–106 och s. 129–130).

Förslaget i Ds 1998:25: Överensstämmer med regeringens förslag (se s. 137–141).

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser har inte haft någon invändning mot att registerbegreppet används eller haft några synpunkter på benämningen av registret. *Lantmäteriverket, Lantmäteriafdelningen vid Lunds Tekniska Högskola och Sveriges Lantmätareförening* har emellertid ansett att benämningen fastighetsdatasystemet bör användas eller har i vart fall varit tveksamma till den föreslagna nya benämningen. Även *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet* har

diskuterat om benämningen register bör användas för samlingen av uppgifter.

Bakgrund: Som tidigare har framgått ingår fastighetsregistret och inskrivningsregistret i det nuvarande fastighetsdatasystemet. I systemet inryms också byggnadsregistret samt vissa taxeringsuppgifter.

Benämningen register är inte entydigt definierad i gällande rätt. I den tidigare gällande datalagen (1973:289) fanns det däremot regler om *personregister*. Därmed avsågs register, förteckningar eller andra anteckningar som förs med hjälp av automatisk databehandling och som innehåller personuppgifter som kan hänföras till den som avses med uppgiften. I förarbetena till datalagen (se prop. 1973:33 s. 118) angavs att, förutom register i vanlig mening, även förteckningar och andra anteckningar omfattades av lagen. Det angavs vidare att, för att ett register skulle anses föreligga, det måste vara fråga om behandling från informationssynpunkt av faktiska uppgifter.

I det tidigare nämnda EG-direktivet är registerbegreppet inte det centrala. Begreppet får enbart betydelse för viss manuell hantering av personuppgifter. Fastighetsdatautredningen har emellertid föreslagit att begreppet behålls i detta sammanhang.

Om registerbegreppet behålls, uppkommer frågan om de skilda samlingar av uppgifter som i dag ingår i fastighetsdatasystemet i rättsligt hänseende bör anses utgöra ett enda eller flera register.

Skälen för regeringens förslag:

Bör registerbegreppet användas?

Begreppet register har inte någon central betydelse i EG-direktivet. Uttrycket används inte heller i personuppgiftslagen. Det tidigare uttrycket registeransvarig har bytts ut mot personuppgiftsansvarig.

Det finns alltså skäl som talar för att registerbegreppet överges även på fastighetsdataområdet. Ett alternativ som några remissinstanser har pekat på är att använda uttrycket system. På fastighetsrättens område skulle detta ansluta väl till etablerade förhållanden. Benämningen fastighetsdatasystemet skulle då kunna behållas.

Det finns emellertid också flera skäl som talar för att registerbegreppet behålls. Fastighetsdatasystemet har en påtaglig registerkaraktär, eftersom det innehåller en väl strukturerad mängd uppgifter som är ägnad för sökning. Det finns ett stort antal författningsreglerade register, för vilka termen register under överskådlig tid kan förväntas bli kvar. Det är då knappast lämpligt att i detta sammanhang överge registerbegreppet. I förarbetena till personuppgiftslagen har de traditionella registren uppmärksammas och det har i det sammanhanget uttalats att det inte finns något som hindrar att vad som faktiskt är ett regelrätt datoriserat register också kallas för det (se prop. 1997/98:44 s. 39). En motsvarande bedömning har gjorts för t.ex. polisens register (se prop. 1997/98:97 s. 102). Fastighetsdatasystemet måste också uppfattas som ett register i EG-direktivets mening, alltså en för sökning tillgänglig samling uppgifter.

Det sagda leder enligt regeringens uppfattning till att uttrycket register bör användas.

Ett eller flera register?

Frågan är då om informationen bör ingå i ett enda register eller om den bör delas upp i flera register. För tydlighetens skull bör här nämnas att med register avses det datarättsliga begreppet. Det är således inte ett tekniskt begrepp som nu diskuteras.

Genom en uppdelning av informationen på olika register kombinerad med olika begränsningar i möjligheterna till sambearbetning av uppgifter från olika register skulle man, kan det hävdas, lättare kunna förhindra från integritetssynpunkt oönskade sammanställningar av information. En uppdelning på olika register skulle också göra det möjligt att ange olika ändamål för olika register och därmed också begränsa användningen av de uppgifter som ingår i registret.

En uppdelning på flera register kan i princip göras på två skilda sätt. Det ena alternativet är att man utgår från de huvudsakliga ändamål för vilka uppgifterna i respektive register skall få användas. Den information som skall användas av statliga och kommunala myndigheter skulle med en sådan modell kunna finnas i ett register, medan sådan information som skall användas mer kommersiellt skulle kunna finnas i ett annat. Det andra alternativet innebär att en uppdelning i flera register görs utifrån registrens innehåll. En sådan modell skulle i huvudsak innebära att man behåller den uppdelning på skilda register, såsom fastighetsregister och inskrivningsregister, som finns i dag.

En uppdelning i flera register enligt den senare modellen, alltså en uppdelning med hänsyn till de olika registrens innehåll, framstår som mycket svår att upprätthålla. Det hänger samman med att en stor del av informationen är gemensam i flera av delregistren. Det torde nämligen vara nödvändigt att göra uppdelningen av informationen på de olika registerenheter definitiv för att man skall kunna tala om flera register. En mer definitiv uppdelning av de samlingar av uppgifter som ingår i det hittillsvarande fastighetsdatasystemet skulle emellertid närmast omöjliggöra en ändamålsenlig användning.

Det alternativ som finns kvar, om man skall ha ett system med flera register, är en uppdelning efter de huvudsakliga ändamålen. Fördelen med en sådan modell är att innehållet i de olika registren kan begränsas i förhållande till vad som är relevant och nödvändigt i förhållande till respektive ändamål. Modellen innebär dock att det register som skall vara avsett för myndigheter och kommuner torde behöva innehålla i princip all information som för närvarande ingår i fastighetsdatasystemet.

En uppdelning i flera register utifrån ändamålen har alltså mycket begränsade fördelar från integritetssynpunkt jämfört med en modell med ett enda register. I en modell av det senare slaget kan integritetsintressena tillgodoses genom begränsningar i möjligheterna att lämna ut eller på annat vis behandla registeruppgifterna.

Mot den nu angivna bakgrunden anser regeringen att den framtida motsvarigheten till fastighetsdatasystemet i rättslig mening bör utformas

som ett enda register. De integritetsaspekter som talar för en uppdelning i flera register bör i stället tillgodoses genom vissa generella begränsningar i möjligheterna att behandla de uppgifter som ingår i registret (se vidare avsnitt 7.7).

Hur skall det nya registret benämnas?

Det bör klart framgå av benämningen på den framtida motsvarigheten till fastighetsdatasystemet att det utgör ett enda register. Uppdelningen på inskrivnings- och fastighetsregister m.m. bör därför överges. Fastighetsdatautredningen har föreslagit benämningen *fastighetsdataregistret*.

De författningsreglerade register som i dag förs med automatisk databehandling innehåller i sina namn inte uttrycket ”dataregister” utan endast ”register”. Så är också fallet med de register som ingår i det nuvarande fastighetsdatasystemet (inskrivningsregistret, fastighetsregistret och byggnadsregistret). Något rättsligt behov att genom registerbenämningen ange att det är fråga om ett register som förs med hjälp av automatisk databehandling finns inte. Från språklig synpunkt framstår beteckningen fastighetsdataregister som onödigt lång. Enligt regeringens mening bör den nya benämningen därför vara *fastighetsregistret*. Visserligen har detta uttryck hittills betecknat ett av de register som ingår i fastighetsdatasystemet, vilket övergångsvis kan innebära viss risk för sammanblandning. Sett på längre sikt framstår emellertid begreppet fastighetsregister som det mest ändamålsenliga.

Hur skall de olika delarna av registret benämnas?

Benämningen fastighetsregistret bör alltså i fortsättningen användas för vad som hittills har benämnts fastighetsdatasystemet. Fastighetsregistret bör anses som ett enda register. Det är då inte längre lämpligt att beteckna samlingarna av uppgifter i det nuvarande inskrivningsregistret och fastighetsregistret som ”register”. Inte heller bör termen delregister användas. Fastighetsdatautredningen har förordat att ordet -del används och har, för de delar av systemet som nu har diskuterats, föreslagit beteckningarna inskrivningsdel och fastighetsdel.

Utredningens förslag om att ordet -del skall användas framstår enligt regeringens uppfattning som ändamålsenligt. Detsamma gäller den föreslagna benämningen *inskrivningsdelen*. Med hänsyn till att det nya registret bör benämnas fastighetsregistret bör emellertid en annan term än ”fastighetsdel” användas för det hittillsvarande fastighetsregistret. I stället bör denna del av det nya fastighetsregistret benämnas *allmänna delen*.

De delsamlingar av uppgifter som ryms i det nuvarande byggnadsregistret och de adress- och taxeringsuppgifter som finns i fastighetsdatasystemet – och som enligt regeringens förslag även i fortsättningen skall ingå i det nya registret (se avsnitt 7.6) – bör i enlighet med det föregående benämnas *byggnadsdelen*, *adressdelen* och *taxeringsuppgiftsdelen*.

Regeringens förslag: De från integritetssynpunkt viktiga ramarna för det nya registret skall slås fast i en ny lag, lagen om fastighetsregister. De grundläggande reglerna om fastighetsregistrering skall finnas kvar i fastighetsbildningslagen, medan de grundläggande reglerna om inskrivning skall finnas kvar i jordabalken.

Fastighetsdatautredningens förslag: Överensstämmer i allt väsentligt med regeringens förslag (se s. 163–166).

Förslaget i Ds 1998:25: Överensstämmer med regeringens förslag (se s. 142–144).

Remissinstanserna: Remissinstanserna har tillstyrkt förslaget.

Skälen för regeringens förslag:

Bör den nya regleringen ske i form av lag?

Det hittillsvarande fastighetsdatasystemet innehåller ett stort antal personuppgifter. De enskilda uppgifterna i systemet är visserligen inte särskilt integritetskänsliga. Mängden uppgifter liksom möjligheterna att kombinera olika uppgifter gör emellertid att systemet ändå ger upphov till vissa risker från integritetssynpunkt. Det finns därför ett behov av författningsbestämmelser som kan minimera dessa risker.

Svensk rätt fordrar i och för sig inte att regler av det slag som nu är aktuella ges i lagform (jfr 8 kap. 2 och 3 §§ regeringsformen). Regeringen – vars ställningstagande riksdagen sedermera ställde sig bakom – har emellertid i ett tidigare sammanhang uttalat (se prop. 1990/91:60 s. 58) att en målsättning bör vara att, i det fall register med ett stort antal registrerade och ett särskilt känsligt innehåll inrättas, bestämmelser skall meddelas i form av lag. Regeringen tillade att detta gäller särskilt i de fall uppgifterna i registret sprids externt i en icke obetydlig omfattning.

Regeringen anser mot denna bakgrund att de från integritetssynpunkt viktiga ramarna för det nya registret bör slås fast i en ny lag. Denna bör i konsekvens med regeringens tidigare överväganden om registrets namn (se avsnitt 7.2) benämnas lagen om fastighetsregister.

Att reglera alla frågor i lag är emellertid behäftat med betydande nackdelar. För det första skulle en sådan lag bli mycket omfattande och svåröverskådlig. Så torde t.ex. en reglering av det närmare innehållet i de olika delarna av registret bli ganska detaljerad. För det andra måste man räkna med att justeringar successivt måste göras vad gäller registrets närmare innehåll. Lagstiftningsproceduren lämpar sig mindre bra för detta.

Mot den bakgrunden är det enligt regeringens mening mest ändamålsenligt att frågor som inte är centrala från integritetssynpunkt regleras i förordning.

En särskild fråga är om de grundläggande reglerna om inskrivning och fastighetsregistrering i jordabalken och fastighetsbildningslagen bör finnas kvar där eller om de bör föras över till den nya registerlagen. En omdisposition av hela författningsregleringen skulle möjligen leda till ett mer lättillgängligt regelverk. Men ett sådant arbete skulle inte innebära några materiella förbättringar utan vara helt betingat av redaktionella skäl. På kort sikt skulle det innebära att de som i dag är hemmastadda i de nuvarande lagarna skulle få lägga ned en hel del arbete på att orientera sig i den nya lagen. Denna skulle dessutom bli omfattande och reglera en mängd frågor som registerlagar inte brukar reglera. Enligt regeringens uppfattning bör registerlagen därför inte behandla frågor om fastighetsregistrering och inskrivning. De grundläggande reglerna om fastighetsregistrering bör alltså finnas kvar i fastighetsbildningslagen, medan motsvarande regler om inskrivning bör finnas kvar i jordabalken.

Vilka frågor bör då regleras i lagen om fastighetsregister? Med hänsyn till EG-direktivet är det nödvändigt att slå fast ändamålen för registret i lagen. Ändamålen styr användningen av uppgifterna och i stor utsträckning även registrets innehåll. Det är en av de från integritets-synpunkt viktigaste regleringarna (se närmare avsnitt 7.5).

Vidare bör frågan om personuppgiftsansvaret och därmed sammanhängande frågor slås fast i lagen (se närmare avsnitt 7.4).

Det är också naturligt att lagen anger vissa yttre ramar för vad registret kan innehålla. Däremot är det, som redan tidigare har konstaterats, inte lämpligt att i detalj lagreglera innehållet i registret.

Slutligen bör lagen reglera de begränsningar som skall gälla för behandlingen av personuppgifter i registret (se närmare avsnitt 7.7).

Regleringen på förordningsnivå

De mera detaljerade bestämmelserna om fastighetsregistrets innehåll bör i enlighet med vad som tidigare har anförts ges i förordning. Regeringen avser att, sedan riksdagen har beslutat om den nu föreslagna lagen, samla sådana detaljbestämmelser som är av datarättsligt slag i en gemensam ny förordning, förordningen om fastighetsregister. Övriga frågor som avser inskrivning avser regeringen att reglera i en annan ny förordning, inskrivningsförordningen. Detaljbestämmelser avseende fastighetsregistrering, vilka inte är av datarättslig karaktär, avser regeringen att flytta över till fastighetsbildningskungörelsen.

7.4 Personuppgiftsansvaret

<p>Regeringens förslag: <i>Lantmäteriverket</i> ensamt skall vara personuppgiftsansvarig för det nya registret.</p>

Fastighetsdatautredningens förslag: Överensstämmer i sak med regeringens förslag (se s. 137–142).

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser har tillstyrkt förslaget eller inte haft något att invända mot det. *Lantmäteriverket* har hävdad att regleringen behöver göras tydligare och har anfört att i de fall en annan myndighet än en lantmäterimyndighet för in en uppgift i registret bör den myndigheten ha ansvaret för uppgiften. *Svenska Kommunförbundet* har ansett att en kommun som för in uppgifter i registret bör svara för motsvarande rättelseåtgärder.

Bakgrund: Enligt datalagen (1973:289) gällde att det för varje register skulle finnas en *registeransvarig*. Enligt EG-direktivet åvilar registeransvaret den fysiska eller juridiska person, den myndighet, den institution eller det organ som ensamt eller tillsammans med andra bestämmer ändamålen och medlen för behandlingen av personuppgifter. Huvudregeln i direktivet är således att den som bestämmer ändamålen och medlen för behandlingen av personuppgifter är registeransvarig. Enligt direktivet kan emellertid den ansvarige anges i nationell rätt, om ändamålen och medlen för behandlingen av personuppgifter bestäms av nationella lagar och andra författningar. I personuppgiftslagen har benämningen registeransvarig ersatts med begreppet *personuppgiftsansvarig*. Begreppet är emellertid avsett att ha samma innebörd som begreppet registeransvarig i direktivet.

Med uppgiften som personuppgiftsansvarig följer de skyldigheter av olika slag som direktivet pekar ut, såsom att se till att behandlingen av personuppgifter sker på ett korrekt och säkert sätt, att rätta oriktiga uppgifter och att ersätta den registrerade för skada och kränkning som en rättsstridig behandling av personuppgifter har förorsakat.

Skälen för regeringens förslag: Både den nationella och internationella regleringen lämnar ett stort svängrum när det gäller att i författning bestämma personuppgiftsansvaret. Den lösning bör väljas som är lämplig för såväl berörda myndigheter som den enskilde.

Den som är personuppgiftsansvarig har enligt personuppgiftslagen ett långtgående ansvar för att all behandling av personuppgifter som ansvaret omfattar sker i överensstämmelse med lagen. För den enskilde är det vissa rättigheter gentemot den personuppgiftsansvarige som är av särskilt intresse. Bland dessa kan nämnas rätten att få insyn i och underrättelse om förekomsten av personuppgifter. Den personuppgiftsansvarige är enligt direktivet också skyldig att ersätta skada som den registrerade har tillfogats genom felaktigheter i registret. Han är också skyldig att rätta oriktiga uppgifter.

Olika alternativ finns när det gäller vilken eller vilka myndigheter som skall bära personuppgiftsansvaret. Ett alternativ är att de olika registerförande myndigheterna är personuppgiftsansvariga för de uppgifter som respektive myndighet för in, medan Lantmäteriverket ges ett övergripande men begränsat ansvar. Ett annat alternativ är att Lantmäteriverket ensamt är personuppgiftsansvarig.

Det första alternativet bygger på tanken att den som för in uppgifter i fastighetsregistret också är den som har störst möjlighet att se till att detta sker på ett korrekt sätt. Av betydelse i sammanhanget är emellertid att samma uppgifter skall förekomma i flera av de olika delar som registret skall bestå av. Detta är något som den som har fört in uppgiften saknar

inflytande över. Skall då den som från början förde in en uppgift svara för denna även sedan den har förts över till någon annan del i fastighetsregistret än där den ursprungligen fördes in? Denna fråga har även ett samband med frågan om hur långt Lantmäteriverkets övergripande ansvar skulle sträcka sig i en sådan modell för personuppgiftsansvaret. Modellen ger alltså upphov till ganska komplicerade frågor.

Om Lantmäteriverket däremot *ensamt* får ansvaret för registret, förstärks verkets intresse av att tillhandahålla väl fungerande och ändamålsenliga ajourföringsrutiner. Det finns även ett värde i sig att ansvaret åvilar endast en myndighet. Om personuppgiftsansvaret delas upp mellan Lantmäteriverket och de registerförande myndigheterna, kan det i många situationer framstå som oklart för den enskilde vem han skall vända sig till. Att göra Lantmäteriverket ensamt till personuppgiftsansvarig är därför mer fördelaktigt för den enskilde. Det innebär en möjlighet att både i författning och i annan information ge ett enkelt besked om vem som har ansvaret. Den enskilde kan alltid vända sig till Lantmäteriverket såsom den fullt ut ansvariga myndigheten.

Enligt regeringens mening talar därför de flesta skälen för att Lantmäteriverket *ensamt* skall vara personuppgiftsansvarig.

En följd av att Lantmäteriverket görs personuppgiftsansvarigt är att det blir Lantmäteriverket som kommer att svara för att enskilda garanteras information om huruvida de förekommer i registret (jfr 26 § personuppgiftslagen). Det blir också Lantmäteriverket som kommer att svara för att skadestånd betalas till den som lider skada på grund av behandling av personuppgifter i strid med personuppgiftslagen (se 48 § personuppgiftslagen) eller i strid med de ändamål och övriga regler för användningen som gäller för registret. Frågor om hur detta skadeståndsansvar närmare skall utformas och hur det förhåller sig till det ansvar som kan följa enligt de särskilda fastighetsrättsliga skadeståndsreglerna i jordabalken och fastighetsbildningslagen behandlas i avsnitt 10.

En annan del av personuppgiftsansvaret utgörs av skyldigheten att se till att felaktiga uppgifter rättas (se 28 § personuppgiftslagen). I dag gäller särskilda bestämmelser om rättelse av uppgifter i fastighets- och inskrivningsregistren. Som kommer att framgå av avsnitt 10 anser regeringen att dessa bestämmelser i princip skall finnas kvar. Vad som nyss har sagts om Lantmäteriverkets personuppgiftsansvar bör därför, såvitt gäller rättelseskyldighet, gälla fullt ut endast beträffande fastighetsregistrets byggnadsdel, adressdel och taxeringsuppgiftsdel. Det kan emellertid för viss information i dessa delar av registret framstå som ändamålsenligt att rättelse kan vidtas av lantmäterimyndighet eller någon annan myndighet. Det är emellertid inte möjligt att nu precisera när så kan vara fallet. Regeringen bör därför ges möjlighet att föreskriva att det skall ankomma på någon annan än Lantmäteriverket att företa rättelse för vissa uppgifter i de aktuella delarna av registret.

Regeringens förslag: Det nya fastighetsregistret skall ge offentlighet åt den information som ingår i registret. Registret skall ha till ändamål att tillhandahålla uppgifter för vissa i lagen uppräknade verksamheter, för aktualisering m.m. av information i kund- eller medlemsregister och för s.k. urvalsdragning.

Fastighetsdatautredningens förslag: Överensstämmer i allt väsentligt med regeringens förslag (se s. 109–118).

Remissinstanserna: Remissinstanserna har i allt väsentligt tillstyrkt förslaget.

Bakgrund: Fastighetsregistret kommer att innehålla vad som enligt EG-direktivet och personuppgiftslagen utgör personuppgifter. Ändamålen måste då vara särskilda, uttryckligt angivna och berättigade (se artikel 6 i direktivet). Personuppgifterna får inte omfatta mer än som är nödvändigt med hänsyn till de ändamål för vilka de har samlats in och för vilka de senare har behandlats (se artikel 6 c).

Behandling av personuppgifter är enligt direktivet tillåten endast under vissa angivna omständigheter (se artikel 7 i direktivet och 10 § personuppgiftslagen). När samtycke från den registrerade föreligger, är behandling av personuppgifter alltid tillåten. Eftersom de uppgifter som skall ingå i fastighetsregistret i allt väsentligt måste vara fastlagda, står det emellertid klart att samtycke inte kan utgöra en förutsättning för registrering. Av intresse är då i vilka övriga fall som behandling är tillåten. Så är bl.a. fallet då behandlingen är nödvändig för att en rättslig förpliktelse som åvilar den registeransvarige skall kunna fullgöras, då behandlingen är nödvändig för utförande av arbetsuppgifter som utgör led i myndighetsutövning m.m. samt då behandlingen är nödvändig för ändamål som rör berättigade intressen hos den registeransvarige etc.

Av direktivet (artikel 6 b) följer slutligen att senare behandling inte får ske på ett sätt som är oförenligt med de ändamål som har slagits fast.

Skälen för regeringens förslag:

Hur bör ändamålsreglerna generellt vara utformade?

EG-direktivet innebär, som nyss har nämnts, ett krav på viss precisering av ändamålen. Det kan antas innebära att ändamålen måste anges antingen genom att viss användning *förbjuds* eller på det sättet att endast viss särskilt angiven användning *tillåts*.

Ett angivande av ändamålen på det sättet att viss användning förbjuds torde innebära att all användning som inte skall vara tillåten måste anges i ändamålsbestämmelsen. Först och främst måste man då ange sådan verksamhet som uppgifterna inte skall få användas för. Den motsatta lösningen innebär att tillåten användning anges när det gäller olika verksamheter. Begränsningar för vissa användningsformer kan utformas antingen genom att vissa förbjuds eller genom att endast vissa, angivna användningsformer tillåts.

Den första modellen – att förbjuda att uppgifterna används för vissa verksamheter – innebär att uppräkningsförbuden användning måste vara heltäckande. Om en viss verksamhet inte nämns i författningstexten, får uppgifterna användas för sådan verksamhet. Detta innebär i sin tur att författningen måste ändras, om det aktualiseras någon ny form av användning som inte anses önskvärd.

Den andra lösningen – att ange tillåten användning – innebär att uppgifterna får användas endast för sådan verksamhet som är särskilt angiven. När användning inom nya verksamheter aktualiseras måste alltså författningen ändras, om man önskar tillåta användningen. Det framstår som enklare att utforma en sådan reglering så att den uppfyller direktivets krav.

Den sistnämnda lösningen är också den som är mest integritetsvänlig. En lösning där man i förväg har prövat om en användning skall tillåtas har från integritetssynpunkt uppenbara fördelar och ger bättre kontroll över användningen av uppgifterna. Av vikt är också att denna lösning överensstämmer bättre med direktivet. En lösning av detta slag bör därför väljas.

Hur skall då ändamålen utformas för att ge en rimlig avvägning mellan användarintressena och integritetssynpunkter och för att motsvara kraven enligt EG-direktivet? Dessa frågor behandlas i det följande.

Bör ändamålen ges betydelse för annat än personuppgifter?

En första fråga är om ändamålen bör preciseras endast för de personuppgifter som ingår i fastighetsregistret eller om ändamålen bör preciseras även beträffande annan information i registret.

Enligt regeringens mening är det viktigt att onödiga hinder inte ställs upp för användningen av den information som finns i fastighetsregistret. Informationen i registret skall kunna utnyttjas på ett effektivt sätt. Kravet på preciserade ändamål i EG-direktivet och personuppgiftslagen gäller när *personuppgifter* samlas in. Den personuppgiftsansvarige är sedan skyldig att se till att personuppgifter inte behandlas för något ändamål som är oförenligt med det för vilket uppgifterna samlades in. Begränsningen till personuppgifter beror på att det är för sådana uppgifter som det är särskilt viktigt med ett starkt skydd för den personliga integriteten.

Enligt regeringens uppfattning finns det inte skäl att införa längre gående begränsningar för det nya fastighetsregistret än EG-direktivet och personuppgiftslagen kräver. I den lag som skall reglera det nya fastighetsregistret bör därför anges personuppgifter i registret bara får behandlas för vissa angivna ändamål.

Vad som avses med personuppgifter framgår av personuppgiftslagen. Beroende på vilken behandling som utförs kan den fastighetsanknutna informationen vara att anse som personuppgifter. I olika sammanhang har framhållits att det inte bör uppställas onödiga hinder för spridande av s.k. offentliga grunddata. Det finns skäl att instämma i detta. Den utformning av ändamålsreglerna som nu föreslås innebär också att hinder saknas så länge det inte rör sig om personuppgifter.

För vilka närmare ändamål skall personuppgifter i fastighetsregistret få användas?

När det gäller utformningen av ändamålsbestämmelserna bör enligt regeringens uppfattning utgångspunkten vara att fastighetsregistret skall ge offentlighet åt den information som ingår i registret. Det bör utgöra registrets grundläggande syfte. Men för personuppgifternas del är det nödvändigt att även mer preciserade ändamål anges.

Enligt artikel 7 e) i EG-direktivet är behandling av personuppgifter tillåten, om den är nödvändig för att utföra en arbetsuppgift av allmänt intresse eller om den är ett led i myndighetsutövning som utförs av den registeransvarige eller av tredje man till vilken uppgifterna har lämnats ut. Det nuvarande fastighetsdatasystemet används av statliga och kommunala myndigheter. Gemensamt för dessa är att verksamheten i stor utsträckning styrs av bestämmelser i författning. En del av verksamheten innebär dessutom myndighetsutövning. Detta är en form av verksamhet som är uppenbart angelägen och som, genom författningsstödet, har ett fastställt allmänt intresse. Kravet i EG-direktivet är således uppfyllt. En ändamålsbestämmelse som innebär att personuppgifter i registret får användas för arbetsuppgifter som grundar sig på författning måste, i förening med viss närmare precisering av vilka verksamheter som avses, också anses innebära en tillräcklig precisering.

Det har blivit allt vanligare att verksamhet som tidigare har bedrivits av myndigheter överläts till annan vad gäller bl.a. själva genomförandet. Ett exempel är att kommunerna är ålagda att organisera sophämtning men ibland ger ett privat aktiebolag i uppdrag att praktiskt ombesörja detta. Ändamålsbestämmelsen bör utformas så att fastighetsregistrets uppgifter kan användas även för författningsreglerad verksamhet som på detta sätt har delegerats till enskilda.

Ett grundläggande syfte med det nya fastighetsregistret måste, liksom fallet har varit med fastighetsdatasystemet, vara att ge offentlighet åt vissa förhållanden. Registret kommer därvid att ha samma funktion som de tidigare manuellt förda jord- och stadsregistren samt fastighets- och tomträttsböckerna. Det finns alltså en grundläggande publicitetsfunktion som är sprungen ur historiska förhållanden och utgör grund för bl.a. rättsregler i jordabalken. Det framstår som främmande att här tala om vissa "användare" eller liknande. I stället handlar det om att vissa uppgifter skall hållas allmänt tillgängliga, t.ex. därför att det skall vara möjligt att kontrollera att en person som uppger sig äga en fastighet verkligen också är lagfaren ägare. Denna form av användning måste enligt regeringens mening anses vara av allmänt intresse. Verksamhet som består i att i enlighet med författning lämna underrättelse om innehållet i registret får därför anses vara förenlig med EG-direktivet. Personuppgifter i registret bör alltså få användas för sådant ändamål.

Enligt regeringens mening är det vidare uppenbart att ändamålen bör omfatta *omsättning av fastigheter*. Uppgifterna i registret måste alltså kunna användas som underlag för en presumtiv köparens ställningstaganden eller användas i en mäklares eller liknande uppdragstagares verksamhet. Vidare är det klart att registrets uppgifter bör få användas i

samband med *kreditgivning* där fastigheter tjänar som säkerhet eller underlag för kreditprövningen samt vid *försäkringsgivning*. Nu angivna former av användning står i överensstämmelse med EG-direktivet (se artikel 7 f). De närmare avgränsningarna behandlas i författningskommentaren.

Fastighetsförvaltande företag använder i dag fastighetsdatasystemet. En del av användningen avser medverkan vid omsättning av fastigheter och annan egendom som ingår i systemet. Denna användning av det nya fastighetsregistret faller in under det tidigare angivna ändamålet medverkan vid omsättning m.m. En annan användning tar sikte på den direkt förvaltande verksamheten av egna eller andras fastigheter m.m. Också detta är en användning som bör tillåtas. En näraliggande verksamhet där personuppgifter i registret också bör kunna användas är byggande i olika stadier, från projektering till uppförande. De angivna formerna av användning är tillåtna enligt direktivet (se artikel 7 f)).

Slutligen bör viss annan i dag vanligt förekommande användning tillåtas. Det rör sig för det första om aktualisering, komplettering och kontroll av *fastighetsanknuten information i kund- eller personregister* eller liknande register. Vidare gäller det uttag av urval av personuppgifter, s.k. *urvalsdragning*. Den sistnämnda användningen blir framför allt aktuell vid direktreklam. Regleringen i personuppgiftslagen för det fall en registrerad har motsatt sig behandling av personuppgifter för direkt marknadsföring bör dock gälla även för uppgifter i fastighetsregistret (se 11 § personuppgiftslagen).

Givetvis bör fastighetsregistret kunna användas för *statistik och forskning*. Detta behöver inte anges särskilt i den nya lagen utan följer av 9 § tredje stycket personuppgiftslagen.

7.6 Registrets innehåll

Regeringens förslag: Det nya fastighetsregistret skall innehålla uppgifter som motsvarar dem som i dag finns i fastighetsregistret, inskrivningsregistret och byggnadsregistret. Registret skall också innehålla motsvarigheter till de adress- och taxeringsuppgifter som redovisas i fastighetsdatasystemet. Även tilläggsinformation av det slag som i dag redovisas i fastighetsdatasystemet skall få föras in i registret. För närvarande skall inte några uppgifter därutöver få tas in i registret.

Fastighetsdatautredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag (se s. 119–130).

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har ansett att några uppgifter som i dag ingår i fastighetsdatasystemet skall uteslutas ur det nya registret. Däremot har flera remissinstanser ansett att registret bör tillföras ytterligare samlingar av uppgifter. Bl.a. *Lantmäteriverket* och *Riksskatteverket* har föreslagit att samfällighetsföreningsregistren skall ingå i det nya fastighetsregistret. *Riksskatteverket*, *Svenska Bankföreningen* m.fl. har förordat att också ett eventuellt framtida rikstäckande lägen-

hetsregister skall ingå i fastighetsregistret. *Lantmäteriverket* har ansett att fastighetsprisdatabasen bör ingå i registret.

Skattemyndigheten i Stockholm har föreslagit en ordning där de i registret ingående taxeringsuppgifterna uppdateras i samma takt som fastighetstaxeringsregistret.

Skälen för regeringens förslag:

Allmänt

När man tar ställning till vilken information som bör ingå i det nya fastighetsregistret måste användaraspekterna vägas mot integritets- och säkerhetsintressena. Enligt regeringens mening bör i princip information som många användare utnyttjar och där gemensamma ändamål kan skönjas ingå i registret, om inte särskilt starka skäl talar emot detta. En viss begränsning bör dock göras, särskilt som ett större register innebär ökade risker för intrång i personlig integritet. En riktlinje bör därför vara att informationen begränsas till sådant som har anknytning till fastighetsförhållanden. Av betydelse för frågan om visst slag av uppgifter bör ingå i registret eller inte kan också vara huruvida uppgifterna är offentliga.

EG-direktivet innebär, som har framgått tidigare, vissa krav på angivande av ändamål vid behandling av personuppgifter. Ändamålen skall ha en viss grad av precision och de uppgifter som registreras skall vara relevanta i förhållande till ändamålet. Regeringen har i avsnitt 7.5 uttalat sig om för vilka ändamål det nya fastighetsregistret skall få användas. Dessa krav har givetvis också betydelse för frågan om vilken information som bör ingå i registret. I den mån vissa uppgifter är relevanta endast i förhållande till ett ändamål som fastighetsregistret inte skall tillgodose finns det alltså skäl för att lägga de uppgifterna utanför registret.

I det följande diskuteras vad detta innebär för frågan om vilken information som bör ingå i fastighetsregistret.

Bör samtliga samlingar av uppgifter i det hittillsvarande fastighetsdatasystemet ingå även i det nya fastighetsregistret?

Inskrivningsregistret har förts sedan fastighetsdatasystemet infördes och utgör en av grundstenarna i systemet. Något skäl att ställa detta register utanför det nya fastighetsregistret finns enligt regeringens uppfattning inte. På samma sätt förhåller det sig med dagens *fastighetsregister*.

Det *kvartersregister* och det *adressregister* som ingår i det nuvarande fastighetsregistret förs endast om den aktuella kommunen har begärt detta. Vid ett antal tillfällen har fråga uppkommit om förändret av adressregistret bör bli obligatoriskt. Frågan har samband med bl.a. uppbyggnaden av lägenhetsregistret som grund för genomförandet av registerbaserade folk- och bostadsräkningar. Regeringen har i det sammanhanget utgått från att de kommuner som saknar ett fullständigt adressregister självmant vidtar åtgärder för att komma till rätta med detta (se prop. 1995/96:90 s. 30). Frågan om regleringen av lägenhetsregistret

och adressättningen är föremål för utredning. Det står under alla förhållanden klart att adressuppgifterna har ett så starkt samband med de andra uppgifterna i fastighetsregistret att adresserna bör ingå i det nya registret.

För närvarande utgör adressregistret en del av det nuvarande fastighetsregistret. En sådan ordning var naturlig när fastighetsdatasystemet en gång byggdes upp. Numera har adresserna inte någon mer uttalad koppling till just fastighetsregistret. Adresser kan lika väl vara ett redskap i inskrivningsmyndigheternas verksamhet, t.ex. när en privatperson som endast känner till adressen vänder sig till myndigheten med en förfrågan. Ansvar för åsättande av adresser vilar på kommunerna. Adressregistret bör därför brytas ut till en självständig del i det nya gemensamma registret. Som har angetts i avsnitt 7.2 bör denna del av registret benämnas adressdelen.

Registerkartan kan numera föras digitalt och är då en integrerad del av fastighetsregistret. Den har ett nära samband med de skrivna uppgifterna i det nuvarande fastighetsregistret och har gemensamma användningsområden med övriga delar av fastighetsregistret. Registerkartan bör därför ingå i det nya registrets allmänna del.

Byggnadsregistret ingår sedan några år i fastighetsdatasystemet. Det har inte framkommit några nackdelar med detta. Uppgifterna i byggnadsregistret har ett sådant samband med de andra uppgifterna i det nya fastighetsregistret att de bör ingå i detta.

Sedan länge har vissa *fastighetstaxeringsuppgifter* förts in i fastighetsdatasystemet. Inskrivningsmyndigheternas beslut om stämpelskatt förutsätter tillgång till uppgifter om taxeringsvärden. Uppgifterna är vidare av stort intresse, inte minst för kreditinstitut och mäklare, i annan verksamhet där fastighetsdatasystemet används. Denna information bör därför finnas även i det nya fastighetsregistret.

Skattemyndigheten i Stockholm har föreslagit att taxeringsuppgifterna i det nya registret skall uppdateras i samma takt som uppgifterna i fastighetstaxeringsregistret. En sådan ordning bör, enligt regeringens uppfattning, i huvudsak kunna åstadkommas av berörda myndigheter. I varje fall finns det inte anledning att i lag reglera hur ofta dessa uppgifter skall dateras upp.

Som har angetts i avsnitt 5.1 får kommunala myndigheter, länsstyrelserna, vägförvaltningarna och Riksantikvarieämbetet i fastighetsdatasystemet redovisa annan information med anknytning till fastigheters användning än den som skall redovisas i fastighets- och inskrivningsregistret (se 4 § femte stycket fastighetsdatakungörelsen). *Tilläggsinformation* är den sammanfattande benämningen på denna information. Denna kan avse bl.a. uppgifter som underlättar identifiering av planer, bestämmelser, beslut eller underrättelseskyldighet. Tilläggsinformationen kan vidare avse uppgifter om skyddsrum och fornlämningar. Bör denna information ingå i registret?

Tilläggsinformationen kan hänföras till två huvudgrupper. Vissa uppgifter, t.ex. uppgifter för identifiering, är till nytta mest för den myndighet som för in dem, medan andra, t.ex. uppgifter om fornlämningar, är av mera allmänt intresse. Ofta har uppgifterna ett mycket starkt samband

med den övriga informationen i fastighetsdatasystemet och är samtidigt inte särskilt integritetskänsliga. Övervägande skäl talar därför för att tillåta att tilläggsinformationen får tillföras det nya fastighetsregistret. Med hänsyn till att tilläggsinformationen avser flera sinsemellan skilda förhållanden och att informationen totalt sett har begränsad omfattning, är det inte befogat att samla den i en särskild del av registret. Det är inte heller lämpligt att i lag reglera vilken tilläggsinformation som får tillföras registret. I stället bör regeringen ges befogenhet att närmare bestämma om detta. I likhet med vad som hittills har gällt för fastighetsdatasystemet bör tilläggsinformationen redovisas skild från registrets delar.

Bör även andra samlingar av uppgifter ingå i det nya fastighetsregistret?

Lägenhetsregistret ingår inte i det nuvarande fastighetsdatasystemet. Vid tillkomsten av den tidigare försöksverksamheten med registret uttalade dock regeringen (se prop. 1995/96:90 s. 25) att det inte borde medföra några särskilda komplikationer att införliva bestämmelserna om lägenhetsregistret i ett kommande nytt regelverk kring fastighetsdatasystemet.

Ett skäl som talar för att lägenhetsregistret bör ingå är att registret har ett starkt samband med de uppgifter som ingår i byggnadsregistret. Man kan säga att lägenhetsregistret är en slags utveckling och specificering av byggnadsregistret. En byggnad delas genom lägenhetsregistret in i lägenheter med en unik beteckning för varje lägenhet.

Av betydelse är emellertid också för vilka ändamål lägenhetsregistret är avsett. Lägenhetsregistret får användas för framställning av statistik och för folkbokföringen. Registret får också användas för resursfördelning samt planering, uppföljning och utvärdering av boende, byggande och kommunikationer (se 2 § lagen om lägenhetsregister). Ändamålen för lägenhetsregistret är således klart mer begränsade än de som regeringen anser bör ställas upp för fastighetsregistret (se avsnitt 7.5). Det är inte lämpligt att i det nya fastighetsregistret föra in uppgifter som får användas endast för betydligt snävare ändamål än andra uppgifter i det nya fastighetsregistret.

Ett alternativ är givetvis att vidga ändamålen för lägenhetsregistret och tillåta samma användning som tillåts för uppgifter i övrigt i fastighetsregistret. Regeringen är emellertid för närvarande inte beredd att ta ställning till en utvidgning av ändamålen för lägenhetsregistret. Verksamheten med lägenhetsregister har hittills bara bedrivits i form av en provverksamhet. Regeringen har i 1999 års vårproposition föreslagit att verksamheten skall permanentas och avser att senare återkomma med förslag till den lagstiftning som krävs för att bygga upp ett lägenhetsregister i hela landet. En arbetsgrupp i Regeringskansliet har till uppgift att bl.a. utarbeta författningsförslag inför denna uppbyggnad. Frågan om ändamålen med lägenhetsregistret bör vidgas bör anstå till arbetet med den lagstiftningen.

Mot den bakgrunden bör lägenhetsregistret i varje fall inte för närvarande integreras i det nya fastighetsregistret.

Samfällighetsföreningsregistren ligger för närvarande utanför fastighetsdatasystemet. Flera remissinstanser har ansett att deras arbete skulle underlättas om dessa register fördes in i fastighetsregistret. Förbättringen skulle i huvudsak bestå i att man i förekommande fall slipper att byta mellan två olika register (fastighetsregistret och samfällighetsföreningsregistret).

Regeringen kan för sin del konstatera att antalet användare och användningsområden för samfällighetsföreningsregistren är betydligt mindre än som generellt gäller för den information som i dag ingår i fastighetsdatasystemet. Registren får användas för att samla in, lagra och bearbeta uppgifter för handläggningen av registreringsärenden samt för att tillhandahålla uppgifter till myndigheter och till allmänheten om registrerade föreningar och samfälligheter. Vidare får Lantmäteriverket använda registren för att följa upp och planera de registerförande myndigheternas verksamhet. Bortsett från tillhandahållandet till allmänheten rör det sig endast om verksamhet inom ramen för Lantmäteriverket och dess myndigheter. Innehållet i samfällighetsföreningsregistren skiljer sig också från de uppgifter som ingår i det nuvarande fastighetsdatasystemet. Detta talar mot att föra över uppgifterna till det nya fastighetsregistret. Från integritetssynpunkt är det dessutom en nackdel om ytterligare en stor informationsmängd tillförs fastighetsregistret. Den fördel som skulle vinnas med att föra in samfällighetsföreningsregistren i det nya fastighetsregistret är endast av begränsad natur. Mot denna bakgrund anser regeringen att samfällighetsföreningsregistren inte bör infogas i det nya fastighetsregistret.

Pantbrevsregistret ingår inte heller i fastighetsdatasystemet. Det regleras i särskilda författningar, lagen (1994:448) om pantbrevsregister och förordningen (1994:598) om pantbrevsregister. Ändamålen med registret är begränsade. Det får användas för registreringar som kan ske enligt lagen, som underlag för beslut som kan meddelas enligt lagen och som underlag för underrättelser till pantbrevshavare om vissa närmare angivna förhållanden. Dessa ändamål är väl avgränsade och får anses relativt speciella i förhållande till de ändamål som är aktuella för de register som ingår i fastighetsdatasystemet.

Dessutom skiljer sig pantbrevsregistret på ett annat sätt från de andra registren. Uppgifterna i de andra registren är normalt offentliga. Enligt 8 kap. 22 § sekretesslagen (1980:100) gäller däremot sekretess i verksamhet som avser förande av pantbrevsregistret för uppgift om pantbrevshavare, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den som uppgiften rör lider skada.

Regeringen anser att de begränsade ändamålen samt sekretessen medför att pantbrevsregistret inte bör ingå i fastighetsregistret.

Fastighetsprisdatabasen innehåller inte någon unik information. Det rör sig om information från register i fastighetsdatasystemet som har strukturerats på ett visst sätt. På samma sätt förhåller det sig med *ändringsdatabasen*. Båda baserna har tillskapats främst för att fortlöpande kunna förse andra register med uppgifter från fastighetsdatasystemet.

Det innebär att fastighetsprisdatabasen och ändringsdatabasen kan föras inom ramen för det nya fastighetsregistret. De båda databaserna är snarast

att betrakta som en form av bearbetningar som har gjorts i förväg till framtida beställare. Det talar för att man inte bör författningsreglera dem. Ibland har det hävdats att databaserna bör författningsregleras för att garantera en god kvalitet på dem. Det är dock tveksamt om en författningsreglering skulle kunna bidra till bättre registerkvalitet. Även utan författningsreglering har den personuppgiftsansvarige – i enlighet med personuppgiftslagens bestämmelser – ett ansvar för uppgifterna i databasen.

Regeringen anser mot denna bakgrund att de båda databaserna i och för sig bör kunna föras inom ramen för det nya fastighetsregistret men att de inte i författning bör anges som särskilda delar av detta register.

BKN-systemet är ett datorstöd som används då Statens bostadskreditnämnd ställer kreditgarantier. *FENIX-systemet* används för att säkerställa att utbetalningar av bostadssubventioner sker till rätt ägare. Det rör sig alltså om mycket begränsade användningsområden. Vidare har Lantmäteriverket i dag inte något ansvar för systemen. Enligt regeringens mening finns det därför inte skäl för att låta dessa system ingå i det nya fastighetsregistret.

Sammanfattning av vad som bör ingå i registret

Regeringen anser sammanfattningsvis att i det nya fastighetsregistret bör ingå motsvarigheter till inskrivningsregistret, fastighetsregistret och byggnadsregistret. Som har framgått av avsnitt 7.2 bör dessa delar av registret benämnas inskrivningsdelen, allmänna delen och byggnadsdelen. Adressregistret, som hittills utgjort en del av det befintliga fastighetsregistret, bör i fortsättningen utgöra en egen del av registret. Också de uppgifter om fastighetstaxering som i dag redovisas i fastighetsdata-systemet bör redovisas i det nya fastighetsregistret och därvid utgöra en egen del av registret. Slutligen bör det vara möjligt att föra in viss i förordning närmare preciserad tilläggsinformation. Övriga register, t.ex. samfällighetsföreningsregistren och pantbrevsregistret, bör inte föras in i fastighetsregistret utan även i fortsättningen utgöra särskilda register.

7.7 Begränsningar för användningen av personuppgifter i registret

Bakgrund:

Allmänt

Även om det primära syftet med fastighetsregistret är att ge offentlighet åt i registret ingående information har det uppmärksammats att vissa slag av bearbetningar av personuppgifter kan få effekter som inte är önskvärda med hänsyn till enskildas personliga integritet. Risken för sådana effekter ökar om många uppgifter samlas i ett enda register. Regeringen föreslår, som tidigare har framgått, att fastighetsdatasystemet i framtiden skall utgöra ett enda register (se avsnitt 7.2). Av betydelse för det ställningstagandet är att de risker från integritetssynpunkt som en sådan lösning innebär kan minskas genom att vissa begränsningar ställs upp för behandlingen av uppgifterna i registret. I avsnitt 7.7.1 diskuteras vilka sådana begränsningar som bör finnas. De principer för olika behandlingar av datauppgifter som Lantmäteriverket – och dess föregångare Centralnämnden för fastighetsdata – hittills har tillämpat har stort intresse i sammanhanget. En redogörelse för dessa principer lämnas längre fram.

För att en myndighet skall få sälja personuppgifter från ett personregister krävdes enligt datalagen (1973:289) antingen ett medgivande från den registrerade eller stöd av lag, förordning eller ett särskilt beslut av regeringen (se 7 §). Någon motsvarande reglering finns inte i personuppgiftslagen. Lantmäteriverket är enligt sin instruktion berättigad att mot avgift bedriva uppdragsverksamhet inom sitt verksamhetsområde (se 6 § förordningen [1995:1418] med instruktion för det statliga lantmäteriet). Härav följer att verket kan bedriva försäljning av uppgifter som ingår i fastighetsdatasystemet. Intäkterna från sådan uppdragsverksamhet som är knuten till fastighetsdatasystemet uppgår till betydande belopp. Mot bakgrund av EG:s personuppgiftsdirektiv finns det anledning att pröva om försäljningsverksamheten påkallar någon förändring i regelverket (se avsnitt 7.7.2).

Slutligen finns det anledning att ta ställning till om det behövs några särskilda bestämmelser om överföring av personuppgifter från det nya registret till utlandet (se avsnitt 7.7.3).

Nuvarande tillämpning när det gäller behandling av personuppgifter

Lantmäteriverket har för det nuvarande fastighetsdatasystemet tillämpat principen att fastigheter, och inte personer, bör vara utgångspunkten för urval. Men urval och bearbetningar som utgår från enskilda personer har ändå inte varit uteslutna.

Utvecklingen har medfört att Lantmäteriverket ofta använder *personnummer som sökbegrepp* för att hitta information som myndigheter eller enskilda begär att få ut. Det kan vara fråga om att sortera fram de uppgifter som en myndighet behöver vid myndighetsutövning. Sökningen kan också syfta till att ta fram uppgifter som skall användas för

uppbyggnad eller ajourhållning av kund- eller medlemsregister. Personnummer kan också användas som sökbegrepp för att sortera information efter ägare. Om t.ex. en kommun skall göra ett utskick till samtliga fastighetsägare i kommunen, kan man genom att använda personnummer vid bearbetningen undvika att en person som äger flera fastigheter i kommunen får flera identiska utskick. Bl.a. advokater, revisionsbyråer och polisen begär ibland att få ut uppgifter om en persons totala fastighetsinnehav. I de flesta sådana fall finns det ett acceptabelt behov av sådana sökningar. Lantmäteriverket tillåter då att personnummer används som sökbegrepp vid behandlingen. För advokater gäller det t.ex. utredningar vid konkurs, dödsfall, bodelning eller fastställande av underhållsbidrag. Revisionsbyråer utnyttjar möjligheten att få information om en klients totala fastighetsinnehav och, om klienten bekräftat uppdraget, kompletterande information om berörda fastigheter. Polisen använder uppgifter om fastighetsinnehav, framtagna med hjälp av personnummer, i brottsutredningar. Kronofogdemyndigheter använder möjligheten vid registerforskning för att undersöka vilka tillgångar en gäldenär har. Sökning med hjälp av personnummer används också när företrädare för massmedia begär uppgift om en persons totala fastighetsinnehav.

Det bör understrykas att i samtliga nu angivna fall är det Lantmäteriverket som på begäran gör sökningar med hjälp av personnummer. I de fall någon utomstående har medgetts direktåtkomst till registret, har användaren inte getts rätt att använda personnummer för sökning.

Vid direktåtkomst medges normalt sökning endast på en fastighet i taget. Endast om det har funnits ett acceptabelt behov av sökningen har s.k. flerfastighetsfrågor fått ställas. En restriktiv tillämpning har också iakttagits när det gäller användning och utlämnande av uppgifter om inteckningar.

I stort motsvarande begränsningar som vid direktåtkomst gäller då uppgifter görs tillgängliga genom att lämnas ut på ADB-medium.

7.7.1 Begränsningar vid direktåtkomst samt urval och bearbetningar m.m.

Prop. 1999/2000:39

Regeringens förslag: När *direktåtkomst* (terminalåtkomst) tillåts, skall namn, personnummer eller del av personnummer inte få användas som sökbegrepp. Vid sådan åtkomst skall det normalt vara möjligt att utföra sökningar bara på en fastighet, tomträtt, samfällighet eller byggnad i taget.

Vid *urval och bearbetningar* eller *utlämnande på ADB-upptagning* skall uppgifter om inteckningar inte få behandlas eller lämnas ut. Uppgifter om personnummer skall få lämnas ut endast när det är fråga om aktualisering, komplettering eller kontroll av fastighetsanknuten information som finns i kund- eller medlemsregister eller liknande register. Uppgifter om personnummer, födelsetid, civilstånd, utmätning, konkurs eller standardpoäng skall inte få behandlas för direkt marknadsföring.

Om det finns särskilda skäl, skall Lantmäteriverket i enskilda fall kunna medge undantag från de flesta av begränsningarna för användningen.

Fastighetsdatautredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag (se s. 147–157). Utredningen har dock föreslagit att prövningen av om undantag skall medges skall göras av Datainspektionen.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser har haft invändningar mot de begränsningar för användningen som har föreslagits av utredningen.

Lantmäteriverket har uttalat att det inte är lämpligt att i lag ställa upp begränsningar för användningen, utan att det i stället bör överlämnas åt verket att som personuppgiftsansvarig i varje enskilt fall ta ställning till om en begärd användning bör tillåtas eller inte. Verket har vidare uttalat att lantmäterimyndigheternas rätt att använda sig av uppgifter från registret bör regleras i en särskild författning.

När det gäller de föreslagna begränsningarna vid *direktåtkomst* har *Lantmäteriverket* menat att ett absolut förbud mot användning av vissa sökbegrepp bör ersättas med en ordning där sådana begrepp får användas efter dispens. Att sökning avseende flera fastigheter samtidigt får ske endast efter särskilt tillstånd av annan myndighet hindrar enligt verket lantmäterimyndigheternas arbete. Bl.a. *Riksskatteverket* har ansett att sökningar som avser flera fastigheter är nödvändiga för skatte- och kronofogdemyndigheternas verksamhet och att det därför bör övervägas om flerfastighetssökningar alltid skall vara beroende av ett beslut om dispens. Även flera *kommuner* har ifrågasatt det lämpliga i att fastighetsvis sökning förutsätter dispens.

Beträffande *urval och bearbetningar* och *utlämnande på ADB-medium* har bl.a. *Lantmäteriverket* ansett att uppgifter om inteckningar inte är så integritetskänsliga att den föreslagna begränsningen bör gälla sådana uppgifter.

Swedma har avstyrkt förslaget om att vissa uppgifter inte skall få behandlas för *direkt marknadsföring*.

Försvarsmakten (Högkvarteret) och Fortifikationsverket har ansett att det bör övervägas närmare om det finns ett särskilt behov att skydda viss information i registret så att den inte kan användas på ett sätt som hotar rikets säkerhet.

Skälen för regeringens förslag:

Bör viss användning av registret begränsas?

Fastighetsdatasystemet har stor betydelse för viktiga samhällsfunktioner. Ju färre begränsningar man uppställer i sätten att ta fram och använda information ur systemet, dess bättre blir förutsättningarna för att utnyttja informationen. Mot detta måste vägas att vissa användningssätt kan vara tvivelaktiga från integritets- eller säkerhetssynpunkt. Enligt EG-direktivet får inte behandlingar som står i strid med ändamålen för registret äga rum. En helt obegränsad behandling av informationen i det nya fastighetsregistret kan därför inte tillåtas. Vissa begränsningar bör således gälla. Dessa bör – av skäl som tidigare har angetts (se avsnitt 7.3) – tas in i lag.

Hur bör då sådana begränsningar – t.ex. en begränsning i användningen av personnummer som sökbegrepp – komma till uttryck i lagen? En möjlighet är att ställa upp en huvudregel om ett allmänt förbud mot sådan användning och förse den med ett antal undantag. Undantag kan slås fast mer generellt av regeringen eller av tillämpande myndigheter i det enskilda fallet. Undantagen skulle emellertid bli ganska många och det är något tveksamt om man därefter skulle kunna tala om en huvudregel som innebär ett förbud. Det är dessutom med hänsyn till teknikutvecklingen närmast omöjligt att i förväg förutse vilka framtida situationer som det kan finnas skäl att låta omfattas av undantagen. Någon sådan huvudregel bör därför inte ställas upp.

I stället bör man enligt regeringens uppfattning välja en ordning som innebär att begränsningen kopplas till en viss specifik användning som typiskt sett framstår som mera känslig från integritetssynpunkt än annan användning. Det gäller behandlingar som innebär direktåtkomst, urval och bearbetningar samt utlämnande på ADB-medium (se nedan).

I de följande avsnitten skall olika användningsformer diskuteras.

Vad bör gälla vid direktåtkomst?

Direktåtkomst (åtkomst vid persondator eller särskild terminal m.m.) är en användningsform som har förekommit sedan fastighetsdatasystemet kom till och har en mycket utbredd användning. Inom kreditväsendet samt i mäklar- och värderingsverksamhet är uppkoppling ”on line” till fastighetsdatasystemet numera en förutsättning för att verksamheten skall kunna bedrivas rationellt. Regeringen anser att det är viktigt att denna användning kan fortsätta. Några problem från integritetssynpunkt har inte heller kommit i dagen. Det finns därför inte skäl att göra några betydande inskränkningar jämfört med vad som gäller i dag.

För närvarande finns det enligt den ordning som Lantmäteriverket tillämpar ingen möjlighet att söka på namn, personnummer eller del av personnummer när direktåtkomst har medgetts. Användandet av dessa uppgifter som sökbegrepp kan vara känsligt från integritetssynpunkt. Det ger nämligen möjlighet att från skilda delar av registret sammanställa omfattande uppgifter om en enskild person. Övervägande skäl talar därför för att användandet av sådana sökbegrepp i samband med direktåtkomst även i fortsättningen bör begränsas. Detta gäller i synnerhet som det vid direktåtkomst, till skillnad från annan behandling, saknas möjlighet för Lantmäteriverket att kontrollera nyttjandet. *Lantmäteriverket* har föreslagit att det absoluta förbudet mot användning av de angivna sökbegreppen tas bort och ersätts med en ordning med dispensprövning. Några skäl för att öppna en sådan möjlighet har emellertid inte framkommit. Regeringen anser därför att den nya lagen bör innehålla ett generellt förbud mot att medge direktåtkomst på sådant sätt att namn, personnummer eller del av personnummer kan användas som sökbegrepp. Förbudet bör dock inte gälla i verksamhet som avser registerföring. Så bör t.ex. inskrivningsmyndigheterna liksom hittills ha sådan direktåtkomst som behövs för att fullgöra inskrivningsverk-samheten, medan lantmäterimyndigheterna bör ha den direktåtkomst som fordras för att fastighetsregistrering skall kunna ske på ett rationellt sätt. Lantmäterimyndigheterna har också ett behov av att nyttja sökbegreppen i ledet före fastighetsregistreringen, dvs. i samband med fastighetsbildningsförrättningar eller motsvarande förrättningar. Förbudet bör därför inte heller omfatta dessa fall.

I Lantmäteriverkets praxis avseende direktåtkomst tillåts i dag som huvudregel endast sökning på en fastighet i taget. Som regel är det endast de myndigheter som för in uppgifter i fastighetsdatasystemet som har möjlighet att genom en enda fråga få fram all information om ett stort antal fastigheter. Även i andra fall när det finns ett acceptabelt behov av sökningen ges dock möjlighet till "flerfastighetsfrågor".

I detta lagstiftningsärende har inte framställts några krav på att utrymmet för flerfastighetsfrågor skall ökas eller minskas i förhållande till vad som tillåts i dag. Flera remissinstanser har emellertid befarat att en författningsreglering av det slag som utredningen har föreslagit – ett förbud men med möjlighet till dispens – kan hindra myndigheterna i deras arbete.

Regeringen anser att en generell utvidgning av möjligheterna till flerfastighetssökningar kan få oönskade konsekvenser från integritets- och säkerhetssynpunkt. Sådana sökningar kan exempelvis utgöra hot mot vitala försvarsintressen. Principerna för den nuvarande ordningen bör därför behållas. Vid utformandet av den nya regleringen bör huvudregeln därvid vara att, när direktåtkomst medges annan än den som är berättigad att föra in uppgifter i det nya fastighetsregistret, sökning är tillåten på endast en fastighet, samfällighet eller byggnad i taget. Från huvudregeln bör undantag kunna medges när användarskäl väger tyngre än integritets- och säkerhetshänsyn. Härigenom blir det möjligt för andra myndigheter och användare av registret att, när det är befogat och integritets- och

säkerhetsskäl inte talar emot det, göra sökningar avseende flera fastigheter.

Hur bör då en sådan undantagsregel utformas? En remissinstans har förordat att det i förordning slås fast när flerfastighetssökningar får ske. Enligt regeringens mening är det dock svårt att i förväg förutse alla de situationer då flerfastighetssökningar kan vara befogade. Det är därför lämpligare att, som utredningen har föreslagit, låta en myndighet pröva om det i det enskilda fallet finns skäl att medge undantag från huvudregeln. Utredningen har förordat att Datainspektionen skall vara dispensmyndighet. Som inspektionen har påtalat skulle emellertid detta vara mindre väl förenligt med den nya roll som myndigheten har fått till följd av personuppgiftslagen. Bedömningen bör därför lämpligen göras av Lantmäteriverket såsom personuppgiftsansvarigt för registret. Det utesluter givetvis inte att Lantmäteriverket i ärenden av större betydelse eller i svårbedömda fall samråder med Datainspektionen innan beslut fattas.

Ett beslut om undantag bör enligt regeringens mening inte behöva avse en enskild sökning. Beslutet bör också kunna avse en viss typ av sökningar som en viss användare avser att göra. Om det är fråga om återkommande behov, bör det alltså inte vara nödvändigt att ansöka om tillstånd varje gång. Regeringen vill särskilt peka på att utvecklingen av den digitala registerkartan kommer att möjliggöra sökningar där kartan används som ingång. I sådana fall är det regelmässigt mindre rationellt att uppgifter som berör ett flertal fastigheter kan erhållas endast fastighetsvis. Lantmäteriverket bör då – om den avsedda användningen från allmän synpunkt framstår som legitim och oskadlig – kunna ge en användare ett generellt tillstånd till flerfastighetsfrågor av visst eller vissa slag.

Det ligger i sakens natur att direktåtkomst till personuppgifter i registret endast bör kunna medges när direktåtkomsten skall tjäna något av de ändamål som skall gälla för registret. Enligt regeringens mening finns det anledning att gå längre än så och av integritetsskäl förbjuda sådan direktåtkomst som syftar till att aktualisera, komplettera eller kontrollera uppgifter i kund- eller medlemsregister eller som syftar till s.k. urvalsdragnings för direkt marknadsföring.

Vad bör gälla vid urval och bearbetningar?

Vad som benämns urval och bearbetningar görs i dag av Lantmäteriverket åt olika beställare. Det innebär att uppgifter om bl.a. personer söks fram utifrån vissa parametrar. En viss, begränsad information tas fram ur en större mängd information. Det kan exempelvis vara fråga om att få fram alla uppgifter i ett register om en viss person eller att söka fram alla fastigheter i ett visst område.

Urval och bearbetningar görs i stor utsträckning för olika direktreklamändamål. Men även annan användning förekommer. Som tidigare har angetts kan användning av personnummer eller namn möjliggöra sökningar som är känsliga från integritetssynpunkt. Erfarenheterna visar att det som upplevs som negativt av den enskilde är den ofta ganska

ingående kunskap om honom eller henne som urvalet eller bearbetningen kan ge.

Uppgifter om inteckningar har från nu nämnda utgångspunkter ansetts vara en särskilt känslig uppgiftstyp. Enligt regeringens mening finns det fog för detta. Uppgifter om inteckningar ger i många fall en bild av en persons låneförhållanden. Detta kan upplevas som kränkande av den enskilde. Risker för missförstånd är också stora, i synnerhet som det sammanlagda inteckningsbeloppet inte behöver motsvara fastighetsägarens faktiska skuldbelastning.

Mot den bakgrunden bör lagen begränsa möjligheterna till sådana urval och bearbetningar som sker med inteckningar som sökbegrepp eller i syfte att ta fram uppgifter om inteckningar. Det bör lämpligen ske genom ett förbud mot sådan behandling men med möjlighet för Lantmäteriverket att medge undantag när detta efter en avvägning av användar- och integritetsintressena framstår som försvarligt.

En särskild fråga är i vilken omfattning *urval och bearbetningar som avser personnummer* bör tillåtas. Särskilt finns det anledning att uppmärksamma användning av personnummer som urvalsinstrument och utlämnande av personnummer som har tagits fram genom urval eller bearbetning.

Regeringen har ovan föreslagit ett förbud mot användandet av personnummer som sökbegrepp i samband med direktåtkomst. Däremot finns det enligt regeringens mening inte fog för att begränsa användandet av personnummer som sökbegrepp vid sökningar som Lantmäteriverket själv utför för egen eller annans räkning och som ligger inom ramen för registrets ändamål.

Ett utlämnande av personnummer anses ibland innebära särskilda risker för kränkning av enskildas personliga integritet. Det sammanhänger bl.a. med att personnumret gör det lättare att sammanställa olika uppgifter om en och samma person. Oftast torde användarnas behov av information kunna tillgodoses utan att uppgifter om personnummer lämnas ut. Det är också så att Lantmäteriverket enligt hittillsvarande praxis inte lämnar ut detta slag av uppgifter. Ett undantag finns dock; utlämnande för aktualisering, komplettering eller kontroll av fastighetsanknuten information som finns i kund- eller medlemsregister eller liknande register. Då är det oftast fråga om att andra uppgifter än personnummer skall föras in i ett befintligt dataregister men tillgång till personnumret är nödvändigt för att de nya uppgifterna skall kunna föras in. I sådana sammanhang får utlämnandet också anses som mindre känsligt, eftersom det finns en viss relation mellan mottagaren och den enskilde.

Regeringen anser mot denna bakgrund att den nya lagen också bör ställa upp ett förbud mot att lämna ut uppgifter om personnummer. Förbudet bör dock inte omfatta sådant utlämnande som hittills har godtagits i Lantmäteriverkets praxis, dvs. för aktualisering, komplettering eller kontroll av fastighetsanknuten information i kund- eller medlemsregister. Vidare bör Lantmäteriverket ha möjlighet att meddela dispens från förbudet, när det finns särskilda skäl för det.

De två förbudsreglerna vid urval och bearbetningar bör förses med ytterligare ett undantag. Ett generellt undantag bör finnas för det fall något

annat följer av lag eller annan författning. Denna regel behövs bl.a. för att författningsreglerad underrättelseskyldighet skall kunna fullgöras. Ett exempel är Lantmäteriverkets skyldighet att ställa samman och lämna ut gravationsbevis och andra fastighetsbevis med uppgift om bl.a. inteckningar. Ett annat exempel är skyldigheten för den personuppgiftsansvarige att på begäran från var och en ange om uppgifter rörande denne behandlas m.m. (se 26 § personuppgiftslagen).

Som tidigare har nämnts används urval och bearbetningar i stor utsträckning vid *direkt marknadsföring*. Av personuppgiftslagen framgår att personuppgifter inte får behandlas för ändamål som rör direkt marknadsföring, om den registrerade hos den personuppgiftsansvarige skriftligen har anmält att han eller hon motsätter sig sådan behandling (se 11 §). För den enskilde kan det upplevas som stötande med reklam som tyder på att avsändaren har särskilt ingående kunskaper om honom eller henne, i synnerhet om det gäller vissa mer personliga förhållanden som uppgifter om utmätning och konkurs, ålder och civilstånd samt uppgifter om bostaden. Ändamålen med fastighetsregistret är inte att möjliggöra all slags marknadsföring. Enligt regeringens uppfattning finns det skäl att för fastighetsregistrets del ställa upp en huvudregel där användning av dessa slag av uppgifter – födelsetid, civilstånd, utmätning, konkurs eller standardpoäng – förbjuds vid urval och bearbetningar som avser direkt marknadsföring. På samma sätt som när det gäller inteckningar och personnummer bör det finnas möjlighet att få dispens från huvudregeln.

Vad bör gälla vid utlämnande på ADB-upptagning?

En användningsform som förekommer i dag och som kan förväntas öka är utlämnande på ADB-upptagning. Den användning som hittills har varit aktuell är att en beställare får en mer eller mindre komplett kopia av fastighetsdatasystemet beträffande ett visst område, t.ex. en kommun. Det har således rört sig om geografiskt avgränsade kopior av fastighetsdatasystemet. Man kan emellertid också tänka sig att någon begär att få en kopia av vissa uppgifter beträffande hela landet eller en komplett kopia av hela fastighetsdatasystemet.

Enligt Lantmäteriverkets tillämpning lämnas uppgifter om *inteckningar* normalt inte ut på ADB-upptagning. Ett undantag är utlämnandet av uppgifter om inteckningar till pantbrevsregistret.

Uppgifterna används för en mängd olika ändamål. Det kan vara fråga om att kombinera uppgifterna med uppgifter från andra register. GIS (se avsnitt 5.2) är ett exempel på detta. Ytterligare användningsformer kan förväntas.

I fråga om urval och bearbetningar har regeringen i föregående avsnitt föreslagit två huvudregler som begränsar användningen, nämligen att uppgifter om *inteckningar* över huvud taget inte får behandlas (och därmed inte heller lämnas ut) och att uppgifter om *personnummer*, framtagna genom urval eller bearbetning, som regel inte får lämnas ut. Enligt regeringens mening finns det inte anledning att ha någon annan syn på begränsningar vid utlämnande på ADB-upptagning än vid urval och bearbetningar. Vid sådant utlämnande bör alltså uppgifter om

inteckningar och personnummer inte få lämnas ut. Även här finns det dock, såvitt gäller utlämnande av personnummer, anledning att ställa upp ett undantag för aktualisering, komplettering eller kontroll av information som finns i kund- eller medlemsregister. Liksom vid urval och bearbetningar bör vidare undantag gälla från de uppställda förbuden när annat följer av lag eller annan författning. Slutligen bör Lantmäteriverket ha möjlighet att medge undantag när det finns särskilda skäl för det.

UpplysningsCentralen UC AB och *Dun & Bradstreet Sverige AB* har ansett att lagen bör innehålla uttryckliga undantag från begränsningarna för företag som bedriver kreditupplysningsverksamhet. Regeringen bedömer emellertid att det är mest ändamålsenligt att Lantmäteriverket även i dessa fall får göra en prövning av om det finns tillräckliga skäl att göra undantag från begränsningarna. Härigenom blir det möjligt att även i fortsättningen i det enskilda fallet ställa upp de ytterligare restriktioner som kan behövas för att skydda enskilds personliga integritet.

Ytterligare en fråga är om utlämnande på ADB-upptagning av urval och bearbetningar som har skett för direkt marknadsföring bör begränsas. Som har utvecklats i det föregående avsnittet kan denna användning ibland vara känslig från integritetssynpunkt. När det gäller urvalsbearbetningar m.m. för marknadsföringsändamål innebär regeringens förslag emellertid att vissa uppgifter inte skall få behandlas, bl.a. personnummer. De begränsningar som behövs har därigenom ställts upp. En ytterligare reglering skulle bara innebära att skillnader gjordes beroende på om uppgifter lämnades ut på papper eller på ADB-upptagning. Någon anledning att göra en sådan åtskillnad finns inte.

För närvarande är det svårt att se att utlämnande av kompletta kopior av hela registret eller betydande delar av det, t.ex. inskrivningsdelen, skulle vara intressant mer allmänt bland olika användare. Med nuvarande principer för försäljning skulle detta nämligen bli ganska dyrt. Det kan emellertid givetvis ändå förekomma att någon begär ett så omfattande utlämnande av uppgifter. Frågan inställer sig då om det från integritets- och säkerhetssynpunkt är önskvärt att informationen inte lämnas ut.

Utlämnande på ADB-upptagning innebär i praktiken att mottagaren inrättar ett eget register med personuppgifter. Tidigare krävdes enligt datalagen licens och normalt också tillstånd från Datainspektionen för den som inrättade ett sådant register. Personuppgiftslagen innehåller inte någon motsvarighet till denna reglering. Däremot kommer den användning av uppgifterna som mottagaren rimligen vill ägna sig åt att omfattas av det datarättsliga regelverket. Det sagda innebär att Datainspektionen har möjlighet att utöva tillsyn över verksamheten.

Denna ordning innebär ett visst skydd. Enligt regeringens mening behöver några ytterligare gränser inte ställas upp i författning beträffande mängden information som får lämnas ut. Lantmäteriverket såsom personuppgiftsansvarig bör emellertid också – såväl i detta sammanhang som när det gäller sådan annan integritetskänslig användning som nyss har diskuterats – ha möjlighet att ställa upp villkor för att förhindra att otillbörligt intrång i den personliga integriteten eller risker från säkerhetssynpunkt uppkommer (se nedan beträffande en generell begränsning för användningen).

Några remissinstanser har ansett att man bör analysera behovet att med hänsyn till rikets säkerhet särskilt skydda vissa uppgifter i registret. Regeringen delar den uppfattningen. En sådan analys görs för närvarande i särskild ordning inom Regeringskansliet (Försvarsdepartementet).

Bör det uppställas någon generell begränsning för användningen?

Enligt EG-direktivet har den som är registeransvarig ett mycket långtgående ansvar för att behandlingen av personuppgifter sker på ett korrekt sätt. I det föregående har regeringen tagit ställning till vilka begränsningar som bör gälla vid vissa särskilda slag av användning av registret. Det är emellertid inte möjligt att förutse alla situationer som kan uppstå. Det finns därför ett behov att av integritets- och säkerhetsskäl ställa upp ytterligare begränsningar eller förutsättningar för användningen. Det gäller inte minst för de särskilda användningsformer som redan har diskuterats men även för annan användning av registret. Regeringen anser därför att det i lagen bör föreskrivas en allmän skyldighet för Lantmäteriverket att särskilt tillse att otillbörligt intrång i enskilds personliga integritet och risker från säkerhetssynpunkt inte uppkommer. Vidare bör verket ges befogenhet att ställa upp även andra villkor för användningen än de som har behandlats ovan.

Begränsningarnas förhållande till offentlighetsprincipen

Den grundlagsfästa offentlighetsprincipen innebär att myndigheterna är skyldiga att lämna ut allmänna handlingar – på papper – till den som begär det, om inte sekretess gäller.

Med handling förstås i detta sammanhang framställningar i skrift eller bild samt upptagningar som kan läsas, avlyssnas eller på annat sätt uppfattas endast med hjälp av tekniska hjälpmedel. En handling är att anse som allmän, om den förvaras hos myndighet och är att anse som inkommen till eller upprättad hos myndigheten (se 2 kap. 3 § första stycket tryckfrihetsförordningen). När det gäller upptagningar som kan uppfattas endast med ett tekniska hjälpmedel, t.ex. ett dataregister, anses upptagningen förvarad hos en myndighet, om det är möjligt för myndigheten att ta del av innehållet med hjälp av ett tekniskt hjälpmedel som myndigheten själv utnyttjar. Detta gäller dock inte upptagningar som ingår i ett personregister, om myndigheten saknar befogenhet att göra en överföring som gör det möjligt att ta del av innehållet (se 2 kap. 3 § andra stycket tryckfrihetsförordningen).

Det finns mot denna bakgrund anledning att kort kommentera hur de nyss uppställda begränsningarna för viss användning förhåller sig till offentlighetsprincipen.

Direktåtkomst och utlämnande på ADB-medium kan över huvud taget inte begäras med stöd av offentlighetsprincipen (se 2 kap 13 § tryckfrihetsförordningen). Det förbud mot vissa användningar av sökbegrepp m.m. som regeringen har föreslagit blir alltså där gällande fullt ut.

Den föreslagna huvudregeln vid *urval och bearbetningar* om förbud mot utlämnande av uppgifter om inteckningar och personnummer innebär

inte att Lantmäteriverket för egen del kommer att helt sakna befogenhet att göra viss behandling. Upptagningen är vid sådant förhållande att anse som förvarad vid myndigheten. Det finns då inte något hinder mot utlämnanden enligt offentlighetsprincipen. Bestämmelsen om förbud mot utlämnande av vissa uppgifter vid urvalsbehandlingar är ändå inte meningslös. De allra flesta urval och bearbetningar kan nämligen förväntas ske på annan grund än med stöd av offentlighetsprincipen. Det kan vidare tilläggas att, om Lantmäteriverket har anledning att anta att ett utlämnande skulle medföra att uppgiften behandlas i strid med personuppgiftslagen, uppgiften inte skall lämnas ut (se 7 kap. 16 § sekretesslagen [1980:100]).

Behandling via Internet

Internet är ett exempel på ett relativt nytt sätt att göra information tillgänglig på öppna nät. Bör den information som kommer att ingå i det nya fastighetsregistret vara tillgänglig över Internet?

Riksdagens trafikutskott behandlade för några år sedan ett motionsyrkande om att det hittillsvarande fastighetsregistret omedelbart skulle göras tillgängligt på Internet. Motionen bereddes gemensamt med bostadsutskottet som bl.a. uttalade att det med hänsyn till frågans specifika inriktning på fastighetsdatasystemet kunde finnas anledning att avvakta resultatet av Fastighetsdatautredningen. Trafikutskottet ställde sig bakom denna uppfattning (se bet. 1995/96:TU19 s. 37).

Regeringens principiella uppfattning är att den tekniska infrastrukturen för statsförvaltningens kommunikation med medborgare och företag bör bygga på Internet. Myndigheterna bör i den utsträckning det är förenligt med gällande rätt använda Internet för att utveckla tjänster som förenklar kontakterna mellan medborgare, företag och offentlig förvaltning.

Det finns emellertid inte något utrymme att för de öppna nätens del frånga kravet på att personuppgifter enbart får behandlas för preciserade ändamål. Om de personuppgifter som ingår i fastighetsregistret gjordes tillgängliga på Internet för en *obestämd* krets mottagare skulle det kravet inte kunna upprätthållas. EG-direktivet lägger också vissa hinder i vägen att lämna ut uppgifter till utlandet (se avsnitt 7.7.3). Fastighetsregistret bör därför inte göras tillgängligt över Internet. Något hinder mot behandlingar av fastighetsanknuten information som inte är personuppgifter via Internet eller något annat öppet nät bör däremot inte uppställas.

Förslaget innebär inte heller att det kommer att finnas något generellt hinder mot att utnyttja internetkopplingar för att skicka information från fastighetsregistret till *bestämda* mottagare. Vissa förutsättningar måste dock vara uppfyllda, nämligen att överföringen sker till ett land dit överföring är tillåten (se närmare avsnitt 7.7.3), att tillhandahållandet av uppgifterna står i överensstämmelse med ändamålen för registret och att det inte är fråga om sådan direktåtkomst till registret för vilken särskilda begränsningar gäller.

Direktivet ger en möjlighet för medlemsstaterna att tillåta överföring av personuppgifter ur offentliga register, i den utsträckning som de i lagstiftningen angivna villkoren för tillgänglighet uppfylls i det enskilda

fallet (se artikel 26.1 f)). Regeringen ser nu inte någon anledning att införa bestämmelser om sådant utlämnande. Om det i framtiden visar sig att det finns ett behov av att lämna ut uppgifter, kommer regeringen att överväga frågan närmare.

7.7.2 Försäljning av uppgifter

Regeringens förslag: Lantmäteriverket skall även i fortsättningen ha rätt att ta ut avgifter för användningen av uppgifter från registret (*försäljning av uppgifter*).

Vid prissättningen skall man liksom hittills beakta också kostnaderna för att samla in och registrera information och för att vidareutveckla registret.

Fastighetsdatautredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag (se s. 169–171).

Remissinstanserna: Remissinstanserna har inte haft någon invändning mot att avgifter tas ut för användningen av uppgifter. Flera remissinstanser, såsom *Boverket*, *Svenska Bankföreningen* och *Svenska Kommunförbundet*, har emellertid haft synpunkter på de nuvarande principerna för prissättningen.

Skälen för regeringens förslag:

Försäljning av uppgifter

Flera samhällsviktiga verksamheter förutsätter att det finns tillgång till uppgifter från fastighetsdatasystemet. Det är således angeläget att uppgifterna kan tillhandahållas även fortsättningsvis. Förvaltningen av registret är emellertid kostnadskrävande. För att registerverksamheten skall kunna finansieras är det nödvändigt att ta ut avgifter av dem som utnyttjar uppgifterna i systemet.

Avgiftsuttag vid tillhandahållande av uppgifter från systemet kan också beskrivas som försäljning av uppgifter. Försäljning av personuppgifter får enligt EG-direktivet ske endast om den omfattas av ändamålen för behandlingen och endast om den är tillåten enligt artikel 7. I nämnda artikel anges några olika fall som gör behandling, bl.a. försäljning, av personuppgifter tillåten. Samtycke är en sådan situation. Att inhämta samtycke från alla registrerade är emellertid inte realistiskt. Försäljningen sker dels till myndigheter, dels till företag. När det gäller försäljning till myndigheter och andra som bedriver statlig eller kommunal verksamhet kan artikel 7 e) vara tillämplig. Enligt denna punkt är behandling, t.ex. försäljning, tillåten om den är nödvändig för att utföra en arbetsuppgift av allmänt intresse eller är ett led i myndighetsutövning som utförs av den registeransvarige eller en tredje man till vilken uppgifterna har lämnats ut. I övrigt torde det närmast vara artikel 7 f) som kan bli aktuell. Här anges att behandling av personuppgifter är tillåten om den är nödvändig för ändamål som rör berättigade intressen hos den registeransvarige eller hos

den eller de tredje män till vilka uppgifterna har lämnats ut. Detta gäller dock inte när de nämnda intressena uppvägs av den registrerades intressen eller dennes grundläggande fri- och rättigheter som kräver skydd under artikel 1.1 i direktivet. I sistnämnda artikel anges att medlemsstaterna i samband med behandling av personuppgifter skall skydda fysiska personers grundläggande fri- och rättigheter i enlighet med direktivet, särskilt rätten till privatliv.

Regeringen finner mot denna bakgrund att personuppgifter från det nya fastighetsregistret bör kunna försälgas på samma sätt som hittills har ansetts gälla för uppgifter i fastighetsdatasystemet. Det bör emellertid nu slås fast i författning att försäljning av uppgifter från fastighetsregistret är tillåten. Även när det är fråga om försäljning gäller dock att ett utlämnande av uppgiften måste vara förenligt med ändamålen för registret.

Prissättning

Flera remissinstanser har behandlat principerna för Lantmäteriverkets prissättning vid försäljning av uppgifter. De har ansett att avgifter bör tas ut enligt en självkostnadsprincip. Avgifterna bör alltså enligt deras mening begränsas till vad som motsvarar kostnaden för uttag av uppgifter i registret.

Regeringen har nyligen (se prop. 1997/98:136 s. 63 f.) beträffande prissättningen i statliga register i allmänhet förordat att avgifterna i första hand bör grundas på kostnaden för att ta fram och distribuera informationen, men har också uttalat att det i vissa fall kan finnas skäl att ta ut avgifter som även ger ett bidrag till kostnaden för att t.ex. samla in och registrera informationen. Riksdagen har instämt i regeringens uttalande (se bet. 1997/98:KU31 s. 27, rskr. 1997/98:294). När det gäller fastighetsdatasystemet har riksdagen tidigare uttalat att användarna av systemet skall bidra till finansieringen av systemets drift och utveckling, (se prop. 1994/95:166 s. 24, bet. 1994/95:BoU17 s. 8, rskr. 1994/95:313).

Det saknas anledning för regeringen att nu ha någon annan uppfattning. Principerna för prissättningen bör alltså även i fortsättningen vara att avgifterna skall täcka inte bara uttagskostnaden utan även kostnaderna för förvaltningen i stort av det nya fastighetsregistret.

Regeringens bedömning: Det bör inte införas någon särskild reglering för utlämnande av uppgifter från fastighetsregistret till utlandet.

Fastighetsdatautredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens bedömning (se s. 176 och 177).

Remissinstanserna: Remissinstanserna har instämt i utredningens bedömning.

Bakgrund: EG-direktivet bygger på tanken om ett fritt flöde av personuppgifter mellan medlemsstaterna. Medlemsstaterna får därför varken begränsa eller förbjuda det fria flödet av personuppgifter mellan medlemsstaterna under åberopande av integritetsskäl (se artikel 1.2). Däremot uppställer direktivet begränsningar i fråga om överföring av uppgifter till tredje land (se artiklarna 25 och 26). Sådana begränsningar har också uppställts i personuppgiftslagen. Enligt den lagen är det förbjudet att till tredje land föra över personuppgifter som är under behandling (se 33 §). Förbudet gäller också överföring av personuppgifter för behandling i tredje land. Personuppgifter som avses med förbudet får dock föras över till tredje land, om den registrerade har gått med på detta eller om överföringen med hänsyn till vissa angivna förhållanden är nödvändig. Det är också tillåtet att utan hinder av förbudet föra över personuppgifter för användning enbart i en stat som har anslutit sig till den s.k. dataskyddskonventionen (se 34 §). Regeringen får också meddela föreskrifter om undantag för överföring av personuppgifter till vissa stater. Detta kan regeringen göra när det visar sig att ett tredje land har en tillräcklig nivå på skyddet för att personuppgifter skall kunna föras över. Regeringen får även bestämma vissa andra undantag (se 35 §).

Regeringen har nyligen föreslagit att förbudet att till tredje land föra över personuppgifter inte skall gälla om landet har en adekvat nivå för skyddet av sådana uppgifter (se prop. 1999/2000:11). Den föreslagna lydelsen ansluter närmare till EG-direktivet (artikel 25.1).

Skälen för regeringens bedömning: Det finns inte anledning att föreslå några särskilda bestämmelser om utlämnande av uppgifter till utlandet för det nya fastighetsregistret. Samma bestämmelser bör således i detta hänseende gälla för personuppgifter som ingår i fastighetsregistret som enligt personuppgiftslagen gäller för personuppgifter i allmänhet. Regeringen vill emellertid understryka att det, såsom tidigare har framgått, även i dessa fall kommer att åligga Lantmäteriverket såsom personuppgiftsansvarig att pröva dels om ett utlämnande till utlandet stämmer överens med registrets ändamålsbestämmelser, dels – om ett utlämnande blir aktuellt – vilka särskilda villkor som bör uppställas för att förhindra att risker från säkerhetssynpunkt m.m. uppkommer.

8 Förslag i anledning av slutförandet av fastighetsdatareformen

8.1 Förande av fastighetsböcker och tomträttsböcker

Regeringens förslag: De författningar som reglerar fastighetsböcker och tomträttsböcker och uppläggande av inskrivningsregister upphävs.

Jordabalkens bestämmelser om inskrivning ändras så att de behandlar inskrivning i inskrivningsdelen av det nya fastighetsregistret i stället för inskrivning i fastighetsbok och tomträttsbok.

Bestämmelser i olika specialförfattningar om inskrivning eller anteckning i fastighetsbok eller tomträttsbok ändras så att de i stället behandlar inskrivning eller anteckning i det nya fastighetsregistrets inskrivningsdel.

Förslaget i Ds 1998:25: Överensstämmer med regeringens förslag (se promemorian s. 145–150).

Remissinstanserna: Remissinstanserna har tillstyrkt förslagen.

Bakgrund: Inskrivningsväsendet har av ålder varit knutet till domstolarna. Domstolarnas beslut om lagfart (fasta) och inteckning fördes från och med mitten av 1700-talet in i särskilda lagfarts- och inteckningsprotokoll. År 1875 föreskrevs att rätten skulle föra särskilda registerböcker. På landsbygden fördes lagfartsböcker respektive inteckningsböcker. Dessa upprättades på grundval av den registrering av fastigheter som sedan århundraden hade skett i kronans jordebok. I stad fördes en gemensam fastighetsbok för lagfarter och inteckningar.

Genom 1932 års inskrivningsreform flyttades handläggningen av inskrivningsärenden från rätten till inskrivningsdomaren. Samtidigt började nya fastighetsböcker läggas upp med jord- och stadsregistren som grund. Uppläggandet skedde enligt lagen (1932:169) om uppläggande av nya fastighetsböcker. Sedan tillkomsten av tomträttsinstitutet år 1907 har det också förts särskilda tomträttsböcker.

När den nya jordabalken trädde i kraft år 1972 innebar det en ytterligare omgestaltning av inskrivningsväsendets författningsreglering. Inskrivningsverksamheten anförtroddes särskilda inskrivningsmyndigheter, knutna till tingsrätterna. Förfarandet i inskrivningsärenden reglerades i 19–24 kap. jordabalken samt i kungörelsen (1971:784) med tillämpningsföreskrifter för inskrivningsväsendet enligt jordabalken. Systemet med manuellt förda fastighetsböcker och tomträttsböcker bibehölls dock. Nya föreskrifter om förandet av fastighetsböcker och tomträttsböcker utfärdades genom fastighetsbokskungörelsen (1971:708) och tomträttsbokskungörelsen (1971:801). I gravationsbeviskungörelsen (1971:710) meddelades bestämmelser om utfärdande av bevis om innehållet i fastighets- och tomträttsböckerna.

I början av 1970-talet började fastighetsdatareformen att genomföras inom inskrivningsväsendet. Det skedde genom att man förde in de uppgifter som annars skulle ha tagits in i fastighetsbok eller tomträttsbok i ett ADB-baserat inskrivningsregister. Inskrivningsregistret infördes successivt i de olika inskrivningsmyndigheternas områden.

Övergången till inskrivning med hjälp av automatisk databehandling har inte kommit till uttryck i jordabalken annat än genom en bestämmelse i 19 kap. 24 § jordabalken. Enligt den bestämmelsen har regeringen möjlighet att för viss inskrivningsmyndighets område eller del av sådant område bestämma att inskrivning skall ske i inskrivningsregister i stället för i fastighetsbok eller tomträttsbok. Inskrivning i inskrivningsregister regleras i stället i lagen (1973:98) om inskrivningsregister. Den lagen hänvisar dock i huvudsak till jordabalkens bestämmelser och innehåller endast ett mindre antal särbestämmelser. Lagen kompletteras av inskrivningsregisterkungörelsen (1974:1061). Kungörelsen innehåller till stor del samma regler som den tidigare nämnda kungörelsen med tillämpningsföreskrifter för inskrivningsväsendet enligt jordabalken. Själva överförandet av uppgifter från fastighetsböcker och tomträttsböcker till inskrivningsregistret regleras i kungörelsen (1974:1062) om uppläggande av inskrivningsregister.

För inskrivningsmyndighet som har övergått till systemet med inskrivningsregister i stället för fastighetsböcker och tomträttsböcker är det inte längre aktuellt att tillämpa gravationsbeviskungörelsen; gravationsbevis skall i stället utfärdas enligt kungörelsen (1974:1063) om fastighetsbevis m.m.

Fastighetsdatareformen slutfördes för inskrivningsväsendets del i september 1995. Vid samtliga inskrivningsmyndigheter sker således inskrivning numera i inskrivningsregister. Det förekommer, med några få undantag, inte längre inskrivning i fastighetsböcker och tomträttsböcker.

Skälen för regeringens förslag:

Regleringen i jordabalken

Jordabalkens inskrivningsregler bygger på att inskrivning sker i fastighetsböcker eller tomträttsböcker. I praktiken sker dock, såsom tidigare har framgått, numera all inskrivning i inskrivningsregister, dvs. vad som med regeringens förslag i framtiden kommer att benämnas fastighetsregistrets inskrivningsdel. Denna skillnad mellan jordabalkens lagtext och den faktiska handläggningen är givetvis inte tillfredsställande. Jordabalken bör därför ändras så att det framgår att inskrivning sker i fastighetsregistrets inskrivningsdel. Reglerna om fastighetsbok och tomträttsbok bör samtidigt utmönstras från jordabalken.

Det är i och för sig inte nödvändigt att i jordabalken slå fast att registret skall vara ADB-baserat. Det räcker att detta framgår av den föreslagna lagen om fastighetsregistret. Vid utformningen av jordabalkens regler måste emellertid hänsyn tas till att reglerna är ADB-baserade. Jordabalkens regler är utformade med utgångspunkt i ett manuellt inskrivningsväsende. Bestämmelserna i 19 kap. jordabalken måste därför kompletteras med de särbestämmelser som är nödvändiga vid hanteringen av ett ADB-baserat register. Det kan ske genom att bestämmelserna i lagen om inskrivningsregister inarbetas i jordabalken. Lagen om inskrivningsregister tjänar därefter inte något ändamål utan kan upphävas.

I samband med att bestämmelserna i lagen om inskrivningsregister inarbetas i 19 kap. jordabalken bör det kapitlet omarbetas redaktionellt. De frågor som detta ger upphov till kommer att behandlas i avsnitt 9.

Upphävande av författningar som reglerar det manuella inskrivningsväsendet

Det förhållandet att fastighetsböcker och tomträttsböcker inte längre förs innebär också att lagen (1932:169) om uppläggande av nya fastighetsböcker har förlorat all betydelse. Regeringen föreslår därför att riksdagen upphäver lagen. Det är regeringen avsikt att därefter upphäva de förordningar som i och med fastighetsdatareformens avslutande inte längre fyller något syfte. Det gäller följande förordningar:

- fastighetsbokskungörelsen (1971:708),
- gravationsbeviskungörelsen (1971:710),
- kungörelsen (1971:784) med tillämpningsföreskrifter för inskrivningsväsendet enligt jordabalken,
- tomträttsbokskungörelsen (1971:801), och
- kungörelsen (1974:1062) om uppläggande av inskrivningsregister.

Övriga författningsändringar

Som tidigare har angetts förekommer det i ett stort antal författningar bestämmelser om att olika förhållanden skall anmälas till inskrivningsmyndighet för anteckning i fastighetsbok eller tomträttsbok. Dessa bestämmelser bör nu ändras på så sätt att det föreskrivs att anteckning i stället skall ske i det nya fastighetsregistrets inskrivningsdel.

I flera fall förekommer det föreskrifter som innebär att, när ett visst beslut eller förhållande som skall antecknats har upphävts eller återgått, även detta skall antecknas. I det ADB-baserade systemet är det i dessa fall emellertid missvisande att tala om att upphävandet av beslutet eller förhållandet antecknas. I stället går det till så att uppgiften tas bort från den avdelning av registret där den dittills har funnits. Bestämmelserna bör givetvis ge uttryck för den faktiska förändringen i registret. De bör därför utformas så att tidigare anteckningar i dessa situationer skall *tas bort*. Riksarkivet har mot detta invänt att det skulle innebära en gallring av uppgifter som kan ha betydelse för framtida forskning. Förfarandet innebär emellertid inget annat än att en uppgift om den tidigare anteckningen flyttas från den del av registret där den dittills funnits till fastighetsregistrets avdelning för äldre förhållanden med en hänvisning till akten i det ursprungliga ärendet. Det är således inte fråga om någon fullständig gallring. Åtgärden medför inte heller att framtida forskning omintetgörs. Den som vill få tillgång till mer detaljerade upplysningar kommer även i fortsättningen att kunna göra det genom att ta del av handlingarna i akten. Mot denna bakgrund anser regeringen att det inte möter något hinder mot att införa en bestämmelse om att anteckningar som inte längre är aktuella skall tas bort ur registret.

Vissa uppgifter som tidigare har antecknats i fastighetsbok eller tomträttsbok har genom fastighetsdatareformen kommit att i stället

redovisas i det nuvarande fastighetsregistret och inte i inskrivningsregistret. Det gäller bl.a. sådana uppgifter som avses i 6 kap. 20 § plan- och bygglagen (1987:10) och 3 kap. 8 § lagen (1988:950) om kulturminnen.

Hittills har, enligt 7 § lagen (1973:98) om inskrivningsregister jämförd med punkten 7 första stycket i övergångsbestämmelserna till inskrivningsregisterkungörelsen (1974:1061), gällt att dessa uppgifter har redovisats till inskrivningsmyndigheten, som – utan att någon anteckning har gjorts i inskrivningsregistret – har vidarebefordrat dem till lantmäterimyndigheten för anteckning i fastighetsregistret. Då fastighetsdatareformen nu är helt genomförd finns det inte längre något behov av någon sådan reglering. Det bör i stället, såvitt gäller de här aktuella uppgifterna, i respektive författning föreskrivas att uppgifterna skall lämnas direkt till lantmäterimyndigheten för anteckning i fastighetsregistrets allmänna del.

Övergångsbestämmelser

Under det successiva genomförandet av fastighetsdatareformen har det förekommit fall då en fastighet eller en tomträtt inte har kunnat föras över till inskrivningsregistret på grund av oklara inskrivningsförhållanden eller annat skäl. Med stöd av en särskild bestämmelse i 10 § första stycket lagen om inskrivningsregister har inskrivningsmyndigheterna kunnat besluta att en sådan fastighet eller tomträtt skall kvarstå i fastighetsboken eller tomträttsboken. Enligt punkten 2 i övergångsbestämmelserna till inskrivningsregisterkungörelsen (1974:1061) har i dessa fall fastighetsboks- eller tomträttskungörelsen (1971:708) respektive tomträttsboks- eller tomträttskungörelsen (1971:801) tillämpats så länge fastigheten eller tomträtten redovisats i sådan bok.

Enligt vad som upplysts finns det fortfarande några fastigheter som inte helt har kunnat överföras till inskrivningsregistret. Det är oklart vid vilken tidpunkt överföringen av dessa fastigheter kan vara helt genomförd. Regeringen föreslår därför övergångsbestämmelser som gör det möjligt att även i fortsättningen tillämpa äldre bestämmelser i fråga om dessa fastigheter.

8.2 Förändring av jordregister och stadsregister

Regeringens förslag: En övergångsbestämmelse i lagen om införande av fastighetsbildningslagen upphävs, eftersom bestämmelsen har förlorat sin betydelse i och med fastighetsdatareformens genomförande.

Förslaget i Ds 1998:25: Överensstämmer med regeringens förslag (se promemorian s. 151–157).

Remissinstanserna: Remissinstanserna har tillstyrkt förslaget.

Bakgrund: En viss redovisning av fastighetsförhållanden har sedan 1500-talet förekommit i kronans jordebok (beträffande jordeboken, se närmare avsnitt 11). Jordeboken redovisade dock inte den indelning i

enskilt ägda fastigheter som hade uppkommit genom lantmäteriför- rättningar och försäljningar av jordområden. I början av 1900-talet väck- tes därför frågan om införande av ett fastighetsregister för landsbygden. Det var framför allt inskrivningsväsendets behov av individualiserade och unika fastighetsbeteckningar som skulle tillgodoses. Uppläggandet och förandet av ett sådant register – vilket kom att kallas för jordregister – reglerades i 1908 års jordregisterförordning samt i förordningen (1913:45) med särskilda bestämmelser i fråga om jordregister för Kopparbergs län och Hamra kapellag i Los socken av Gävleborgs län. Jordregistret lades i huvudsak upp under 1910-talet.

I städerna gällde ursprungligen andra principer för markägande och beskattning. Fördelningen av marken inom staden avgjordes av staden själv som från början också ägde all mark. Några formella regler om registrering av marken fanns inte. Däremot fanns det i allmänhet kartor och förteckningar över stadens tomter och stadsägor. I och med att det från slutet av 1800-talet blev vanligt att söka lagfart på enskilda innehav i städerna uppkom även här ett behov av fastighetsregistrering. Samtidigt ökade också behovet av planmässig reglering av fastighetsindelningen i städerna. År 1917 tillkom en förordning (1917:281) med närmare föreskrifter om fastighetsregister för stad. Förordningen kompletterades sedermera med kungörelsen (1950:516) om fastighetsregister för stad enligt lösbladssystem och stadsregisterkungörelsen (1971:1010). Avgräns- ningen mellan jordregister och stadsregister prövades enligt kungörelsen (1971:1013) om prövning av vissa ärenden rörande fastighetsregistrering.

Nackdelarna med skilda system för registrering av fastigheter, ett för land och ett för stad, framträdde inte i så hög grad under fastighets- registrens första tid. Det ökade beroendet mellan tätort och landsbygd ledde emellertid fram mot en enhetlig kommuntyp. Att behålla skilda registersystem för olika slag av kommuner framstod så småningom som ohållbart. I slutet av 1960-talet beslutade riksdagen att det skulle införas ett enhetligt fastighetsregister vilket skulle föras med hjälp av automatisk databehandling. För uppläggandet av det nya fastighetsregistret utfärdades registeruppläggningskungörelsen (1968:379). Det nya registret reglerades i fastighetsregisterkungörelsen (1974:1059).

Övergången till det nya registret skedde kommunvis från 1976 till 1995. Tidpunkten från vilken fastighetsregister skulle föras med hjälp av automatisk databehandling bestämdes i särskilda författningar. Under nära tjugo år tillämpades således det nya och det gamla systemet parallellt.

Sedan september 1995 har förandet av de manuella jord- och stadsregistren i praktiken upphört och all aktuell information från dessa register ingår numera i det ADB-baserade fastighetsregistret.

Skälen för regeringens förslag: I och med avslutandet av fastighets- datareformen saknas det anledning att ha särskilda bestämmelser om manuellt förda jord- och stadsregister. I 20 § lagen (1970:989) om införande av nya fastighetsbildningslagen föreskrivs att, om det för skilda delar av en kommun finns olika slag av fastighetsregister, fastighetsbildning får ske för samordning mellan fastighetsbildningen och indelningen i registerområden. Bestämmelsen saknar i och med fastighetsdatareformens avslutande aktualitet. Regeringen föreslår att

riksdagen beslutar att den bestämmelsen skall upphöra att gälla. De förordningar som reglerar manuellt förda jord- och stadsregister och som i och med fastighetsdatareformens avslutande inte fyller något syfte avser regeringen att upphäva. Det gäller bl.a. förordningen (1908:74 s. 1) angående jordregister, förordningen (1917:281) med närmare föreskrifter om fastighetsregister för stad och stadsregisterkungörelsen (1971:1010).

I förordningen (1982:56) om förande av fastighetsregister och inskrivningsregister med hjälp av automatisk databehandling föreskrivs att fastighetsregistret skall föras på datamedium och att inskrivning skall ske i inskrivningsregister i den utsträckning som lagen om inskrivningsregister föreskriver. Bestämmelsen om att fastighetsregister skall föras med automatisk databehandling bör framgå av den nya lagen om fastighetsregister. Om riksdagen antar regeringens förslag till en sådan lag, avser regeringen att därefter upphäva 1982 års förordning.

Framtida organisationsförändringar

Lantmäteriorganisationen omorganiserades år 1996. Såväl fastighetsbildning som fastighetsregistrering handläggs numera av *lantmäterimyndigheter*. Lantmäterimyndigheterna är som huvudregel statliga. I vissa kommuner handhas emellertid fastighetsbildning inklusive fastighetsregistrering av kommunala lantmäterimyndigheter (se lagen [1995:1393] om kommunal lantmäterimyndighet). En utgångspunkt för regeringens förslag är att ansvaret för att föra in uppgifter i det nuvarande fastighetsregistret skall ligga kvar inom den nuvarande lantmäteriorganisationen.

Inskrivningsverksamheten är sedan gammalt knuten till de allmänna domstolarna. Tidigare har det övervägts att låta inskrivningsverksamheten föras samman med verksamheten för fastighetsbildning och fastighetsregistrering (se prop. 1993/94:214, bet. 1993/94:BoU19, rskr. 1993/94:375). Regeringen har emellertid nyligen föreslagit riksdagen att inskrivningsmyndigheterna även framdeles skall knytas till tingsrätterna (se prop. 1999/2000:1). Enligt förslaget skall verksamheten dock koncentreras till ett fåtal inskrivningsmyndigheter. Avsikten är att reformen till största delen skall vara genomförd under år 2001. Riksdagen har ännu inte tagit ställning till regeringens förslag. Det är emellertid mot den angivna bakgrunden naturligt att i detta sammanhang utgå från att ansvaret för inskrivningsverksamheten även i fortsättningen skall ligga på inskrivningsmyndigheter som är knutna till de allmänna domstolarna.

9.1 Reglerna i jordabalken om inskrivning

Regeringens förslag: Reglerna i lagen om inskrivningsregister arbetas in i 19 kap. jordabalken.

Bestämmelserna om handläggningen av inskrivningsärenden anpassas till bestämmelserna i lagen (1996:242) om domstolsärenden (ärendelagen). Bl.a. uppställs krav på att en ansökan i ett inskrivningsärende skall vara skriftlig.

Förslaget i Ds 1998:25: Överensstämmer med regeringens förslag (se promemorian s. 158–162).

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna har tillstyrkt förslagen. *Kammarrätten i Sundsvall* har dock ansett att förvaltningslagen i stället för ärendelagen bör reglera handläggningen av inskrivningsärenden. *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet* har ansett att möjligheten att göra muntlig ansökan om inskrivning bör finnas kvar.

Skälen för regeringens förslag:*Redaktionella frågor*

Som tidigare har angetts bygger jordabalkens inskrivningsregler på att inskrivningen sker manuellt i fastighetsböcker eller tomträttsböcker. Bestämmelserna om fastighetsböcker och tomträttsböcker bör nu utmönstras. Samtidigt bör de regler som beskriver hanteringen av det ADB-baserade inskrivningsregistret flyttas från lagen om inskrivningsregister till 19 kap. jordabalken.

I jordabalken bör sålunda anges – på samma sätt som hittills har angetts i lagen om inskrivningsregister – att inskrivningsdag skall hållas varje vardag (jfr 4 § lagen om inskrivningsregister). I jordabalken bör även tas in bestämmelser om rättelse och skadestånd på grund av tekniska fel i registret (jfr 8 och 9 §§ lagen om inskrivningsregister). Vidare bör till jordabalken överföras den regel i lagen om inskrivningsregister som ger särskilda möjligheter till uppskov i inskrivningsärenden (jfr 5 § lagen om inskrivningsregister).

Lagen om inskrivningsregister innehåller i dag vissa bemyndiganden för regeringen att meddela föreskrifter som avviker från vanliga inskrivningsregler (jfr 3 § lagen om inskrivningsregister). Dessa bemyndiganden bör behållas men flyttas över till jordabalken.

I samband med dessa kompletteringar av 19 kap. jordabalken bör kapitlet även moderniseras i språkligt hänseende. Vidare bör det föras in underrubriker i kapitlet för att underlätta läsningen.

Hjälpregler i annan lagstiftning för handläggningen av inskrivningsärenden

Enligt 19 kap. 3 § andra stycket jordabalken gäller beträffande behandlingen av inskrivningsärenden bestämmelserna i rättegångsbalken om tvistemål i den mån inte något annat föreskrivs i jordabalken. Regeringen föreslår att reglerna i 19 kap. jordabalken om förfarandet i inskrivningsärenden görs mera detaljerade.

Vad bör då tjäna som förebild för de nya reglerna? Den äldre ärendelagen (lagen [1946:807] om handläggning av domstolsärenden) innehöll, liksom 19 kap. jordabalken i dag gör, en kompletterande hänvisning till reglerna för tvistemål, dvs. i den utsträckning lagen inte reglerade en viss handlägningsfråga skulle rättegångsbalkens civilprocessuella regler tillämpas. Den nya ärendelagen saknar däremot en sådan hänvisning och innehåller i stället en genomgripande reglering av handläggningen av domstolsärenden, vilken i åtskilliga avseenden avviker från rättegångsbalkens regler. Inskrivningsärenden är till sin natur mer lika förvaltningsärenden och domstolsärenden än tvistemål vid domstol. Mot bakgrund härav bör rättegångsbalkens regler inte utgöra förebild för reglerna om handläggningen i inskrivningsärenden. En möjlighet är – såsom *Kammarrätten i Sundsvall* har föreslagit – att låta de nya förfarandereglerna knyta an till bestämmelserna i förvaltningslagen. Inskrivningsmyndigheterna är emellertid knutna till de allmänna

domstolarna. Det är därför mest ändamålsenligt att utforma förfaranderegler i jordabalken med den nya ärendelagen som förebild.

Ansökningar i inskrivningsärenden

I jordabalken har det hittills inte funnits någon allmän regel om vilken form en ansökan om inskrivning skall ha eller vad den skall innehålla. Reglerna om handläggning av inskrivningsärenden skiljer sig i detta avseende från den nya ärendelagen som innehåller ett generellt krav på att en ansökan skall vara skriftlig. Däremot anges i 16 och 16 a §§ inskrivningsregisterkungörelsen och i 4 och 4 a §§ kungörelsen (1971:784) med tillämpningsföreskrifter för inskrivningsväsendet enligt jordabalken bl.a. att sökanden skall ge in de handlingar som han vill åberopa.

I praktiken torde det så gott som undantagslöst förhålla sig så att ansökningar i inskrivningsärenden görs skriftligen. När det gäller ansökningar om inteckning och om inskrivning av förklaring om tillbehör till fastighet är det enligt 22 kap. 2 § samt 24 kap. 1 och 2 §§ jordabalken redan föreskrivet att ansökan skall ske skriftligen. En möjlighet att anhängiggöra ett ärende muntligen torde inte heller i andra ärenden längre tjäna något praktiskt syfte. *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet* har hävdats att det för personer med dåliga kunskaper i svenska språket kan vara en fördel om ansökningsförfarandet inte är skriftligt. I sådana fall torde emellertid, enligt regeringens uppfattning, den enskilde framför allt vara i behov av hjälp från ett ombud eller av en god service från inskrivningsmyndigheten. Att ansökan är skriftlig torde snarast minska risken för missförstånd. För inskrivningsmyndigheterna kan enstaka muntliga ansökningar innebära visst merarbete. Möjligheten att göra ansökan muntligen bör därför tas bort. I stället bör det i jordabalken införas en generell bestämmelse om att en ansökan i ett inskrivningsärende skall vara skriftlig.

För att underlätta inskrivningsmyndigheternas handläggning bör det vidare uppställas vissa generella krav på en ansökans innehåll. En lämplig utgångspunkt finns därvid i 5 § ärendelagen. Där sägs, såvitt nu är av intresse, att en enskild parts första skrivelse skall innehålla uppgifter om partens namn, yrke, person- eller organisationsnummer, postadress, adress till arbetsplats, eventuell annan adress där parten kan delges, telefonnummer samt förhållanden i övrigt av betydelse för delgivning med parten. Vidare skall i förekommande fall motsvarande uppgifter lämnas om ställföreträdare eller ombud för parten. Med hänsyn till att inskrivningsärenden i regel är av enklare slag än domstolsärenden och då merparten av ansökningarna ges in av banker och andra kreditinstitut kan det dock inte anses nödvändigt att en ansökan i ett inskrivningsärende innehåller alla de uppgifter som fordras enligt ärendelagen. Uppgift bör därför lämnas endast om sökandens namn och postadress samt om telefonnummer till bostaden eller arbetsplatsen.

I 9 § ärendelagen finns en bestämmelse om avvisning i de fall en parts första skrivelse i ärendet inte uppfyller de ovan nämnda kraven på vad skrivelsen skall innehålla. Som förutsättningar för avvisning gäller att

bristerna har inte endast ringa betydelse för frågan om delgivning eller att det annars finns hinder för prövningen. Det kan i och för sig ifrågasättas om inte en liknande regel bör införas i jordabalken när nu bestämmelser införas med krav på ansökans innehåll. I 19 kap. 9 § andra stycket jordabalken finns emellertid redan en bestämmelse om att beslut om uppskov kan meddelas om det är nödvändigt för utredningen och att inskrivningsmyndigheten i sådant fall kan förelägga sökanden att komplettera ansökan med erforderlig utredning. Av bestämmelsen följer att en ansökan kan förklaras förfallen eller att vite kan utdömas om föreläggandet inte följs. Bestämmelsen har hittills varit avsedd för att klarhet skall kunna erhållas rörande de materiella förutsättningarna för inskrivning (se prop. 1970:20 del B s. 511). I fortsättningen bör den emellertid också kunna komma till användning vid väsentliga brister i ansökningens formella innehåll.

För det fall att kravet på att ansökan skall vara skriftlig inte är uppfyllt bör, efter mönster för vad som i dag gäller enligt 22 kap. 3 § 1 och 24 kap. 1 § andra stycket 1, för vissa slag av inskrivningsärenden föreskrivas att ansökan skall avvisas. De särskilda reglerna i 22 kap. och 24 kap. om krav på skriftlig form och om omedelbart avslag på ansökan som ej görs skriftligen kan därefter upphävas.

9.2 Överklagande av beslut i inskrivningsärenden m.m.

Regeringens förslag: Ett slutligt beslut i ett inskrivningsärende eller ett beslut att förklara en ansökan vilande skall överklagas inom tre veckor från det att underrättelse eller bevis om beslutet hölls tillgängligt för sökanden, dock alltid senast fyra veckor från den inskrivningsdag då beslutet meddelades.

I övrigt anpassas reglerna om överklagande av beslut i inskrivningsärenden till vad som gäller enligt ärendelagen.

Förslaget i Ds 1998:25: Överensstämmer med regeringens förslag (se s.162–165).

Remissinstanserna: Remissinstanserna har tillstyrkt förslaget. Några, däribland *Lantmäteriverket* och *Norrköpings tingsrätt*, har ansett att det bör införas en möjlighet till omprövning av beslut om stämpelskatt.

Skälen för regeringens förslag:

Överklagande av slutliga beslut och beslut om vilandeförklaring

Beslut i inskrivningsärenden kan överklagas till hovrätten. Enligt 19 kap. 14 § andra stycket jordabalken är tiden för överklagande av slutliga beslut (dvs. beslut som innebär att en ansökan har bifallits, avslagits, förklarats förfallen eller avvisats) och beslut genom vilka ansökan har förklarats vilande, fyra veckor från inskrivningsdagen. Enligt en särskild övergångsregel i 58 a § lagen (1970:995) om införande av nya jordabalken träder bestämmelsen om fyra veckors överklagandetid i kraft först

från den dag Konungen (numera regeringen) bestämmer. Till dess gäller en överklagandetid om två veckor från den dag expeditionen i ärendet tillhandahölls sökanden, dock minst fyra veckor från den inskrivningsdag till vilken beslutet hänför sig. Eftersom regeringen inte har meddelat något förordnande om ikraftträdande, gäller den sistnämnda bestämmelsen fortfarande.

Den överklagandetid som anges i 19 kap. 14 § andra stycket jordabalken räknas från inskrivningsdagen, inte från tiden för expediering av beslutet. En tillämpning av bestämmelsen skulle därför kunna innebära att sökanden medgavs en avsevärt kortare tid för att förbereda ett överklagande än de fyra veckor som bestämmelsen anger. Bestämmelsen om fyra veckors överklagandetid vilade på den förutsättningen att de svårigheter som inskrivningsväsendet vid tiden för jordabalkens tillkomst drogs med i fråga om expeditionstidernas längd skulle kunna övervinnas till balkens ikraftträdande (se prop. 1970:20 del B, s. 535 f.). Då så visade sig inte bli fallet, infördes den ovan angivna övergångsbestämmelsen (se prop. 1971:179 s. 44). Avsikten med denna bestämmelse var att i de fall expeditionstiden översteg två veckor garantera klaganden en tid om minst två veckor för att överklaga beslutet. Att just en frist om två veckor ansågs tillfredsställande hängde samman med att denna tid motsvarade vad som då enligt rättegångsbalken stod till buds för överklagande av underrätts beslut (se prop. 1979:20 del B, s. 536). Det visade sig efter införandet av övergångsbestämmelsen att inskrivningsmyndigheterna hade svårt att hålla tillräckligt korta handläggningstider. Det förekommer fortfarande att expeditionstiderna överstiger två veckor. Bestämmelsen i jordabalken om fyra veckors överklagandefrist, räknad från inskrivningsdagen, har därför inte kunnat sättas i kraft.

Bestämmelserna om tiden för överklagande av slutliga beslut och beslut om vilandeförklaring bör nu omprövas. Därvid bör utgångspunkten vara att den som vill överklaga inskrivningsmyndighetens beslut tillförsäkras en tid som minst motsvarar vad som numera gäller enligt rättegångsbalken och den nya ärendelagen för överklagande av beslut. Denna tid uppgår till tre veckor. Om klaganden skall tillförsäkras en så lång överklagandefrist, framstår regeln i jordabalken om överklagande inom fyra veckor från inskrivningsdagen inte som ändamålsenlig. För tillämpning av regeln skulle det nämligen i så fall fordras att inskrivningsmyndigheternas expeditionstid aldrig översteg en vecka. Även om handläggningstiderna har minskat betydligt sedan jordabalkens tillkomst, är det knappast möjligt för inskrivningsmyndigheterna att alltid hålla en sådan expeditionstid. Mot den bakgrunden bör bestämmelsen om fyra veckors klagotid i nuvarande 19 kap. 14 § andra stycket jordabalken utmönstras. I stället bör den reglering av överklagandefristen som hittills har funnits i lagen om införande av nya jordabalken föras in i jordabalken, dock med den ändringen att fristen för överklagande bestäms till tre veckor i stället för som hittills två veckor från tillhandahållandet av expeditionen.

Regeringen har tidigare uttalat att jordabalkens handläggningsregler skall kompletteras av den nya ärendelagens regler och inte av rättegångsbalkens civilprocessuella regler. Vi föreslår därför, såvitt gäller andra

frågor om överklagande än överklagandefristens längd, att det i 19 kap. jordabalken tas in en hänvisning till relevanta lagrum i ärendelagen

Överklagande av övriga beslut

I fråga om överklagande av andra icke slutliga beslut än beslut om vilandeförklaring av ansökan gäller i dag bestämmelserna i rättegångsbalken. Det innebär att sådana beslut får överklagas endast under vissa i rättegångsbalken angivna förutsättningar och att tiden för överklagande är tre veckor, räknat från beslutets dag eller i vissa fall den dag då klaganden fick del av beslutet (se bl.a. 49 kap. 5 § och 52 kap. 1 § rättegångsbalken). För beslut om uppskov enligt 19 kap. 9 § jordabalken gäller överhuvudtaget ingen tidsbegränsning i fråga om rätten till överklagande (jfr 49 kap. 7 § och 52 kap. 1 § rättegångsbalken).

De nu angivna bestämmelserna i rättegångsbalken överensstämmer i huvudsak med vad som gäller enligt ärendelagen. Regeringen föreslår i denna del ingen annan ändring än att reglerna i fortsättningen anknyts till ärendelagens bestämmelser. Detta innebär ingen större skillnad i förhållande till vad som gäller i dag. Regeringen återkommer till detta i författningskommentaren.

Omprövning av beslut

Om en inskrivningsmyndighet finner att ett beslut som den har fattat är felaktigt, har den förhållandevis små möjligheter att ändra beslutet. Det kan ske enbart genom beslut om rättelse (se närmare avsnitt 10). I 27 § förvaltningslagen och 34 § ärendelagen finns bestämmelser om skyldighet för beslutsmyndigheten att i vissa fall ompröva beslut. I ärendelagen anges att sådan omprövning skall ske om tingsrätten finner att beslutet är uppenbart oriktigt på grund av nya omständigheter eller av någon annan anledning och ändring av beslutet kan ske snabbt och enkelt och utan att det blir till nackdel för enskild part. Skyldigheten att ompröva beslutet gäller i princip även om beslutet överklagas.

Någon motsvarighet till dessa regler finns i dag inte på inskrivningsområdet. Då handläggningen av inskrivningsärenden nu anpassas till ärendelagens regler, kan det i och för sig framstå som naturligt att låta reglerna om omprövning gälla även för inskrivningsmyndigheternas del. Beslut i inskrivningsärenden är emellertid, till skillnad från de flesta domstolsärenden, normalt av stor betydelse för den allmänna omsättningen. Med hänsyn till intresset av trygghet i omsättningen bör det inte komma i fråga att låta av inskrivningsmyndighet fattade beslut bli ändrade av myndigheten i större utsträckning än vad rättelseinstitutet redan medger. Några regler om omprövning av beslut i inskrivningsärenden bör således inte införas.

Några remissinstanser har föreslagit att det införs en möjlighet att ompröva beslut om stämpelskatt. Fastställandet av sådan skatt regleras av annan lagstiftning än den som nu är föremål för översyn. Frågan behöver dessutom övervägas närmare innan regeringen kan ta ställning till den. Någon ändring bör därför inte företas nu.

Regeringens förslag: De särskilda fastighetsrättsliga reglerna om rättelse av registrerad uppgift skall finnas kvar. Rättsreglerna skall vara exklusiva i förhållande till bestämmelsen om rättelse i personuppgiftslagen.

Också bestämmelserna om skadestånd på grund av tekniska fel i registret skall vara kvar. Jordabalkens bestämmelse om skadestånd till följd av fel vid handläggningen av inskrivningsärende tas bort, eftersom de skadefall som avses med bestämmelsen täcks av skadeståndslagens regler om det allmännas skadeståndsansvar.

Fastighetsdatautredningens bedömning: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag (se SOU 1997:3 s. 139 f.). Utredningen har dock inte lämnat förslag till någon förändring av de befintliga reglerna.

Förslaget i Ds 1998:25: Överensstämmer i allt väsentligt med regeringens förslag (se promemorian s. 166–174).

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser har inte haft några invändningar mot förslaget. *Lantmäteriverket* och *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet* har ansett att regleringen av skadeståndsansvaret bör göras tydligare. Verket har vidare ansett att om verket får ett fullständigt personuppgiftsansvar bör verkets möjligheter till återkrav mot andra myndigheter regleras särskilt. Verket har slutligen ansett att verket bör vara den myndighet som prövar frågor om skadestånd på grund av felaktiga uppgifter i registret.

Bakgrund:

EG-direktivet

Vad gäller *rättelse* föreskriver direktivet att den registrerade skall ha rätt att få uppgifter som inte har behandlats i enlighet med direktivets bestämmelser ”rättade, utplånade eller blockerade”. Detta gäller ”särskilt” om uppgifterna är ofullständiga eller felaktiga (se artikel 12 b). Rätten till rättelse kan dock begränsas genom nationell lagstiftning om begränsningen är nödvändig med hänsyn till vissa angivna omständigheter, bl.a. statens eller allmän säkerhet eller skyddet av den registrerades eller andras fri- och rättigheter (se artikel 13 första stycket). En särskild begränsningsregel finns beträffande uppgifter som behandlas för vetenskaplig forskning (se samma artikels andra stycke).

Den registeransvarige är skyldig att utge *skadestånd* till var och en som har lidit skada till följd av en otillåten behandling eller någon annan åtgärd som är oförenlig med de nationella bestämmelser som har antagits till följd av direktivet (se artikel 23). Den registeransvarige skall dock helt eller delvis kunna undgå skadeståndsansvar, om han visar att han inte är ansvarig för den händelse som orsakade skadan. I direktivets ingress har det angetts att möjligheten att befrias från skadeståndsskyldighet skall gälla särskilt då den registeransvarige kan påvisa att ett fel har begåtts av den registrerade eller i fall av force majeure.

Bestämmelsen om *rättelse* har i personuppgiftslagen utformats i allt väsentligt i enlighet med direktivets krav. Den personuppgiftsansvarige är skyldig att på begäran av den registrerade snarast rätta, blockera eller utplåna sådana personuppgifter som inte har behandlats i enlighet med den nya lagen eller föreskrifter som har utfärdats med stöd av den (se 28 §). Den personuppgiftsansvarige skall också underrätta en tredje man som uppgifterna har lämnats ut till om åtgärden, om den registrerade begär det eller om mera betydande skada eller olägenhet för den registrerade skulle kunna undvikas genom en underrättelse. Någon sådan underrättelse behöver dock inte lämnas, om detta visar sig vara omöjligt eller skulle kräva en oproportionerligt stor arbetsinsats.

Även bestämmelsen om *skadestånd* har anpassats till direktivet. Enligt lagen skall den personuppgiftsansvarige ersätta den registrerade för skada och kränkning av den personliga integriteten som en behandling av personuppgifter i strid med lagen har orsakat (se 48 § första stycket). Om den personuppgiftsansvarige visar att felet inte berodde på honom, kan ersättningskyldigheten i den utsträckning det är skäligt sättas ned eller helt falla bort (se 48 § andra stycket).

En av utgångspunkterna för personuppgiftslagen är att särskilda bestämmelser i en registerförfattning gäller före den allmänna lagen och att denna fyller ut endast när särskilda bestämmelser i annan lag saknas (se prop. 1997/98:44 s. 39 f.). Det är således förutsatt att olika registerförfattningar kan innehålla preciserade regler som gäller i stället för de generella bestämmelserna i den nya personuppgiftslagen.

Jordabalken och fastighetsbildningslagen m.m.

Bestämmelser om *rättelse* i fastighetsbok och tomträttsbok finns i 19 kap. 17 och 18 §§ jordabalken. Dessa bestämmelser är tillämpliga även på inskrivningsregistret (se 3 § lagen om inskrivningsregister). Bestämmelserna innebär i korthet följande. Om en införing i fastighetsbok eller inskrivningsregistret innehåller en uppenbar oriktighet till följd av inskrivningsmyndighetens eller någon annans skrivfel eller liknande förbiseende, skall inskrivningsmyndigheten rätta införingen. Särskilda regler finns för det fall en rättelse kan bli till förfång för en ägare eller innehavare av panträtt. Det inbördes företrädet mellan olika förvärv skall då fastställas. Den som berörs av åtgärden skall få tillfälle att yttra sig innan rättelsebeslutet fattas. En särskild bestämmelse finns om rättelse av uppenbar oriktighet i inskrivningsregistret som har uppkommit till följd av tekniskt fel (se 8 § lagen om inskrivningsregister).

Enligt 19 kap. 4 § fastighetsbildningslagen skall en uppenbart oriktig uppgift i fastighetsregistret rättas om det kan ske utan förfång för fastighetsägare eller rättighetshavare. Som regel skall fastighetsägare och rättighetshavare ges tillfälle att yttra sig. I 19 kap. 5 § andra stycket samma lag sägs att tekniska fel får rättas även om det kan leda till förfång för fastighetsägare eller rättighetshavare.

Också när det gäller *skadestånd* finns det särskilda regler på det fastighetsrättsliga området. Bl.a. gäller att den som lider förlust till följd av fel eller försummelse vid handläggning av eller beslut i ett inskrivningsärende eller vid utfärdande av ett pantbrev eller annat bevis på grundval av innehålllet i fastighets- eller tomträttsbok har rätt till ersättning av staten (se 19 kap. 19 § jordabalken). Viss rätt till ersättning föreligger också om någon lider förlust på grund av en företagen rättelse. Bestämmelsen är tillämplig också när inskrivning sker i inskrivningsregistret (se 3 § lagen om inskrivningsregister). Också den som lider skada till följd av tekniskt fel i inskrivningsregistret har rätt till ersättning av staten (se 9 § samma lag).

Det finns vidare särskilda skadeståndsbestämmelser som tar sikte på situationer där någon har förvärvat en fastighet och därvid har förlitat sig på en felaktig uppgift i fastighetsboken (inskrivningsregistret) om lagfaren ägare (se 18 kap. 3–7 §§ jordabalken).

Också fastighetsbildningslagen innehåller en bestämmelse om ersättning till den som lider skada. Bestämmelsen omfattar dock endast skada på grund av tekniskt fel eller skada som beror på en företagen rättelse, däremot inte skada på grund av handläggningsfel (se 19 kap. 5 § fastighetsbildningslagen).

Skälen för regeringens förslag:

Rättelse

Syftet med de nuvarande rättelsebestämmelserna på fastighetsrättens område är att skydda ekonomiska intressen. Behovet av sådana rättelsebestämmelser är särskilt stort med hänsyn till de viktiga rättsverkningar som är förenade med flertalet införingar i registren (jfr vad som uttalades i förarbetena till lagen om företagshypotek, prop. 1983/84:128 s. 82).

De skäl som har föranlett särskilda regler om rättelse i de fastighetsrättsliga författningarna har enligt regeringens mening fortfarande bärkraft. Det är därför önskvärt att en motsvarande reglering finns även i framtiden.

De fastighetsrättsliga rättelsereglerna skiljer sig dock från de rättelsebestämmelser som finns i personuppgiftslagen. Det beror bl.a. på att personuppgiftslagens rättelsebestämmelser finns där av integritetsskäl. Några krav liknande dem som finns i de fastighetsrättsliga författningarna om kommunikation m.m. inför rättelse finns inte i personuppgiftslagen. Där föreskrivs tvärtom att rättelse skall ske omedelbart. Det framstår därför som svårt att i en rättelsesituation tillämpa den lagen vid sidan av de fastighetsrättsliga bestämmelserna. Detta medför att särskilda rättelsebestämmelser av nu aktuellt slag måste göras exklusiva i förhållande till personuppgiftslagen.

En annan betydelsefull skillnad mellan de båda slagen av rättelsebestämmelser är att rättelse enligt de fastighetsrättsliga reglerna förutsätter att oriktigheten är *uppenbar*. Denna inskränkning i möjligheten att rätta en uppgift är nödvändig för att skydda ägares eller rättighetshavares

intressen. Avsikten är att materiella förändringar i registrets innehåll av uppgifter som inte är uppenbart oriktiga skall kunna uppnås endast i en ordning som omgärdas av garantier för den enskildes rättstrygghet. Också i detta avseende behövs det alltså en särskild fastighetsrättslig reglering.

Frågan är då om en särreglering på fastighetsrättens område låter sig förenas med EG-direktivet. Direktivet föreskriver att den registrerade skall ha rätt att få uppgifter som inte har behandlats i enlighet med direktivet rättade, utplånade eller blockerade. Det tar sikte på den personliga integriteten. De fastighetsrättsliga specialbestämmelserna har ett annat syfte. De ger emellertid upphov till i stort sett samma effekt. Visserligen föreskriver de inte omedelbar rättelse utan, som huvudregel, rättelse först efter kommunikering. Rättelse förutsätter också att felaktigheten är uppenbar. Dessa begränsningar i rättelseregeln tillämplighet får emellertid anses förenliga med direktivet. Enligt artikel 13 g i direktivet får omfattningen av rätten till rättelse begränsas med hänsyn till skyddet av den registrerades eller andras fri- och rättigheter. De begränsningar som de fastighetsrättsliga reglerna om rättelse innefattar avser bl.a. att skydda enskilds äganderätt. De omfattas därför av det angivna undantaget i direktivet.

Enligt regeringens mening finns det därför inte något hinder mot att ha särskilda fastighetsrättsliga rättelsebestämmelser som är exklusiva i förhållande till den allmänna datarättsliga regleringen. De nuvarande bestämmelserna bör därför inte ändras.

Skadestånd

Bestämmelsen om skadestånd i personuppgiftslagen avser att skydda den registrerades integritet. Det är därför denne som har rätt till ersättning. De särskilda fastighetsrättsliga bestämmelserna om skadestånd till följd av fel i fastighets- eller tomträttsbok (inskrivningsregistret) eller fastighetsregistret avser att skydda den allmänna omsättningen. Det medför att var och en som har lidit skada till följd av felaktiga uppgifter är berättigad till skadestånd. Dessa bestämmelser är även i övrigt vidare än skadeståndsbestämmelsen i personuppgiftslagen. Skadeståndsansvaret är i flera fall strikt, medan den personuppgiftsansvarige enligt personuppgiftslagen kan undgå ansvar om han visar att felet inte berodde på honom.

De motiv som ligger bakom de särskilda fastighetsrättsliga ersättningsbestämmelserna – att trygga den allmänna omsättningen – har fortfarande bärkraft. Det är därför önskvärt med ett system som även i fortsättningen ger utrymme för en långtgående rätt till ersättning för dem som har förlitat sig på uppgifter i registren vilka senare har visat sig vara felaktiga. Det i vissa fall strikta skadeståndsansvaret fyller i det sammanhanget en betydelsefull roll.

Frågan är då om en sådan särreglering är förenlig med EG-direktivet. Direktivet tillförsäkrar den registrerade skadestånd när skada har uppstått till följd av en otillåten behandling eller av någon annan åtgärd som är oförenlig med de nationella bestämmelser som har antagits till följd av direktivet. Enligt regeringen kan det knappast finnas något hinder mot att ha ytterligare nationella skadeståndsbestämmelser som tar sikte på sådana

fall där grunden för ersättningskyldigheten är någon annan än intrång i den personliga integriteten. Det finns då inte heller något som hindrar att skadeståndsansvaret är strikt i vissa av dessa situationer.

Slutsatsen blir att det är möjligt att behålla de särskilda fastighetsrättsliga skadeståndsbestämmelserna utan någon saklig ändring.

Regeringen föreslår därför att nuvarande regler om skadestånd vid skada som beror på tekniskt fel i inskrivningsregistret eller fastighetsregistret behålls oförändrade. Inte heller reglerna om skadestånd vid skada på grund av företagen rättelse bör ändras.

En särskild fråga är om också jordabalkens regler om ersättning på grund av fel eller försummelse i inskrivningsärende m.m. bör behållas (se 19 kap. 19 § jordabalken). Någon motsvarighet till dessa regler finns inte för det nuvarande fastighetsregistret (fastighetsregistrets allmänna del) eller för det särskilda inskrivningsregistret för företagshypotek (se 19 kap. 5 § fastighetsbildningslagen respektive 5 kap. 1 § lagen [1984:649] om företagshypotek). Skälet till detta är att det har ansetts att frågor om skadestånd på grund av sådana handläggningsfel bör regleras enligt skadeståndslagen (se prop. 1983/84:128 s. 85). Enligt 3 kap. 2 § skadeståndslagen svarar staten för bl.a. ren förmögenhetsskada som vållas genom fel eller försumlighet vid myndighetsutövning i verksamhet för vars fullgörande staten svarar. Tidigare gällde att statens skadeståndsansvar enligt skadeståndslagen var beroende av huruvida den felande personalen hade brustit i skälig standard. Jordabalkens ersättningsregel kunde då sägas vara något förmånligare för den skadelidande än motsvarande bestämmelse i skadeståndslagen. Den s.k. standardregeln i skadeståndslagen är emellertid avskaffad sedan år 1990 (SFS 1989:246). En tillämpning av jordabalkens bestämmelse medför således numera ingen skillnad mot en tillämpning av reglerna i skadeståndslagen om det allmännas skadeståndsansvar. Handläggning och beslut i inskrivningsärenden måste nämligen normalt anses innefatta sådan myndighetsutövning som är en förutsättning för skadeståndsansvar för det allmänna. Den särskilda skadeståndsregeln om handläggningsfel i jordabalken bör därför utmönstras.

En annan fråga är om det bör gälla några särskilda skadeståndsregler för skada som beror på fel i de delar av det nya fastighetsregistret som det i dag inte finns särskilda skadeståndsregler för (främst byggnadsdelen och taxeringsuppgiftsdelen). Enligt regeringens mening bör liksom hittills allmänna skadeståndsrättsliga regler tillämpas här. Det innebär att ersättning skall utgå i den utsträckning det är fråga om fel eller försummelse vid myndighetsutövning eller – om det finns särskilda skäl – då skadan har vållats genom lämnande av felaktiga upplysningar eller råd (3 kap. 3 § skadeståndslagen i dess lydelse från den 1 januari 1999, se prop. 1997/98:105). Enligt regeringens mening innebär denna allmänna skadeståndsrättsliga reglering ett tillräckligt ersättningsrättsligt skydd för den enskilde. Några särskilda skadeståndsregler behövs således inte för de aktuella delarna av registret.

Utöver vad som nu har sagts bör ersättning kunna utgå enligt 48 § personuppgiftslagen vid behandlingar som strider mot den lagen och den lag som skall reglera fastighetsregistret Enligt personuppgiftslagen kan

ersättningsskyldigheten jämkas, om det visas att felet inte beror på den personuppgiftsansvarige. Regeringen anser att jämkning inte bör komma i fråga om felet beror på någon som enligt lag eller annan författning har haft rätt att föra in uppgifter i registret, t.ex. en kommun som har fört in uppgifter i registrets byggnadsdel. Den registrerade bör alltså i dessa fall komma i åtnjutande av samma skydd som om registreringen hade gjorts av den personuppgiftsansvarige. En sådan vidgad rätt till ersättning kan, i vart fall när det är fråga om ett statligt register, inte anses stå i strid med EG-direktivet.

Betalning av skadestånd m.m.

Frågor om skadestånd enligt de särskilda fastighetsrättsliga reglerna handläggs i dag av Kammarkollegiet (se 4 § förordningen [1995:1301] om handläggning av skadeståndsanspråk mot staten). Enligt regeringens uppfattning bör det förhållandet att Lantmäteriverket blir personuppgiftsansvarigt för det nya registret (se avsnitt 7.4) inte medföra någon ändring i denna ordning. Lantmäteriverket bör däremot handlägga frågor om skadestånd som grundas på bestämmelserna i den nya lagen om fastighetsregister och personuppgiftslagen.

Lantmäteriverket har efterlyst särskilda regler som ger verket möjlighet att regressvis göra anspråk på skadestånd mot andra myndigheter, statliga eller kommunala, om dessa har fört in en uppgift i registret som utlöst skadeståndsansvar. De särskilda fastighetsrättsliga reglerna i jordabalken och fastighetsbildningslagen, vilka alltså kommer att finnas kvar, innehåller redan en viss reglering av statens regressrätt. När det däremot gäller skadestånd som utgår vid behandlingar som strider mot personuppgiftslagen eller den lag som skall reglera fastighetsregistret gör regeringen följande bedömning. Någon ytterligare skadeståndsrättslig särreglering av det slag som verket har efterlyst bör inte införas. Oavsett om skadan har förorsakats av Lantmäteriverket eller av en annan statlig myndighet, är det staten såsom juridisk person som är ersättningsskyldig. Inom skadeståndsrätten tillämpas inte någon ordning där en viss statlig myndighet kan begära återkrav av en annan statlig myndighet för utbetalt skadestånd. Någon sådan ordning bör inte heller införas för de fall som det nu är fråga om. Inte heller för de fall då en kommun har orsakat skadan genom att föra in felaktiga uppgifter i registret är det enligt regeringens uppfattning motiverat att införa en särskild regressrätt för staten. Det framstår i stället som naturligt att staten tar det fulla och slutliga ansvaret för registret, även om vissa uppgifter i det härrör från en kommun. De ökade utgifter som möjligen kan uppkomma för Lantmäteriverket får regleras inom ramen för de anslag som ges till myndigheten.

Regeringens förslag: Bestämmelserna om att föra kronans jordebok och lotsjordeboken upphävs. Vissa föråldrade författningar om avlösning av räntor och avgälder m.m. upphävs också.

Förslaget i Ds 1998:25: Överensstämmer med regeringens förslag (se promemorian s. 175–182).

Remissinstanserna: Remissinstanserna har tillstyrkt förslaget.

Bakgrund:

Jordeboksinstitutet

Det äldsta fastighetsregistret, avsett att omfatta hela riket, var kronans jordebok. Jordeboken började föras under Gustav Vasas regeringstid och redovisade den kamerala fastighetsindelningen, dvs. den indelning av jord på landet som var nödvändig för beräkning av grundskatterna. Grundskatterna utgjordes av räntor och andra bestående pålagor som belastade jorden i förhållande till kronan. I jordeboken redovisades befintliga byar och hemman sockenvis med uppgifter om ränta-, mantal-, rustnings- och roteringskyldighet. Vidare redovisades fastighetsjordnatur, dvs. huruvida fastigheten utgjordes av frälse-, krono- eller skattejord.

Även andra enheter med sådan ekonomisk bärkraft att de kunde beskattas fördes in i jordeboken. De viktigaste bland dessa var de s. k. jordeboksfiskena, dvs. en rätt till fiske som inte var förenad med någon äganderätt till mark eller vatten. Dessa fisken behandlades i lagstiftningen och rättstillämpningen tidigt som fast egendom trots att någon jord inte var förbunden med dem. I enlighet härmed har det allt sedan 1600-talet varit föreskrivet att de skall redovisas i jordeboken. I 5 § lagen (1895:36 s.1) angående vad till fast egendom är att hänföra fastslogs att fiskerierna var fast egendom. Bestämmelsen gäller fortfarande (se 10 § lagen [1970:995] om införande av jordabalken).

De sista jordeböckerna upprättades under 1880-talet. Efter beslut av riksdagen åren 1885 och 1892 slutfördes avvecklingen av grundskatterna år 1904. Därmed upphörde jordebokens betydelse för uppbörden av fastighetsskatterna. Genom tillkomsten av 1908 års jordregisterförordning förlorade jordeboken också sin karaktär av fastighetsregister för landsbygden.

Författningsbestämmelser om kronans jordebok

Jordeboken förs sedan gammalt av Kammarkollegiet. Enligt 6 § 1 förordningen (1994:634) med instruktion för Kammarkollegiet ankommer det fortfarande på kollegiet att avgöra ärenden om jordeboken. Enligt kungörelsen (1936:356) med ändrade bestämmelser rörande den omfattning i vilken kronans jordebok skall föras m.m. skall det i jordeboken föras uppgift om

1. fiskerier enligt 5 § lagen (1895:36 s. 1) angående vad till fast egendom är att hänföra (s.k. jordeboksfisken), och om
2. vissa räntor och avgälder som enligt särskild bestämmelse skall antecknas i jordeboken.

Jordeboksfisken

Jordeboksfiskena har, som ovan har nämnts, sedan länge varit att betrakta som fast egendom. Enligt 10 § lagen (1970:995) om införande av nya jordabalken äger den särskilda bestämmelsen i 1895 års lag fortfarande tillämpning om besittningsrätten består efter nya jordabalkens ikraftträdande.

Att jordeboksfiskena utgör fast egendom avspeglas också i 1 kap. 4 § fastighetsbildningslagen (1970:988) där det stadgas att vad som i den lagen sägs om mark eller område i tillämpliga delar gäller även beträffande fiske som ej ingår i äganderätten till vattenområdet och ej utgör servitut. Till följd därav skall bestående jordeboksfisken registreras som fastigheter i fastighetsregistret (se 19 kap. 1 § fastighetsbildningslagen).

Räntor och avgälder

I jordeboken skall antecknas vissa räntor och avgälder.

Enligt äldre bestämmelser skulle, när jord avsöndrades från ett hemman, fastställas viss avgift som den avsöndrade jordens innehavare årligen skulle betala till hemmanet. Avgälden skulle lägst motsvara vad som av hemmanets grundskatt belöpte på avsöndringen. Sedan grundskatterna hade avskaffats, bestämdes det genom lagen (1905:31 s. 1) om avgäld från avsöndrad lägenhet att sådan avgäld inte längre skulle utgå efter den 31 december 1906. Om stamfastighetens ägare hade förbehållit sig högre avgäld än vad som motsvarade andelen i grundskatten, kunde emellertid på dennes begäran beslutas att viss del av avgälden skulle utgå även fortsättningsvis. Ansökan om detta skulle göras hos Konungens befallningshavande före år 1917. Beslutet skulle antecknas i fastighetsregistret och, om stamfastigheten och avsöndringen fanns upptagna i jordeboken, även där.

Enligt lagen (1907:15 s. 1) angående avlösning av avgäld från avsöndrad lägenhet kunde en ägare till en avsöndrad lägenhet ansöka om att få avgäld som fastställts enligt 1905 års lag avlöst mot ersättning. Ansökan skulle göras hos Konungens befallningshavare. Beslut om att avgäldsskyldigheten hade upphört skulle antecknas i fastighetsregistret och, om stamfastigheten och lägenheten fanns upptagna i jordeboken, även där.

I jordeboken har även antecknats sådant förskott som staten har utgett till innehavare av frälseskatteränta i samband med att sådana räntor avlösts (se 2 och 13 §§ lagen [1912:277] om avlösning av vissa frälseräntor). Med frälseskatteränta avses en rätt för en tidigare ägare av ett frälsehemman eller dennes rättsinnehavare att från hemmanet för all framtid tillgodogöra sig en avtalad avgäld. 1912 års lag innebar att den

dåvarande ägaren gavs rätt att mot ersättning få denna belastning på fastigheten att upphöra.

Vidare har det tills nyligen funnits bestämmelser om anteckning i jordeboken i 8 § lagen (1938:159) om avlösning av avgälder från de till skatte försålda så kallade halländska kyrkohemmanen. Den sistnämnda lagen gav möjlighet för innehavare av vissa hemman som blivit lösta till skatte men som belastas av vissa landgillen och räntor att mot ersättning i pengar slippa dessa landgillen och räntor. När detta hade skett, skulle anteckning göras i jordeboken. 1938 års lag kommer att upphöra att gälla vid utgången av år 1999 (SFS 1999:292).

Slutligen finns det i 9 § förordningen (1937:591) angående upphörande av det från viss jord i Skåne, Halland och Blekinge utgående landgille en bestämmelse om att anteckning om att avgäldsskyldigheten har upphört skall införas i jordeboken.

Skälen för regeringens förslag:

Jordeboksfisken

Registreringen av fristående fisken i jordeboken framstår inte som ändamålsenlig. Det får anses tillräckligt att sådana fristående fisken fortsättningsvis registreras enbart i fastighetsregistret. Ett vid tidpunkten för upphörandet av jordeboken bestående fristående fiske bör alltså även i fortsättningen förbli fast egendom även om övriga bestämmelser om förande av jordebok upphävs. En mindre ändring i lagen om införande av nya jordabalken bör dock ändå göras så att benämningen fiskefastighet införs för de tidigare jordeboksfiskena.

Räntor och avgälder

Sådana avgälder som behandlas i 1905 års lag om avgäld från avsöndrad lägenhet upphörde, som huvudregel, att utgå vid utgången av år 1906. Lagen har i och för sig gett möjlighet att, efter ansökan, besluta att avgäld till viss del skulle utgå även fortsättningsvis. I vilken utsträckning sådana beslut har förekommit och fortfarande kan göras gällande är oklart. För att sådana rättigheter skall bestå är det dock inte nödvändigt att lagen finns kvar. Lagen har praktisk betydelse endast om det förekommer oavslutade ärenden om att avgäld skall fortsätta utgå. Det kan uteslutas att det finns några sådana oavgjorda ärenden. Lagen bör därför upphävas.

Det framstår vidare som ytterst osannolikt att det i dag finns några enligt 1905 års lag fastställda avgälder som inte har blivit avlösta enligt 1907 års lag angående avlösning av avgäld från avsöndrad lägenhet. 1907 års lag torde därför numera sakna praktisk betydelse. För det fall någon icke avlöst avgäld skulle finnas kvar, finns det inget som hindrar att parterna, efter upphävandet av lagen, fritt avtalar om att någon avgäld inte längre skall utgå jämte villkoren för detta. Regeringen föreslår därför att även 1907 års lag upphävs.

Frågan om frälserräntor har behandlats i förarbetena till förslaget till lagen om införande av nya jordabalken m.m. (se prop. 1970:145

s. 111 f.). Där har konstaterats att frälseräntorna är avvecklade. Också 1912 års lag om avlösning av vissa frälseräntor bör därför upphävas. Detsamma gäller lagen (1935:101) om inlösen av vissa frälseräntor. Denna lag föreskriver att frälseränta, som kommit till genom att kronan på enskild person överlåtit sin rätt att uppbära ränta från skattehemman under vissa förutsättningar kan lösas in. Sådan inlösen skulle dock ske senast år 1940. Lagen saknar således aktualitet och bör upphävas.

Sammanfattning

Av vad som nu har sagts framgår att det inte längre finns anledning att föra uppgifter om jordeboksfisken eller uppgifter om räntor och avgälder i jordeboken. Bestämmelserna om förande av kronans jordebok bör därför upphävas. Regeringen avser att därefter ändra Kammarkollegiets instruktion och upphäva de kungörelser från 1870 och 1936 som reglerar jordebokens form och innehåll.

En sådan förändring innebär inte någon förändring av rättsförhållanden som grundar sig på tidigare gjorda införingar i jordeboken.

Även vissa äldre författningar om avlösning av räntor och avgälder m. m. som nu saknar betydelse bör upphävas. Det gäller

lagen (1905:31 s 1) om avgäld från avsöndrad lägenhet,

lagen (1907:15 s.1) angående avlösning av avgäld från avsöndrad lägenhet,

lagen (1912:277) om avlösning av vissa frälseräntor, och

lagen (1935:101) om inlösen av vissa frälseräntor.

12 Häradssällmännningar och allmänningskogor i Norrland och Dalarna

12.1 Gällande ordning

Allmänt

Häradssällmännningarna nämns redan i de medeltida landsskapslagarna. Allmänningskogorna i Dalarna och Norrland är av ett betydligt senare datum, nämligen från tiden för storskiftet och avvitrningen på 1800-talet respektive början av 1900-talet. Det finns ca 60 häradssällmännningar belägna i Svealand och norra Götaland. Allmänningskogorna är dels de s.k. besparingsskogarna i Dalarna, dels allmänningskogor i Norrbottens och Västerbottens län. Besparingsskogarna kom till som ett ekonomiskt stöd för bygden. Allmänningskogorna i norra Sverige avsattes i Norrbottens län under 1800-talets slut och i Västerbottens län först i början av 1900-talet. De skulle vara ett stöd för de delägande hemmanen. Det finns sju besparingsskogor i Dalarna och sammanlagt 14 allmänningskogor i Norrbottens och Västerbottens län.

Den senaste mer genomgripande förändringen av den lagstiftning som reglerar dessa allmänningars verksamhet beslutades år 1952. Häradssällmännningarnas verksamhet regleras sålunda i lagen (1952:166) om häradssällmännningar och övrigas i lagen (1952:167) om allmänningskogor i Norrland och Dalarna. Lagarna som innehåller närmare bestämmelser om allmänningarnas förvaltning, användning av eventuell avkastning, förändringar av markinnehavet, m.m. kompletteras av reglementen för var och en av allmänningarna. Dessa reglementen var ursprungligen beslutade av regeringen. Numera beslutas ändringar i reglementena av länsstyrelsen som är tillsynsmyndighet enligt de båda lagarna.

Bestämmelser om avyttring och införlivning av mark

Häradssällmännningen tillhör ägarna av de fastigheter inom häradet som är satta i mantal eller med vilka det, enligt vad som bestämts vid fastighetsbildning, är förenad rätt till delaktighet i allmänningen. En delägare får inte överlåta sin rätt till delaktighet i häradssällmännningen på annat sätt än gemensamt med den fastighet med vilken rätten är förenad. Häradssällmännningen får inte belastas med inteckning eller inskrivning av rättighet och inte heller utmätas för annan fordran än sådan som har förmånsrätt. En delägare är inte skyldig att med egna medel bidra till att betala allmänningens utgifter. Ett område som tillhör en häradssällmännning får avyttras genom försäljning eller på annat sätt enligt särskilt angivna förutsättningar. Allmänningsstyrelsen kan besluta om inköp av mark för att utvidga häradssällmännningen. Sådan mark får avyttras om den inte har införlivats med allmänningen. Allmänningsstyrelsen är skyldig att inom tre år efter förvärvet av mark ansöka hos länsstyrelsen om införlivning av marken med allmänningen om marken dessförinnan inte har avyttrats. Det finns i lagen ett antal förutsättningar som måste vara uppfyllda för att marken skall få införlivas. Det gäller t.ex. lämplig belägenhet och

avsaknad av belastande servitut. För vissa av dessa förutsättningar kan en tidsfrist på upp till tio år lämnas av länsstyrelsen. En införlivning innebär att lagen kommer att tillämpas även på den införlivade marken. Det gäller t.ex. förbudet mot inteckning eller inskrivning. Om länsstyrelsen inte godkänner ett införlivande av mark skall den säljas när det kan ske utan förlust för delägarna. Kapitalinkomst skall användas för grundförbättringar på allmanningen eller för inköp av mark för allmanningens utvidgning eller för annat sådant ändamål. Det gäller även sådan inkomst som erhållits vid försäljning av mark som inte har införlivats med allmanningen.

Lagen om allmanningsskogar i Norrland och Dalarna är i huvudsak utformad efter förebild från lagen om häradsallmänningar. Allmanningsskogarna tillhör ägarna av de fastigheter för vilka skogen blivit avsatt eller de fastigheter med vilka det vid fastighetsbildning förenats rätt till delaktighet i skogen. Rätten till allmanningsskogen skall tillgodogöras för delägarnas eller ordsbefolkningens gemensamma räkning enligt vad som sägs i lagen. Kravet på att inom tre år införliva inköpt mark med allmanningen är till skillnad från häradsallmänningarna begränsat till sådan mark som har förvärvats med medel som har härflutit från skogen eller genom byte mot vederlag av skogen eller genom gåva. Vidare kan länsstyrelsen vad gäller allmanningsskogarna, men inte häradsallmänningarna, i särskilt fall medge undantag från skyldigheten att ansöka om införlivning. Avkastningen från allmanningsskogen får användas eller fonderas för betalning av utgifter för de fastigheter som har rätt till delaktighet i skogen, för främjande av jordbruket inom berörda socknar eller för annat ändamål som är till gagn för delägarna eller för befolkningen i socknen. För vissa av besparings- och allmanningsskogarna görs det undantaget att det senare ändamålet gäller endast om det är till gagn enbart för delägarna i skogen.

Registrering i fastighetsregistret, m.m.

Innan fastighetsbildningslagen (1970:988) kom till var både häradsallmänningarna och allmanningsskogarna registrerade som fastigheter i jordregistret. När fastighetsbildningslagen trädde i kraft år 1972 beslutades det att allmanningsskogarna och häradsallmänningarna skulle tas upp som samfälligheter utom vad gäller fastighet som avskilts från eller införlivats med allmanning. Av flera skäl har det enligt utredaren dröjt mycket länge med den omregistrering av allmänningar från fastigheter till samfälligheter som föreskrivs i jordregisterförordningen. En förklaring är att det är mycket resurskrävande för registermyndigheten, en annan att det har varit omstritt om allmanningsskogarna skall betraktas som samfäll mark eller bestående av fastigheter. Många företrädare för allmänningarna har varit negativa till en omregistrering. Enligt utredaren är övervägande flertalet av häradsallmänningarnas ursprungs- eller kärninnehav omregistrerat medan läget är mer splittrat vad gäller övriga allmanningsskogar. Lantmäteriverket har för ett par år sedan uttalat att en omregistrering inte förändrar allmanningsskogarnas rättsliga ställning och

att de berörda fastighetsägarna inte har något direkt inflytande över omregistreringen.

Överföring av mark till eller från en samfällighet kan ske genom fastighetsreglering. En samfällighet kan däremot inte förenas med en fastighet genom sammanläggning. Förutom vad som sägs i allmänning-lagstiftningarna om förutsättningarna för avyttring av mark från häradsallmänningar och allmänningsskogar förutsätter en överlåtelse alltid någon form av fastighetsbildningsåtgärd (avstyckning eller fastighetsreglering) vare sig avyttringen sker till tredje man, ingår som ett led i markbyte eller sker i form av överföring vid en fastighetsreglering. Andra bestämmelser som är tillämpliga i sammanhanget finns i jordabalken och jordförvärvslagen (1979:230).

12.2 Ändrade bestämmelser om avyttring och om införlivning av mark, m.m.

Regeringens förslag: Bestämmelserna i lagen (1952:166) om häradsallmänningar och lagen (1952:167) om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna rörande införlivning av mark skall upphävas. Vidare skall kravet på regeringens godkännande av markavyttring tas bort. En möjlighet för delägarna att förvärva mark för annat angeläget ändamål skall införas. Vidare skall det av lagen om häradsallmänningar framgå att det är länsstyrelsen i det län där allmänningens styrelse har sitt säte som skall handlägga frågor enligt lagen.

Utredarens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser tillstyrker utredarens förslag, de flesta utan särskilda kommentarer. *Falu tingsrätt* anser att det behövs en bestämmelse som anger att rösträtt inte får utövas för vid fastighetsbildning "överblivna andelar". *Länsstyrelsen i Jönköpings län* påpekar att det behövs bestämmelser som anger vilken länsstyrelse som skall handlägga aktuella frågor när en allmänning är belägen i mer än ett län. *Skogsindustrierna* anser att 4 § i de båda lagarna som behandlar överlåtelse av andelsrätt kan slopas, medan *Skogsägarnas riksförbund* har motsatt uppfattning i den frågan. *Sveriges häradsallmäningsförbund* har föreslagit en ny bestämmelse om hur delaktighetstal skall hanteras vid köp av fastighet.

Skälen för regeringens förslag: Lagstiftningen om häradsallmänningar och skogsallmänningar är i vissa delar föråldrad trots att flera justeringar har gjorts sedan dess tillkomst år 1952. Utredaren har haft till uppgift att närmare granska bestämmelserna om införlivning och avyttring av mark. Bakgrunden härtill är den ökande oklarheten både för delägare och för myndigheter om vilken lagstiftning som skall tillämpas. Den moderna fastighetsbildningslagen har sålunda i vissa fall tillämpats, i andra fall har frågan varit om tillämpning av allmänningsslagarna. Denna oklarhet är inte tillfredsställande och en förändring bör därför ske.

Utredarens förslag till ändringar i de båda allmänningsslagarna har fått ett mycket positivt bemötande av remissinstanserna. Det bör ligga till grund för de angelägna förändringar som har påtalats.

Det huvudsakliga syftet med de nu aktuella bestämmelserna i allmänningsslagarna var ursprungligen av skogspolitisk natur. Sedermera har intresset fokuserats på frågan om att se till att skogsallmänningarnas framtida bestånd och utveckling inte äventyras. Ett annat intresse i sammanhanget har varit att så långt möjligt utöka och förbättra markinnehavet. Vad särskilt gäller reglerna om införlivning av mark har det även ansetts angeläget att begränsa delägarnas möjligheter att in-teckna fast egendom liksom att hindra köp som kan betraktas som rena kapitalplaceringar. Den betydelse som allmänningarna har för befolkning och näringsliv ifrågasätts knappast numera. Man kan därför förutsätta att delägarna och de som förvaltar skogsallmänningarna i eget intresse tillgodoser syftet med de här aktuella bestämmelserna, nämligen att allmänningarnas långsiktiga fortbestånd och utveckling tryggas.

Avyttring av mark

Vad gäller de s.k. ursprungs- eller kärnallmänningarna, dvs. främst den mark som från början avsattes för allmänningen, förutsätter varje minskning en fastighetsbildningsåtgärd (avstyckning eller fastighetsreglering). Om en förutsatt ändring i fastighetsindelningen inte kan ske blir en civilrättsligt genomförd överlåtelse av marken automatiskt ogiltig i enlighet med vad som sägs i 4 kap. jordabalken. Fastighetsbildningsvillkoren i 3 kap. fastighetsbildningslagen och förfarandet vid en fastighetsbildningsförrättning borgar för en ingående och allsidig prövning innan en avstyckning eller marköverföring tillåts. Denna prövning bör kunna ersätta den bedömning som länsstyrelsen skall göra enligt de båda allmänningsslagarna. Vad som nu har sagts talar för att bestämmelserna i de båda allmänningsslagarna om att en avyttring kräver regeringens eller myndighets godkännande kan tas bort.

Införlivning av mark

Det enda sättet som numera återstår för att öka en kärnallmänningens ” eget ägoinnehav ” är marköverföring inom ramen för en fastighetsreglering. Detta slag av fastighetsbildningsåtgärd, som bl.a. kan beröra större områden med ett flertal sakägare, är i allmänhet ett mycket flexibelt och ändamålsenligt instrument för att åstadkomma önskvärda och ibland även omfattande förändringar av fastighetsindelningen. Överförd mark är alltid fri från in-teckningar. En annan fördel med marköverföring är att det aktuella förvärvet inte behöver lagfaras eller föranleder stämpelskatt. Vad nu sagts gäller oberoende av om marktillskottet tidigare utgjort del av eller hel registerenhet. Den vanligaste fastighetsbildningsåtgärden som numera berör en skogsallmänning är för övrigt en fastighetsreglering.

Enligt gällande lagstiftning skall de s.k. kärnallmänningarna registreras som samfälligheter. En följd av en sådan registrering är bl.a. att den inte kan bli föremål för in-teckning eller annan inskrivning och inte heller för

sammanläggning enligt 12 kap. fastighetsbildningslagen. Det återstår en del omregistreringar men dessa bedöms vara genomförda inom en snar framtid.

Om kärnallmanningen är omregistrerad till samfällighet blir marktillskottet, som nyss konstaterats, automatiskt skyddat mot intecknings- eller inskrivningsåtgärder. I annat fall uppnås samma effekt genom föreskrifterna i de båda allmänningsslagarna om att häradsallmanning respektive allmänningsskog inte får belastas med inteckning eller inskrivning av rättighet. Dessa bestämmelser bör därför finnas kvar så länge den tidigare berörda omregistreringen inte är slutförd.

Allmänt sett kan det alltså konstateras att i den mån mark överförs till kärnallmanning genom fastighetsreglering uppnås på bästa tänkbara sätt alla de syften som numera kan anses ligga bakom reglerna i allmänningsslagarna om införlivning av mark.

Utredaren har särskilt behandlat frågan om de fall när ett förvärv av delägarna inte i sig gör det nödvändigt med en omedelbar fastighetsbildningsförrättning, nämligen vid köp av en registerfastighet. Hans bedömning är att även sådana förvärv inte sällan leder till en fastighetsreglering. Hans samlade bedömning är att det är mindre angeläget att behålla institutet införlivning av mark enbart för de registerfastigheter som delägarna äger. Regeringen är av samma uppfattning.

Regeringen gör mot denna bakgrund den bedömningen att institutet införlivning av mark kan slopas. Samtliga bestämmelser om detta i lagen om häradsallmänningar och lagen om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna bör sålunda upphöra att gälla. I övergångsbestämmelser bör det anges att vissa äldre bestämmelser fortfarande skall gälla i fråga om mark som införlivats med allmanning enligt förordnanden som har meddelats före den aktuella lagens ikraftträdande.

Övriga förslag

I 10 § lagen om häradsallmänningar och 9 § lagen om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna finns det bestämmelser som begränsar möjligheterna att förvärva mark till sådan som syftar till allmänningens utvidgning. Utredaren har föreslagit att denna bestämmelse skall utvidgas till att avse även mark för annat angeläget ändamål och anger som exempel behovet av förvaltningsbyggnader. En sådan ändring bör göras i de båda lagarna.

För att undvika de problem som kan uppstå om en häradsallmanning har mark i två län bör det i enlighet med vad Länsstyrelsen i Jönköpings län föreslagit införas en bestämmelse som klargör vilken länsstyrelse som är behörig att pröva frågorna. De ytterligare ändringar som några remissinstanser har aktualiserat bör tills vidare inte genomföras.

Den föreslagna regleringen av fastighetsdatasystemet torde i allt väsentligt inte innebära några ändringar i kostnadshänseende för Lantmäteriverket, Domstolsverket eller de myndigheter som skall föra in uppgifter i fastighetsregistret. Vissa begränsade kostnader av engångskaraktär uppstår dock till följd av reformen, t.ex. för ändringar av dataprogram. Om dessa kostnader inte ryms inom ramen för myndigheternas anslag, får de täckas genom avgifter för nyttjandet av registret.

Förslaget innebär vidare att Lantmäteriverket skall vara ensamt personuppgiftsansvarigt. Det innebär bl.a. att staten i något större utsträckning än i dag kan bli skadeståndsskyldig när det gäller fel i fastighetsregistret. Det är emellertid inte fråga om någon betydande utvidgning av statens skadeståndsansvar.

Övriga lagförslag torde inte ha några kostnadskonsekvenser.

Lagändringarna bör kunna träda i kraft den 1 juli 2000.

14 Författningskommentar

14.1 Förslaget till lag om fastighetsregister

1 §

För de ändamål som anges i 2 § skall med hjälp av automatiserad behandling föras ett register benämnt fastighetsregistret. Detta skall ge offentlighet åt den information som ingår i registret (fastighetsanknuten information).

Med personuppgifter avses i denna lag detsamma som i personuppgiftslagen (1998:204).

(Jfr 1 § i utredningens förslag.)

Paragrafen har utformats i enlighet med vad *Lagrådet* har förordat.

I paragrafens *första stycke* anges att ett register benämnt fastighetsregistret skall föras. Fastighetsregistret motsvarar närmast det nuvarande fastighetsdatasystemet. Fastighetsregistret skall föras med hjälp av automatiserad behandling. Vidare anges att fastighetsregistret skall ge offentlighet åt den i registret ingående informationen (s.k. fastighetsanknuten information). Det är registrets grundläggande syfte. Härigenom uttrycks den centrala tanken att fastighetsregistret skall utgöra en informationsdatabas till nytta för samhällslivet i stort. När det gäller i registret ingående personuppgifter får dessa dock behandlas endast för de preciserade ändamål som anges i 2 §.

Som framgår av 3 § är informationen i registret uppdelad i flera olika delar. Av förevarande paragraf framgår emellertid att fastighetsregistret i datarättsligt hänseende är att anse som ett enda register. Det innebär bl.a. att ändamålen och begränsningarna för användningen av uppgifterna i registrets olika delar är gemensamma. Skälen för denna lösning har angetts i avsnitt 7.2.

Andra stycket innehåller en erinran om innebörden av begreppet ”personuppgift.” Av 3 § personuppgiftslagen (1998:204) framgår att en personuppgift är all slags information som direkt eller indirekt kan hänföras till en fysisk person som är i livet.

2 §

I fråga om personuppgifter skall registret ha till ändamål att tillhandahålla uppgifter för

1. verksamhet för vilken staten eller en kommun ansvarar enligt lag eller annan författning och

a) som avser sådan egendom som registreras i fastighetsregistret,

b) som för att kunna utföras förutsätter tillgång till fastighetsanknuten information, eller

c) som avser fullgörande av underrättseskyldighet,

2. omsättning av sådan egendom som registreras i fastighetsregistret,

3. kreditgivning, försäkringsgivning eller annan allmän eller enskild verksamhet där fastighetsanknuten information utgör underlag för prövningar eller beslut,

4. fastighetsförvaltning, byggande eller annan liknande åtgärd,

5. aktualisering, komplettering eller kontroll av fastighetsanknuten information som finns i kund- eller medlemsregister eller liknande register, eller

6. uttag av urval av personuppgifter för direkt marknadsföring, dock med den begränsning som följer av 11 § personuppgiftslagen (1998:204).

(Jfr 2 § i utredningens förslag.)

Paragrafen anger *ändamålen* för användningen av personuppgifter i registret. Gemensamt för dessa är att registret skall tillhandahålla uppgifter för olika verksamheter eller liknande. Vid utformningen av paragrafen har *Lagrådets* synpunkter beaktats.

Ändamålsbeskrivningarna får genom den reglering som personuppgiftslagen innehåller betydelse för vilken insamling och annan behandling av personuppgifter i registret som är tillåten. Som tidigare har nämnts framgår det av 3 § personuppgiftslagen att en personuppgift är all slags information som direkt eller indirekt kan hänföras till en fysisk person som är i livet. Vidare framgår att behandling av personuppgifter innefattar varje åtgärd eller serie av åtgärder som vidtas i fråga om personuppgifter. Som exempel på sådana åtgärder kan här nämnas utlämnande av uppgift samt insamling, användning, bearbetning och samkörning av uppgifter.

Däremot uppställer inte personuppgiftslagen och inte heller förevarande paragraf några begränsningar när det gäller behandlingen av andra uppgifter i registret än personuppgifter. Det finns således inget som hindrar att man behandlar en uppgift som inte är att anse som en personuppgift för något annat ändamål än dem som anges i lagen, t.ex. en fastighets koordinater som inte kan kopplas till en uppgift om vem som äger fastigheten. Det ligger emellertid i sakens natur att utrymmet att betrakta en i registret förekommande uppgift som annat än en personuppgift är tämligen begränsat.

I 9 § personuppgiftslagen uppställs vissa grundläggande krav på behandlingen av personuppgifter. Här förtjänar framför allt att nämnas att personuppgifter får samlas in endast för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål och att personuppgifter inte senare får behandlas för något ändamål som är oförenligt med det för vilka uppgifterna samlades in. Uppgifter för historiska, statistiska eller vetenskapliga ändamål får dock behandlas oavsett för vilket ändamål de samlades in. Ändamålsbeskrivningen hindrar inte heller en personuppgiftsansvarig (beträffande innebörden i begreppet personuppgiftsansvarig, se kommentaren till 5 §) att lämna ut uppgifter från registret till den som begär att få veta vilka uppgifter som finns i registret om honom eller henne; den personuppgiftsansvarige har nämligen enligt 26 § personuppgiftslagen en skyldighet att göra detta. Av offentlighetsprincipen följer vidare att de i lagen uppställda ändamålen för behandling av personuppgifter inte får inskränka skyldigheten för myndigheter att lämna ut uppgifter (se 8 § personuppgiftslagen).

Ändamålet enligt *punkten 1* är att tillhandahålla uppgifter för *verksamhet för vilken staten eller en kommun ansvarar enligt lag eller annan författning*. Det rör sig alltså om verksamhet som bedrivs med stöd av författning. Vidare skall det vara fråga om verksamhet som staten eller en kommun ansvarar för. Verksamheten skall direkt avse sådan egendom

som registreras i fastighetsregistret, vara av den art att fullgörandet av verksamheten förutsätter tillgång till fastighetsanknuten information (t.ex. för att användas som underlag för planering, prövningar eller beslut) eller avse fullgörande av underrättelseskyldighet enligt författning. Med ”sådan egendom som registreras i fastighetsregistret” åsyftas fastigheter, tomträtter och byggnader. Det gäller sådan egendom i stort, alltså inte enbart verksamhet som tar sikte på redan registrerad egendom.

Med ”verksamhet för vilken staten eller en kommun ansvarar” avses först och främst verksamhet som bedrivs direkt av statliga eller kommunala myndigheter, t.ex. de registrerande myndigheternas verksamhet och kommunal planläggningsverksamhet. Häri inbegrips emellertid även sådan verksamhet som staten eller kommuner är skyldiga att bedriva men som kan överlåtas åt annan när det gäller bl.a. själva genomförandet, t.ex. sophämtning. Det är alltså inte ett krav att användaren av uppgifterna är en statlig eller kommunal myndighet.

Systemet för inskrivning enligt jordabalken samt registreringen av fastighetsbildningsåtgärder m.m. enligt fastighetsbildningslagen bygger på tanken att viktiga rättsförhållanden skall ges publicitet. Fastighetsregistret skall fylla denna grundläggande funktion. Uppgifterna är offentliga och några begränsningar när det gäller vem som kan ta del av uppgifterna för detta ändamål skall inte finnas. Denna form av användning av fastighetsregistret täcks av punkten 1.

Vid en viss behandling kan fler än en av punkterna a)–c) vara tillämpliga. Det intressanta är emellertid om minst en punkt är tillämplig. I annat fall är behandling av personuppgifter för statlig eller kommunal verksamhet inte tillåten.

Bestämmelsen i punkten 1 är avsedd att harmoniera med artikel 7 e) i EG-direktivet.

Enligt *punkten 2* får fastighetsregistret användas för att tillhandahålla uppgifter för *omsättning* av sådan egendom som registreras i fastighetsdataregistret. Det är alltså fråga om tillhandahållande av uppgifter för bl.a. vissa kommersiella ändamål. Den typiska verksamhet som avses är det användande av fastighetsdatasystemet som förekommer redan i dag med banker, andra kreditinstitut, mäklare, fastighetsvärderare m.fl. som användare och ofta med hjälp av terminalanslutning. Givetvis omfattas även omsättning som sker mellan privatpersoner utan professionell hjälp. Även annat än medverkan vid den direkta omsättningen omfattas, såsom värdering av fastigheter för prissättning av ett objekt som är till salu. Ett annat krav är att det skall röra sig om egendom som registreras i fastighetsregistret. Registret får alltså inte användas i annan verksamhet än sådan som rör fastigheter, tomträtter eller byggnader. Detta gäller även för ett företag som bedriver dels aktuell verksamhet, dels annan verksamhet. Ett sådant företag får alltså använda registret endast i den verksamhet som rör fastigheter, tomträtter eller byggnader.

Punkten 3 avser viss annan verksamhet där fastigheter, tomträtter eller byggnader inte utgör det centrala i verksamheten men där uppgifter om sådan egendom kan vara av vitalt intresse. Så kan vara fallet vid kreditgivning och försäkringsverksamhet. Även viss annan, liknande verksamhet, t.ex. kreditupplysning, kan komma i fråga. Slutligen inne-

fattas löpande åtgärder som innebär kontroll av vem som är ägare till en viss fastighet i sådana fall då detta är befogat på grund av affärsförbindelse eller rättstvist med en viss person.

Punkten 4 medger att registret används för fastighetsförvaltning, byggande och liknande. Byggande skall ses i vid bemärkelse. Det tar sikte på samtliga stadier från projektering till uppförande av hus, anläggningar m.m. Inom punkten 4 faller vidare fastighetsförvaltning. Även detta begrepp skall ses i vid bemärkelse. Det är bl.a. avsett att inbegripa administration och underhåll av olika slag av fast egendom jämte ledningar och andra markanknutna anläggningar.

Enligt *punkten 5* får registret användas för aktualisering, komplettering eller kontroll av fastighetsanknuten information i kund- eller medlemsregister eller liknande register, där fastighetsanknuten information redan ingår. Bestämmelsen får betydelse i fall då den som anlitar fastighetsregistret redan har ett eget personregister. Detta register får innefatta endast personer som redan står i någon etablerad förbindelse med den som för registret. Däremot får fastighetsregistret inte användas för att aktualisera, komplettera eller kontrollera rena marknadsföringsregister.

I *punkten 6* anges att fastighetsregistret får användas för urvalsdragningar för direkt marknadsföring. Enligt 11 § personuppgiftslagen kan behandling av personuppgifter för sådant ändamål ibland vara otillåten, nämligen om den registrerade hos den personuppgiftsansvarige har anmält att han eller hon motsätter sig sådan behandling. En hänvisning till den paragrafen har tagits in i förevarande paragraf. Om någon har begärt s.k. direktreklamspärr åligger det således den personuppgiftsansvarige att se till att uttag av uppgifter för direkt marknadsföring inte sker.

Urvalsdragningar avser till övervägande del uttag av adressuppgifter, men de kan även avse andra uppgifter. Särskilda begränsningar för behandling i direktreklamsyfte av vissa känsliga uppgifter ställs upp längre fram (se 9 §).

Uttrycket direkt marknadsföring skall uppfattas i vid mening. Det inrymmer således även åtgärder som vidtas i ett syfte som inte är enbart kommersiellt, t.ex. opinionsbildning.

För punkterna 2–6 gäller att den angivna användningen får anses tillåten enligt artikel 7 f) i EG-direktivet.

I lagen används benämningen *fastighetsanknuten information* (jfr även 1 §) som en samlande beteckning på all information som finns i registret. För att information skall få tas in i registret och behandlas för de för personuppgifter i registret angivna ändamålen är det dock inte nödvändigt att den har en påvisbar anknytning till viss fastighet. Huruvida informationen kan eller skall tas in i registret bestäms av de olika regler som gäller för registrering i registret (jordabalken och fastighetsbildningslagen m.m.). Huruvida informationen, om den har karaktär av personuppgift, sedan får behandlas beror på om behandlingen sker för något ändamål som inte är oförenligt med dem som anges i förevarande paragraf.

Den fastighetsanknutna informationen skall vara uppdelad i

1. en allmän del,
2. en inskrivningsdel,
3. en adressdel,
4. en byggnadsdel, och
5. en taxeringsuppgiftsdel.

Registret får även innehålla annan information som har samband med information som ingår i någon av registrets delar (tilläggsinformation). Tilläggsinformationen skall redovisas skild från registrets delar.

Regeringen får meddela närmare föreskrifter om innehållet i de olika delarna av fastighetsregistret och om tilläggsinformation.

(Jfr 3 § i utredningens förslag.)

Paragrafens *första stycke* anger vilka olika delar som registret skall bestå av. Delarna utgör motsvarigheter till de register – fastighetsregistret, inskrivningsregistret m.fl. – som hittills har funnits i fastighetsdatasystemet. Skälen för att dessa register nu betecknas som delar av det nya fastighetsregistret har angetts i avsnitt 7.2.

Begreppet ”del” används främst för att klargöra den innehållsmässiga uppbyggnaden av fastighetsregistret. Indelningen i olika delar har dock även viss rättslig betydelse. Reglerna om behörighet att föra in uppgifter i registret liksom reglerna om skadestånd och rättelse skiljer sig sålunda delvis åt mellan de olika delarna av registret (se 4, 13 och 14 §§). De rättsverkningar som är knutna till inskrivning enligt jordabalken inträder endast om ett visst förhållande förs in i fastighetsregistrets inskrivningsdel. På motsvarande sätt får registrering av nybildning eller ombildning av fastighet rättsverkan först om uppgiften förs in i fastighetsregistrets allmänna del.

Fastighetsregistret skall innehålla en fastighetsdel, en inskrivningsdel, en adressdel, en byggnadsdel och en taxeringsuppgiftsdel. Vissa andra register och system med anknytning till fastigheter – t.ex. lägenhetsregistret, pantbrevsregistret, samfällighetsföreningsregister, BKN-systemet och FENIX-systemet – har lagts utanför fastighetsregistret. Skälen för den valda lösningen har utvecklats i avsnitt 7.6.

Den s.k. fastighetsprisdatabasen och den s.k. ändringsdatabasen regleras inte i lagen. Dessa databaser innehåller endast uppgifter som redan finns i fastighetsregistret. Skillnaden jämfört med registret är att uppgifterna är strukturerade på ett annat sätt. Något hinder mot att även i fortsättningen föra databaser av den typen finns inte. De aktuella databaserna innehåller ju inte någon unik information. De kan närmast beskrivas som en form av bearbetningar som har gjorts i förväg beträffande vissa, ofta efterfrågade uppgifter. Det har ansetts att dessa inte behöver regleras särskilt.

I *andra stycket* anges att registret även får innehålla annan information som har samband med information som kan hänföras till någon av registrets delar. Tilläggsinformation är den sammanfattande benämningen på sådan information. I likhet med vad som hittills har gällt (se 4 § femte stycket fastighetsdatakungörelsen) skall tilläggsinformationen redovisas skild från registrets övriga delar. Detta innebär att det måste tydligt

framgå av redovisningen av registrets uppgifter att dessa uppgifter inte hör till någon av registrets delar. Tilläggsinformationen kan avse information med anknytning till fastigheters användning, t.ex. förslag till plan eller bestämmelse eller uppgifter om byggnadsminnen. Sådan information har hittills kunnat tillföras fastighetsdatasystemet genom kommunala myndigheter, länsstyrelserna, vägförvaltningarna och Riksantikvarieämbetet.

Enligt paragrafens *tredje stycke* får regeringen meddela närmare föreskrifter om vilken fastighetsanknuten information jämte tilläggsinformation som skall ingå i fastighetsregistret.

4 §

I 19 kap. fastighetsbildningslagen (1970:988) och 19 kap. jordabalken finns bestämmelser om vem som får föra in och ta bort uppgifter i fastighetsregistrets allmänna del och inskrivningsdel.

Regeringen meddelar föreskrifter om vem som får föra in och ta bort uppgifter i fastighetsregistrets övriga delar liksom vem som får föra in och ta bort tilläggsinformation.

(Paragrafen saknar motsvarighet i utredningens förslag.)

Paragrafen behandlar frågor om behörigheten att föra in och ta bort uppgifter i registret. Den hänvisar beträffande den allmänna delen och inskrivningsdelen till vissa bestämmelser i jordabalken och fastighetsbildningslagen (se *första stycket*). Dessa bestämmelser innebär att det normalt endast är inskrivningsmyndigheterna resp. lantmäterimyndigheterna som är behöriga att föra in och ta bort uppgifter i dessa delar av registret. Även en införing som endast innebär att en uppgift delvis ändras inbegrips.

I fråga om adressdelen, byggnadsdelen och taxeringsuppgiftsdelen liksom när det gäller tilläggsinformation har det ansetts mest ändamålsenligt att regeringen meddelar föreskrifter om vem som får föra in och ta bort uppgifter i registret (se *andra stycket*). Normalt torde det få överlämnas till kommunala myndigheter att föra in och ta bort uppgifter i adress- och byggnadsdelarna.

5 §

Lantmäteriverket är personuppgiftsansvarig enligt personuppgiftslagen (1998:204) för fastighetsregistret.

(Jfr 4 § i utredningens förslag.)

Lantmäteriverket skall vara personuppgiftsansvarig för fastighetsregistret. Innebörden i detta ansvar slås fast i personuppgiftslagen. Som exempel kan här nämnas att den personuppgiftsansvarige skall tillse att behandlingen av uppgifter sker på ett korrekt och säkert sätt, att information lämnas till registrerade, att personuppgifter inte överförs till tredje land annat än när detta är medgivet samt att oriktiga uppgifter rättas och att ersättning betalas till registrerad för skada och kränkning av den personliga integriteten som orsakats vid behandlingar som står i strid med lagen.

När det gäller skadestånd finns det bestämmelser om detta i 13 §. Särskilda bestämmelser för registrets allmänna del och inskrivningsdel finns också i 19 kap. fastighetsbildningslagen (1970:988) och i 18 och 19 kap. jordabalken. Skälen för att skadestandsreglerna har getts denna utformning har angetts i avsnitt 10.

Också i fråga om rättelse finns det för de nu angivna delarna av registret särskilda regler i 19 kap. fastighetsbildningslagen och 19 kap. jordabalken (se 14 §). Dessa innebär ett avsteg från den annars gällande principen att den personuppgiftsansvarige skall rätta oriktig uppgift. Det ankommer nämligen i dessa fall på lantmäterimyndighet resp. inskrivningsmyndighet att företa rättelsen. Skälen för den valda lösningen har angetts i avsnitt 10.

6 §

Lantmäteriverket skall se till att det inte uppkommer otillbörligt intrång i registrerades personliga integritet eller risker från säkerhetssynpunkt. För dessa syften får verket i enskilda fall ställa upp ytterligare villkor utöver dem som anges i 7–10 §§.

(Jfr 5 § i utredningens förslag.)

I paragrafen anges att Lantmäteriverket skall tillse att det inte uppkommer otillbörligt intrång i registrerads personliga integritet. Bestämmelsen är ett utflöde av det personuppgiftsansvar som verket har enligt 5 §. Därutöver skall verket tillse att det inte uppkommer några risker från säkerhetssynpunkt. Härmed åsyftas t.ex. att verket så långt det är möjligt skall förhindra sådan behandling som framstår som riskfylld för svenska försvarsintressen. Men bestämmelsen skall också ses mot bakgrund av den stora ekonomiska betydelse som fastighetsregistret har; registret måste alltså skötas så att dess löpande drift kan garanteras.

Av paragrafen framgår vidare att verket, för att uppfylla de nu angivna skyldigheterna, har möjlighet att ställa upp ytterligare villkor än de som anges i 7 – 10 §§. Det handlar här, såsom *Lagrådet* har påpekat, inte om någon generell föreskriftsrätt för verket utan om ett bemyndigande att fatta beslut om ytterligare villkor i enskilda fall. Detta aktualiseras främst när verket skall medge direktåtkomst eller utlämnande på ADB-upptagning eller utföra urval och bearbetningar. 7 – 10 §§ innehåller endast de yttre gränserna för nu nämnda användning. Det är emellertid inte möjligt att förutse alla situationer och önskemål som kan uppstå. Det kan alltså finnas skäl att av integritets- eller säkerhetshänsyn ställa upp ytterligare begränsningar eller förutsättningar för behandlingar än de i lagen angivna. Begränsningar kan avse t.ex. vilka uppgifter som får behandlas. Förutsättningar kan avse t.ex. vilken spridning som får ges uppgifter som har lämnats ut på ADB-upptagning. Ytterligare exempel anges i kommentaren till 7 §. Däremot kan det inte bli fråga om att med stöd av denna paragraf medge några undantag från de begränsningar som har ställts upp i 7 – 10 §§.

Direktåtkomst till personuppgifter får medges endast för sådana ändamål som anges i 2 § 1–4.

Direktåtkomst får inte medges så att det är möjligt att använda namn, personnummer eller del av personnummer som sökbegrepp.

Direktåtkomst får medges för sökningar endast på en fastighet, tomträtt, samfällighet eller byggnad i taget. Om det finns särskilda skäl, får dock Lantmäteriverket i enskilda fall medge att sökningar sker på fler än en fastighet, tomträtt, samfällighet eller byggnad i taget.

Begränsningarna i andra och tredje styckena gäller inte för

1. verksamhet där det ingår att föra in uppgifter i registret,
2. verksamhet som avser förrättning enligt fastighetsbildningslagen (1970:988) eller motsvarande lag.

(Jfr 6 § i utredningens förslag.)

Paragrafen innehåller vissa begränsningar när det gäller direktåtkomst till personuppgifter. Skälen till de valda lösningarna har utvecklats i avsnitt 7.7.1.

Med *direktåtkomst* avses att den som använder registret på egen hand kan söka i detta och få svar på frågor, dock utan att själv kunna bearbeta eller på annat sätt påverka innehållet. Användaren ställer frågor och får svar och kan ställa ytterligare frågor med anledning av svaren.

Huruvida direktåtkomst skall medges avgörs av Lantmäteriverket såsom personuppgiftsansvarigt. Prövningen om direktåtkomst kan ges skall göras mot bakgrund av bestämmelsen i 6 § och i övrigt enligt vad som sägs i förevarande paragraf.

I *första stycket* anges att direktåtkomst får medges endast för sådan verksamhet som anges i 2 § 1 – 4. Det innebär att direktåtkomst inte får medges om syftet med direktåtkomsten är att komplettera eller kontrollera kund- eller medlemsregister eller om syftet är att göra s.k. urvalsdragningar.

Enligt *andra stycket* får direktåtkomst inte medges så att det är möjligt att använda namn, personnummer eller del av personnummer som sökbegrepp. Förbudet är undantagslöst, såvitt gäller de angivna uppgifterna. Däremot finns inte något motsvarande förbud mot att använda organisationsnummer som sökbegrepp.

Det bör understrykas att offentlighetsprincipen i tryckfrihetsförordningen inte innebär någon skyldighet att medge direktåtkomst. Förbudet mot att vid direktåtkomst använda namn m.m. som sökbegrepp utgör alltså inte någon inskränkning i offentlighetsprincipen.

Tredje stycket innebär att direktåtkomst skall utformas på det sättet att sökning kan göras på endast en fastighet, samfällighet eller byggnad i taget, s.k. fastighetsvis sökning.

Bestämmelsen i tredje stycket är inte undantagslös. Lantmäteriverket kan medge undantag från begränsningen till fastighetsvis sökning. För detta krävs särskilda skäl. Vad som utgör ”särskilda skäl” måste prövas med utgångspunkt i det enskilda fallet. Myndigheter som för sin verksamhet är beroende av att sökningar kan göras på fler än en fastighet i taget bör normalt ges tillstånd till detta. I övrigt kan det vara naturligt att utgå från den praxis som hittills har gällt och i övrigt tillämpa följande

riktlinjer: Användaren skall kunna påvisa ett väl definierat behov av åtgärden. Hans intresse av åtgärden skall från allmän synpunkt framstå som berättigat och väga tyngre än den registrerades intresse av skydd mot kränkning av den personliga integriteten. Viss ledning vid bedömningen av om ”särskilda skäl” föreligger torde kunna erhållas från den praxis som kan komma att utvecklas med anledning av den särskilda bestämmelsen i 10 § f) personuppgiftslagen om när behandling av personuppgifter är tillåten utan att den registrerade har lämnat sitt samtycke. Även tidigare avgöranden av regeringen eller Datainspektionen kan vara av viss ledning vid tillämpningen. I ärenden av större betydelse eller i svårbedömda fall bör Lantmäteriverket samråda med Datainspektionen innan beslut fattas.

Som har angetts i avsnitt 7.7.1 behöver ett beslut om undantag från förbudet mot flerfastighetssökningar inte avse en enskild sökning. Om ett återkommande behov kan konstateras, kan Lantmäteriverket – i fall förutsättningarna för undantag i övrigt är uppfyllda – lämna en viss användare ett mera generellt undantag. Behovet av sådana undantag gör sig inte minst gällande i fråga om användandet av den digitala registerkartan, där det allmänt sett skulle vara mindre rationellt om uppgifter som berör ett flertal fastigheter endast skulle kunna erhållas fastighetsvis. Ett mera generellt undantag från förbudet mot flerfastighetssökningar bör dock vanligen tidsbegränsas eller – om det gäller tills vidare – förenas med villkor som gör att det återkommande kan omprövas. Sådana villkor är möjliga att ställa upp med stöd av 6 §. Även om bestämmelsen sålunda ger Lantmäteriverket ett visst utrymme att i ett enskilt ärende medge förhållandevis vidsträckta undantag innefattar den inte något bemyndigande för Lantmäteriverket att meddela generella föreskrifter. Detta framgår av orden ”i enskilda fall” i lagtexten, vilka har tillagts på *Lagrådets* inrådan.

Såsom framgår av *fjärde stycket punkten 1* gäller inte de i paragrafen angivna begränsningarna i fråga om verksamhet där det ingår att föra in uppgifter i registret. Det gäller såväl verksamhet i vilken ingår en författningsreglerad *skyldighet* att föra in uppgifter i fastighetsregistret som verksamhet där en myndighet har en rätt att föra in uppgifter i registret. Inskrivningsmyndigheterna har alltså, om direktåtkomst har medgetts, en rätt till sådan åtkomst utan några begränsningar i samband med inskrivningsverksamhet. Detsamma gäller för lantmäterimyndigheterna i samband med fastighetsregistrering. Ytterligare exempel är en kommun som för in uppgifter i byggnadsdelen eller Riksantikvarieämbetet som för in tilläggsinformation om byggnadsminnen m.m. Lantmäteriverket skall dock inte ge den aktuella myndigheten direktåtkomst i vidare utsträckning än som är nödvändigt för att myndigheten skall kunna fullgöra den verksamhet i vilken införandet i registret ingår.

Av *fjärde stycket punkten 2* framgår vidare att begränsningarna inte heller gäller för verksamhet som avser förrättning enligt fastighetsbildningslagen eller annan motsvarande lag, t.ex. ledningsrättslagen (1973:1144). Om en lantmäterimyndighet i samband med en sådan förrättning exempelvis behöver ställa en s.k. flerfastighetsfråga till registret, har myndigheten alltså en ovillkorlig rätt att göra det.

Vid urval och bearbetningar av personuppgifter som Lantmäteriverket gör för någon annans räkning får uppgifter om inteckningar inte behandlas. Om urvalet eller bearbetningen avser utlämnande av uppgifter om personnummer, får åtgärden vidtas endast för det ändamål som anges i 2 § 5.

Bestämmelserna i första stycket gäller inte om annat följer av lag eller annan författning.

Åtgärder som enligt första stycket inte är tillåtna får ändå vidtas, om Lantmäteriverket i enskilda fall finner att det finns särskilda skäl för det.

(Jfr 7 § i utredningens förslag.)

Paragrafen innehåller vissa begränsningar vad gäller tillåtna behandlingar vid urval och bearbetningar av personuppgifter. Den har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag. Skälen för de valda lösningarna har angetts i avsnitt 7.7.1.

Urval och bearbetningar innebär att någon eller några parametrar används för att få fram en begränsad mängd information ur en större mängd information. I behandlingen kan ingå att den sålunda åtkomna informationen på olika sätt sammanställs med andra uppgifter i registret. Det kan vara fråga om t.ex. att få fram alla uppgifter om en viss person eller att söka fram alla fastigheter inom ett visst geografiskt område. Urval och bearbetningar är ett vidare begrepp än urvalsdragning (jfr 2 § 6).

Paragrafen behandlar endast urval och bearbetningar som Lantmäteriverket gör för annans räkning. I vilken utsträckning Lantmäteriverket har rätt att göra urval och bearbetningar för den egna verksamheten regleras alltså inte här.

Huvudregeln i *första stycket* första meningen är att uppgifter om *inteckningar* inte får behandlas vid urval och bearbetningar av personuppgifter för annans räkning. Det innebär *dels* ett förbud mot att göra urvalsbehandlingar med uppgifter om inteckningar som sökbegrepp, *dels* ett förbud mot att vid alla slag av urvalsbehandlingar ta fram uppgifter om inteckningar. Med ”inteckningar” avses endast penninginteckningar, inte andra slag av inskrivningar i en fastighet eller tomträtt.

Enligt första stycket andra meningen gäller vidare som huvudregel att vid urval och bearbetningar för annans räkning uppgifter om *personnummer* får lämnas ut endast vid behandlingar enligt 2 § 5, dvs. vid aktualisering, komplettering eller kontroll av fastighetsanknuten information som finns i kund- eller medlemsregister eller liknande register. Möjligheten att lämna ut personnummer begränsas också av personuppgiftslagen (se 22 §). Där föreskrivs att uppgifter om personnummer får behandlas bara när det är klart motiverat med hänsyn till ändamålet med behandlingen, vikten av en säker identifiering eller något annat beaktansvärt skäl. Om det inte finns förutsättningar att lämna ut personnummer enligt personuppgiftslagen, skall utlämnande givetvis inte ske.

Förbuden är inte avsedda att begränsa den rätt som tryckfrihetsförordningen ger att ta del av allmänna handlingar. De gäller alltså inte vid utlämnanden som begärs med stöd av offentlighetsprincipen.

Av *andra stycket* framgår att begränsningarna i första stycket inte gäller om annat följer av lag eller annan författning. Ett exempel är när Lantmäteriverket fullgör den skyldighet som den personuppgiftsansvarige har enligt 26 § personuppgiftslagen att lämna en sökande besked om behandling av personuppgifter som rör denne.

Enligt *tredje stycket* får undantag från begränsningarna i första stycket medges av Lantmäteriverket. För undantag krävs det särskilda skäl. Beträffande ”särskilda skäl” och ”i enskilda fall” kan hänvisas till kommentaren till 7 §.

9 §

Vid urval eller bearbetningar av personuppgifter som Lantmäteriverket gör för någon annans räkning för direkt marknadsföring får uppgifter om personnummer, födelsetid, civilstånd, utmätning, konkurs eller standardpoäng inte behandlas.

Åtgärder som enligt första stycket inte är tillåtna får ändå vidtas, om Lantmäteriverket i enskilda fall finner att det finns särskilda skäl för det.

(Jfr 8 § i utredningens förslag.)

Paragrafen innehåller begränsningar för vilka uppgifter som får behandlas när urval och bearbetningar för annans räkning sker för direkt marknadsföring. Den har utformats med beaktande av *Lagrådets* synpunkter. Såsom framgår av 2 § 6 begränsas möjligheterna att behandla personuppgifter för direkt marknadsföring också av 11 § personuppgiftslagen.

Direktreklam som genom sin utformning tyder på att avsändaren har många eller detaljerade uppgifter om en person upplevs ofta som stötande. Särskilt gäller detta när utformningen tyder på kunskap om ålder och civilstånd i kombination med andra uppgifter. I *första stycket* anges därför att vid urval och bearbetningar får uppgifter om personnummer, födelsetid och civilstånd inte behandlas om uppgifterna skall användas för direkt marknadsföring. Uppgifter om utmätning och konkurs är typiskt sett känsliga för de berörda och omfattas därför också av förbudet mot behandling. Förbudet omfattar även uppgifter om de standardpoäng som har åsatts vid fastighetstaxeringen. Sådana uppgifter möjliggör, särskilt i kombination med andra uppgifter, riktade direktreklamförsändelser vilka kan upplevas som stötande från integritetssynpunkt.

Enligt *andra stycket* får de aktuella uppgifterna behandlas om Lantmäteriverket i enskilda fall bedömer att det finns särskilda skäl. Beträffande ”särskilda skäl” och ”i enskilda fall”, se kommentaren till 7 §.

10 §

Personuppgifter som avser inteckningar får inte lämnas ut på upptagning för automatiserad behandling. Uppgifter om personnummer får lämnas ut på sådan upptagning endast vid behandlingar enligt 2 § 5.

Bestämmelserna i första stycket gäller inte om annat följer av lag eller annan författning.

Åtgärder som enligt första stycket inte är tillåtna får ändå vidtas, om Lantmäteriverket i enskilda fall finner att det finns särskilda skäl för det.

(Jfr 10 § i utredningens förslag.)

Direktåtkomst är en form av utlämnande på ADB-medium. I lagen görs dock – som brukligt är – en åtskillnad mellan direktåtkomst och övriga former för utlämnande på ADB-medium. Direktåtkomst regleras i 7 §. Förevarande paragraf tar sikte på övriga former för utlämnande på ADB-upptagning. Vid utformningen av paragrafen har *Lagrådets* synpunkter beaktats.

Enligt *första stycket* får uppgifter om *inteckningar* inte lämnas ut på ADB-upptagning. Detsamma gäller uppgifter om *personnummer*. Förbudet att lämna ut personnummer gäller dock inte om dessa skall användas för aktualisering, komplettering eller kontroll av fastighetsanknuten information som finns i kund- eller medlemsregister eller liknande register. I den sistnämnda situationen måste dock också tillses, liksom vid urval och bearbetningar, att förutsättningarna i 22 § personuppgiftslagen är uppfyllda. När det gäller utlämnanden på ADB-upptagning finns dessutom anledning att särskilt erinra om bestämmelsen i 7 kap. 16 § sekretesslagen (1980:100) som gör det möjligt att vägra utlämnande av uppgifter om det kan antas att missbruk kommer att ske.

I *andra och tredje styckena* har ställts upp två undantag. De motsvarar de undantag som enligt 8 § andra och tredje styckena gäller vid urval och bearbetning.

Som har angetts i avsnitt 7.7.1 innebär offentlighetsprincipen inte någon skyldighet att lämna ut uppgifter på ADB-upptagning. De uppställda förbuden får således fullt genomslag.

11 §

Användningen av fastighetsregistret får vara avgiftsbelagd. Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgifter.

(Jfr 11 § i utredningens förslag.)

I paragrafen slås fast att Lantmäteriverket har rätt att ta ut avgifter för användning av fastighetsregistret. Bestämmelsen medför dock givetvis inte någon inskränkning i Lantmäteriverkets skyldighet att i likhet med andra myndigheter på stället tillhandahålla allmänna handlingar utan avgift när ett utlämnande har begärts med stöd av offentlighetsprincipen (se 2 kap. 12 § tryckfrihetsförordningen).

Vidare anges att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgifter. Detta gäller alltså andra avgifter än sådana som tas ut för tillhandahållande av utskrifter som har begärts med stöd av offentlighetsprincipen enligt 2 kap. 13 § tryckfrihetsförordningen.

12 §

Beslut som Lantmäteriverket eller en annan myndighet har meddelat enligt denna lag eller enligt föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av denna lag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätt.

För överklagande av beslut om avgift för användningen av fastighetsregistret gäller särskilda bestämmelser.

(Jfr 12 § i utredningens förslag.)

Paragrafen behandlar möjligheterna till överklagande.

Första stycket motsvarar väsentligen 65 § fastighetsregisterkungörelsen.

Av 11 § framgår att regeringen får meddela föreskrifter för användningen av registret. På förslag av *Lagrådet* har i *andra stycket* erinrats om att det för överklagande av beslut om avgift gäller särskilda bestämmelser (se avgiftsförordningen [1992:191]).

13 §

Om personuppgifter i fastighetsregistret har behandlats i strid med 2 eller 7–10 § denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av denna lag, tillämpas 48 § personuppgiftslagen (1998:204). Ersättningskyldigheten får dock inte jämkas, om felet har berott på någon som enligt lag eller annan författning har haft rätt att föra in eller på annat sätt behandla uppgifter i registret.

I 19 kap. fastighetsbildningslagen (1970:988) och i 18 och 19 kap. jordabalken finns ytterligare bestämmelser om skadestånd på grund av fel i fastighetsregistrets allmänna del och i dess inskrivningsdel.

(Paragrafen saknar motsvarighet i utredningens förslag.)

Första stycket behandlar rätten till ersättning vid kränkning av enskilda personliga integritet.

Bestämmelsen skall ses mot bakgrund av att EG-direktivet som huvudregel förutsätter att skadestånd utgår, om det vid behandling av personuppgifter uppkommer skada för enskilda personliga integritet. I 48 § personuppgiftslagen finns också en bestämmelse som säkerställer detta. Den bestämmelsen innebär att den personuppgiftsansvarige skall ersätta den registrerade för skada eller kränkning av den personliga integriteten som en behandling av personuppgifter i strid med personuppgiftslagen har orsakat. Avgränsningen till personuppgiftslagen för emellertid med sig att 48 § personuppgiftslagen inte kan grunda rätt till skadestånd för behandlingar som har skett i strid med särskilda bestämmelser i annan lag. För att personuppgiftslagens skadeståndsbestämmelse skall bli tillämplig vid behandlingar i strid med lagen om fastighetsregister eller föreskrifter meddelade med stöd av lagen krävs därför en hänvisning till denna (jfr t.ex. prop. 1997/98:97 s. 108). Eftersom det har ansetts rimligt att ersättning för integritetskränkning kan utgå även vid behandlingar i strid med lagen om fastighetsregister m.m., har en sådan hänvisning tagits in i förevarande paragraf.

Ansvaret för skada eller kränkning av den personliga integriteten har utformats så att staten genom Lantmäteriverket, såsom personuppgiftsansvarig, är skadeståndsskyldig gentemot den enskilde för behandlingar av uppgifter som har skett i strid med lagen om fastighetsregister eller personuppgiftslagen. Ersättningskyldigheten kan enligt 48 § andra stycket personuppgiftslagen jämkas om det visas att felet inte beror på den personuppgiftsansvarige. Av förevarande paragraf framgår dock att jämkning inte kan komma i fråga, om felet beror på någon som enligt lag eller annan författning har haft rätt att föra in uppgifter i registret, t.ex. en kommun som har fört in uppgifter i registrets byggnadsdel. Det har

ansetts rimligt att den registrerade bör komma i åtnjutande av samma skydd i dessa fall som om registreringen hade gjorts av den personuppgiftsansvarige.

Andra stycket innehåller en erinran om de särskilda skadeståndsregler som ålägger staten ett strikt ansvar för tekniska fel i fastighetsregistrets allmänna del och inskrivningsdel. Dessa regler – för vilka har redogjorts i avsnitt 10 – tar särskilt sikte på skyddet för den allmänna omsättningen. Några sakliga ändringar i dessa regler föreslås inte. De kommer således att gälla vid sidan av personuppgiftslagens skadeståndsbestämmelse.

Av skadeståndslagen följer att skadeståndsskyldighet också kan komma i fråga vid felaktigheter i registret som har orsakat någon enskild ekonomisk skada och som beror på fel eller försummelse vid myndighetsutövning eller som har vållats genom felaktiga upplysningar eller råd (se 3 kap. 2 och 3 §§ skadeståndslagen). Någon särskild erinran om detta har inte ansetts nödvändig.

14 §

I fråga om rättelse av personuppgifter i fastighetsregistrets allmänna del och i dess inskrivningsdel tillämpas 19 kap. fastighetsbildningslagen (1970:988) och 19 kap. jordabalken i stället för 28 § personuppgiftslagen (1998:204).

I fråga om rättelse av uppgifter i fastighetsregistrets övriga delar tillämpas 28 § personuppgiftslagen. Frågor om sådan rättelse skall prövas av annan än den personuppgiftsansvarige, om regeringen för viss del av registret eller för vissa uppgifter har föreskrivit det.

(Paragrafen saknar motsvarighet i utredningens förslag.)

I avsnitt 10 har det lämnats en redogörelse för de särskilda bestämmelserna i jordabalken och fastighetsbildningslagen om rättelse av uppgifter i de hittillsvarande inskrivnings- och fastighetsregistren. Som där har angetts föreslås inte några sakliga ändringar av dessa regler. I paragrafens *första stycke* har erinrats om dessa bestämmelser. Lagtexten har utformats så att det framgår att bestämmelserna är exklusiva i förhållande till bestämmelsen om rättelse i 28 § personuppgiftslagen.

När det gäller övriga delar av det nya fastighetsregistret finns det inga särskilda bestämmelser om rättelse. Det ansluter till vad som hittills har gällt för byggnadsregistret och taxeringsuppgifter m.m. i fastighetsdatasystemet. Att rättelse skall ske följer emellertid av 28 § personuppgiftslagen. I paragrafens *andra stycke* har en hänvisning gjorts till den bestämmelsen. Det har vidare angetts att rättelse i dessa fall ankommer på den personuppgiftsansvarige. Regeringen skall dock ha möjlighet att för viss del av registret eller för vissa uppgifter föreskriva något annat.

14.2 Förslaget till lag om upphävande av vissa lagar på fastighetsrättens område

Förslaget innebär att en del äldre lagar på fastighetsrättens område som numera har förlorat sin betydelse upphävs. Skälen för att lagarna upphävs har behandlats närmare i avsnitt 11.

6 kap. 7 §

Har fastighet överlåtits och har därefter förre ägaren upplåtit panträtt i fastigheten, gäller upplåtelsen, om borgenären vid upplåtelsen eller, när fordringen därefter överlåtits till annan, denne vid sitt förvärv varken ägde eller bort äga kännedom om äganderättsöverlåtelsen. Om fastigheten överlåtits även till annan, äger vad som sagts nu tillämpning i fråga om upplåtelse som den senare förvärvaren gjort.

Första stycket äger tillämpning även när fastigheten övergått genom sådant förvärv som avses i 17 kap. 11 §.

Vid tillämpning av första stycket skall den som *har* förlitat sig på ett högst en månad gammalt gravationsbevis anses ha varit i god tro, om det inte framgår av omständigheterna att han *eller hon* på annat sätt har fått eller borde ha fått kännedom om äganderättsöverlåtelsen.

(Jfr 6 kap. 7 § i promemorians förslag)

I *tredje stycket* behandlas när den som har förlitat sig på uppgift i ett gravationsbevis skall anses vara i god tro. Reglerna har hittills inneburit att den som förlitat sig på ett högst sex månader gammalt gravationsbevis utfärdat enligt det manuella systemet anses ha varit i god tro om inte annat visas. Om ett gravationsbevis avsett förhållande i inskrivningsregistret, har dock gällt att beviset inte får vara mer än en månad gammalt. I förslaget har den särskilda regeln avseende gravationsbevis utfärdade enligt det manuella systemet tagits bort.

13 kap. 16 §

Anser tomträttshavaren att *det inte finns* skäl för uppsägning, får han *eller hon* klandra uppsägningen. Om tomträttshavaren *inte väcker* talan inom tre månader efter det att uppsägningen antecknades i *fastighetsregistrets inskrivningsdel*, är rätten till talan förlorad.

(Jfr 13 kap. 16 § i promemorians förslag.)

13 kap. jordabalken innehåller bestämmelser om tomträtt. I flera paragrafer har hittills förekommit bestämmelser om att skilda förhållanden skall antecknas i "tomträttsboken" samt bestämmelser som anknyter till sådana anteckningar. I dessa paragrafer – bl.a. förevarande paragraf – har uttrycket "tomträttsboken" nu bytts ut mot "fastighetsregistrets inskrivningsdel". Paragrafen har också omarbetats redaktionellt.

13 kap. 18 §

När fastighetsägaren *är skyldig* att lösa egendom, skall talan om *lösesumman* väckas inom ett år efter det att uppsägningen antecknades i *fastighetsregistrets inskrivningsdel*. Om tomträttshavaren *har klandrat uppsägningen* enligt 16 §, får talan om lösesumman i stället väckas inom ett år efter det att domen i målet om *klander* vann laga kraft. Om tiden *inte iakttas*, förfaller uppsägningen. Talan får väckas av såväl fastighetsägaren som tomträttshavaren.

Sedan domen om lösesumman har vunnit laga kraft, skall lösesumman inom en månad *deponeras* hos länsstyrelsen. *Lösesumman* behöver dock *inte deponeras* tidigare än en månad före den dag till vilken uppsägningen

har ägt rum. Om lösesumman inte deponeras inom föreskriven tid, skall länsstyrelsen efter ansökan ta ut beloppet som om betalningsskyldighet hade ålagts genom domen. När lösesumman har deponerats, skall länsstyrelsen genast anmäla detta till inskrivningsmyndigheten för anteckning i fastighetsregistrets inskrivningsdel.

Medel som har deponerats skall ofördröjligen sättas in i bank mot ränta.

(Jfr 13 kap. 18 § i promemorians förslag.)

Ändringarna är av samma slag som ändringarna i 13 kap. 16 §.

18 kap. 8 §

Sedan ett ärende om anteckning enligt 19 kap. 29 § första stycket, 20 kap. 14 § eller 21 kap. 4 § denna balk eller 7 § förköpslagen (1967:868) har tagits upp på en inskrivningsdag, får den som därefter har förvärvat egendomen eller någon annan rättighet i denna än panträtt inte till stöd för beståndet av förvärvet eller rätten till ersättning enligt 4 § andra stycket åberopa att han eller hon vid förvärvet varken ägde eller bort äga kännedom om den omständighet som har antecknats.

Bestämmelserna i 6 kap. 7 § tredje stycket och 7 a § gäller också vid bedömningen av om vid förvärv av panträtt god tro föreligger i fråga om en omständighet som avses med anteckning enligt första stycket.

(Jfr 18 kap. 8 § i promemorians förslag.)

Paragrafen har omarbetats redaktionellt. Den tidigare hänvisningen till en bestämmelse i 19 kap. har justerats med anledning av den ändrade paragrafnumreringen i det kapitlet.

19 kap. 1 §

Inskrivning enligt denna balk skall göras i fastighetsregistrets inskrivningsdel. Bestämmelser om fastighetsregistret finns i lagen (2000:000) om fastighetsregister.

(Jfr 19 kap. 1 § i promemorians förslag.)

Av paragrafens nya lydelse framgår att inskrivning skall ske i fastighetsregistrets inskrivningsdel och inte – som tidigare har föreskrivits i paragrafen – i fastighetsbok eller tomrättsbok. Skälen för detta har behandlats i avsnitt 8.1.

19 kap. 2 §

Inskrivningsärenden är ärenden om lagfart, in-teckning eller annan inskrivning enligt 20–24 kap. samt ärenden om anteckning enligt 29 och 30 §§ i detta kapitel.

(Jfr 19 kap. 2 § i promemorians förslag.)

Paragrafen motsvarar i stort det andra stycket i hittillsvarande 1 §. Vad som utgör anteckningsärenden framgår av 29 och 30 §§. Även sådana ärenden är inskrivningsärenden.

19 kap. 3 §

Inskrivningsärenden skall handläggas av inskrivningsmyndigheter, om inte regeringen med stöd av 27 § har bestämt något annat. Regeringen bestämmer inskrivningsmyndigheternas verksamhetsområden.

(Jfr 19 kap. 3 § i promemorians förslag.)

Paragrafen motsvarar i huvudsak 2 § första stycket i den paragrafens hittills gällande lydelse. Liksom tidigare skall inskrivningsärenden som huvudregel handläggas av inskrivningsmyndigheter. Med stöd av 27 § – som motsvarar 3 § andra och tredje styckena lagen (1973:98) om inskrivningsregister – kan dock regeringen bestämma att vissa inskrivningsärenden skall handläggas på annat sätt. Regeringen kan alltså föreskriva att vissa slag av ärenden får handläggas av annan myndighet.

Av andra meningen framgår att regeringen har rätt att bestämma inskrivningsmyndigheternas verksamhetsområden. Det innebär bl.a. att antalet inskrivningsmyndigheter regleras i förordning.

19 kap. 4 §

Ett inskrivningsärende skall handläggas av den inskrivningsmyndighet inom vars verksamhetsområde den fastighet som ärendet rör är belägen.

(Jfr 19 kap. 4 § i promemorians förslag.)

Paragrafen motsvarar den tidigare 3 § första stycket.

19 kap. 5 §

En inskrivningsmyndighet skall ledas av en lagfaren domare.

För den som handlägger ett inskrivningsärende tillämpas bestämmelserna i 4 kap. 13–15 §§ rättegångsbalken om jäv.

(Jfr 19 kap. 5 § i promemorians förslag.)

Av paragrafens *första stycke*, som motsvarar den tidigare 2 § andra stycket, framgår att en inskrivningsmyndighet skall ledas av en lagfaren domare. Termen inskrivningsdomare har, såsom föråldrad, övergetts. Inskrivningsärendena handläggs vanligen av annan än föreståndaren för myndigheten.

I paragrafens *andra stycke* fastslås att rättegångsbalkens regler om jäv för domare skall tillämpas också vid handläggning av inskrivningsärenden. Detta gäller givetvis även när ärendet har delegerats till icke-rättsbildad personal.

19 kap. 6 §

Ett inskrivningsärende skall tas upp på en inskrivningsdag.

Inskrivningsdag skall hållas varje måndag, tisdag, onsdag, torsdag och fredag, dock inte på helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton.

Inskrivningsdagen skall avslutas klockan tolv. En ansökan om inskrivning enligt 20–24 kap. eller en anmälan om anteckning enligt 29 och 30 §§ i detta kapitel som kommer in till inskrivningsmyndigheten efter denna tidpunkt anses gjord följande inskrivningsdag.

Om det samma dag som en ansökan eller anmälan tas upp görs en registrering i fastighetsregistrets allmänna del avseende den fastighet som ansökan eller anmälan avser, skall ansökan eller anmälan anses ha gjorts efter registreringen.

(Jfr 19 kap. 6 § i promemorians förslag.)

I *andra stycket* reglerar vilka dagar som är inskrivningsdagar, dvs. på vilka dagar som inskrivningsärenden kan tas upp. Bestämmelserna om detta har hittills haft sin plats i 5 § och inneburit att inskrivningsdag normalt hålls en gång i veckan. Ansökan som har inkommit mellan två inskrivningsdagar har ansetts gjord på den senare. Om inskrivning har skett i inskrivningsregister, har dock inskrivningsdag hållits varje måndag, tisdag, onsdag, torsdag och fredag som inte utgör helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton (se 4 § lagen om inskrivningsregister). I båda fallen har inskrivningsdagen avslutats klockan tolv (se 3 § andra stycket kungörelsen med tillämpningsföreskrifter för inskrivningsväsendet enligt jordabalken och 15 § första stycket inskrivningsregisterkungörelsen).

De nya bestämmelserna om när inskrivningsdag skall hållas överensstämmer i sak med de bestämmelser som hittills har gällt vid inskrivning i inskrivningsregister. Av systematiska skäl har också bestämmelsen om den tidpunkt då inskrivningsdagen avslutas tagits in i lagen (se *tredje stycket*).

Fjärde stycket motsvarar 4 § tredje stycket lagen om inskrivningsregister.

Enligt en bestämmelse som hittills har funnits i 5 § tredje stycket får ärende om lagfartssammanträde (se 20 kap. 10 §) tas upp på annan dag än inskrivningsdag. Den bestämmelsen fyller inte längre något syfte när inskrivningsdag hålls på samtliga vardagar utom lördag. Bestämmelsen har därför utmönstrats.

19 kap. 7 §

Om ett inskrivningsärende enligt beslut av hovrätten eller Högsta domstolen skall tas upp till ny handläggning hos inskrivningsmyndigheten, skall ärendet tas upp på den inskrivningsdag då beslutet inkommer till myndigheten.

(Jfr 19 kap. 7 § i promemorians förslag.)

Paragrafen överensstämmer – med mindre redaktionella jämkningar – med den bestämmelse som hittills har funnits i 15 §. En saklig ändring har dock gjorts. Hittills har gällt att det ärende, som skall tas upp på nytt, skall behandlas på första inskrivningsdagen efter det att beslutet kom till inskrivningsmyndigheten. Den nya bestämmelsen innebär att ärendet skall tas upp på den inskrivningsdag då beslutet kom in till inskrivningsmyndigheten. Därigenom kommer samma princip att gälla i fråga om detta slag av ärenden som beträffande vanliga inskrivningsärenden.

19 kap. 8 §

Inskrivningsmyndigheten skall föra dagbok över de inskrivningsärenden som handläggs av myndigheten.

(Jfr 19 kap. 8 § i promemorians förslag.)

Paragrafen motsvarar – med mindre redaktionella jämkningar – den hittillsvarande 6 §.

19 kap. 9 §

Inskrivningsmyndigheten skall sammanföra handlingarna i inskrivningsärendena i akter.

Om sökanden eller någon annan har lämnat någon uppgift eller förklaring av betydelse för ärendet, skall en anteckning om detta göras i akten. Detsamma gäller om en särskild utredning har gjorts i ärendet. I akten skall även tas in protokoll samt kallelser, förelägganden och andra beslut som inte skall antecknas i fastighetsregistrets inskrivningsdel.

Att skälen för vissa beslut skall antecknas i akten framgår av 19 och 25 §§.

(Jfr 19 kap. 9 § i promemorians förslag.)

Paragrafen motsvarar – med mindre redaktionella jämkningar – den hittillsvarande 7 §. Bestämmelsen om att protokoll skall föras in i akten har hittills funnits i inskrivningsregisterkungörelsen.

19 kap. 10 §

Den som vill ansöka om inskrivning enligt 20–24 kap. skall göra detta skriftligen. Regeringen får föreskriva att ansökan får göras i annan form.

Sökanden skall ges in de handlingar som åberopas till stöd för ansökan.

(Jfr 19 kap. 10 § i promemorians förslag.)

Paragrafen är ny. Det har hittills inte funnits något generellt krav på att en ansökan i ett inskrivningsärende skall vara skriftlig. Ett sådant krav uppställs nu i förevarande paragrafs *första stycke*. Frågan har behandlats i avsnitt 9.1. Den fortgående tekniska utvecklingen gör det emellertid naturligt att inte stänga dörren för andra ingivandeformer. I lagtexten har därför intagits ett bemyndigande för regeringen att utfärda föreskrifter om att ansökningar får ske i annan form (jfr 4 § lagen om domstolsärenden).

I *andra stycket* anges att de handlingar som åberopas till stöd för ansökan skall ges in till inskrivningsmyndigheten. Bestämmelsen har tidigare funnits i 16 § första stycket första meningen inskrivningsregisterkungörelsen.

19 kap. 11 §

En ansökan skall innehålla uppgifter om sökandens namn, personnummer och postadress. Ansökan skall också innehålla uppgift om sökandens telefonnummer till bostaden eller arbetsplatsen. Om sökanden företräds av ställföreträdare eller ombud, behöver telefonnummer dock inte anges. Nummer som avser ett hemligt telefonabonnemang behöver anges endast om inskrivningsmyndigheten begär det.

Om sökanden har en ställföreträdare, skall motsvarande uppgifter lämnas även om ställföreträdaren. Har sökanden utsett ombud, skall ombudets namn, postadress och telefonnummer anges.

Avser en ansökan något annat än inteckning, skall den även innehålla uppgift om överlåtarens, upplåtarens eller förvärvarens namn och, där sådant finns, person- eller organisationsnummer.

(Jfr 19 kap. 11 § i promemorians förslag.)

Paragrafen, som är ny, innehåller regler om vad en ansökan i ett inskrivningsärende skall innehålla.

Vad som sägs i *första* och *andra styckena* överensstämmer i väsentliga delar med de krav som uppställs i 5 § lagen om domstolsärenden. Med hänsyn till att inskrivningsärenden regelmässigt är av enklare slag har dock kraven på upplysningar satts något lägre. *Lagrådet* har ifrågasatt om det inte även – såsom i lagen om domstolsärenden – bör krävas att sökanden lämnar uppgifter som är av betydelse för delgivning med honom eller henne. Delgivning torde emellertid endast undantagsvis bli aktuell i inskrivningsärenden (se t.ex. bestämmelserna i 19 kap. 16 § om kallelser och förelägganden). Ett krav på att lämna uppgifter av betydelse för delgivning framstår då som onödigt betungande. Mot denna bakgrund har det ansetts att något sådant krav inte bör ställas upp.

Ofta företräds sökanden i ett inskrivningsärende av en "ingivare". En sådan ingivare är i rättsligt hänseende ett ombud med begränsad behörighet och omfattas därför av den uppgiftsskyldighet som anges i andra stycket andra meningen.

I *tredje stycket* uppställs krav på upplysningar om andra än sökanden; nämligen om överlåtare, upplåtare eller förvärvare. Bestämmelsen överensstämmer i sak med den bestämmelse som hittills har funnits i 16 § andra stycket inskrivningsregisterkungörelsen.

19 kap. 12 §

En ansökan skall omedelbart avvisas, om

- 1. den inte har gjorts hos rätt inskrivningsmyndighet,*
- 2. den inte har gjorts på det sätt som anges i 10 § första stycket, eller*
- 3. det förvärv som sökanden åberopar uppenbarligen är sådant att det inte kan skrivas in i fastighetsregistrets inskrivningsdel.*

(Jfr 19 kap. 12 § i promemorians förslag.)

Punkterna 1 och 3 motsvarar – med mindre redaktionella jämkningar – den hittillsvarande 8 §.

I *punkten 2* har det lagts till en bestämmelse om omedelbar avvisning om kravet på skriftlig form för en ansökan i inskrivningsärende inte har uppfyllts. Hittills har det, som nämnts vid 10 §, inte uppställts något generellt krav på skriftlig ansökan.

19 kap. 13 §

Om en ansökan avser en fastighet eller en del av en fastighet som ingår i en beslutad men inte fullbordad sammanläggning, skall inskrivningsmyndigheten besluta om uppskov i ärendet. Uppskov får dock inte

beslutas om ansökan omedelbart skall avvisas enligt 12 § eller omedelbart avslås enligt någon bestämmelse i 20–24 kap.

Ärendet skall tas upp på nytt på den inskrivningsdag då ett meddelande har kommit in till inskrivningsmyndigheten om att sammanläggningen har fullbordats eller frågan om sammanläggning inte längre är aktuell.

(Jfr 19 kap. 13 § i promemorians förslag.)

Paragrafen, som behandlar uppskov när fastighet som berörs av inskrivningsansökan är föremål för sammanläggning, överensstämmer med den bestämmelse som hittills har funnits i 9 § första stycket. Ändringarna är av redaktionell natur.

19 kap. 14 §

Om det är nödvändigt för utredningen, får inskrivningsmyndigheten besluta om uppskov i ett ärende till en viss senare inskrivningsdag. Detsamma gäller om en ansökan inte innehåller de uppgifter som anges i 11 § och ansökan på grund av detta inte kan tas upp till prövning utan väsentlig olägenhet.

Om uppskov beslutas enligt första stycket, får sökanden föreläggas att ge in den utredning eller de uppgifter som behövs. I fall som avses i 16 § får sökanden även föreläggas att infinna sig personligen eller genom ombud till ett sammanträde. I föreläggandet får inskrivningsmyndigheten föreskriva vite. Följer sökanden inte föreläggandet, får ansökan avvisas. En upplysning om detta skall tas in i föreläggandet.

(Jfr 19 kap. 14 § i promemorians förslag.)

Paragrafen innehåller regler om uppskov m.m. med hänsyn till utredningen. Den överensstämmer i huvudsak – med smärre redaktionella ändringar – med den bestämmelse som hittills har funnits i 9 § andra stycket. En nyhet är att uppskov och föreläggande om komplettering kan beslutas även när ansökan inte uppfyller de formella föreskrifterna i 11 §.

Om sökanden underlåter att komplettera en ansökan, kan inskrivningsmyndigheten avvisa ansökan. Detta bör vara den normala påföljden när ett kompletteringsföreläggande inte följs. Om det framkommer att sökanden har haft giltig ursäkt för underlåtenheten, bör dock myndigheten i stället meddela ett nytt kompletteringsföreläggande.

19 kap. 15 §

Om ett ärende med hänsyn till sin art eller omfattning inte lämpligen kan avgöras omedelbart, får inskrivningsmyndigheten besluta om uppskov även i andra fall än som avses i 13 och 14 §§. Ärendet skall i så fall tas upp till prövning senast på den femte inskrivningsdagen efter den inskrivningsdag då ansökan gjordes.

(Jfr 19 kap. 15 § i promemorians förslag.)

Även om det inte förekommer några särskilda utredningssvårigheter kan det i ett system där inskrivningsdag hålls varje dag inträffa att enstaka inskrivningsärenden inte hinner slutföras innan nästa inskrivningsdag påbörjas. För denna situation har det hittills funnits en särskild bestämmelse om uppskov i 5 § lagen om inskrivningsregister. Den

bestämmelsen har, utan någon ändring i sak, tagits in i förevarande paragraf.

19 kap. 16 §

Om det på grund av någon särskild omständighet finns anledning att anta att det förvärv som sökanden åberopar är ogiltigt eller inte kan göras gällande eller att den sökta åtgärden på annat sätt skulle kränka någon annans rätt, skall inskrivningsmyndigheten ge den vars rätt berörs tillfälle att yttra sig skriftligen. I samband med detta får även sökanden eller annan ges tillfälle att yttra sig skriftligen.

Om det behövs, skall inskrivningsmyndigheten hålla ett sammanträde. Beträffande kallelse till och utevaro från ett sådant sammanträde gäller för sökanden 14 § andra stycket i detta kapitel och för någon annan än sökanden 18 och 20 §§ lagen (1996:242) om domstolsärenden. Sammanträdet får hållas på telefon, om det är lämpligt. Underlåtenhet att delta i ett telefonsammanträde får dock inte leda till någon påföljd. Protokoll skall föras över vad som framkommer vid sammanträdet.

Om inskrivningsmyndigheten finner att det råder tvist om sökandens rätt, får myndigheten förelägga sökanden att inom viss tid väcka talan vid domstol. Följer sökanden inte föreläggandet, får inskrivningsmyndigheten avvisa ansökan. En upplysning om detta skall tas in i föreläggandet.

(Jfr 19 kap. 16 § i promemorians förslag.)

Paragrafen, som som motsvarar den tidigare 10 §, innehåller bestämmelser om att inskrivningsmyndigheten i vissa fall skall bereda dem som berörs av ansökan tillfälle att yttra sig skriftligen.

Vad som sägs i *första stycket* överensstämmer med hittills gällande ordning.

I vissa fall kan inskrivningsmyndigheten behöva höra parterna muntligen. I *andra stycket* anges att inskrivningsmyndigheten då skall hålla sammanträde. Beträffande kallelse och utevaro till ett sådant sammanträde gäller för sökandens del vad som sägs i 14 § andra stycket. Det innebär att, om sökanden inte följer inskrivningsmyndighetens föreläggande, ansökan kan avvisas. Också vitesföreläggande kan användas. Om någon annan än sökanden skall höras vid sammanträde, skall bestämmelserna i 18 och 20 §§ lagen om domstolsärenden tillämpas. Det innebär att kallelsen kan förenas med vite och att eventuell utevaro inte hindrar att ärendet avgörs.

Sammanträdet kan också hållas på telefon, om det är lämpligt (jfr 19 § lagen om domstolsärenden). Underlåtenhet att delta i ett telefonsammanträde får dock inte leda till någon påföljd. Inskrivningsmyndigheten får alltså inte föreskriva vite i kallelsen och får inte heller avvisa ansökan om sökanden inte deltar i sammanträdet.

Ärendelagens bestämmelser om offentlighet och ordning vid sammanträde (se 21 § lagen om domstolsärenden) är enligt 26 § tillämpliga då inskrivningsmyndighet håller sammanträde.

Bestämmelsen i andra stycket om förande av protokoll har hittills funnits i inskrivningsregisterkungörelsen.

Tredje stycket överensstämmer med hittills gällande rätt (jfr 10 § i dess hittills gällande lydelse).

19 kap. 17 §

Av 20 kap. 7 §, 21 kap. 3 §, 22 kap. 4 § och 23 kap. 3 § följer att inskrivningsmyndigheten i vissa fall skall förklara en ansökan vilande.

I samband med att en ansökan förklaras vilande får inskrivningsmyndigheten förelägga sökanden att visa om det hinder som har föranlett vilandeförklaringen har blivit undanröjt. Föreläggandet får förenas med vite. Om sökanden inte följer föreläggandet, kan ansökan avvisas. En upplysning om detta skall tas in i föreläggandet.

(Jfr 19 kap. 17 § i promemorians förslag.)

Första stycket, som saknar tidigare motsvarighet, innehåller en erinran om de bestämmelser om vilandeförklaring som finns i balkens senare kapitel.

Andra stycket motsvarar i sak den bestämmelse som hittills har funnits i 11 §. Ändringarna är endast redaktionella.

19 kap. 18 §

Om en ansökan har förklarats vilande, skall inskrivningsmyndigheten ta upp den till ny prövning så snart det finns anledning till det. Ansökan får dock inte avslås utan att sökanden har fått tillfälle att yttra sig.

Inskrivningsmyndigheten får i ett ärende som avses i första stycket meddela ett sådant föreläggande som anges i 17 § andra stycket.

(Jfr 19 kap. 18 § i promemorians förslag.)

Första stycket motsvarar 11 § första stycke i kapitlets hittills gällande lydelse.

Bestämmelsen i andra stycket har tidigare funnits i 11 § andra stycket. Ändringarna är endast redaktionella.

19 kap. 19 §

Ett sådant beslut i ärende enligt 20-24 kap. som enligt lag eller annan författning skall föras in i fastighetsregistrets inskrivningsdel meddelas genom att beslutet förs in i denna del av registret. Beslutet skall anses ha det innehåll som framgår av registret.

Om beslutet innebär att en ansökan inte bifalls, skall skälen för beslutet antecknas i akten.

(Jfr 19 kap. 19 § i promemorians förslag.)

Paragrafen motsvarar den tidigare 12 §. Tidigare bestämmelser om införing i tomträttsbok eller fastighetsbok har ändrats till att avse införing i fastighetsregistrets inskrivningsdel. Paragrafen har dessutom jämkats redaktionellt.

19 kap. 20 §

Inskrivningsmyndigheten skall utfärda bevis om beslut i ärendet.

Om beslutet har gått emot sökanden eller någon annan som har hörts i ärendet, skall inskrivningsmyndigheten genast underrätta denne om beslutet.

En underrättelse enligt andra stycket skall vara skriftlig. Den skall innehålla de skäl för beslutet som har antecknats i akten. Om beslutet kan

överklagas, skall upplysning lämnas om detta och om vad som skall iakttagas vid ett överklagande.

(Jfr 19 kap. 21 § i promemorians förslag.)

Av *första stycket* framgår att inskrivningsmyndighet skall utfärda bevis om fattade beslut. Närmare föreskrifter om sådana bevis har hittills funnits i 29–32 §§ inskrivningsregisterkungörelsen. Bestämmelsen reglerar inte när dessa bevis skall tillhandahållas sökanden. I stället finns det i 5 § förordningen (1980:900) om statliga myndigheters service-skyldighet, m.m. en generell bestämmelse om att en inskrivningsmyndighet skall tillhandahålla de handlingar som utfärdas för en part inom två veckor från inskrivningsdagen.

I *andra och tredje styckena* behandlas inskrivningsmyndighetens skyldighet att skicka underrättelse till den som ett beslut har gått emot. Bestämmelserna motsvarar den tidigare 13 §. Bestämmelsen i tredje stycket har kompletterats på det sätt som *Lagrådet* har föreslagit.

19 kap. 21 §

Om innehållet i ett bevis som inskrivningsmyndigheten tidigare har utfärdat till följd av senare beslut om rättelse inte längre stämmer överens med uppgift i fastighetsregistrets inskrivningsdel, skall myndigheten utfärda ett nytt bevis. I samband därmed skall det tidigare utfärdade beviset förstöras. Inskrivningsmyndigheten får förelägga den som innehar ett sådant bevis att ge in det till myndigheten. Föreläggandet får förenas med vite.

(Jfr 19 kap. 22 § i promemorians förslag.)

Paragrafen behandlar frågan hur redan utfärdade bevis om inskrivning skall behandlas i samband med rättelse. Den motsvarar i huvudsak – med vissa redaktionella ändringar – första stycket i den tidigare 18 § (jfr även 8 § lagen om inskrivningsregister). Den äldre bestämmelsen om att rättelsen skall anmärkas på bevis i ärendet har dock utmönstrats. I stället har föreskrivits att nytt bevis skall utfärdas och att det gamla i samband därmed skall förstöras (jfr 29 § tredje stycket inskrivningsregisterkungörelsen).

19 kap. 22 §

Om fastighetsregistrets inskrivningsdel innehåller någon uppenbar oriktighet som beror på inskrivningsmyndighetens eller någon annans skrivfel, på något liknande förbiseende eller på ett tekniskt fel, skall inskrivningsmyndigheten rätta uppgiften.

Om åtgärden kan bli till skada för en ägare eller en innehavare av en panträtt eller en innehavare av en rättighet för vilken inskrivning är beviljad eller sökt, skall det inbördes företrädet mellan de berörda förvärven bestämmas efter vad som är skäligt.

(Jfr 19 kap. 23 § i promemorians förslag.)

Paragrafen innehåller bestämmelser om rättelse. Frågor om rättelse har behandlats i avsnitt 10.

Bestämmelser om rättelse till följd av skrivfel, räknfel eller liknande förbiseende har tidigare funnits i 17 §. De bestämmelserna har genom en

hänvisning i 8 § lagen om inskrivningsregister kommit att omfatta även rättelse av uppenbar oriktighet som beror på tekniskt fel. Reglerna om olika slag av rättelse har nu förts samman i en paragraf. Den nya paragrafen behandlar således både rättelse av det slag som tidigare har reglerats i 17 § och rättelse av det slag som avses i 8 § lagen om inskrivningsregister.

19 kap. 23 §

När inskrivningsmyndigheten har tagit upp ett ärende om rättelse, skall detta antecknas i fastighetsregistrets inskrivningsdel, om beslut i ärendet inte meddelas samma dag.

(Jfr 19 kap. 24 § i promemorians förslag.)

Paragrafen överensstämmer med den bestämmelse som hittills har funnits i 18 § tredje stycket.

19 kap. 24 §

Innan rättelse sker, skall inskrivningsmyndigheten ge den som berörs av åtgärden, om han eller hon är känd, tillfälle att yttra sig. Även den myndighet som avses i 18 kap. 5 § första stycket skall ges tillfälle att yttra sig. Något yttrande behöver dock inte inhämtas, om det är uppenbart obehövligt.

(Jfr 19 kap. 25 § i promemorians förslag.)

Paragrafen motsvarar hittillsvarande 17 § första stycket. Bestämmelsen reglerar förfarandet innan en rättelse kan verkställas. Inskrivningsmyndighetens skyldighet att kommunicera med den som berörs av korrigeringsåtgärden har dock begränsats något; yttrande behöver sålunda inte inhämtas om det är uppenbart onödigt (jfr 33 § ärendelagen). En remissinstans har förordat att det blir möjligt att hålla sammanträde i rättelseärenden. En rättelse kan emellertid komma till stånd endast om registret innehåller någon *uppenbar* oriktighet (jfr 22 §). Mot den bakgrunden har det inte ansetts ändamålsenligt med en ordning som gör det möjligt att i rättelseärenden hålla sammanträde.

19 kap. 25 §

Beslut om rättelse enligt 22 § meddelas genom att uppgiften i registret ändras eller tas bort med uppgift om att rättelse har gjorts. Skälen för beslutet skall antecknas i akten.

Att inskrivningsmyndigheten i vissa fall även skall utfärda ett nytt bevis om inskrivning framgår av 21 §.

(Jfr 19 kap. 26 § i promemorians förslag.)

Första stycket överensstämmer i sak med den bestämmelse som hittills har funnits i 17 § andra stycket.

I andra stycket har det tagits in en erinran om att inskrivningsmyndighetens ibland kan vara skyldig att efter en rättelse utfärda ett nytt bevis i det inskrivningsärende som rättelsen avsåg.

Om inte annat följer av denna balk, skall följande bestämmelser i lagen (1996:242) om domstolsärenden tillämpas vid inskrivningsmyndighetens handläggning:

- 12 § om utredning av ärendet,*
- 13 § första stycket om skriftligt förfarande,*
- 16 § om skriftväxling,*
- 21 § första stycket om offentlighet och ordning vid sammanträde,*
- 22 § om parts rätt att få del av uppgifter,*
- 23–25 §§ om bevisning,*
- 27 § om beslut,*
- 43 § om straff och vite,*
- 44 § första och tredje styckena om inkommande handlingar,*
- 45 § om hinder mot inställelse,*
- 46 § om delgivning,*
- 47 § om ombud och biträde samt*
- 48 § om tolk och översättning av handlingar.*

Vad som sägs i de i första stycket angivna paragraferna om domstolen skall i stället avse inskrivningsmyndigheten.

(Jfr 19 kap. 27 § i promemorians förslag.)

I 3 § andra stycket har det hittills föreskrivits att bestämmelserna om tvistemål – dvs. rättegångsbalkens civilprocessuella regler – i tillämpliga delar gäller, i den mån inte annat följer av jordabalken. Den bestämmelsen har nu ersatts av hänvisningar till bestämmelser i lagen om domstolsärenden. Skälen för detta har behandlats i avsnitt 9.1.

Paragrafen hänvisar bl.a. till bestämmelserna om vite i 43 § lagen om domstolsärenden. De bestämmelser om vite som hittills har funnits i 19 kap. 4 § jordabalken har därför kunnat utmönstras. Hänvisningarna är inte avsedda att träffa bestämmelserna om hämtning i 43 § andra stycket lagen om domstolsärenden.

När det gäller inkommande handlingar hänvisar paragrafen till 44 § första och tredje styckena lagen om domstolsärenden. Med hänsyn till intresset av att inskrivningsmyndigheten utan särskilda undersökningar skall kunna avsluta pågående inskrivningsdag har någon hänvisning inte gjorts till reglerna i 44 § andra stycket lagen om domstolsärenden om betydelsen av att en handling har avskiljts för myndigheten på ett postkontor. I sådana fall kommer handlingen alltså att anses inkommen först nästkommande inskrivningsdag.

På förslag av *Lagrådet* har i *andra stycket* i förtydligande syfte angetts att vad som i lagen om domstolsärenden sägs om domstolen i stället skall avse inskrivningsmyndigheten.

19 kap. 27 §

Regeringen får i fråga om inteckningar som är registrerade i pantbrevsregistret enligt lagen (1994:448) om pantbrevsregister föreskriva att anteckningar om innehav av pantbrev får tas bort från fastighetsregistrets inskrivningsdel på annat sätt än som följer av övriga bestämmelser i detta kapitel.

Regeringen får vidare föreskriva att ändring av namn och adressuppgifter i anteckningar om innehav av pantbrev eller vilandebevis får

införas i inskrivningsdelen på annat sätt än som följer av övriga bestämmelser i detta kapitel.

(Jfr 19 kap. 28 § i promemorians förslag.)

Paragrafen motsvarar 3 § andra och tredje styckena lagen om inskrivningsregister.

19 kap. 28 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela närmare föreskrifter om handläggningen av ärenden enligt 20-24 kap.

(Jfr 19 kap. 29 § i promemorians förslag.)

Paragrafen innehåller ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om handläggningen av inskrivningsärenden enligt 20-24 kap. Bestämmelsen har fått den lydelse som *Lagrådet* har förordat. Regeringen avser att med stöd av ett sådant bemyndigande ge Domstolsverket i uppdrag att utfärda tillämpningsföreskrifter.

19 kap. 29 §

Inskrivningsmyndigheten skall anteckna följande uppgifter i fastighetsregistrets inskrivningsdel:

1. uppgift om exekutiv försäljning eller expropriation eller liknande tvångsförvärv som inverkar på en in-teckning eller en inskriven rättighet,
2. uppgift om en myndighets fördelning av medel som inverkar på en in-teckning eller en inskriven rättighet,
3. uppgift om att talan har väckts om hävning eller återgång av förvärv av fast egendom eller tomträtt eller om bättre rätt till sådan egendom,
4. uppgift om att talan har väckts i tvist om upplåtelse av tomträtt,
5. uppgift om dom eller beslut som har vunnit laga kraft i mål som avses i 3 eller 4 eller i annat mål som angår inskrivning,
6. uppgift om att fast egendom eller tomträtt har utmätts,
7. uppgift om att konkursförvaltare har begärt att fast egendom eller tomträtt som ingår i konkursbo skall säljas exekutivt,
8. uppgift om att utmätt fast egendom eller tomträtt har sålts,
9. uppgift om att fast egendom eller tomträtt har belagts med kvarstad eller tagits i anspråk genom betalningssäkring, och
10. annan uppgift som enligt lag eller annan författning skall antecknas i fastighetsregistrets inskrivningsdel.

Anteckning skall göras när anmälan, bevis eller utdelningslängd som utvisar förhållandet har kommit in till inskrivningsmyndigheten.

Domstol skall genast till inskrivningsmyndigheten anmäla sådana förhållanden som avses i första stycket 3–5.

(Jfr 19 kap. 30–32 §§ i promemorians förslag.)

Paragrafen, som reglerar vilka särskilda förhållanden som skall antecknas i inskrivningsdelen, motsvarar i allt väsentligt de hittillsvarande 20 och 21 §§. Bestämmelserna i 21 § om att inskrivningsmyndigheten även skall anteckna det förhållandet att vissa tidigare antecknade åtgärder har upphävts eller återgått har dock utgått. Skälen för det anges i kommentaren till 30 §.

Om inskrivningsmyndigheten får uppgift om att en åtgärd som avses i 29 § första stycket 6 eller 9 har upphävts eller återgått eller att en fråga som sägs i 29 § första stycket 7 har förfallit, skall anteckningen om åtgärden tas bort.

Om inskrivningsmyndigheten i annat fall har fått en i lag eller annan författning föreskriven underrättelse om att ett tidigare antecknat förhållande har upphört, skall myndigheten ta bort anteckningen.

Även om någon underrättelse enligt första eller andra stycket inte har lämnats, skall inskrivningsmyndigheten ta bort anteckning som uppenbarligen inte längre har någon betydelse.

(Jfr 19 kap. 33 § i promemorians förslag.)

Paragrafen innehåller bestämmelser om borttagande av anteckningar.

En uppgift om att en tidigare antecknad åtgärd har upphävts eller återgått blir i det ADB-baserade systemet inte föremål för någon ny anteckning i inskrivningsdelen av fastighetsregistret. I stället tas den gamla anteckningen bort och sparas endast i avdelningen för äldre förhållanden. Tidigare bestämmelser om att det skall antecknas när ett antecknat förhållande har upphört har därför ersatts av bestämmelser om att den tidigare anteckningen skall tas bort. Bestämmelserna om detta i paragrafens *första stycke* motsvarar vissa anteckningsbestämmelser som hittills har funnits i 21 § första stycket.

Paragrafens *andra stycke och tredje stycke* överensstämmer i sak med de bestämmelser som hittills har funnits i 21 § tredje stycket och 22 §.

19 kap. 31 §

I ärende enligt 29 eller 30 § skall bestämmelserna i 10 §, 11 § första och andra styckena, 12 § 1 och 2 samt 14–16, 19 och 22–26 §§ tillämpas. Därvid skall vad som där sägs om ansökan även avse anmälan. Om inskrivningsmyndigheten avslår eller avvisar en begäran om anteckning, skall 20 § andra och tredje styckena tillämpas.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela närmare föreskrifter om handläggningen av ärenden enligt 29 och 30 §§.

Om regeringen eller en myndighet med stöd av andra stycket har meddelat föreskrifter om utfärdande av bevis om beslut i ärende om anteckning, skall bestämmelsen i 21 § tillämpas även på sådant bevis.

(Paragrafen saknar motsvarighet i promemorians förslag.)

I paragrafens *första stycke* – som har utformats med beaktande av *Lagrådets* förslag – görs hänvisningar till en del av de bestämmelser som gäller för ärenden om inskrivning enligt 20–24 kap. Hänvisningarna innebär bl.a följande. En anteckning skall grunda sig på en skriftlig anmälan, ansökan eller motsvarande handling. Om en anmälan eller en ansökan är bristfällig, kan den avvisas. Om bristerna kan avhjälpas, kan inskrivningsmyndigheten besluta om uppskov i anteckningsärendet i avvaktan på komplettering. Beslut om anteckning meddelas genom att anteckningen förs in i registret. En anteckning som är uppenbart oriktig kan rättas. Om inskrivningsmyndigheten avvisar eller avslår en begäran om anteckning, skall myndigheten omedelbart underrätta den som har

initierat ärendet om beslutet, skälen för beslutet samt huruvida och på vad sätt beslutet kan överklagas.

På förslag av *Lagrådet* har i *andra stycket* intagits ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela närmare föreskrifter om handläggningen av anteckningsärenden (jfr 28 §).

För vissa anteckningsärenden kan det vara lämpligt att bevis om anteckningen utfärdas (jfr 28 § inskrivningsregisterkungörelsen). I *tredje stycket* anges att om regeringen eller en myndighet har meddelat föreskrifter om detta, gäller i fråga om rättelse av utfärdat bevis bestämmelsen i 21 §.

19 kap. 32 §

Ett beslut av inskrivningsmyndigheten i ett inskrivningsärende får överklagas till hovrätten av den som beslutet rör, om det har gått honom eller henne emot.

Ett beslut om rättelse får överklagas även av den myndighet som avses i 18 kap. 5 § första stycket.

Vid överklagande tillämpas, om inte annat följer av denna balk, bestämmelserna i 7 §, 8 § första stycket, 9 och 10 §§ samt 38 § fjärde stycket lagen (1996:242) om domstolsärenden.

(Jfr 19 kap. 34 § i promemorians förslag.)

Paragrafen behandlar allmänna frågor om överklagande och motsvarar väsentligen de bestämmelser som hittills har funnits i 14 § och 18 § andra stycket. Ett överklagande skall alltså, liksom hittills, prövas av hovrätten. Efter mönster från 36 § lagen om domstolsärenden har det i *första stycket* tillagts att ett beslut i ett inskrivningsärende får överklagas enbart av den som beslutet rör och enbart om det har gått honom eller henne emot.

Andra stycket överensstämmer i sak med andra stycket i den tidigare 18 §.

När det gäller andra regler om överklagande har det hittills i 14 § andra stycket föreskrivits att bestämmelserna i rättegångsbalken om överklagande av tingsrättens beslut skall tillämpas. I och med tillkomsten av lagen om domstolsärenden har det ansetts mera naturligt att i denna del hänvisa till bestämmelserna i den lagen. På förslag av *Lagrådet* har det i *tredje stycket* närmare preciserats vilka paragrafer i lagen om domstolsärenden som skall tillämpas. Härav följer bl.a. att den lagens särskilda bestämmelser om innehållet i överklagandeskriften (se 7 § lagen om domstolsärenden) skall tillämpas även vid överklagande av beslut i inskrivningsärende. Om överklagandet ges in till hovrätt, skall hovrätten överlämna överklagandet till inskrivningsmyndigheten för dess prövning av om överklagandet har getts in i rätt tid (jfr 8 § första stycket lagen om domstolsärenden). Inskrivningsmyndigheten skall avvisa ett överklagande som har getts in för sent och i annat fall sända överklagandet med övriga handlingar i ärendet till hovrätten (se 38 § fjärde stycket lagen om domstolsärenden). Hovrätten kan förelägga klaganden att avhjälpa brister i överklagandeskriften eller förelägga part att ge in bevis om sin behörighet att inleda ärendet eller om vem som är ställföreträdare för en part. Följs inte ett sådant föreläggande eller finns det något annat hinder

för prövning, skall hovrätten under vissa förutsättningar avvisa överklagandet (se 9 och 10 §§ lagen om domstolsärenden).

19 kap. 33 §

När det gäller överklagande av beslut som inte är slutliga skall 37 § lagen (1996:242) om domstolsärenden tillämpas. Ett beslut om att förklara en ansökan vilande får dock alltid överklagas särskilt.

(Jfr 19 kap. 35 § i promemorians förslag.)

Utgångspunkten i lagen är att beslut i inskrivningsärenden alltid får överklagas. Av förevarande paragraf framgår emellertid att, som huvudregel, beslut som inte är slutliga får överklagas först i samband med överklagande av beslut som innebär att ärendet avgörs. Det innebär bl.a. att beslut om uppskov, som hittills har kunnat överklagas särskilt och utan någon begränsning till viss tid (jfr 49 kap. 7 § rättegångsbalken), överhuvudtaget inte kan överklagas längre. Beträffande skälen till att denna ordning har uppställts i lagen om domstolsärenden, se prop. 1995/96:115 s. 175. Det har ansetts att det inte finns anledning att i jordabalken reglera denna fråga på något annat sätt än i ärendelagen.

I några praktiskt viktiga fall får dock också beslut som inte är slutliga överklagas särskilt (se 37 § lagen om domstolsärenden). Exempel på ett sådant beslut är beslut om utdömmande av vite. Det har också ansetts att beslut om att förklara en ansökan vilande alltid bör få överklagas särskilt.

Eftersom lagen inte längre hänvisar till vad som gäller om tvistemål, kommer det inte längre att i något fall krävas missnöjesanmälan för att ett beslut skall få överklagas.

19 kap. 34 §

Den som vill överklaga ett beslut av en inskrivningsmyndighet skall göra detta skriftligen. Skrivelsen skall ges in till inskrivningsmyndigheten.

Om överklagandet avser ett slutligt beslut eller ett beslut om att förklara en ansökan vilande, skall skrivelsen ha kommit in till inskrivningsmyndigheten inom tre veckor från den dag en underrättelse eller ett bevis om beslutet hölls tillgängligt för sökanden. Skrivelsen får dock alltid ges in inom fyra veckor från den inskrivningsdag då beslutet meddelades.

I fråga om andra beslut som kan överklagas gäller bestämmelserna om klagotid i 38 § första och andra styckena lagen (1996:242) om domstolsärenden.

(Jfr 19 kap. 36 § i promemorians förslag.)

Första stycket

Efter mönster från 38 § lagen om domstolsärenden har klargjorts att den som vill överklaga skall göra detta skriftligen.

Här behandlas överklagande av slutliga beslut (dvs. beslut om bifall eller avslag på ansökan samt avvisningsbeslut) och beslut genom vilket ansökan har förklarats vilande. Bestämmelserna ersätter den tidigare bestämmelsen i 14 § andra stycket och den särskilda överklagandebestämmelsen i 58 a § lagen (1970:995) om införande av nya jordabalken. Skälen till ändringen har behandlats i avsnitt 9.2.

Tredje stycket

Av 32 § framgår att vissa beslut som inte är slutliga får överklagas särskilt. Ett slag av sådant icke slutligt beslut, beslut om att förklara en ansökan vilande, omfattas av bestämmelsen om klagotid i andra stycket. Beträffande andra icke slutliga beslut som kan överklagas gäller de bestämmelser om klagotid som finns i 38 § första och andra stycket ärendelagen. Det innebär att klagotiden är tre veckor. Om beslutet har meddelats vid sammanträde eller om det vid ett sammanträde har angetts när beslutet kommer att meddelas, löper klagotiden från dagen för beslutet. I annat fall löper klagotiden från det att klaganden fick del av beslutet.

19 kap. 35 §

Om det överklagade beslutet har förts in i fastighetsregistrets inskrivningsdel, skall uppgift om överklagandet föras in i registret. När det finns ett lagakraftvunnet beslut med anledning av överklagandet, skall beslutets innehåll antecknas i registret.

(Jfr 19 kap. 37 § i promemorians förslag.)

Paragrafen motsvarar i sak den bestämmelse som hittills har funnits i 14 § tredje stycket.

19 kap. 36 §

I fråga om särskilda rättsmedel gäller 42 § lagen (1996:242) om domstolsärenden.

(Jfr 19 kap. 38 § i promemorians förslag.)

Såsom framgår av hänvisningen till 42 § lagen om domstolsärenden gäller den lagens bestämmelser om särskilda rättsmedel även i inskrivningsärenden.

19 kap. 37 §

Rätt till ersättning av staten har den som lider skada på grund av ett tekniskt fel i fastighetsregistrets inskrivningsdel eller i en anordning som är ansluten till registrets inskrivningsdel hos Lantmäteriverket, en inskrivningsmyndighet, en lantmäterimyndighet eller en myndighet som avses i 4 kap. 34 a § fastighetsbildningslagen (1970:988).

Ersättningen skall efter skälighet sättas ned eller helt falla bort om den skadelidande har medverkat till skadan genom att utan skälig anledning låta bli att vidta åtgärder för att bevara sin rätt eller om den skadelidande på något annat sätt har medverkat till skadan genom eget vållande.

(Jfr 19 kap. 39 § i promemorians förslag.)

Frågan om skadestånd på grund av tekniska fel har hittills reglerats i 9 § första stycket lagen om inskrivningsregister. Bestämmelsen har utan större sakliga ändringar förts till *första stycket* av förevarande paragraf.

Som *Lagrådet* har antagit avser uttrycket ”Fastighetsregistrets inskrivningsdel” innehållet i denna del av registret, t.ex. s.k. programvara, medan ordet ”anordning” avser s.k. maskinvara, dvs. apparatur för automatiserad behandling. För att en omotiverad skillnad mellan förevarande paragraf och den hittills gällande bestämmelsen i 9 § lagen om inskrivningsregister inte skall uppstå, har förevarande paragraf, med beaktande av Lagrådets synpunkter, jämkats så att den omfattar även tekniskt fel i anordning hos Lantmäteriverket som är ansluten till registrets inskrivningsdel.

Bestämmelsens förhållande till personuppgiftslagens skadeståndsregel har behandlats i avsnitt 10.

Hittills har det också funnits en bestämmelse om skadestånd till följd av fel vid handläggningen m.m. i 19 § första stycket. Av skäl som har angetts i avsnitt 10 är en särskild reglering i jordabalken av dessa fall inte längre nödvändig. Vid skada som beror på fel eller försummelse vid handläggning av inskrivningsärende får i stället skadeståndslagens bestämmelser om det allmännas skadeståndsansvar tillämpas.

I den tidigare 19 § har det också funnits en bestämmelse om jämkning av skadestånd vid medvållande. Den har gällt även i fråga om skadestånd på grund av tekniskt fel. Bestämmelsen har behållits men har brutits ut till ett särskilt stycke (se *andra stycket*).

Paragrafen har också i övrigt jämkats redaktionellt.

19 kap. 38 §

En ägare eller rättighetshavare, som drabbas av skada till följd av ett beslut om rättelse enligt 22 §, har rätt till ersättning av staten. Ersättning lämnas dock inte, om den skadelidande med hänsyn till felets art eller andra omständigheter hade bort inse att fel förekommit.

(Jfr 19 kap. 40 § i promemorians förslag.)

Paragrafen, som motsvarar den tidigare 19 § andra stycket, innehåller bestämmelser om skadestånd till den som lider skada på grund av ett rättelsebeslut. Ändringarna är endast redaktionella.

19 kap. 39 §

Bestämmelserna i 18 kap. 5 och 7 §§ gäller även i fråga om ersättning som avses i 37 och 38 §§.

(Jfr 19 kap. 41 § i promemorians förslag.)

Paragrafen motsvarar den tidigare 19 § tredje stycket. Av paragrafen följer bl.a. att staten i mål om skadestånd företräds av den myndighet som regeringen bestämmer samt att staten, om den skadelidande hade haft rätt att kräva ut beloppet av annan, inträder i rätten mot denne.

19 kap. 40 §

En fråga om ett förvärv är ogiltigt eller av någon annan anledning inte kan göras gällande får prövas även om förvärvet har blivit inskrivet. Inskrivningen hindrar inte heller en prövning av frågan om inskrivningen av andra skäl kränker någons rätt.

Om det finns särskilda föreskrifter om att inskrivningen har rättsverkan eller om att talan skall väckas inom viss tid från inskrivningen, gäller dock dessa.

(Jfr 19 kap. 42 § i promemorians förslag.)

Paragrafen överensstämmer i sak med de bestämmelser som hittills har funnits i 16 §.

20 kap. 5 §

Den som söker lagfart skall *ge in* fångeshandlingen och de övriga handlingar som är nödvändiga för att styrka förvärvet. Om ett dödsbo eller en arvinge som är ensam delägare i ett dödsbo söker lagfart på förvärv av egendom från den döde, anses en inregistrerad bouppteckning efter denne som fångeshandling.

Om en ansökan om lagfart görs av flera sökande gemensamt, skall den innehålla uppgift om hur stor andel av fastigheten som varje sökande har förvärvat. Om det saknas sådana uppgifter och sökandena inte följer ett föreläggande att komplettera ansökan, skall den anses avse andelar efter huvudtalet.

(Jfr 20 kap. 5 § i promemorians förslag.)

Första stycket har endast genomgått mindre redaktionella ändringar.

Bestämmelsen i det nya *andra stycket* har hittills funnits i 16 § första stycket inskrivningsregisterkungörelsen.

21 kap. 6 §

Om det framgår av en anteckning i fastighetsregistrets inskrivningsdel eller upplyses på annat sätt att tomträtten har upphört enligt 13 kap. 19 §, skall det i fastighetsregistrets inskrivningsdel antecknas att tomträtten har upphört.

Ansökan om dödning av tomträttsinskrivning i fall som anges i 13 kap. 22 § får ej bifallas, om inskrivning i tomträtten är beviljad eller sökt eller om tomträtten har utmätts, belagts med kvarstad eller tagits i anspråk genom betalningssäkring och ett ärende angående anteckning om åtgärden har tagits upp senast på den inskrivningsdag då dödning söks.

(Paragrafen saknar motsvarighet i promemorians förslag.)

Paragrafens första stycke har ändrats redaktionellt.

En ansökan om inteckning skall göras av fastighetsägaren. Den skall innehålla uppgift om dels det *belopp* på vilket inteckningen skall lyda, dels den eller de fastigheter som avses. Beloppet skall *anges i svenska kronor*.

Ansökan får ej avse del av fastighet. Den får avse flera fastigheter gemensamt endast om dessa är i samme ägares hand och belägna inom samma inskrivningsmyndighets område. Angår ansökan fastighet som svarar för beviljad eller sökt inteckning, måste ansökningen avse samma fasta egendom som inteckningen och får icke därjämte avse fastighet som ej svarar för inteckningen.

(Jfr 22 kap. 2 § i promemorians förslag.)

I *första stycket* har tidigare föreskrivits att en ansökan om inteckning skall göras skriftligen. Den föreskriften har tagits bort, eftersom det i 19 kap. 10 § har införts ett generellt krav på att ansökningar i inskrivningsärenden skall vara skriftliga.

24 kap. 1 §

En fastighetsägare har rätt att ansöka om inskrivning i *fastighetsregistrets inskrivningsdel* av en förklaring som avses i 2 kap. 3 §. Som fastighetsägare anses i detta kapitel den för vilken lagfart senast är sökt.

Ansökan skall avslås, om

1. ansökan om lagfart för sökanden är vilandeförklarad och *inskrivningsansökan* inte har *medgetts* av den som har lagfart,

2. en eller flera inteckningar gäller i fastigheten och varje borgenär för vars fordran pantbrev på grund av sådan inteckning utgör säkerhet inte med ingivande av pantbrevet har *medgett ansökan*,

3. fastigheten har frångått sökanden på grund av exekutiv försäljning eller genom expropriation eller liknande tvångsförvärv,

4. sökanden är i konkurs eller försätts i konkurs den dag då inskrivningen söks samt fastigheten hör till konkursboet,

5. fastigheten eller en del därav är utmätt eller utmäts den dag då inskrivningen söks och kronofogdemyndigheten inte har *medgett ansökan*,

6. fastigheten eller en del därav har tagits i anspråk genom betalningssäkring eller tas i anspråk den dag då inskrivningen söks och kronofogdemyndigheten inte har *medgett ansökan*,

7. fastigheten eller en del därav är belagd med kvarstad eller beläggs med kvarstad den dag då inskrivningen söks och kronofogdemyndigheten inte har *medgett ansökan*.

Om ett ärende angående lagfart för sökanden har skjutits upp till en senare inskrivningsdag, skall behandlingen av *inskrivningsansökan* skjutas upp till samma dag.

(Jfr 24 kap. 1 § i promemorians förslag.)

I *första stycket* har ordet ”fastighetsboken” ersatts av ”fastighetsregistrets inskrivningsdel”.

I både *första* och *andra styckena* har dessutom tagits bort tidigare bestämmelser om att ansökan skall vara skriftlig. Det hänger samman med att det i 19 kap. 10 § har införts ett generellt krav på att ansökningar i inskrivningsärenden skall vara skriftliga.

En inskrivning av förklaring som avses i 2 kap. 3 § skall avföras på ansökan av fastighetsägaren.

För en ansökan enligt första stycket gäller 1 § andra och tredje styckena. I stället för vad som föreskrivs i 1 § andra stycket 3 gäller dock att ansökan skall avslås, om inte varje borgenär som har företagshypotek i fastighetsägarens näringsverksamhet har medgett ansökan genom att ge in företagshypoteksbrevet till inskrivningsmyndigheten. Sådant medgivande behövs inte, om fastighetsägaren visar att åtgärden att ta bort inskrivningen endast berör egendom som inte omfattas av företagshypoteket.

(Paragrafen saknar motsvarighet i promemorians förslag.)

I 19 kap. 10 § har införts ett generellt krav på att ansökningar i inskrivningsärenden skall vara skriftliga. Med anledning härav har, efter påpekande från *Lagrådet*, i förevarande paragrafs första stycke det tidigare kravet på att ansökan skall vara skriftlig tagits bort. I övrigt har paragrafen ändrats redaktionellt.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000. Genom lagen upphävs lagen (1932:169) om uppläggande av nya fastighetsböcker och lagen (1973:98) om inskrivningsregister.

2. Äldre bestämmelser gäller i fråga om fastigheter eller tomträtter för vilka inskrivningsmyndigheten enligt 10 § lagen (1973:98) om inskrivningsregister har beslutat att de skall stå kvar i fastighetsbok eller tomträttsbok. För sådana fastigheter eller tomträtter skall vad som i lag eller annan författning sägs om inskrivning eller anteckning i fastighetsregistrets inskrivningsdel i stället avse anteckning i fastighetsbok eller tomträttsbok.

I *punkten 1* föreskrivs att lagen skall träda i kraft den 1 juli 2000. Frågan om ikraftträdande har behandlats i avsnitt 13.

I *punkten 1* sägs också att lagen (1932:169) om uppläggande av nya fastighetsböcker och lagen (1973:98) om inskrivningsregister upphävs genom den nya lagen. Skälen till det har redovisats i avsnitt 8.1.

Även sedan fastighetsdatareformen numera har genomförts i samtliga län finns det fortfarande några fastigheter som på grund av särskilda svårigheter inte helt har kunnat föras över till inskrivningsregistret. Arbetet med att utreda dessa fastigheter kan i vissa fall antas ta betydande tid. För dessa fastigheter har enligt 10 § första stycket lagen om inskrivningsregister hittills gällt att inskrivningsmyndigheten kunnat fatta beslut i varje särskilt fall att fastigheten skall fortsätta att redovisas i det manuella systemet, vilket har medfört att jordabalkens äldre bestämmelser har tillämpats på fastigheten. Att även äldre förordningsbestämmelser skall tillämpas har framgått av *punkten 2* i övergångsbestämmelserna till inskrivningsregisterkungörelsen (1974:1061). Då lagen om inskrivningsregister nu upphävs, har det ansetts att det genom en övergångsbestämmelse bör säkerställas att dessa fastigheter även fortsättningsvis kan redovisas enligt äldre bestämmelser och att de äldre bestämmelser som i övrigt varit knutna till det manuella systemet (se t.ex.

6 kap. 7 § tredje stycket) också i framtiden tillämpas i fråga om sådana fastigheter. Regler med denna innebörd har tagits in i *punkten 2*.

14.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (1952:166) om häradsallmänningar

1 §

Med häradsallmänning förstås i denna lag av ålder bestående häradsallmänning.

Med länsstyrelse avses i denna lag länsstyrelsen i det län där allmänningens styrelse har sitt säte.

För att klargöra vilken länsstyrelse som är behörig att pröva frågor enligt lagen har i paragrafens *andra stycke* införts en bestämmelse om att det är länsstyrelsen i det län där allmänningens styrelse har sitt säte.

9 §

Till häradsallmänning hörande område må avyttras genom försäljning eller annorledes, om avsevärd förmån för delägarna därigenom vinnes samt avyttringen ej länder skogsskötseln å allmänningen till men eller om eljest synnerliga skäl föreligga till avyttringen. Rätt att besluta om dylik avyttring tillkommer delägarna.

Det tidigare kravet på godkännande av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer har tagits bort.

10 §

Om delägarna vill förvärva mark för häradsallmänningens utvidgning eller för annat för allmänningen angeläget ändamål, får de besluta därom. Beslutanderätt i sådant avseende tillkommer även allmänningensstyrelsen, om reglementet medgiver det.

I paragrafen har det införts en möjlighet för delägarna att förvärva mark även för annat för allmänningen angeläget ändamål. Sådant ändamål kan t.ex. vara att man vill förvärva mark för att kunna uppföra förvaltningsbyggnader eller liknande. Det tidigare andra stycket i paragrafen utgår till följd av att reglerna om införlivning av mark upphävs.

22 §

Kapitalinkomst skall användas eller fonderas för verkställande av grundförbättringar å allmänningen eller för inköp av mark för allmänningens utvidgning eller för annat dylikt ändamål. Det tillkommer länsstyrelsen att på framställning av allmänningensstyrelsen meddela närmare föreskrifter *om detta*.

Om mark som förvärvats för kapitalinkomst säljs, skall köpeskillingen anses utgöra kapitalinkomst.

I fråga om ränta *på* kapitalinkomst och om avkastning av mark som avses i andra stycket skall *bestämmelserna* i 19–21 §§ *tillämpas*.

I paragrafen har gjorts ändringar till följd av att reglerna om införlivning av mark upphävs. Vidare har vissa redaktionella ändringar skett.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Ändringarna avses träda i kraft den 1 juli 2000. En övergångsbestämmelse är nödvändig för att klargöra att en del av de äldre bestämmelserna om införlivning av mark fortfarande skall gälla i fråga om mark som har införlivats med häradsallmänning eller sockenallmänning som avses i 45 § genom förordnande som har meddelats före lagens ikraftträdande. *Lagrådet* har ifrågasatt om inte övergångsbestämmelserna borde kompletteras med avseende på de äldre bestämmelsernas tillämpning i eventuellt pågående ärenden om införlivning av mark vari förordnande vid ikraftträdandet inte hunnit meddelas. Risken för att sådana ärenden förekommer synes inte vara stor och en sådan bestämmelse kan därför enligt *Lagrådets* mening möjligen undvaras. Regeringen finner mot bakgrund av det begränsade praktiska behovet inte anledning att komplettera övergångsbestämmelserna.

14.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (1952:167) om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna

7 a, 8, 9 och 21 §§

I paragraferna har motsvarande ändringar gjorts som i 8, 9, 10, och 22 §§ lagen (1952:166) om häradsallmänningar. En övergångsbestämmelse av i huvudsak liknande innehåll som i lagen om häradsallmänningar har också införts.

14.6 Förslaget till lag om ändring i lagen (1970:995) om införande av nya jordabalken

10 §

Bestämmelserna i 5 § lagen (1895:36 s. 1) angående vad till fast egendom är att hänföra *skall fortfarande tillämpas* i fråga om byggnad på ofri tomt i stad, vattenverk på annans grund samt *fiskeri, som är upptaget i kronans jordebok (fiskefastighet)*, om besittningsrätten består efter nya balkens ikraftträdande.

De s.k. jordeboksfiskenas egenskap av fast egendom har hittills varit beroende av att de är upptagna i jordeboken. Enligt förslaget skall jordeboken inte fortsätta föras efter utgången av juni 2000 (se avsnitt 11). Förevarande paragraf har därför jämkats något. Det har skett på det sätt som *Lagrådet* har förordat. Vidare har benämningen fiskefastighet införts för de tidigare jordeboksfiskena. Som *Lagrådet* har påpekat har det förhållandet att jordeboken slutar att föras inte någon inverkan på fiskefastigheternas fortsatta egenskap av fast egendom.

I 58 a § har hittills funnits särskilda bestämmelser om överklagande som har gällt i stället för överklagandereglerna i 19 kap. 14 § jordbalken. Paragrafen upphävs nu. Skälen till det har behandlats i avsnitt 9.2.

I 59 § *första stycket* har funnits en övergångsbestämmelse avseende skadestånd som hänför sig till inskrivningsärenden handlagda före jordbalkens ikraftträdande. Det är uppenbart att bestämmelsen numera saknar praktisk betydelse. Den har därför upphävts. I paragrafens *andra stycke* har funnits en bestämmelse om att reglerna i 19 kap. 20 och 21 §§ jordbalken om anteckning av vissa förhållanden inte skall tillämpas då förhållandet inträffat före balkens ikraftträdande. Även denna bestämmelse saknar numera praktisk betydelse.

14.7 Förslaget till lag om ändring i fastighetsbildningslagen (1970:988)

1 kap. 2 §

Fastigheterna skall redovisas i fastighetsregistrets allmänna del. Bestämmelser om fastighetsregistret finns i lagen (2000:000) om fastighetsregister.

Fastighetsbildning och fastighetsbestämning är fullbordade, när uppgift om åtgärden har införts i *fastighetsregistrets allmänna del*.

Ändringarna i paragrafen utgör följdändringar med anledning av att det hittillsvarande fastighetsregistret i stället skall motsvaras av det nya fastighetsregistrets allmänna del.

19 kap. 1 §

I *fastighetsregistrets allmänna del* redovisas såsom fastighet

1. enhet som var redovisad såsom fastighet i fastighetsregister den 1 januari 1972,
2. fastighet som nybildas enligt denna lag,
3. enhet som skall registreras såsom fastighet enligt bestämmelse i annan författning.

Varje fastighet skall ha särskild beteckning.

19 kap. 2 §

Uppgift om fastighetsbildning och fastighetsbestämning skall föras in i fastighetsregistrets allmänna del. Därvid skall uppgift om nybildad fastighet föras in i registret och de övriga ändringar göras som åtgärden ger anledning till.

Första stycket äger motsvarande tillämpning när fastighetsindelningen ändras eller dess beskaffenhet fastställs i annan ordning än som anges i denna lag.

Uppgift om fastighetsbildning eller fastighetsbestämning införs snarast möjligt sedan förrättningen avslutats och denna eller, om den har överklagats, domstolens avgörande vunnit laga kraft.

Även om förrättningen inte har avslutats får uppgift om ett sådant fastighetsbildnings- eller fastighetsbestämningsbeslut som skulle ha överklagats särskilt införas så snart beslutet vunnit laga kraft.

Om ett beslut eller en åtgärd som avser en avslutad förrättning överklagas, får uppgift med anledning av förrättningen föras in i fastighetsregistrets allmänna del till den del uppgiften uppenbarligen inte berörs av överklagandet. Detsamma gäller om ett fastighetsbildningsbeslut eller ett fastighetsbestämningsbeslut överklagas särskilt.

Vad som sägs i tredje stycket gäller också om en domstols avgörande i ett fastighetsbildningsmål överklagas.

Hänvisningarna i paragraferna till fastighetsregistret har ändrats till att avse fastighetsregistrets allmänna del. Härutöver har de berörda paragraferna genomgått redaktionella ändringar.

19 kap. 4 §

Om en uppgift i fastighetsregistrets allmänna del är uppenbart oriktig, skall uppgiften rättas, om det kan ske utan någon skada för fastighetsägare eller rättighetshavare. Är det uppenbart att någon sådan skada inte kan uppkomma, skall rättelse ske omedelbart. I annat fall skall fastighetsägare eller rättighetshavare få tillfälle att yttra sig om han är känd.

Om det är uppenbart att en i registret redovisad fastighet inte finns, får fastigheten uteslutas ur registret med tillämpning av första stycket, även om redovisningen inte är oriktig enligt de föreskrifter som gäller för fastighetsregistrets allmänna del.

En uppenbar oriktighet som beror på ett tekniskt fel i fastighetsregistrets allmänna del får rättas även om rättelsen kan medföra skada för fastighetsägare eller rättighetshavare. Tillfälle att yttra sig skall lämnas, förutom fastighetsägare och rättighetshavare, en myndighet som avses i 18 kap. 5 § första stycket jordabalken.

19 kap. 5 §

Rätt till ersättning av staten har den som lider skada på grund av ett tekniskt fel i fastighetsregistrets allmänna del eller i en anordning som är ansluten till registret hos Lantmäteriverket, en inskrivningsmyndighet, en lantmäterimyndighet eller en myndighet som avses i 4 kap. 34 a §.

Ersättningen skall efter skälighet sättas ned eller helt falla bort, om den skadelidande har medverkat till skadan genom att utan skälig anledning låta bli att vidta åtgärder för att bevara sin rätt eller om den skadelidande på något annat sätt har medverkat till skadan genom eget vållande.

En ägare eller rättighetshavare som drabbas av skada till följd av ett beslut om rättelse enligt 4 § tredje stycket, har rätt till ersättning av staten. Ersättning lämnas dock inte, om den skadelidande med hänsyn till felets art eller andra omständigheter hade bort inse att fel förekommit.

I fråga om ersättning som avses i denna paragraf äger 18 kap. 5 och 7 §§ jordabalken motsvarande tillämpning.

Bestämmelserna reglerar frågor om skadestånd och rättelse. Dessa frågor har behandlats i avsnitt 10. Bestämmelsen i hittillsvarande 5 § andra stycket om rättelse av uppenbart oriktig uppgift som beror på tekniskt fel har av redaktionella skäl flyttats till 4 § och utgör där ett nytt tredje stycke. Bestämmelsen har med anledning av *Lagrådets* påpekanden kompletterats på motsvarande sätt som skett för bestämmelsen i 19 kap. 37 § jordabalken (se kommentaren till det lagrummet). Även i övrigt har vissa redaktionella ändringar gjorts.

Såsom har framgått av avsnitt 7.6 innebär den nya registerregleringen att adresserna (adressregistret) bryts ut från det hittillsvarande fastighetsregistret för att utgöra en särskild del av registret, adressdelen (jfr 3 § lagen om fastighetsregister). Det har ansetts att det då inte finns någon anledning att låta de särskilda bestämmelserna om rättelse och skadestånd i fastighetsbildningslagen gälla för adresserna. Jfr även kommentaren till 13 och 14 §§ lagen om fastighetsregister. Som *Lagrådet* har påpekat följer av allmänna principer att de gamla skadeståndsbestämmelserna i fastighetsbildningslagen alljämt gäller i fråga om en skada som har uppkommit före den 1 juli 2000.

I övrigt är några ändringar i sak inte åsyftade.

19 kap. 6 §

Ärenden om att föra in eller ta bort uppgifter i fastighetsregistrets allmänna del handläggs av lantmäterimyndigheten.

I paragrafen anges att det är lantmäterimyndigheten som svarar för ärenden om införande och borttagande av uppgifter i fastighetsregistrets allmänna del. Det är alltså normalt bara den statliga eller kommunala lantmäterimyndigheten som äger föra in eller ta bort uppgifter i denna del av registret.

14.8 Förslaget till lag om ändring i lagen (1970:989) om införande av fastighetsbildningslagen

Förslaget innebär att 20 § upphävs. Skälen för detta har angetts i avsnitt 11.

14.9 Övriga lagförslag

Det stora flertalet övriga lagförslag innefattar ändringar i de lagar där det hittills har föreskrivits att anmälan skall göras till inskrivningsmyndighet för anteckning i fastighetsbok eller tomträttsbok av olika förhållanden. I stället föreskrivs nu i dessa lagar att sådan anteckning skall ske i fastighetsregistrets inskrivningsdel. Även en del redaktionella ändringar har vidtagits i lagarna.

I 6 kap. 20 § plan- och bygglagen (1987:10 och i 3 kap. 8 § lagen (1988:950) om kulturminnen har hittills gällande föreskrifter om anmälan till inskrivningsmyndighet för anteckning i fastighetsbok ersatts av föreskrift om att anmälan skall ske till lantmäterimyndigheten för

anteckning i fastighetsregistrets allmänna del. Skälen för detta har angetts i avsnitt 8.1.

Slutligen är förslaget till lag om ändring i fastighetstaxeringslagen (1979:1152) föranlett av att jordeboksinstitutet avskaffas och den ändring som med anledning därav har företagits i 10 § lagen (1970:995) om införande av nya jordabalken (se författningskommentaren avsnitt 14.2. ovan).

Sammanfattning av betänkandet Fastighetsdataregister SOU 1997:3

Prop. 1999/2000:39
Bilaga 1

I slutet av 1960-talet inleddes fastighetsdatareformen. Den innebar att ett system som grundas på automatisk databehandling infördes vid landets fastighetsregister- och inskrivningsmyndigheter. Systemet kallas fastighetsdatasystemet. Reformen var fullt genomförd 1 september 1995. Från början bestod fastighetsdatasystemet av fastighetsregistret och inskrivningsregistret samt vissa uppgifter från fastighetstaxeringen. Författningsregleringen är från åren 1973–1974. Även om vissa ändringar i denna reglering därefter har utförts har någon genomgripande översyn inte gjorts.

Samtidigt har mängden information i och i anslutning till fastighetsdatasystemet successivt ökat. I fastighetsdatasystemet ingår numera t.ex. ett byggnadsregister och i anslutning till systemet har bl.a. pantbrevsregistret och samfällighetsföreningsregistren byggts upp. Manuella registerkartor hör till fastighetsregistret. De byts nu successivt ut mot registerkartor som förs med automatisk databehandling och som ingår i fastighetsregistret. En regionalt avgränsad provverksamhet med ett lägenhetsregister pågår osv.

Antalet användare har också hela tiden ökat. Numera utgör fastighetsdatasystemet en stor tillgång i samhället. Fastighetsdatasystemet är en förutsättning för att en mängd olika verksamheter skall kunna bedrivas rationellt. Exempel på användare är statliga och kommunala myndigheter, banker och andra kreditinstitut, fastighetsmäklare och fastighetsvärderingsföretag. Vidare har nya användningsformer efter hand tillkommit. Det blir t.ex. allt vanligare att information begärs utlämnad på ADB-medium. Informationen läggs sedan in i nya personregister och bearbetas med annan information eller läggs till grund för geografiska analyser. Statsmakterna har i flera sammanhang betonat värdet av offentliga grunddatabaser som fastighetsdatasystemet samt vikten av att tillgängligheten till och kvaliteten i dessa baser är så bra som möjligt.

Den ökade mängden information i fastighetsdatasystemet samt nya användargrupper och användningsformer med alltmer avancerad teknik ställer integritetsfrågorna i ett nytt ljus. Vidare antogs år 1995 Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG om skyddet för enskilda personer med avseende på behandlingen av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter (EG-direktivet). Medlemsstaterna är skyldiga att inom tre år från det att direktivet antogs införa den nationella författningsreglering som är nödvändig för att EG-direktivet skall kunna följas.

Det är mot denna bakgrund som författningsregleringen av fastighetsdatasystemet har setts över och förevarande förslag utformats. Ambitionen har alltså varit att åstadkomma en mer modern författningsreglering samt att göra en avvägning mellan användarintressen och integritetshänsyn.

Motsvarigheten till det nuvarande fastighetsdatasystemet skall, enligt förslaget från datarättslig synpunkt utgöra ett enda register och benämnas *fastighetsdataregistret*. Möjligheten att utmönstra det formella registerbegreppet har diskuterats. Slutsatsen har dock dragits att detta inte är

lämpligt i förevarande sammanhang. Utformningen med ett enda register är givetvis ändamålsenlig från användarsynpunkt. Några direkta nackdelar från integritetssynpunkt med ett enda register jämfört med lösningar med flera register kan inte anses föreligga. Ett tungt skäl för att välja benämningen fastighetsdataregistret har varit att man därigenom bidrar till att undanröja den nuvarande osäkerheten i frågan om fastighetsdatasystemet utgör ett eller flera register.

Samlingsbeteppet för all information som ingår i fastighetsdataregistret skall vara *fastighetsanknuten information*. Fastighetsdataregistret skall ge offentlighet åt den fastighetsanknutna informationen. Såväl EG-direktivet och datalagen som mer allmänna integritetsskäl medför emellertid att de ändamål som personuppgifterna i fastighetsdataregistret skall få användas för bör preciseras. Med personuppgift avses en upplysning som ensam eller tillsammans med andra upplysningar kan hänföras till en bestämd eller bestämbar person. Personuppgifter skall, enligt förslaget, få användas för

- viss närmare angiven statlig eller kommunal verksamhet.
- verksamhet som avser medverkan vid eller annat främjande av omsättning av fastigheter, tomträtter ooh byggnader.
- kreditgivning, försäkringsgivning och liknande,
- fastighetsförvaltning, byggande ooh liknande,
- aktualisering, komplettering eller kontroll av fastighetsanknuten information som finns i kund- eller medlemsregister m.m.,
- uttag av urval av personuppgifter, samt
- forskning ooh statistik.

I fastighetsdataregistret skall ingå en fastighetsdel, en inskrivningsdel, en adressdel, en byggnadsdel och en taxeringsuppgiftsdel. De olika delarna utgör motsvarigheter till det nuvarande fastighetsregistret, inskrivningsregistret och byggnadsregistret samt till de adress- och taxeringsuppgifter som redovisas i fastighetsdatasystemet. Viss närmare preciserad tilläggsinformation skall, liksom i dag, också få föras inom ramen för fastighetsdataregistret. En skillnad är att adresserna, som ingår i det nuvarande fastighetsregistret, här har brutits ut till en självständig del. Adresserna har inte längre en så begränsad användning att en koppling till just fastighetsdelen är naturlig. Att begreppet -del har fått ersätta -register beror på att den sistnämnda termen har en rättslig innebörd och i sammanhanget är missvisande när fastighetsdataregistret skall utgöra ett enda register. Man kan diskutera om den angivna indelningen egentligen behövs. En indelning klargör dock fastighets-dataregistrets innehållsmässiga uppbyggnad.

Pantbrevsregistret och samfällighetsföreningsregistren förslås alltså inte ingå i fastighetsdataregistret. Bl.a. beror detta på att dessa register används för mer begränsade ändamål. Vidare gäller viss sekretess för uppgifter i pantbrevsregistret. Inte heller lägenhetsregistret skall enligt förslaget, åtminstone tills vidare, ingå i fastighetsdataregistret. Framför allt beror detta på att lägenhetsregistret än så länge förekommer endast i den tidigare nämnda provverksamheten. Att i framtiden föra in lägenhetsregistret i fastighetsdataregistret innebär – med hänsyn till den författningmässiga utformningen – inga större komplikationer.

Lantmäteriverket skall vara ensam registeransvarig för fastighetsdataregistret. Lösningen med en registeransvarig har bedömts som mest fördelaktig för den enskilde. Den torde inte heller medföra någon orimlig belastning för Lantmäteriverket.

Vissa begränsningar för användningen av uppgifter från fastighetsdataregistret har av integritetshänsyn ställts upp. Vid *direktåtkomst* skall det inte vara möjligt att använda namn, personnummer eller del av personnummer som sökbegrepp. Direktåtkomst skall normalt få medges endast så att det är möjligt att utföra sökningar på en fastighet, samfällighet eller byggnad i taget. Vid *urval och bearbetningar* eller *utlämnande på ADB-medium* skall enligt huvudregeln uppgifter inte få behandlas respektive lämnas ut. Och i huvudsak skall uppgifter om personnummer då inte få lämnas ut. Om *urval och bearbetningar* sker för direktreklamändamål skall uppgifter om personnummer, födelsetid, civilstånd, utmätning, konkurs eller standardpoäng normalt inte få behandlas.

De från integritetssynpunkt viktiga yttre ramarna för fastighetsdataregistret skall enligt förslaget, slås fast i en ny lag om fastighetsdataregistret. Den övriga regleringen av mer traditionella registerfrågor skall finnas i en förordning. Dessa författningar skall alltså i huvudsak ersätta fastighetsdatakungörelsen (1974:1058), fastighetsregisterkungörelsen (1974:1059) och inskrivningsregisterkungörelsen (1974:1061).

Lantmäteriverket skall även i fortsättningen kunna sälja uppgifter från fastighetsdataregistret. Prissättningen för sådana tjänster är under övervägande i annat sammanhang och har därför inte övervägts här. För överföring av uppgifter till utlandet föreslås inte några särskilda regler beträffande fastighetsdataregistret.

Förslaget torde inte medföra några ekonomiska effekter på kort sikt. Avsikten med den föreslagna utformningen är så att så långt som möjligt ge förutsättningar för en fortsatt utveckling beträffande användningen av fastighetsanknuten information och på så sätt till ökad effektivitet och samhällsnytta.

Förslaget bör kunna träda i kraft den 1 juli 1998.

Förslag till Lag om fastighetsdataregistret

Härigenom föreskrivs följande.

Inledande bestämmelse

1 § För de ändamål som anges i 2 § skall med hjälp av automatisk databehandling föras ett register benämnt fastighetsdataregistret.

Registerändamål

2 § Fastighetsdataregistret skall ge offentlighet åt i registret ingående information (fastighetsanknuten information).

Personuppgifter i fastighetsdataregistret får behandlas endast för

1. verksamhet som enligt lag eller annan författning åligger stat eller kommun och
  - a) som avser sådan egendom som registreras i fastighetsdataregistret,
  - b) som förutsätter att fastighetsanknuten information används som underlag för planering, prövningar, beslut, uppföljning eller utvärdering, eller
  - c) som avser fullgörande av underrättelseskyldighet,
2. verksamhet som avser medverkan vid eller annat främjande av omsättning av sådan egendom som registreras i fastighetsdataregistret,
3. kreditgivning, försäkringsgivning eller annan verksamhet där fastighetsanknuten information utgör underlag för prövningar eller beslut,
4. verksamhet som avser fastighetsförvaltning, byggande eller annan liknande verksamhet,
5. aktualisering, komplettering eller kontroll av fastighetsanknuten information som finns i kund eller medlemsregister eller liknande register, eller
6. uttag av urval av personuppgifter (urvalsdragning).

Registerinnehåll

3 § Den fastighetsanknutna informationen skall hänföras till

1. en fastighetsdel,
2. en inskrivningsdel,
3. en adressdel,
4. en byggnadsdel, samt
5. en taxeringsuppgiftsdel.

Utöver vad som sägs i första stycket får en kommun, en länsstyrelse, Statens räddningsverk samt Riksantikvarieämbetet och statens historiska museer föra in fastighetsanknuten information som har samband med den information som hänförs till fastighetsdataregistrets delar (tilläggsinformation).

Fastighetsdataregistret får innehålla endast de personuppgifter som behövs för att ändamålen med registret skall tillgodoses.

Prop. 1999/2000:39
Bilaga 2

Regeringen meddelar närmare föreskrifter om vilken fastighetsanknuten information fastighetsdataregistret skall innehålla.

Registeransvar, m.m.

4 § Lantmäteriverket är registeransvarig för fastighetsdataregistret.

5 § Lantmäteriverket skall särskilt beakta att otillbörligt intrång i registrerads personliga integritet och risker från säkerhetssynpunkt inte uppkommer. Verket får därvid ställa upp ytterligare villkor än de som anges i 6 8 och 10 §§.

Direktåtkomst

6 § Direktåtkomst till personuppgifter för den som inte för in uppgifter i fastighetsdataregistret får medges endast för sådan verksamhet som anges i 2 § andra stycket 1 4.

Direktåtkomst får inte medges så att det är möjligt att använda namn, personnummer eller del av personnummer som sökbegrepp.

Direktåtkomst får medges endast för sökningar på en fastighet, samfällighet eller byggnad i taget. Om det föreligger särskilda skäl, får dock Datainspektionen i det enskilda fallet medge att sökningar sker på fler än en fastighet, samfällighet eller byggnad i taget.

Urval och bearbetningar

7 § Vid urval och bearbetningar av Lantmäteriverket för annans räkning får uppgifter om inteckningar inte behandlas. Uppgifter om personnummer får lämnas ut endast vid behandlingar enligt 2 § andra stycket 5.

Vad som sägs i första stycket gäller inte om annat följer av lag eller annan författning. Om det föreligger särskilda skäl, får vidare Datainspektionen medge annat i det enskilda fallet.

8 § Uppgifter om personnummer, födelsetid, civilstånd, utmätning, konkurs eller standardpoäng får inte behandlas, om de skall användas för adresserad direktreklam.

Om det föreligger särskilda skäl, får Datainspektionen medge annat i det enskilda fallet.

9 § Om en person har anmält att han inte önskar adresserad direktreklam, får uppgift om honom inte lämnas ut till någon som avser att använda uppgiften för sådan reklam.

Utlämnande på medium för automatisk databehandling

Prop. 1999/2000:39
Bilaga 2

10 § Uppgifter om inteckningar får inte lämnas ut på medium för automatisk databehandling. Uppgifter om personnummer får lämnas ut på sådant medium endast vid behandlingar enligt 2 § andra stycket 5.

Vad som sägs i första stycket gäller inte om annat följer av lag eller annan författning. Om det föreligger särskilda skäl, får vidare Datainspektionen medge annat i det enskilda fallet.

Avgifter

11 § Användningen av fastighetsdataregistret får vara avgiftsbelagd, om inte annat föreskrivs. Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om avgifter.

Överklagande

12 § Beslut som Lantmäteriverket eller lantmäterimyndigheten har meddelat med stöd av denna lag eller föreskrifter som regeringen har meddelat till denna lag får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

13 § Beslut som Datainspektionen har meddelat med stöd av denna lag får överklagas hos regeringen.

Denna lag träder i kraft den .

Förteckning över remissinstanser som har yttrat sig över betänkandet Fastighetsdataregister (SOU 1997:3)

Hovrätten för Västra Sverige, Göteborgs tingsrätt, Norrköpings tingsrätt, Kamrarrätten i Sundsvall, Länsrätten i Gävleborgs län, Domstolsverket, Försvarsmakten, Fortifikationsförvaltningen, Överstyrelsen för civil beredskap, Datainspektionen, Statens räddningsverk, Riksförsäkringsverket, Banverket, Vägverket, Post- och telestyrelsen, Riksskatteverket, Statistiska Centralbyrån, Kronofogdemyndigheten i Göteborgs och Bohus län, Statskontoret, Statens bostadskreditnämnd (BKN), Riksarkivet, Riksantikvarieämbetet och statens historiska museer, Närings- och teknikutvecklingsverket (NUTEK), Kammarkollegiet, Boverket, Lantmäteriverket, Statens naturvårdsverk, Länsstyrelsen i Västerbottens län, Länsstyrelsen i Skåne län, Juridiska fakulteten vid Stockholms universitet, Lantmäterisektionen vid Lunds tekniska högskola, Kommissionen för att främja en bred användning av informationsteknik (SB 1995:01), Posten AB, Göteborgs kommun, Malmö kommun, Faluns kommun, Svenska kommunförbundet, Svenska Bankföreningen, Föreningen Sveriges kronofogdar, SOS-Alarm, Svenska elverksföreningen, Sveriges advokatsamfund, Sveriges Aktiva Fastighetsmäklares förbund, Sveriges Allmännyttiga Bostadsföretag, Lantbrukarnas riksförbund, Sveriges kart- och mätningstekniska förening samt Sveriges lantmätareförening

Länsrätten i Stockholms län, Nationella Sam Gis-gruppen, Sveriges Fastighetsägareförbund, Sveriges Försäkringsförbund, Föreningen för samhällsplaneringen, Mäklarsamfundet, Kommunaltekniska föreningen och MBK Teknik AB har beretts tillfälle att yttra sig men har avstått från det.

Sammanfattning av promemorian Ds 1998:25

Prop. 1999/2000:39
Bilaga 4

Promemorian innehåller en översyn av författningsregleringen avseende registrering av fastigheter. Översynen är föranledd av att den s.k. fastighetsdatareformen numera är slutförd. I det sammanhanget beaktas de förslag som lades fram av Fastighetsdatautredningen i betänkandet Fastighetsdataregister (SOU 1997:3). Promemorian innehåller också förslag till de kompletterande författningsändringar som förutsattes av den utredningen.

I promemorian föreslås att de nuvarande inskrivnings och fastighetsregistren i fortsättningen i rättsligt hänseende skall utgöra ett gemensamt register benämnt fastighetsregistret. Motsvarigheterna till de hittillsvarande fastighets och inskrivningsregistren, som skall utgöra delar av det nya fastighetsregistret, skall enligt förslaget benämnas allmänna delen resp. inskrivningsdelen.

Promemorian innehåller vidare förslag till ändrad lydelse av bestämmelserna om inskrivning i 19 kap. jordabalken. Översynen av förfarandereglererna har främst aktualiserats av införandet av den nya lagen om domstolsärenden. Också de överklagandebestämmelser som tillämpas på inskrivningsområdet ses över.

Slutligen görs en översyn av vissa ålderdomliga fastighetsrättsliga institut. Kronans jordebok och den s.k. lotsjordeboken föreslås bli avskaffade. Vidare föreslås att ett flertal äldre fastighetsrättsliga lagar och förordningar skall upphävas.

Förslag till lag om ändring i jordabalken

Härigenom föreskrivs i fråga om jordabalken

dels att i 2 kap. 3 §, 18 kap. 10 §, 20 kap. 4, 6, 7, 13 och 14 §§, 22 kap. 3, 4 och 12 §§ samt 23 kap. 2 § ordet "fastighetsboken" skall bytas ut mot "fastighetsregistrets inskrivningsdel",

dels att i 13 kap. 15 och 25 §§ samt 21 kap. 4 och 6 §§ ordet "tomträttsboken" skall bytas ut mot "fastighetsregistrets inskrivningsdel",

dels att 6 kap. 7 §, 13 kap. 16 och 18 §§, 18 kap. 8 §, 19 kap., 20 kap. 5 §, 22 kap 2 § samt 24 kap. 1 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

7 §¹

Har fastighet överlåtits och har därefter förre ägaren upplåtit panträtt i fastigheten, gäller upplåtelsen, om borgenären vid upplåtelsen eller, när fordringen därefter överlåtits till annan, denne vid sitt förvärv varken ägde eller bort äga kännedom om äganderättsöverlåtelsen. Om fastigheten överlåtits även till annan, äger vad som sagts nu tillämpning i fråga om upplåtelse som den senare förvärvaren gjort.

Första stycket äger tillämpning även när fastigheten övergått genom sådant förvärv som avses i 17 kap. 11 §.

Vid tillämpning av första stycket skall den som förlitat sig på ett högst *sex månader* gammalt *eller, i fråga om förhållanden i inskrivningsregister,* högst en månad gammalt gravationsbevis anses ha varit i god tro, om det inte framgår av omständigheterna att han på annat sätt har fått eller borde ha fått kännedom om äganderättsöverlåtelsen.

Vid tillämpning av första stycket skall den som förlitat sig på ett högst en månad gammalt gravationsbevis anses ha varit i god tro, om det inte framgår av omständigheterna att han på *något* annat sätt har fått eller borde ha fått kännedom om äganderättsöverlåtelsen.

13 kap.

16 §

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Anser tomträttshavaren att skäl för uppsägning *ej föreligger*, får han klandra uppsägningen. *Väckes ej* talan inom tre månader efter det att uppsägningen antecknades i

Anser tomträttshavaren att *det inte finns* skäl för uppsägning, får han klandra uppsägningen. *Om tomträttshavaren inte väcker* talan inom tre månader efter det att

¹ Senaste lydelse 1985:172.

tomträttsboken, är rätten till talan förlorad.

uppsägningen antecknades i *fastighetsregistrets inskrivningsdel*, är rätten till talan förlorad.

Prop. 1999/2000:39
Bilaga 5

18 §

När *det åligger* fastighets-ägaren att lösa egendom, skall talan om lösesummans *bestämmande* väckas inom ett år efter det att uppsägningen antecknades i *tomträttsboken* eller, om talan väckts enligt 16 §, inom ett år efter det att domen i målet vann laga kraft. Om tiden *ej iakttages*, förfaller uppsägningen. Talan får väckas av såväl fastighetsägaren som tomträttshavaren.

Sedan *dom varigenom* lösesumman blivit bestämd vunnit laga kraft, skall lösesumman inom en månad *ned sättas* hos länsstyrelsen. *Nedsättning* behöver dock *icke ske* tidigare än en månad före den dag till vilken uppsägningen ägt rum. *Sker nedsättning ej* inom föreskriven tid, skall länsstyrelsen *på* ansökan *låta uttaga* beloppet som om betalningsskyldighet ålagts genom domen. När *nedsättning ägt rum*, skall länsstyrelsen genast *göra anmälan därom* till inskrivningsmyndigheten för anteckning i *tomträttsboken*.

Medel som har *ned satts* skall ofördröjligen *insättas in i bank* mot ränta.

När fastighetsägaren *är skyldig* att lösa egendom, skall talan om lösesummans *storlek* väckas inom ett år efter det att uppsägningen antecknades i *fastighetsregistrets inskrivningsdel*. Om *tomträtts-havaren har klandrat uppsägningen* enligt 16 §, får talan om lösesummans *storlek* väckas inom ett år efter det att domen i målet om *klander* vann laga kraft. Om tiden *inte iakttas*, förfaller uppsägningen. Talan får väckas av såväl fastighetsägaren som tomträttshavaren.

Sedan *domen i vilken lösesumman* blivit bestämd *har* vunnit laga kraft, skall lösesumman inom en månad *deponeras* hos länsstyrelsen. *Deposition* behöver dock *inte göras* tidigare än en månad före den dag till vilken uppsägningen ägt rum. *Deponeras lösesumman inte* inom föreskriven tid, skall länsstyrelsen *efter* ansökan *ta ut* beloppet som om betalningsskyldighet *hade* ålagts genom domen. När *deposition har gjorts*, skall länsstyrelsen genast *anmäla detta* till inskrivningsmyndigheten för anteckning i *fastighetsregistrets inskrivningsdel*.

Medel som har *deponerats* skall ofördröjligen *sättas in i bank* mot ränta.

Nuvarande lydelse

Har ärende angående anteckning enligt 19 kap. 20 § att talan blivit väckt om äganderätt till fast egendom eller enligt 20 kap. 14 § att ägares rätt att förfoga över egendomen är inskränkt eller enligt 7 § förköpslagen (1967:868) att kommun beslutat utöva förköpsrätt i fråga om egendomen upptagits på inskrivningsdag, får den som därefter förvärvat egendomen eller annan rättighet i denna än panträtt icke till stöd för beståndet av förvärvet eller rätten till ersättning enligt 4 § andra stycket åberopa att han vid förvärvet varken ägde eller bort äga kännedom om omständighet som avses med anteckningen. Motsvarande gäller i fråga om anteckning enligt 21 kap. 4 § att tomträttshavares rätt att upplåta servitut eller rätt till elektrisk kraft i tomträtten är inskränkt.

Bestämmelserna i 6 kap. 7 § tredje stycket och 7 a § gäller också vid bedömningen av om vid förvärv av panträtt god tro föreligger i fråga om en omständighet som avses med anteckning enligt första stycket.

Föreslagen lydelse

Sedan ett ärende om anteckning enligt 19 kap. 31 § första stycket 1 eller 2, 20 kap. 14 § eller 21 kap. 4 § denna balk eller 7 § förköpslagen (1967:868) har tagits upp på en inskrivningsdag, får den som därefter har förvärvat egendomen eller någon annan rättighet i denna än panträtt inte till stöd för beståndet av förvärvet eller rätten till ersättning enligt 4 § andra stycket åberopa att han vid förvärvet varken ägde eller bort äga kännedom om den omständighet som antecknats.

19 kap. Allmänna bestämmelser om inskrivning

Förfarandet vid inskrivning

Inskrivning

1 §

(Jfr 19 kap. 1 § första stycket JB)

Inskrivning enligt denna balk sker i fastighetsbok eller tomt-rättsbok. Om uppläggande och förändring av sådan bok gäller särskilda bestämmelser.

Inskrivning enligt denna balk görs i fastighetsregistrets inskrivningsdel. Bestämmelser om fastighetsregistret finns i lagen (1999:000) om fastighetsregister.

² Senaste lydelse 1985:172.

Inskrivningsärenden

2 §³

(Jfr 19 kap. 1 § andra stycket JB)

Inskrivningsärenden är ärenden om lagfart, inteckning eller annan inskrivning i *fastighetsbok eller tomträttsbok* samt ärenden om anteckning i *sådan bok på grund av föreskrift i lag eller annan författning*.

Inskrivningsärenden är ärenden om lagfart, inteckning eller annan inskrivning i *fastighetsregistrets inskrivningsdel* samt ärenden om anteckning *enligt 30–33 §§*.

Handläggande myndighet

3 §

(Jfr 19 kap. 2 § första stycket JB)

Inskrivningsärende handlägges av inskrivningsmyndighet. Sådan myndighets område är domsaga. Regeringen kan dock bestämma annan indelning, *om särskilda skäl föreligger*

Inskrivningsärenden handläggs av *inskrivningsmyndigheter*, *om inte regeringen med stöd av 28 § har meddelat avvikande bestämmelser*. *En* sådan myndighets område är domsaga. Regeringen kan dock bestämma *en* annan indelning, *om det finns särskilda skäl*.

4 §

(Jfr 19 kap. 3 § första stycket JB)

Inskrivningsärende *upptages* av den inskrivningsmyndighet inom vars område den fastighet som ärendet rör är belägen.

Ett inskrivningsärende *skall handläggas* av den inskrivningsmyndighet inom vars område den fastighet som ärendet rör är belägen.

5 §

(Jfr 19 kap. 2 § andra stycket JB)

Inskrivningsmyndighet förestås av en *inskrivningsdomare*. *Denne skall vara lagfaren*.

En inskrivningsmyndighet skall förestås av *en lagfaren domare*. *Beträffande domare i och handläggare av inskrivningsärenden gäller i övrigt vad som sägs i 3 § lagen (1996:242) om domstolsärenden*.

Inskrivningsdag

6 §

(Jfr 19 kap. 5 § JB)

Inskrivningsärende *upptages* på inskrivningsdag. Inskrivningsdag *hålls en gång i veckan*.

Ett inskrivningsärende skall tas upp på *en* inskrivningsdag.

Inskrivningsdag *hålls varje*

³ Senaste lydelse 1974:820.

Ansökan som inkommit mellan två inskrivningsdagar anses gjord på den senare.

Utan hinder av första och andra styckena får ärende som avses i 20 kap. 10 § upptagas på annan dag än inskrivningsdag.

måndag, tisdag onsdag, torsdag och fredag, dock inte på helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton.

Inskrivningsdagen avslutas klockan tolv. En ansökan som kommer in till inskrivningsmyndigheten efter denna tidpunkt anses gjord följande inskrivningsdag.

Om det samma dag som en ansökan tas upp görs en registrering i fastighetsregistrets allmänna del avseende den fastighet som ansökan avser, skall ansökan anses ha gjorts efter registreringen.

7 §

(Jfr 19 kap. 15 § JB)

Om inskrivningsärende enligt beslut av högre rätt skall upptagas till ny handläggning av inskrivningsmyndigheten, skall ärendet upptagas på första inskrivningsdagen efter det att beslutet kommit myndigheten till handa.

Om ett inskrivningsärende enligt beslut av hovrätten eller Högsta domstolen skall tas upp till ny handläggning hos inskrivningsmyndigheten, skall ärendet tas upp på den inskrivningsdag då beslutet inkommer till myndigheten.

Dagbok och akter

8 §

(Jfr 19 kap. 6 § JB)

Hos inskrivningsmyndigheten föres dagbok över inskrivningsärenden.

Inskrivningsmyndigheten skall föra dagbok över de inskrivningsärenden som handläggs av myndigheten.

9 §⁴

(Jfr 19 kap. 7 § JB)

Handlingar i inskrivningsärenden sammanföres i akter.

Inskrivningsmyndigheten skall sammanföra handlingarna i inskrivningsärendena i akter.

Har sökanden eller annan lämnat uppgift eller avgivit förklaring av betydelse för ärendets prövning eller har särskild utredning verkställts i

Om sökanden eller någon annan har lämnat en uppgift eller avgett en förklaring som är av betydelse för prövningen av ärendet eller om det har gjorts en särskild utredning

⁴ Senaste lydelse 1971:1034.

ärendet, skall anteckning *därom* göras i akten. I *denna* skall även *upptagas* kallelser, förelägganden och andra beslut som *ej* skall *införas* i *fastighetsboken* eller *tomträttsboken*.

Att skälen för vissa beslut skall antecknas i akten framgår av 12 och 17 §§.

i ärendet, skall *en* anteckning *om detta* göras i akten. I *akten* skall även *föras in* *protokoll* samt kallelser, förelägganden och andra beslut som *inte* skall *antecknas* i *fastighetsregistrets inskrivningsdel*.

Att skälen för vissa beslut skall antecknas i akten framgår av 19 och 26 §§.

Ansökan

10 §

Den som vill ansöka om inskrivning skall göra detta skriftligen. Regeringen får föreskriva att ansökan får göras i annan form.

Sökanden skall ge in de handlingar som åberopas till stöd för ansökan.

11 §

En ansökan skall innehålla uppgifter om sökandens namn, personnummer och postadress. Ansökan skall också innehålla en uppgift om sökandens telefonnummer till bostaden eller arbetsplatsen, med undantag för nummer som avser ett hemligt telefonabonnemang, som behöver uppges endast om inskrivningsmyndigheten begär det. Om sökanden företräds på sätt som anges i andra stycket, behöver telefonnummer dock inte anges.

Om sökanden har en ställföreträdare, skall motsvarande uppgifter lämnas även om ställföreträdaren. Har sökanden utsett ombud, skall ombudets namn, postadress och telefonnummer anges.

Avser en ansökan något annat än in-teckning skall den även innehålla en uppgift om överlåtarens, upplåtarens eller förvärvarens namn och, där sådant finns, person- eller organisations-

Avvisning

12 §

(Jfr 19 kap. 8 § JB)

Har ansökan ej gjorts hos rätt inskrivningsmyndighet eller är det förvärv som sökanden åberopar uppenbarligen av beskaffenhet att ej kunna inskrivas, skall ansökningen omedelbart avvisas.

En ansökan skall omedelbart avvisas, om

1. den inte har gjorts hos rätt inskrivningsmyndighet,

2. den inte har gjorts på det sätt som föreskrivs i 10 § första stycket, eller

3. det förvärv som sökanden åberopar uppenbarligen är sådant att det inte kan inskrivas.

Uppskov vid sammanläggning

13 §⁵

(Jfr 19 kap. 9 § första stycket JB)

Avser ansökan fastighet eller del av fastighet som ingår i beslutad men icke fullbordad sammanläggning och skall ansökningen ej avvisas enligt 8 § eller omedelbart avslås enligt föreskrift i 20–23 kap., skall ärendet uppskjutas till den inskrivningsdag som infaller närmast efter det meddelande att sammanläggningen fullbordats eller frågan därom förfallit kommit inskrivningsmyndigheten till handa.

Om en ansökan avser en fastighet eller en del av en fastighet som ingår i en beslutad men inte fullbordad sammanläggning, skall inskrivningsmyndigheten skjuta upp ärendet. Ärendet får dock inte skjutas upp om ansökan omedelbart skall avvisas enligt 12 § eller omedelbart skall avslås enligt bestämmelserna i 20–24 kap.

Ärendet skall tas upp på nytt på den inskrivningsdag som infaller närmast efter det att ett meddelande har kommit in till inskrivningsmyndigheten om att sammanläggningen fullbordats eller frågan om sammanläggning förfallit.

Uppskov för komplettering av utredningen

14 §⁶

(Jfr 19 kap. 9 § andra stycket JB)

Om det är nödvändigt för utredningen, får inskrivningsärende även i annat fall än som

Om det är nödvändigt för utredningen, får inskrivningsmyndigheten även skjuta upp ett

⁵ Senaste lydelse 1992:448.⁶ Senaste lydelse 1994:1036.

avses i första stycket uppskjutas till viss senare inskrivningsdag. Uppskjutes ärendet, får sökanden föreläggas att förebringa den utredning som fordras eller, i fall som avses i 10 §, infinna sig personligen eller genom ombud hos inskrivningsmyndigheten. I föreläggandet får vite utsättas. Efterkommes ej föreläggandet, kan ansökningen förklaras förfallen. Erinran om detta skall intagas i föreläggandet.

inskrivningsärende till en viss senare inskrivningsdag. Detsamma gäller om en ansökan inte innehåller de uppgifter som anges i 11 § och ansökan på grund av detta inte utan väsentlig olägenhet kan tas upp till prövning.

Om ärendet skjuts upp enligt första stycket, får sökanden föreläggas att ge in de uppgifter eller den utredning som behövs. I fall som avses i 16 § får sökanden även föreläggas att infinna sig personligen eller genom ombud till sammanträde. I föreläggandet får sättas ut vite. Följer sökanden inte föreläggandet, kan ansökan förklaras förfallen. En upplysning om detta skall tas in i föreläggandet.

Uppskov med hänsyn till ärendets art eller omfattning

15 §

(Jfr 5 § första stycket lagen om inskrivningsregister)

Inskrivningsärende får, förutom i de fall som anges i 19 kap. 9 § jordabalken, uppskjutas till senare inskrivningsdag, om ärendet med hänsyn till sin art eller omfattning ej lämpligen kan företagas till omedelbar prövning.

Ärende som uppskjutits med stöd av första stycket skall upptagas till prövning senast femte inskrivningsdagen efter den inskrivningsdag då ansökningen gjordes.

Inskrivningsmyndigheten får även skjuta upp ett inskrivningsärende, om det med hänsyn till sin art eller omfattning inte lämpligen kan avgöras omedelbart. Ärendet skall i så fall tas upp till prövning senast på femte inskrivningsdagen efter den inskrivningsdag då ansökan gjordes.

Kommunicering m.m.

16 §

(Jfr 19 kap. 10 § JB)

Förekommer på grund av särskild omständighet anledning antaga att det förvärv som sökanden åberopar är ogiltigt eller ej kan göras gällande eller att den sökta åtgärden på annat sätt skulle kränka annans rätt, skall den vars

Om det på grund av någon särskild omständighet finns anledning anta att det förvärv som sökanden åberopar är ogiltigt eller inte kan göras gällande eller att den sökta åtgärden på annat sätt skulle kränka någon annans rätt,

rätt *beröres beredas* tillfälle att yttra sig. I samband *därmed* får även sökanden eller annan *höras*. Finnes sökandens rätt tvistig, kan *föreläggande meddelas* honom att inom viss tid väcka talan vid domstol. *Efterkommes ej* föreläggandet, kan ansökningsförklaras förfallen. *Erinran* om detta skall *intagas* i föreläggandet.

skall *inskrivningsmyndigheten* ge den vars rätt *berörs* tillfälle att yttra sig *skriftligen*. I samband *med detta* får även sökanden eller någon annan *ges tillfälle att avge ett sådant yttrande*.

Om det behövs, får inskrivningsmyndigheten hålla sammanträde. Beträffande kallelse till och utevaro från ett sådant sammanträde gäller för sökanden 14 § andra stycket detta kapitel och för någon annan än sökanden 18 och 20 §§ lagen (1996:242) om domstolsärenden. Protokoll skall föras rörande vad som framkommer vid sammanträdet.

Om inskrivningsmyndigheten finner att det råder tvist om sökandens rätt, kan sökanden föreläggas att inom viss tid väcka talan vid domstol. Följer sökanden inte föreläggandet, kan ansökan förklaras förfallen. En upplysning om detta skall tas in i föreläggandet.

Vilandeförklaring

17 §⁷

Av 20 kap. 7 §, 21 kap. 3 §, 22 kap. 4 § och 23 kap. 3 § följer att ansökan i vissa fall skall förklaras vilande.

(Jfr 19 kap. 11 § andra stycket JB)

I samband med vilandeförklaring *eller i ärende som avses i första stycket* får sökanden *föreläggas* att visa *huruvida* hinder som föranlett vilandeförklaringen blivit undanröjt. I föreläggandet får vite *utsättas*. *Efterkommes ej* föreläggandet, kan *ansökningsförklaras* förfallen. *Erinran* om detta skall *intagas* i föreläggandet.

I samband med vilandeförklaring får *inskrivningsmyndigheten* *förelägga* sökanden att visa om *det* hinder som *har* föranlett vilandeförklaringen *har* blivit undanröjt. I föreläggandet får vite *sättas ut*. *Om sökanden inte följer* föreläggandet, kan *ansökan* förklaras förfallen. *En upplysning* om detta skall *tas in i* föreläggandet.

⁷ Senaste lydelse 1990:445.

(Jfr 19 kap. 11 §)

Ansökan som förklarats vilande enligt föreskrift i 20–23 kap. skall upptagas till ny prövning så snart anledning därtill förekommer. Ansökningen får dock ej avslås utan att sökanden beretts tillfälle att yttra sig.

I samband med vilandeförklaring eller i ärende som avses i första stycket får sökanden föreläggas att visa huruvida hinder som föranlett vilandeförklaringen blivit undanröjt. I föreläggandet får vite utsättas. Efterkommes ej föreläggandet, kan ansökningen förklaras förfallen. Erinran om detta skall intagas i föreläggandet.

Om en ansökan har förklarats vilande, skall inskrivningsmyndigheten ta upp den till ny prövning så snart det finns anledning till det. Ansökan får dock inte avslås utan att sökanden har fått tillfälle att yttra sig.

Inskrivningsmyndigheten får även i ett ärende enligt första stycket meddela ett sådant föreläggande som sägs i 17 § andra stycket.

Meddelande av beslut

19 §

(Jfr 19 kap. 12 § JB)

Beslut i inskrivningsärende som enligt därom gällande bestämmelser skall införas i fastighetsbok eller tomträttsbok meddelas genom införelse i boken. Beslutet skall anses ha det innehåll som framgår av boken. Om beslutet innebär att ansökan ej bifalles, skall skälen för beslutet antecknas i akten.

Bestämmelser om rättelse av införelse finns i 17 och 18 §§.

Beslut i inskrivningsärenden som enligt lag eller annan författning skall föras in i fastighetsregistrets inskrivningsdel meddelas genom att anteckning om beslutet förs in i denna del av registret. Beslutet skall anses ha det innehåll som framgår av registret.

Om beslutet innebär att ansökan inte bifalles, skall skälen för beslutet antecknas i akten.

Underrättelse och bevis om beslut

20 §

Underrättelse eller bevis om beslut skall tillhandahållas inom två veckor från inskrivningsdagen. Föreskrifter om sådana underrättelser och bevis meddelas av regeringen eller av myndighet som regeringen bestämmer.

(Jfr 19 kap. 13 § JB)

Har beslut i inskrivningsärende gått emot sökanden eller annan som hörts i ärendet, skall denne genast underrättas skriftligen om beslutet.

I underrättelse som avses i första stycket skall anges de skäl för beslutet som antecknats i akten och vad den som vill fullfölja talan mot beslutet har att iakttaga.

Om ett beslut i ett inskrivningsärende har gått emot sökanden eller någon annan som har hörts i ärendet, skall inskrivningsmyndigheten alltid underrätta denne om beslutet genast.

En underrättelse enligt första stycket skall vara skriftlig. Den skall innehålla de skäl för beslutet som har antecknats i akten. Om beslutet kan överklagas, skall upplysning lämnas om detta.

22 §

(Jfr 19 kap. 18 § första stycket JB)

Beslut i ärende som avses i 17 § skall snarast möjligt anmärkas på bevis eller handling som utfärdats i enlighet med den tidigare införingen. Det åligger den som innehar sådan handling att på anmodan tillhanda hålla denna. I föreläggande att fullgöra angivna skyldighet får vite utsättas.

Om innehållet i ett bevis som inskrivningsmyndigheten tidigare har utfärdat till följd av senare beslut om rättelse inte längre stämmer överens med uppgift i fastighetsregistrets inskrivningsdel, skall myndigheten utfärda ett nytt bevis. Det tidigare utfärdade beviset skall i samband därmed förstöras. Den som innehar ett sådant bevis är skyldig att på uppmaning ge in det till myndigheten. Myndigheten får förelägga innehavaren vid vite att ge in beviset.

*Rättelse*23 §⁹

(Jfr 19 kap. 17 § första stycket JB)

Om införing i fastighetsboken eller tomträttsboken finnes innehålla uppenbar oriktighet till följd av inskrivningsmyndighetens eller någon annans skrivfel eller liknande förbiseende, skall införingen rättas. Kan rättelse bli till förfång för ägare eller innehavare av panträtt eller innehavare av rättighet, för vilken inskrivning

Om fastighetsregistrets inskrivningsdel innehåller någon uppenbar oriktighet som beror på inskrivningsmyndighetens eller någon annans skrivfel, på ett liknande förbiseende eller på ett tekniskt fel, skall inskrivningsmyndigheten rätta uppgiften.

Kan åtgärden bli till skada för en ägare eller en innehavare av en

⁸ Senaste lydelse 1981:784.

⁹ Senaste lydelse 1974:820.

är beviljad eller sökt, skall det inbördes företrädet mellan berörda förvärv bestämmas efter vad som finnes skäligt. *Tillfälle att yttra sig skall lämnas part som beröres, om han är känd, samt myndighet som avses i 18 kap. 5 § första stycket.*

panträtt eller *en* innehavare av *en* rättighet för vilken inskrivning är beviljad eller sökt skall det inbördes företrädet mellan *de* berörda förvärven bestämmas efter vad som är skäligt.

24 §¹⁰

(Jfr 19 kap. 18 § tredje stycket JB)

När ärende *som avses i 17 § upptagits, skall anteckning därom ske i fastighetsboken eller tomt-rättsboken, om beslut i ärendet ej meddelas samma dag.*

När inskrivningsmyndigheten har tagit upp ett ärende om rättelse, skall detta antecknas i fastighetsregistrets inskrivningsdel, om beslut i ärendet inte meddelas samma dag.

25 §

(Jfr 19 kap. 17 § första stycket tredje meningen JB)

Tillfälle att yttra sig skall lämnas part som beröres, om han är känd, samt myndighet som avses i 18 kap. 5 § första stycket.

Innan rättelse görs, skall inskrivningsmyndigheten ge den som berörs av åtgärden, om denne är känd, tillfälle att yttra sig. Även myndigheter som avses i 18 kap. 5 § första stycket skall ges tillfälle att yttra sig. Yttrande behöver dock inte inhämtas, om det är uppenbart obehövligt.

26 §

(Jfr 19 kap. 17 § andra stycket JB)

Beslut *i ärende som avses i första stycket meddelas genom införing i fastighetsboken eller tomträttsboken. Skälen för beslutet skall antecknas i akten.*

Beslut *om rättelse* meddelas genom att åtgärden utförs i registret med uppgift om att rättelse har gjorts. Skälen för beslutet skall antecknas i akten.

Att inskrivningsmyndigheten i vissa fall även skall utfärda nytt bevis om inskrivning framgår av 22 §.

Övriga regler för handläggningen

27 §

(Jfr 19 kap 3 § andra stycket JB)

Om behandlingen av inskrivningsärende gäller bestäm-

Om inte annat följer av denna balk, skall vid handläggningen av

¹⁰ Senaste lydelse 1974:820.

melserna om tvistemål i tillämpliga delar i den mån ej annat följer av denna balk.

inskrivningsärenden följande bestämmelser i lagen (1996:242) om domstolsärenden tillämpas:

- 12 § om utredning av ärendet,*
- 13 § första stycket om att förfarandet är skriftligt,*
- 16 § om skriftväxling,*
- 21 § om offentlighet och ordning vid sammanträde,*
- 22 § om parts rätt att få del av uppgifter,*
- 23–25 §§ om bevisning,*
- 27 § om beslut,*
- 43 § om straff och vite,*
- 44 § första och tredje styckena om inkommande handlingar,*
- 45 § om hinder mot inställelse,*
- 46 § om delgivning,*
- 47 § om ombud och biträde, samt*
- 48 § om tolk och översättning av handlingar.*

Handläggning i annan ordning

28 §

(Jfr 3 § andra och tredje styckena lagen om inskrivningsregister)

I fråga om inteckningar som är registrerade i pantbrevsregistret enligt lagen (1994:448) om pantbrevsregister får regeringen föreskriva att anteckningar om innehav av pantbrev får tas bort från *inskrivningsregistret* på annat sätt än som följer av *första stycket*.

Regeringen får vidare föreskriva att ändring av namn- och adressuppgifter i anteckningar om innehav av pantbrev eller vilandebevis får införas i inskrivningsregistret på annat sätt än som följer av *första stycket*.

Regeringen får i fråga om inteckningar som är registrerade i pantbrevsregistret enligt lagen (1994:448) om pantbrevsregister föreskriva att anteckningar om innehav av pantbrev får tas bort från fastighetsregistrets inskrivningsdel på annat sätt än som följer av övriga bestämmelser i detta kapitel.

Regeringen får vidare föreskriva att ändring av namn- och adressuppgifter i anteckningar om innehav av pantbrev eller vilandebevis får införas i inskrivningsdelen på annat sätt än som följer av övriga bestämmelser i detta kapitel.

(Jfr 19 kap. 23 § JB)

Närmare föreskrifter för tillämpningen av detta kapitel meddelas av regeringen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela närmare föreskrifter om handläggningen av inskrivningsärenden.

Anteckningsärenden

Anteckning om exekutiv försäljning

30 §

(Jfr 19 kap. 21 § andra stycket)

Om inverkan på inteckning eller inskriven rättighet av exekutiv försäljning eller av expropriation eller liknande tvångsförvärv eller av myndighets fördelning av medel skall anteckning göras i fastighetsboken eller tomträttsboken när anmälan, bevis eller fördelningslängd som utvisar förhållandet inkommit.

Om en exekutiv försäljning, en expropriation eller ett liknande tvångsförvärv eller en myndighets fördelning av medel inverkar på en inteckning eller på en inskriven rättighet, skall detta antecknas i fastighetsregistrets inskrivningsdel.

Anteckningen skall göras när anmälan, bevis eller fördelningslängd som utvisar förhållandet har inkommit till inskrivningsmyndigheten.

Anteckning om väckt talan

31 §

(Jfr 19 kap. 20 § JB)

Väckes talan om hävning eller återgång av förvärv av fast egendom eller tomträtt eller om bättre rätt till sådan egendom, skall rätten genast göra anmälan därom till inskrivningsmyndigheten för anteckning i fastighetsboken eller tomträttsboken. Detsamma gäller tvist som angår upplåtelse av tomträtt.

Andra stycket äger motsvarande tillämpning i fråga om annan tvist som angår inskrivning.

Följande uppgifter skall antecknas i fastighetsregistrets inskrivningsdel:

1. uppgift om att talan har väckts om hävning eller återgång av förvärv av fast egendom eller tomträtt,

2. uppgift om att talan har väckts om bättre rätt till fast egendom eller tomträtt,

3. uppgift om att talan har väckts i tvist om upplåtelse av tomträtt.

När dom eller slutligt beslut i målet har vunnit laga kraft, skall uppgift om domen eller beslutet antecknas i fastighetsregistrets

inskrivningsdel.

Andra stycket tillämpas också i fråga om *andra tvister* som angår inskrivning.

Rätten skall genast till inskrivningsmyndigheten skriftligen anmäla sådana förhållanden som avses i denna paragraf.

Övriga anteckningar

32 §

(Jfr 19 kap. 21 § första och tredje styckena JB)

Har fast egendom eller tomträtt utmätts eller har beträffande fast egendom eller tomträtt som ingår i konkursbo begärts försäljning i den ordning som gäller för utmätt sådan egendom eller har utmätningen upphävts eller frågan om egendomens försäljning av annat skäl förfallit, skall anteckning därom göras i fastighetsboken eller tomträttsboken. Anteckning att egendomen försålts utmättningsvis skall ske när handling som visar köpeskillingens fördelning inkommit. Har fast egendom eller tomträtt belagts med kvarstad eller tagits i anspråk genom betalningssäkring eller har en sådan åtgärd upphävts eller återgått, skall anteckning därom också göras i fastighetsboken eller tomträttsboken.

Förekommer i övrigt i lag eller annan författning bestämmelse om att visst förhållande skall antecknas i fastighetsbok eller tomträttsbok, gäller bestämmelsen.

Följande uppgifter skall antecknas i fastighetsregistrets inskrivningsdel:

1. uppgift om att fast egendom eller tomträtt har utmätts,

2. uppgift om att konkursförvaltare har begärt att fast egendom eller tomträtt som ingår i konkursbo skall säljas exekutivt,

3 uppgift om att utmätt fast egendom eller tomträtt har sålts,

4. uppgift om att fast egendom eller tomträtt har belagts med kvarstad eller tagits i anspråk genom betalningssäkring,

5. annan uppgift som enligt lag eller annan författning skall antecknas i fastighetsregistrets inskrivningsdel.

Borttagande av anteckning

33 §

(Jfr 19 kap. 21 § första stycket)

Om inskrivningsmyndigheten får uppgift om att en åtgärd som avses i 32 § första stycket 1 eller 4 har upphävts eller återgått eller att en fråga som sägs i första stycket 2

(Jfr 19 kap. 22 § JB)

Kan anteckning i fastighetsboken eller tomträttsboken uppenbarligen ej längre vara av betydelse, skall anteckningen avföras.

har förfallit, skall anteckningen om åtgärden tas bort.

Om inskrivningsmyndigheten i annat fall har fått en i lag eller annan författning föreskriven underrättelse om att ett tidigare antecknat förhållande har upphört, skall myndigheten ta bort anteckningen. Även om någon sådan underrättelse inte har lämnats, skall inskrivningsmyndigheten ta bort anteckning som uppenbarligen inte längre är av betydelse.

Överklagande

Allmänt om överklagande

34 §

(Jfr 19 kap. 14 § första stycket JB)

Ett beslut i inskrivningsärende får överklagas hos hovrätten. Skrivelsen skall ges in till inskrivningsmyndigheten.

(Jfr 19 kap. 18 § andra stycket JB)

Mot beslut i ärende som avses i 17 § får talan föras även av myndighet som avses i 18 kap. 5 § första stycket.

Ett beslut i ett inskrivningsärende får överklagas till hovrätten av den som beslutet rör, om det har gått honom eller henne emot.

Ett beslut om rättelse får överklagas även av myndigheter som avses i 18 kap. 5 § första stycket.

Vissa begränsningar för när ett beslut kan överklagas

35 §

När det gäller överklagande av beslut som inte är slutliga skall 37 § lagen (1996:242) om domstolsärenden tillämpas. Ett beslut om att förklara en ansökan vilande får dock alltid överklagas särskilt.

Sätt och tid för överklagande

36 §

(Jfr 19 kap 14 § första stycket stycket JB)

Ett beslut i inskrivningsärende får överklagas hos hovrätten. Skrivelsen skall ges in till inskrivningsmyndigheten.

Den som vill överklaga ett beslut skall göra detta skriftligen. Skrivelsen skall ges in till inskrivningsmyndigheten.

(Jfr 19 kap. 14 § andra stycket JB)

Klagotiden i fråga om slutligt beslut är fyra veckor från den inskrivningsdag till vilken beslutet är att hänföra. Detsamma gäller beslut genom vilket ansökan har förklarats vilande. Vid överklagande tillämpas i övrigt bestämmelserna i rättegångsbalken om överklagande av tingsrätts beslut.

Anteckning om överklagande

37 §

(Jfr 19 kap. 14 § tredje stycket JB)

Ett överklagande av ett beslut, som har förts in i fastighetsboken eller tomträttsboken, skall antecknas där. När det slutliga beslutet med anledning av överklagandet har vunnit laga kraft, skall beslutets innehåll antecknas.

Om det överklagade beslutet har förts in i fastighetsregistrets inskrivningsdel, skall uppgift om överklagandet antecknas i registret. När det finns ett laga kraftvunnet beslut med anledning av överklagandet, skall beslutets slutliga innehåll antecknas i registret.

Överklagande av hovrättsbeslut och särskilda rättsmedel

38 §

I fråga om överklagande av hovrättsbeslut i inskrivningsärende samt särskilda rättsmedel gäller 40 och 42 §§ lagen (1996:242) om domstolsärenden.

Skadestånd

(Jfr 19 kap. 19 § första stycket JB och 9 § lagen om inskrivningsregister)

Lider någon förlust till följd av fel eller försummelse i fråga om handläggning av eller beslut i inskrivningsärende eller vid utfärdande av pantbrev eller annat bevis på grundval av innehållet i fastighetsbok eller tomträttsbok eller vid uppläggande eller

Den som lider skada på grund av ett tekniskt fel i fastighetsregistrets inskrivningsdel eller i en anordning som är ansluten till registrets inskrivningsdel hos en inskrivningsmyndighet, en lantmäterimyndighet eller en myndighet som avses i 4 kap. 34 a § fas-

förande av sådan bok utan samband med handläggning av inskrivningsärende, har han rätt till ersättning av staten. Har den skadelidande medverkat till förlusten genom att utan skälig anledning underlåta att vidtaga åtgärd för bevarande av sin rätt eller har han på annat sätt medverkat till förlusten genom eget vållande, skall ersättningen efter vad som finnes skäligt nedsättas eller helt bortfalla.

tighetsbildningslagen (1970:988), har rätt till ersättning av staten.

Har den skadelidande medverkat till förlusten genom att utan skälig anledning låta bli att vidta åtgärder för att bevara sin rätt eller har den skadelidande på något annat sätt medverkat till förlusten genom eget vållande, skall ersättningen efter skälighet sättas ned eller helt falla bort.

40 §

(Jfr 19 kap. 19 § andra stycket JB)

Kommer till följd av beslut i ärende som avses i 17 § förlust att tillskyndas ägare eller rättighets-havare, har han rätt till ersättning av staten. Ersättning utgår dock icke, om han med hänsyn till felets beskaffenhet eller andra omständigheter bort inse att fel förekommit.

En ägare eller rättighets-havare, som lider skada till följd av ett beslut om rättelse av uppgift enligt 23 §, har rätt till ersättning av staten. Ersättning lämnas dock inte, om den skadelidande med hänsyn till felets art eller andra omständigheter hade bort inse att fel förekommit.

41 §

(Jfr 19 kap. 19 § tredje stycket JB)

Bestämmelserna i 18 kap. 5 och 7 §§ gäller även i fråga om ersättning som avses i denna paragraf.

Bestämmelserna i 18 kap. 5 och 7 §§ gäller även i fråga om ersättning som avses i 39 och 40 §§.

Inskrivningens verkan på giltigheten av inskrivna förvärv

42 §

(Jfr 19 kap. 16 § JB)

Fråga huruvida förvärv som ligger till grund för inskrivning är ogiltigt eller ej kan göras gällande eller huruvida inskrivningen av annat skäl kränker någons rätt får prövas utan hinder av inskrivningen. Är särskild föreskrift meddelad rörande rättsverkan av inskrivning eller om tid inom vilken talan skall väckas, gäller dock denna.

En fråga om ett förvärv är ogiltigt eller av någon annan anledning inte kan göras gällande får prövas även om förvärvet har blivit inskrivet. Inskrivningen hindrar inte heller en prövning av frågan om inskrivningen av andra skäl kränker någons rätt.

Om det finns särskilda föreskrifter om att inskrivningen har särskild rättsverkan eller om

20 kap.

5 §

Den som söker lagfart skall inge fångeshandlingen samt de övriga handlingar som fordras till styrkande av förvärvet. Söker dödsbo eller arvinge som är ensam delägare i dödsbo lagfart på förvärv av egendom från den döde, anses inregistrerad bouppteckningshandling efter denne såsom fångeshandling.

Om ansökan görs av flera sökande gemensamt, skall den innehålla uppgift om hur stor andel av fastigheten varje sökande har förvärvat. Om en sådan uppgift saknas och sökandena inte följer ett föreläggande att komplettera ansökan, skall den anses avse andelar av huvudtalet.

22 kap.

2 §

Ansökan om inteckning skall göras *skriftligen* av fastighetsägaren. *Ansökningshandlingen* skall innehålla uppgift om dels det *penningbelopp* på vilket inteckningen skall lyda, dels den eller de fastigheter som avses. Beloppet skall *vara bestämt i svenskt mynt*.

Ansökan om inteckning skall göras av fastighetsägaren. *Den* skall innehålla uppgift om dels det *belopp* på vilket inteckningen skall lyda, dels den eller de fastigheter som avses. Beloppet skall *anges i svenska kronor*.

Ansökan får ej avse del av fastighet. Den får avse flera fastigheter gemensamt endast om dessa är i samme ägares hand och belägna inom samma inskrivningsmyndighets område. Angår ansökan fastighet som svarar för beviljad eller sökt inteckning, måste ansökningen avse samma fasta egendom som inteckningen och får icke därjämte avse fastighet som ej svarar för inteckningen.

24 kap.

1 §¹¹

En fastighetsägare har rätt att ansöka om inskrivning i *fastighetsboken* av förklaring som avses i 2 kap. 3 §. Som fastighetsägare anses i detta kapitel den för vilken lagfart senast är sökt. *Ansökningen skall göras skriftligen*.

En fastighetsägare har rätt att ansöka om inskrivning i *fastighetsregistrets inskrivningsdel* av en förklaring som avses i 2 kap. 3 §. Som fastighetsägare anses i detta kapitel den för vilken lagfart senast är sökt.

¹¹ Senaste lydelse 1984:651.

Ansökningen skall avslås, om

1. *kravet på skriftlig form inte har iakttagits,*

2. ansökan om lagfart för sökanden är vilandeförklarad och *inskrivningsansökningen* inte har *medgivits* av den som har lagfart,

3. en eller flera inteckningar gäller i fastigheten och varje borgenär för vars fordran pantbrev på grund av sådan inteckning utgör säkerhet inte med ingivande av pantbrevet har *medgivit ansökningen,*

4. fastigheten har frångått sökanden på grund av exekutiv försäljning eller genom expropriation eller liknande tvångsförvärv,

5. sökanden är i konkurs eller försätts i konkurs den dag då inskrivningen söks samt fastigheten hör till konkursboet,

6. fastigheten eller en del därav är utmätt eller utmäts den dag då inskrivningen söks och kronofogdemyndigheten inte har *medgivit ansökningen,*

7. fastigheten eller en del därav har tagits i anspråk genom betalningssäkring eller tas i anspråk den dag då inskrivningen söks och kronofogdemyndigheten inte har *medgivit ansökningen,*

8. fastigheten eller en del därav är belagd med kvarstad eller beläggs med kvarstad den dag då inskrivningen söks och kronofogdemyndigheten inte har *medgivit ansökningen.*

Om ett ärende *angående* lagfart för sökanden har skjutits upp till en senare inskrivningsdag skall behandlingen av *inskrivningsansökningen* skjutas upp till samma dag.

Ansökan skall avslås, om

1. ansökan om lagfart för sökanden är vilandeförklarad och *inskrivningsansökan* inte har *medgetts* av den som har lagfart,

2. en eller flera inteckningar gäller i fastigheten och varje borgenär för vars fordran pantbrev på grund av sådan inteckning utgör säkerhet inte med ingivande av pantbrevet har *medgett ansökan,*

3. fastigheten har frångått sökanden på grund av exekutiv försäljning eller genom expropriation eller liknande tvångsförvärv,

4. sökanden är i konkurs eller försätts i konkurs den dag då inskrivningen söks samt fastigheten hör till konkursboet,

5. fastigheten eller en del därav är utmätt eller *mäts ut* den dag då inskrivningen söks och kronofogdemyndigheten inte har *medgett ansökan,*

6. fastigheten eller en del därav har tagits i anspråk genom betalningssäkring eller tas i anspråk den dag då inskrivningen söks och kronofogdemyndigheten inte har *medgett ansökan,*

7. fastigheten eller en del därav är belagd med kvarstad eller beläggs med kvarstad den dag då inskrivningen söks och kronofogdemyndigheten inte har medgett ansökan.

Om ett ärende *om* lagfart för sökanden har skjutits upp till en senare inskrivningsdag, skall behandlingen av *inskrivningsansökan* skjutas upp till samma dag.

Övergångsbestämmelser

Prop. 1999/2000:39

Bilaga 5

1. Denna lag träder i kraft den 1 april 1999. Genom lagen upphävs lagen (1932:169) om uppläggande av nya fastighetsböcker och lagen (1973:98) om inskrivningsregister.

2. Äldre bestämmelser gäller i fråga om fastigheter eller tomträtter för vilka inskrivningsmyndigheten enligt 10 § lagen (1973:98) om inskrivningsregister har beslutat att de skall stå kvar i fastighetsbok eller tomträttsbok. För sådana fastigheter eller tomträtter skall vad som i lag eller annan författning sägs om anteckning i fastighetsregistrets inskrivningsdel i stället avse anteckning i fastighetsbok eller tomträttsbok.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1970:995) om införande av nya jordabalken

dels att 10 § skall ha följande lydelse,

dels att 58 a och 59 §§ skall upphöra att gälla.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 §

Bestämmelserna i 5 § lagen (1895:36 s. 1) angående vad till fast egendom är att hänföra äger fortfarande tillämpning i fråga om byggnad på ofri tomt i stad, vattenverk på annans grund samt *i jordeboken upptaget fiskeri*, om besittningsrätten består *efter nya balkens ikraftträdande*.

Bestämmelserna i 5 § lagen (1895:36 s. 1) angående vad till fast egendom är att hänföra äger fortfarande tillämpning i fråga om byggnad på ofri tomt i stad, vattenverk på annans grund samt *sådant fiskeri som vid utgången av mars 1999 var upptaget i kronans jordebok (fiskefastighet)*, om besittningsrätten består *därefter*.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1999.

Härigenom föreskrivs att 11 kap. 21 §, 26 kap. 15 § och 31 kap. 35 § miljöbalken skall ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 1997/98:45

Föreslagen lydelse

11 kap.

21 §

Om en fastighet övergår till en ny ägare och den tidigare ägaren är underhållsskyldig efter övertagande enligt 20 § första stycket, svarar den nya ägaren för de skyldigheter som följer av övertagandet.

Övertagandet enligt 20 § första stycket skall antecknas i *inskrivningsregistret*.

Om en fastighet övergår till en ny ägare och den tidigare ägaren är underhållsskyldig efter övertagande enligt 20 § första stycket, svarar den nya ägaren för de skyldigheter som följer av övertagandet.

Övertagandet enligt 20 § första stycket skall antecknas i *fastighetsregistrets inskrivningsdel*.

26 kap.

15 §

Om en tillsynsmyndighet har meddelat ett föreläggande eller förbud mot någon i egenskap av ägare till en fastighet, tomt-rättshavare eller ägare till en byggnad, anläggning eller anordning på mark som tillhör någon annan, får tillsynsmyndigheten sända beslutet till inskrivningsmyndigheten för anteckning i *inskrivningsregistret*. Är föreläggandet förenat med löpande vite, skall även detta antecknas. Den som senast sökt lagfart eller inskrivning av förvärv av tomträtt skall, om den sökande inte är föreläggandets eller förbudets adressat, av inskrivningsmyndigheten genast i rekommenderat brev underrättas om anteckningen.

Har anteckning gjorts, gäller föreläggandet eller förbudet mot ny ägare av egendomen. Har den nya ägaren förvärvat egendomen genom köp, byte eller gåva och

Om en tillsynsmyndighet har meddelat ett föreläggande eller förbud mot någon i egenskap av ägare till en fastighet, tomt-rättshavare eller ägare till en byggnad, anläggning eller anordning på mark som tillhör någon annan, får tillsynsmyndigheten sända beslutet till inskrivningsmyndigheten för anteckning i *fastighetsregistrets inskrivningsdel*. Är föreläggandet förenat med löpande vite, skall även detta antecknas. Den som senast sökt lagfart eller inskrivning av förvärv av tomträtt skall, om den sökande inte är föreläggandets eller förbudets adressat, av inskrivningsmyndigheten genast i rekommenderat brev underrättas om anteckningen.

Har anteckning gjorts, gäller föreläggandet eller förbudet mot ny ägare av egendomen. Har den nya ägaren förvärvat egendomen genom köp, byte eller gåva och

utgör egendomen fastighet eller tomträtt, gäller även löpande vite mot den nya ägaren räknat från tidpunkten för äganderättsövergången. Annat vite gäller inte mot en ny ägare av egendomen, men tillsynsmyndigheten får sätta ut nytt vite för den ägaren. Löpande vite som avser en viss period får tas ut endast av den som var ägare vid periodens början.

Har ett antecknat föreläggande eller förbud upphävts genom ett beslut som vunnit laga kraft eller har den åtgärd som avses med föreläggandet vidtagits eller har ändamålet med föreläggandet eller förbudet förlorat sin betydelse, skall tillsynsmyndigheten så snart den fått vetskap om förhållandet anmäla detta till inskrivningsmyndigheten för *anteckning i inskrivningsregistret*.

utgör egendomen fastighet eller tomträtt, gäller även löpande vite mot den nya ägaren räknat från tidpunkten för äganderättsövergången. Annat vite gäller inte mot en ny ägare av egendomen, men tillsynsmyndigheten får sätta ut nytt vite för den ägaren. Löpande vite som avser en viss period får tas ut endast av den som var ägare vid periodens början.

Har ett antecknat föreläggande eller förbud upphävts genom ett beslut som vunnit laga kraft eller har den åtgärd som avses med föreläggandet vidtagits eller har ändamålet med föreläggandet eller förbudet förlorat sin betydelse, skall tillsynsmyndigheten så snart den fått vetskap om förhållandet anmäla detta till inskrivningsmyndigheten för *borttagande av anteckningen*.

31 kap.

35 §

När inlösen av mark är fullbordad, skall detta antecknas i *inskrivningsregistret*.

När inlösen av mark är fullbordad, skall detta antecknas i *fastighetsregistrets inskrivningsdel*.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1999.

Förslag till lag om ändring i lagen (1927:79) om rätt för borgenär till betalning ur ersättning på grund av brandförsäkringsavtal

Prop. 1999/2000:39
Bilaga 5

Härigenom föreskrivs att 5 § lagen (1927:79) om rätt för borgenär till betalning ur ersättning på grund av brandförsäkringsavtal skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §¹

Utfaller vid fördelning av medel betalning på pantbrevs belopp, åligger det länsstyrelsen att därom, sedan fördelningen blivit godkänd eller vunnit laga kraft, ofördröjligen göra anmälan hos inskrivningsmyndigheten för anteckning i fastighetsboken samt tillika insända fördelningslängden.

Om det vid fördelningen av medel utfaller betalning på ett pantbrevs belopp, skall länsstyrelsen anmäla detta till inskrivningsmyndigheten för anteckning i fastighetsregistrets inskrivningsdel. Anmälan skall göras genast efter det att fördelningen blivit godkänd eller vunnit laga kraft. Till anmälan skall fogas en kopia av fördelningslängden.

Ansökan enligt 4 § andra stycket skall göras i sammanhang med anmälan som avses i första stycket denna paragraf.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1999.

¹ Senaste lydelse 1970:1011.

Härigenom föreskrivs att 10 § lagen (1927:85) om dödande av förkommen handling skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 §¹

Avser ansökan om dödning pantbrev, företagshypoteksbrev eller intecknad fordringshandling, skall rätten underrätta vederbörande inskrivningsmyndighet om ansökningen för anteckning i inskrivningsboken *eller inskrivningsregistret*. Vad nu sagts om ansökningen skall också gälla rättens slutliga utslag i ärendet. Har ansökningen avslagits, får dock anteckning *ej* verkställas förrän utslaget vunnit laga kraft.

Sedan utslag, *varigenom* pantbrev eller hypoteksbrev dödats, vunnit laga kraft, skall inskrivningsmyndigheten på ansökan utfärda nytt pantbrev eller hypoteksbrev som svarar mot det dödade samt göra anteckning i inskrivningsboken *eller inskrivningsregistret* om detta.

Har intecknad fordringshandling dödats genom lagakraftvunnet utslag, skall inskrivningsmyndigheten, på ansökan, å inskrivningsdag göra anteckning i vederbörande inskrivningsbok, att ny handling, som utfärdats jämlikt 9 §, medför den inteckningsrätt som tillkommit den dödade.

Avser ansökan om dödning pantbrev, företagshypoteks-brev eller intecknad fordringshandling, skall rätten underrätta vederbörande inskrivningsmyndighet om ansökningen för anteckning i inskrivningsboken, *företagsinteckningsregistret eller fastighetsregistrets inskrivningsdel*. Vad som nu *har* sagts om ansökningen skall också gälla rättens slutliga utslag i ärendet. Har ansökningen avslagits, får dock anteckning *inte* verkställas förrän utslaget vunnit laga kraft.

Sedan *ett* utslag *i vilket ett* pantbrev eller *ett* hypoteksbrev dödats *har* vunnit laga kraft, skall inskrivningsmyndigheten på ansökan utfärda nytt pantbrev eller hypoteksbrev som svarar mot det dödade samt göra anteckning i inskrivningsboken, *företagsinteckningsregistret eller fastighetsregistrets inskrivningsdel* om detta.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1999.

¹ Senaste lydelse 1984:658.

Förslag till lag om ändring i lagen (1952:166) om
häradssällmännningar

Prop. 1999/2000:39
Bilaga 5

Härigenom föreskrivs att i 8 § lagen (1952:166) om häradssällmännningar ordet "fastighetsregistret" skall bytas ut mot "fastighetsregistrets allmänna del".

Denna lag träder i kraft den 1 april 1999.

Förslag till lag om ändring i lagen (1952:167) om
allmänningsskogar i Norrland och Dalarna

Prop. 1999/2000:39
Bilaga 5

Härigenom föreskrivs att i 7 a § lagen (1952:167) om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna ordet ”fastighetsregistret” skall bytas ut mot ”fastighetsregistrets allmänna del”.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1999.

Härigenom föreskrivs i fråga om förköpslagen (1967:868)

dels att i 7 § ordet ”fastighetsboken” skall bytas ut mot ”fastighetsregistrets inskrivningsdel”,

dels att 9 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 §¹

Kommun som utövat förköpsrätt är skyldig att söka tillstånd till förköpet, om säljaren eller köparen bestrider förköpsrätten på sätt och inom tid som anges i andra stycket. Frågan om tillstånd till förköp prövas av regeringen. Tillstånd skall vägras, om

1. egendom som avses i 1 § ej ingår i försäljningen eller ingår däri men ej är belägen inom kommunens eget område,
2. förköpsrätten har utövats enligt 1 § första stycket 14 samt försäljningen endast avser egendom som anges i 3 § första stycket 1,
3. förköpsrätten har utövats enligt 1 § första stycket 5 samt förvärvaren gör sannolikt att egendomen kommer att användas som permanentbostad,
4. det är oskäligt att förköp sker med hänsyn till förhållandet mellan säljare och köpare eller villkoren för eller omständigheterna vid försäljningen.

Bestridande enligt första stycket *anmäles hos* inskrivningsmyndigheten för anteckning i *fastighetsboken* sist på den inskrivningsdag som infaller närmast efter en månad från det förköpsrätten utövades. Inskrivningsmyndigheten skall *ofördröjligen* underrätta kommunen om bestridandet. Kommunens ansökan om tillstånd till förköpet skall ha inkommit till regeringen inom en månad från det bestridandet antecknades. *Sökes tillstånd ej* i rätt tid, är förköpet utan verkan.

Ett bestridande enligt första stycket *skall inom en månad från det att förköpsrätten utövades anmälas till* inskrivningsmyndigheten för anteckning i *fastighetsregistrets inskrivningsdel*. Inskrivningsmyndigheten skall *genast* underrätta kommunen om bestridandet. Kommunens ansökan om tillstånd till förköpet skall ha inkommit till regeringen inom en månad från det *att* bestridandet antecknades. *Om tillstånd inte söks* i rätt tid, är förköpet utan verkan.

När en kommun utövar förköpsrätt i fråga om egendom i annan kommun, äger den kommun där egendomen är belägen påkalla att regeringen prövar frågan om tillstånd till förköpet. Ansökan om sådan prövning skall ha inkommit till regeringen inom en månad från det förköpsrätten utövades. Tillstånd till förköpet skall vägras, om förköpsrätt ej får utövas enligt 2 §.

¹ Senste lydelse 1984:301.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1999.

Härigenom föreskrivs i fråga om fastighetsbildningslagen (1970:988)
dels att 1 kap. 2 § och 19 kap. skall ha följande lydelse,
dels att i 5 kap. 18 och 33 a §§, 8 kap. 7 § samt 12 kap. 10 § ordet
”fastighetsboken” skall bytas ut mot ”fastighetsregistrets inskrivningsdel”,
dels att rubriken närmast före 19 kap. skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

2 §

Över fastigheterna föres fastighetsregister.

Fastigheterna skall antecknas i fastighetsregistrets allmänna del. Bestämmelser om fastighetsregistret finns i lagen (1999:000) om fastighetsregister.

Fastighetsbildning och fastighetsbestämning är fullbordade, när uppgift om åtgärden införts i *fastighetsregistret*

Fastighetsbildning och fastighetsbestämning är fullbordade, när uppgift om åtgärden *har* införts i *fastighetsregistrets allmänna del.*

Fastighetsregister

Fastighetsregistrets allmänna del

19 kap.

1 §

I *fastighetsregistret* redovisas såsom fastighet

I *fastighetsregistrets allmänna del* redovisas såsom fastighet

1. enhet som *är* redovisad såsom fastighet i fastighetsregister när denna lag *träder* i kraft,

1. enhet som *var* redovisad såsom fastighet i fastighetsregistret när denna lag *trädde* i kraft,

2. fastighet som nybildas enligt denna lag,

3. enhet som skall registreras såsom fastighet enligt bestämmelse i annan författning.

Varje fastighet skall ha särskild beteckning.

2 §

Om fastighetsbildning och fastighetsbestämning *införes* uppgift i *fastighetsregistret*. Därvid *registreras* nybildad fastighet och göres de övriga ändringar i *fastighetsregistret* som åtgärden ger anledning till.

Uppgift om fastighetsbildning och fastighetsbestämning skall *föras in* i *fastighetsregistrets allmänna del*. Därvid *skall* nybildad fastighet *registreras* och de övriga ändringar *göras* som åtgärden ger anledning till.

Första stycket äger motsvarande tillämpning när fastighetsindelningen ändras eller dess beskaffenhet fastställs i annan ordning än som anges i denna lag.

Prop. 1999/2000:39
Bilaga 5

3 §¹

Uppgift om fastighetsbildning eller fastighetsbestämning införs snarast möjligt sedan förrättningen avslutats och denna eller, om den har överklagats, domstolens avgörande vunnit laga kraft.

Även om förrättningen inte har avslutats får uppgift om ett sådant fastighetsbildnings- eller fastighetsbestämningsbeslut som skulle ha överklagats särskilt införas så snart beslutet vunnit laga kraft.

Överklagas beslut eller åtgärd vid avslutad förrättning eller överklagas fastighetsbildnings- eller fastighetsbestämningsbeslut särskilt, får uppgift med anledning av förrättningen eller beslutet införas i fastighetsregistret i fråga om sådan del som uppenbarligen inte berörs av överklagandet. Motsvarande gäller när domstols avgörande i ett fastighetsbildningsmål överklagas.

Om ett beslut eller en åtgärd avseende en avslutad förrättning överklagas, får uppgift med anledning av förrättningen föras in i fastighetsregistrets allmänna del till den del uppgiften uppenbarligen inte berörs av överklagandet. Detsamma gäller om ett fastighetsbildnings- eller fastighetsbestämningsbeslut överklagas särskilt eller om en domstols avgörande i ett fastighetsbildningsmål överklagas.

4 §

Finnes uppgift i fastighetsregister vara uppenbart oriktig, skall felet rättas, om det kan ske utan förfång för fastighetsägare eller rättighetshavare. Är det uppenbart att förfång icke kan uppkomma, skall rättelse ske omedelbart. I annat fall skall fastighetsägare eller rättighetshavare få tillfälle att yttra sig om han är känd.

Om en uppgift i fastighetsregistrets allmänna del är uppenbart oriktig, skall uppgiften rättas, om det kan ske utan någon skada för fastighetsägare eller rättighetshavare. Är det uppenbart att någon sådan skada inte kan uppkomma, skall rättelse ske omedelbart. I annat fall skall fastighetsägare eller rättighetshavare få tillfälle att yttra sig om han är känd.

Om det finnes vara uppenbart att en i registret redovisad fastighet är obefintlig, får fastigheten uteslutas ur registret med tillämpning av första stycket, även om redovisningen ej är oriktig enligt gällande föreskrifter om fastighetsregister.

Om det är uppenbart att en i registret redovisad fastighet är obefintlig, får fastigheten uteslutas ur registret med tillämpning av första stycket, även om redovisningen inte är oriktig enligt de föreskrifter som gäller för fastighetsregistrets allmänna del.

(Jfr 19 kap. 5 § andra stycket)

¹ Senaste lydelse 1995:1393.

Rättelse av uppenbar oriktighet på grund av ett tekniskt fel i fastighetsregistrets allmänna del får utan hinder av första stycket första punkten ske även om det kan medföra skada för fastighetsägare eller rättighetshavare. Tillfälle att yttra sig skall lämnas, förutom fastighetsägare och rättighetshavare, en myndighet som avses i 18 kap. 5 § första stycket jordabalken.

5 §²

Lider någon förlust till följd av tekniskt fel i fastighetsregister som föres med användande av automatisk databehandling eller i anordning som hos inskrivningsmyndighet, lantmäterimyndighet eller myndighet som avses i 4 kap. 34 a § är ansluten till registret, har han rätt till ersättning av staten. Har den skadelidande medverkat till förlusten genom att utan skälig anledning underlåta att vidtaga åtgärd för bevarande av sin rätt eller har han på annat sätt medverkat till förlusten genom eget vållande, skall ersättningen efter vad som finnes skäligt nedsättas eller helt bortfalla.

Rättelse av uppenbar oriktighet till följd av tekniskt fel i fastighetsregister som avses i första stycket får utan hinder av 4 § första stycket första punkten ske även om det kan medföra förfång för fastighetsägare eller rättighetshavare. Tillfälle att yttra sig skall lämnas, förutom fastighetsägare och rättighetshavare, myndighet som avses i 18 kap. 5 § första stycket jordabalken.

Kommer till följd av beslut i ärende om rättelse enligt andra

Lider någon skada på grund av ett tekniskt fel i fastighetsregistrets allmänna del eller i en anordning som är ansluten till registret hos en inskrivningsmyndighet, en lantmäterimyndighet eller en myndighet som avses i 4 kap. 34 a §, har den skadelidande rätt till ersättning av staten för sin förlust.

Har den skadelidande medverkat till förlusten genom att utan skälig anledning låta bli att vidta åtgärder för att bevara sin rätt eller har den skadelidande på något annat sätt medverkat till förlusten genom eget vållande, skall ersättningen efter skälighet sättas ned eller helt falla bort.

Kommer till följd av ett beslut i ärende om rättelse enligt 4 § tredje stycket förlust att tillskyndas ägare

² Senaste lydelse 1995:1394.

stycket förlust att tillskyndas ägare eller rättighetshavare har *han* rätt till ersättning av staten. Ersättning utgår dock *icke*, om *han* med hänsyn till felets beskaffenhet eller andra omständigheter bort inse att fel förekommit.

eller rättighetshavare har *denne* rätt till ersättning av staten. Ersättning utgår dock *inte*, om *ägaren eller rättighetshavaren* med hänsyn till felets beskaffenhet eller andra omständigheter *hade* bort inse att fel förekommit.

I fråga om ersättning som avses i denna paragraf äger 18 kap. 5 och 7 §§ jordabalken motsvarande tillämpning.

6 §³

Lantmäterimyndigheten svarar för fastighetsregistret.

Fastighetsregistrets allmänna del förs av lantmäterimyndigheten.

Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer får föreskriva att annan myndighet än lantmäterimyndigheten får föra in uppgifter i registrets allmänna del.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1999.

³Senaste lydelse 1995:1394.

Förslag till lag om ändring i lagen (1970:989) om införande av fastighetsbildningslagen (1970:988)

Prop. 1999/2000:39
Bilaga 5

Härigenom föreskrivs att 20 § lagen (1970:989) om införande av fastighetsbildningslagen (1970:988) skall upphöra att gälla.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1999.

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (1970:990) om förmånsrätt för fordran på grund av fastighetsbildning skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Angående skyldighet för ägare eller tidigare ägare av fastighet att utge ersättning som avses i 1 § första stycket samt angående rätt enligt 5 kap. 31 § tredje stycket fastighetsbildningslagen (1970:988) att uttaga skog skall anteckning göras i fastighetsboken när beslutet vunnit laga kraft.

Uppgår det sammanlagda kapitalbeloppet av de ersättningar för vilka fastighet svarar enligt 1 § första stycket *icke* till ettusen kronor, skall anteckning dock *ej* ske.

Bestämmelsen i första stycket tillämpas även på beslut enligt 5 kap. 12 a § första stycket fastighetsbildningslagen (1970:988).

Föreslagen lydelse

2 §¹

Följande beslut skall antecknas i fastighetsregistrets inskrivningsdel när de har vunnit laga kraft:

1. beslut om att en ägare eller en tidigare ägare skall betala ersättning enligt 1 § första stycket,

2. beslut om rätt enligt 5 kap. 31 § tredje stycket fastighetsbildningslagen (1970:988) att ta ut skog, samt

3. beslut enligt 5 kap. 12 a § första stycket fastighetsbildningslagen.

Uppgår det sammanlagda kapitalbeloppet av de ersättningar för vilka fastighet svarar enligt 1 § första stycket *inte* till ettusen kronor, skall anteckning dock *inte* ske.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1999.

¹ Senaste lydelse 1992:1215.

Förslag till lag om ändring i lagen (1971:1037) om
äganderättsutredning och legalisering

Prop. 1999/2000:39
Bilaga 5

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1971:1037) om äganderättsutredning och legalisering att i 11 § ordet ”fastighetsboken” skall bytas ut mot ”fastighetsregistrets inskrivningsdel”.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1999.

Härigenom föreskrivs i fråga om expropriationslagen (1972:719)
dels att i 5 kap. 11 § ordet "fastighetsboken" skall bytas ut mot
"fastighetsregistrets inskrivningsdel",
dels att 6 kap. 11 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

11 §

Försummar den exproprierande att inom föreskriven tid iakttaga vad som åligger honom enligt 1 § första stycket och 4 § och har ej fastigheten helt eller delvis tillträtts eller övergått på den exproprierande enligt 10 §, är expropriationsrätten förverkad.

Vill fastighetsägaren att expropriationen ändå skall fullbordas, har han att inom tre månader efter förverkandet begära det hos länsstyrelsen. Vill han det ej, får han hos fastighetsdomstolen visa att expropriationsrätten är förverkad. Gör han det, skall domstolen anmäla förverkandet till inskrivningsmyndigheten för anteckning i fastighetsboken. Vad som sagts nu om anteckning i fastighetsboken äger, när fråga är om tomträtt, motsvarande tillämpning beträffande tomträttsboken.

Om fastighetsägaren vill att expropriationen ändå skall fullbordas, skall han inom tre månader efter förverkandet begära det hos länsstyrelsen. Om han inte vill det, får han hos fastighetsdomstolen visa att expropriationsrätten är förverkad. Gör han det, skall domstolen anmäla förverkandet till inskrivningsmyndigheten för anteckning i fastighetsregistrets inskrivningsdel.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1999.

Härigenom föreskrivs att 32 § ledningsrättslagen (1973:1144) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Sedan en förrättning enligt denna lag har avslutats och vunnit laga kraft skall uppgift om den snarast möjligt föras in i *fastighetsregistret*. Har förrättningen överklagats, skall uppgiften föras in i *registret* snarast möjligt sedan domstolens avgörande vunnit laga kraft.

Uppgift om ledningsbeslut som har kunnat överklagas särskilt får föras in i *registret* även om förrättningen inte har avslutats. Uppgiften får dock inte föras in innan beslutet har vunnit laga kraft.

När ett beslut eller en åtgärd vid en avslutad förrättning har överklagats eller när ett ledningsbeslut har överklagats särskilt, får trots detta uppgift med anledning av förrättningen eller beslutet föras in i *registret* i fråga om sådan del som uppenbart inte berörs av överklagandet. Detsamma gäller när ett domstolsavgörande i mål enligt denna lag har överklagats.

Anteckning skall även göras när ett förrättningsbeslut har upphört att gälla.

*Föreslagna lydelse*32 §¹

Sedan en förrättning enligt denna lag har avslutats och vunnit laga kraft skall uppgift om den snarast möjligt föras in i *fastighetsregistrets allmänna del*. Har förrättningen överklagats, skall uppgiften föras in i *registrets allmänna del* snarast möjligt sedan domstolens avgörande har vunnit laga kraft.

Uppgift om ledningsbeslut som har kunnat överklagas särskilt får föras in i *registrets allmänna del* även om förrättningen inte har avslutats. Uppgiften får dock inte föras in innan beslutet har vunnit laga kraft.

När ett beslut eller en åtgärd vid en avslutad förrättning har överklagats eller när ett ledningsbeslut har överklagats särskilt, får trots detta uppgift med anledning av förrättningen eller beslutet föras in i *registrets allmänna del* i fråga om sådan del som uppenbart inte berörs av överklagandet. Detsamma gäller när ett domstolsavgörande i mål enligt denna lag har överklagats.

Om ett förrättningsbeslut har upphört att gälla, skall anteckningen tas bort.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1999.

¹ Senaste lydelse 1995:1404.

Härigenom föreskrivs att 34 § anläggningslagen (1973:1149) skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*34 §¹

Sedan en förrättning enligt denna lag har avslutats och vunnit laga kraft skall uppgift om den snarast möjligt föras in i *fastighetsregistret*. Har förrättningen överklagats, skall uppgiften föras in i *registret* snarast möjligt sedan domstolens avgörande vunnit laga kraft.

Uppgift om anläggningsbeslut som har kunnat överklagas särskilt får föras in i *registret* även om förrättningen inte har avslutats. Uppgiften får dock inte föras in innan beslutet har vunnit laga kraft.

När ett beslut eller en åtgärd vid en avslutad förrättning har överklagats eller när ett anläggningsbeslut har överklagats särskilt, får trots detta uppgift med anledning av förrättningen eller beslutet föras in i *registret* i fråga om sådan del som uppenbart inte berörs av överklagandet. Detsamma gäller när ett domstolsavgörande i mål enligt denna lag har överklagats.

Anteckning skall även göras när ett förrättningsbeslut har upphört att gälla

Sedan en förrättning enligt denna lag har avslutats och vunnit laga kraft skall uppgift om den snarast möjligt föras in i *fastighetsregistrets allmänna del*. Har förrättningen överklagats, skall uppgiften föras in i *registrets allmänna del* snarast möjligt sedan domstolens avgörande vunnit laga kraft.

Uppgift om anläggningsbeslut som har kunnat överklagas särskilt får föras in i *registrets allmänna del* även om förrättningen inte har avslutats. Uppgiften får dock inte föras in innan beslutet har vunnit laga kraft.

När ett beslut eller en åtgärd vid en avslutad förrättning har överklagats eller när ett anläggningsbeslut har överklagats särskilt, får trots detta uppgift med anledning av förrättningen eller beslutet föras in i *registrets allmänna del* i fråga om sådan del som uppenbart inte berörs av överklagandet. Detsamma gäller när ett domstolsavgörande i mål enligt denna lag har överklagats.

Om ett förrättningsbeslut har upphört att gälla, skall anteckningen tas bort.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1999.

¹ Senaste lydelse 1995:1405.

Förslag till lag om ändring i lagen (1975:1132) om förvärv av
hyresfastighet m.m.

Prop. 1999/2000:39
Bilaga 5

Härigenom föreskrivs att i 6 § lagen (1975:1132) om förvärv av
hyresfastighet m.m ordet ”fastighetsboken” skall bytas ut mot
”fastighetsregistrets inskrivningsdel”.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1999.

Härigenom föreskrivs i fråga om bostadsförvaltningslagen
(1977:792),

dels att i 26 § orden ”fastighetsboken eller tomträttsboken” skall bytas
ut mot ”fastighetsregistrets inskrivningsdel”,

dels att i 30 § ordet ”fastighetsboken” skall bytas ut mot
”fastighetsregistrets inskrivningsdel”.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1999.

Förslag till lag om ändring i jordförvärvslagen (1979:230)

Prop. 1999/2000:39

Bilaga 5

Härigenom föreskrivs att i 11 och 16 §§ jordförvärvslagen (1979:230)1 ordet ”fastighetsboken” skall bytas ut mot ”fastighetsregistrets inskrivningsdel”.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1999.

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 5 § fastighetstaxeringslagen (1979:1152) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.
5 §¹

Taxeringsenhet skall omfatta byggnadstyper och ägoslag enligt en av följande kombinationer, om inte annat sägs i andra och tredje styckena, och ha en av följande beteckningar för typ av taxeringsenhet

1. småhus och tomtmark för sådan byggnad (småhusenhet)
2. hyreshus och tomtmark för sådan byggnad (hyreshusenhet)
3. industribyggnad, övrig byggnad, tomtmark för sådana byggnader, vattenverk på annans grund samt i *jordeboken upptaget fiskeri* (industrienhet)
3. industribyggnad, övrig byggnad, tomtmark för sådana byggnader, vattenverk på annans grund samt *sådan fiskefastighet som avses i 10 § lagen (1970:995) om införande av nya jordabalken* (industrienhet)
4. täktmark samt industribyggnad och övrig byggnad på sådan mark (industrienhet)
5. specialbyggnad och tomtmark för sådan byggnad (specialenhet)
6. ekonomibygnad, åkermark, betesmark, skogsmark och skogsimpediment (lantbruksenhet).

Småhus och tomtmark för sådan byggnad som ligger på fastighet med åkermark, betesmark, skogsmark eller skogsimpediment, skall ingå i den lantbruksenhet som omfattar marken.

Saneringsbyggnad och övrig mark kan ingå i samtliga taxeringsenheter under punkterna 1–6 i första stycket. Övrig mark skall i regel ingå i lantbruksenhet. I annat fall skall övrig mark taxeras tillsammans med den tomtmark eller täktmark som ligger närmast. Har övrig mark stor omfattning och saknar den samband med annan mark, som har samma ägare, skall den dock bilda en taxeringsenhet. Taxeringsenhet, som består av endast övrig mark, betecknas industrienhet, om den ligger till övervägande del inom tätort och lantbruksenhet, om den ligger till övervägande del utanför sådan ort.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1999.

¹ Senaste lydelse 1994:1909.

Förslag till lag om ändring i lagen (1982:352) om rätt till fastighetsförvärv för ombildning till bostadsrätt

Prop. 1999/2000:39
Bilaga 5

Härigenom föreskrivs att i 3, 4 och 8 §§ lagen (1982:352) om rätt till fastighetsförvärv för ombildning till bostadsrätt ordet ”fastighetsboken” skall bytas ut mot ”fastighetsregistrets inskrivningsdel”.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1999.

Förslag till lag om ändring i lagen (1985:685) om arrendatorns
rätt att förvärva arrendestället

Prop. 1999/2000:39
Bilaga 5

Härigenom föreskrivs att i 2, 3 och 9 §§ lagen (1985:685) om arrendatorns rätt att förvärva arrendestället ordet ”fastighetsboken” skall bytas ut mot ”fastighetsregistrets inskrivningsdel”.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1999.

Härigenom föreskrivs i fråga om plan och bygglagen (1987:10)1 dels att 6 kap. 20 § och 10 kap 23 § skall ha följande lydelse, dels att i 10 kap. 22 § och i rubriken före 10 kap. 22 § orden ”fastighetsboken eller tomträttsboken” resp. ”fastighetsboken” skall bytas ut mot ”fastighetsregistrets inskrivningsdel”.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***6 kap.**

20 §

När fråga har väckts om tillämpning av 19 §, skall kommunen genast anmäla detta till *inskrivningsmyndigheten* för anteckning i *fastighetsboken*. Överlåtelse av mark, som sker efter det att sådan anmälan har inkommit, inverkar inte på den bedömning som skall ske enligt 19 § andra stycket.

När *en* fråga har väckts om tillämpning av 19 §, skall kommunen genast anmäla detta till *lantmäterimyndigheten* för anteckning i *fastighetsregistrets allmänna del*. Överlåtelse av mark, som sker efter det att sådan anmälan har inkommit, inverkar inte på den bedömning som skall ske enligt 19 § andra stycket.

10 kap.

23 §

Återkallas ett föreläggande eller förbud som har antecknats enligt 22 §, skall byggnadsnämnden genast anmäla det till inskrivningsmyndigheten för *motsvarande anteckning*. Har ett antecknat föreläggande eller förbud upphävts genom lagakraftvunnet beslut eller upphört att gälla, eller har föreläggandet följts, skall byggnadsnämnden, så snart nämnden har fått vetskap om detta, anmäla förhållandet till inskrivningsmyndigheten för *anteckning*.

Återkallas ett föreläggande eller förbud som har antecknats enligt 22 §, skall byggnadsnämnden genast anmäla det till inskrivningsmyndigheten för *borttagande av anteckningen*. Har ett antecknat föreläggande eller förbud upphävts genom lagakraftvunnet beslut eller upphört att gälla, eller har föreläggandet följts, skall byggnadsnämnden, så snart nämnden har fått vetskap om detta, anmäla förhållandet till inskrivningsmyndigheten för *borttagande av anteckningen*.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1999.

Förslag till förordning om ändring i förordningen (1937:591) angående upphörande av det från viss jord i Skåne, Halland och Blekinge utgående landgille

Prop. 1999/2000:39
Bilaga 5

Härigenom föreskrivs att 9 § förordningen (1937:591) angående upphörande av det från viss jord i Skåne, Halland och Blekinge utgående landgille skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

24 §

När exploateringsbeslut har meddelats, skall i *fastighetsboken* eller *tomträttsboken* införas uppgift om vilka fastigheter som ingår i samverkansområdet. I *fastighetsboken* skall även införas beslutade förmånsrättsbelopp. När exploateringsbeslutet enligt 25 § har upphört att gälla skall även *det antecknas*

När *ett* exploateringsbeslut har meddelats, skall i *fastighetsregistrets inskrivningsdel antecknas* uppgift om vilka fastigheter som ingår i samverkansområdet. Där skall även *antecknas uppgift om* beslutade förmånsrättsbelopp. När exploateringsbeslutet enligt 25 § har upphört att gälla, skall *anteckningen tas bort*.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1999.

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 8 § lagen (1988:950) om kulturminnen
m. m. skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

8 §

Länsstyrelsen skall för anteckning i *fastighetsboken ofördröjligen* underrätta *inskrivningsmyndigheten*.

Länsstyrelsen skall för anteckning i *fastighetsregistrets allmänna del eller för borttagande av tidigare gjord anteckning* genast underrätta *lantmäterimyndigheten*

1. då fråga väckts eller tagits upp om att en byggnad skall förklaras för byggnadsminne eller förklaring utfärdats enligt 7 §,
2. då förordnande enligt 6 § första stycket meddelats eller upphävts,
3. då beslut om byggnadsminnesförklaring vunnit laga kraft eller hävts, eller
4. då ansökan om byggnadsminnesförklaring avslagits.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1999.

Förslag till lag om ändring i lagen (1989:31) om förvaltning av
vissa samägda jordbruksfastigheter

Prop. 1999/2000:39
Bilaga 5

Härigenom föreskrivs att i 2 § lagen (1989:31) om förvaltning av vissa samägda jordbruksfastigheter ordet ”fastighetsboken” skall bytas ut mot ”fastighetsregistrets inskrivningsdel”.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1999.

Härigenom föreskrivs att följande lagar skall upphöra att gälla vid utgången av mars 1999, nämligen

1. lagen (1905:31 s. 1) rörande avgäld från avsöndrad lägenhet,
2. lagen (1907:15 s. 1) angående avlösning av avgäld från avsöndrad lägenhet,
3. lagen (1912:277) om avlösning av vissa frälseräntor,
4. lagen (1935:101) om inlösen av vissa frälseräntor, samt
5. lagen (1938:159) om avlösen av avgälder från de till skatte försålda så kallade halländska kyrkohemmanen.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1999.

Förteckning över remissinstanser som yttrat sig över Ds 1998:25

Prop. 1999/2000:39
Bilaga 6

Hovrätten för Västra Sverige, Göteborgs tingsrätt, Norrköpings tingsrätt, Kamrarrätten i Sundsvall, Länsrätten i Gävleborgs län, Domstolsverket, Datainspektionen, Vägverket, Riksskatteverket, Statistiska Centralbyrån, Kronofogdemyndigheten i Göteborgs och Bohus län, Riksarkivet, Kammarkollegiet, Boverket, Lantmäteriverket, Länsstyrelsen i Västerbottens län, Juridiska fakulteten vid Stockholms universitet, Lantmäterisektionen vid Lunds tekniska högskola, Göteborgs kommun, Malmö kommun, Svenska kommunförbundet, Svenska Bankföreningen, Sveriges advokatsamfund, Fastighetsmäklarförbundet, Mäklarsamfundet, Sveriges Fastighetsägareförbund, Lantbrukarnas riksförbund, Sveriges lantmätareförening.

Statistiska Centralbyrån, Kronofogdemyndigheten i Göteborgs och Bohus län och Fastighetsmäklarförbundet har avstått från att yttra sig.

Lagförslaget i rapporten Om avyttring och införlivning av mark

Prop. 1999/2000:39
Bilaga 7

Förslag till lag om ändring i lagen (1952:166) om häradsallmänningar

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1952:166) om häradsallmänningar¹²

dels att 11–17 §§ skall upphöra att gälla,

dels att 9, 10 och 22 §§ skall ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 9 § skall ha följande lydelse,

Nuvarande lydelse

Om avyttring och *införlivning* av mark

Föreslagen lydelse

Om avyttring och *förvärv* av mark

9 §¹³

Till häradsallmänning hörande område må avyttras genom försäljning eller annorledes, om avsevärd förmån för delägarna därigenom vinnes samt avyttringen ej länder skogsskötseln å allmänningen till men eller om eljest synnerliga skäl föreligga till avyttringen. Rätt att besluta om dylik avyttring tillkommer delägarna, *men avyttringen blir ej giltig med mindre den godkännes av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer.*

Till häradsallmänning hörande område må avyttras genom försäljning eller annorledes, om avsevärd förmån för delägarna därigenom vinnes samt avyttringen ej länder skogsskötseln å allmänningen till men eller om eljest synnerliga skäl föreligga till avyttringen. Rätt att besluta om dylik avyttring tillkommer delägarna.

10 §

1 mom. Vilja delägarna *inköpa* mark för häradsallmännings utvidgning, äga de besluta därom. Beslutanderätt i sådant avseende tillkommer även allmänningsstyrelsen, om reglementet medgiver det.

2 mom. *Mark som förvärvats av delägarna må av dem åter avyttras, där ej marken i den ordning nedan sägs blivit*

Om delägarna vill förvärva mark för häradsallmännings utvidgning *eller för annat för allmänningen angeläget ändamål*, äga de besluta därom. Beslutanderätt i sådant avseende tillkommer även allmänningsstyrelsen, om reglementet medgiver det.

¹² Senaste lydelse av 8 § 1991:1872.

¹³ Senaste lydelse 1975:678.

införlivad med allmanningen. Det ankommer på delägarna att besluta om sådan avyttring, dock må beslutanderätten härvid i reglementet tillerkännas även allmäningsstyrelsen. Om avyttring av mark, vars införlivning med allmanningen vägrats, stadgas i 16 §.

22 §

Kapitalinkomst skall användas eller fonderas för verkställande av grundförbättringar å allmanningen eller för inköp av mark för allmanningens utvidgning eller för annat dylikt ändamål. Det tillkommer länsstyrelsen att på framställning av allmäningsstyrelsen meddela närmare föreskrifter i detta hänseende.

Har mark som förvärvats för kapitalinkomst ej lagligen införlivats med allmanningen, skall, där marken försäljes, köpeskillingen anses utgöra kapitalinkomst.

I fråga om ränta å kapitalinkomst och om avkastning av mark som avses i andra stycket skall vad i 19–21 §§ är stadgat äga motsvarande tillämpning.

Kapitalinkomst skall användas eller fonderas för verkställande av grundförbättringar å allmanningen eller för inköp av mark för allmanningens utvidgning eller för annat dylikt ändamål. Det tillkommer länsstyrelsen att på framställning av allmäningsstyrelsen meddela närmare föreskrifter i detta hänseende.

Försäljs mark som förvärvats för kapitalinkomst skall köpeskillingen anses utgöra kapitalinkomst.

I fråga om ränta å kapitalinkomst och om avkastning av mark som avses i andra stycket skall vad i 19–21 §§ är stadgat äga motsvarande tillämpning.

---

1. Denna lag träder i kraft den

2. Bestämmelserna i förutvarande 14 och 15 §§ skall fortfarande tillämpas i fråga om mark som införlivats med häradsallmanning, eller sådan sockenallmanning som avses i 45 §, genom förordnande som har meddelats före lagens ikraftträdande.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1952:167) om allmännings-
skogar i Norrland och Dalarna¹

dels att 10–16 §§ skall upphöra att gälla,

*dels att i 7 a § ordet ”fastighetsregistret” skall bytas ut mot
”fastighetsregistrets allmänna del”,*

dels att 8, 9 och 21 §§ skall ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 8 § skall ha följande lydelse,

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Om avyttring och *införlivning* av
mark

Om avyttring och *förvärv* av mark

8 §²

Till häradsallmänning hörande område må avyttras genom försäljning eller annorledes, om avsevärd förmån för delägarna därigenom vinnes samt avyttringen ej länder skogsskötseln å allmänningen till men eller om eljest synnerliga skäl föreligga till avyttringen. Rätt att besluta om dylik avyttring tillkommer delägarna, *men avyttringen blir ej giltig med mindre den godkännes av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer.*

Till häradsallmänning hörande område må avyttras genom försäljning eller annorledes, om avsevärd förmån för delägarna därigenom vinnes samt avyttringen ej länder skogsskötseln å allmänningen till men eller om eljest synnerliga skäl föreligga till avyttringen. Rätt att besluta om dylik avyttring tillkommer delägarna.

9 §

Vilja delägarna inköpa mark för allmänningskogs utvidgning, äga de besluta därom. Beslutanderätt i sådant avseende tillkommer även allmänningsstyrelsen, om reglementet medgiver det.

Om delägarna vill förvärva mark för allmänningskogs utvidgning eller för annat för allmänningen angeläget ändamål, äga de besluta därom. Beslutanderätt i sådant avseende tillkommer även allmänningsstyrelsen, om reglementet medgiver det.

21 §

Kapitalinkomst skall användas eller fonderas för verkställande av grundförbättringar å allmänningen

Kapitalinkomst skall användas eller fonderas för verkställande av grundförbättringar å allmänningen

¹ Senaste lydelse av 7 § 1991:1873.

² Senaste lydelse 1975:679.

eller för inköp av mark för allmänningens utvidgning eller för annat dylikt ändamål. Det tillkommer länsstyrelsen att på framställning av allmänningsstyrelsen meddela närmare föreskrifter i detta hänseende.

Har mark som förvärvats för kapitalinkomst *ej lagligen införlivats med allmänningen*, skall, *där marken försäljes*, köpeskillingen anses utgöra kapitalinkomst.

I fråga om ränta å kapitalinkomst och om avkastning av mark som avses i andra stycket skall vad i 19–21 §§ är stadgat äga motsvarande tillämpning.

eller för inköp av mark för allmänningens utvidgning eller för annat dylikt ändamål. Det tillkommer länsstyrelsen att på framställning av allmänningsstyrelsen meddela närmare föreskrifter i detta hänseende.

Försäljs mark som förvärvats för kapitalinkomst skall köpeskillingen anses utgöra kapitalinkomst.

I fråga om ränta å kapitalinkomst och om avkastning av mark som avses i andra stycket skall vad i 19–21 §§ är stadgat äga motsvarande tillämpning.

---

1. Denna lag träder i kraft den

2. Bestämmelserna i förutvarande 14 och 15 §§ skall fortfarande tillämpas i fråga om mark som införlivats med häradsallmänning, eller sådan sockenallmänning som avses i 45 §, genom förordnande som har meddelats före lagens ikraftträdande.

Förteckning över remissinstanser som har yttrat sig över rapporten Om avyttring och införlivning av mark

Prop. 1999/2000:39
Bilaga 8

Efter remiss har yttranden över rapporten Om avyttring och införlivning av mark kommit in från Hovrätten för Övre Norrland, Falu, Uppsala och Luleå tingsrätter, Statens fastighetsverk, Skogsstyrelsen, Lantmäteriverket, länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Östergötlands, Jönköpings, Kalmar, Örebro, Västmanlands, Dalarnas, Gävleborgs Västerbottens och Norrbottens län, Föreningen skogsindustrierna, Lantbrukarnas riksförbund, Skogsägarnas riksförbund, Norrbottens allmänningars förbund, Sveriges häradsallmännings förbund, Förbundet Dalarnas Besparingsskogar, Vilhelmina övre allmänningsskog och Tärna Stensele allmänningsskog.

Förslag till lag om fastighetsregister

Härigenom föreskrivs följande.

Inledande bestämmelse

1 § För de ändamål som anges i 2 § skall med hjälp av automatiserad behandling föras ett register benämnt fastighetsregistret.

Registerändamål

2 § Fastighetsregistret skall ge offentlighet åt den information som ingår i registret (fastighetsanknuten information).

Registret skall ha till ändamål att tillhandahålla uppgifter för

1. verksamhet som enligt lag eller annan författning skall skötas av stat eller kommun och

a) som avser sådan egendom som registreras i fastighetsregistret,

b) som för att kunna utföras förutsätter tillgång till fastighetsanknuten information, eller

c) som avser fullgörande av underrättelseskyldighet,

2. omsättning av sådan egendom som registreras i fastighetsregistret,

3. kreditgivning, försäkringsgivning eller annan allmän eller enskild verksamhet där fastighetsanknuten information utgör underlag för prövningar eller beslut,

4. fastighetsförvaltning, byggande eller annan liknande åtgärd,

5. aktualisering, komplettering eller kontroll av fastighetsanknuten information som finns i kund- eller medlemsregister eller liknande register, eller

6. uttag av urval av personuppgifter för direkt marknadsföring, dock med den begränsning som följer av 11 § personuppgiftslagen (1998:204).

Registerinnehåll

3 § Den fastighetsanknutna informationen skall vara uppdelad i

1. en allmän del,

2. en inskrivningsdel,

3. en adressdel,

4. en byggnadsdel, och

5. en taxeringsuppgiftsdel.

Registret får även innehålla annan information som har samband med information som ingår i någon av registrets delar (tilläggsinformation). Tilläggsinformationen skall redovisas skild från registrets delar.

Regeringen får meddela närmare föreskrifter om innehållet i de olika delarna av fastighetsregistret och om tilläggsinformation.

Behörighet att föra in uppgifter i registret

4 § I 19 kap. fastighetsbildningslagen (1970:988) och 19 kap. jordabalken finns bestämmelser om vem som får föra in och ta bort uppgifter i fastighetsregistrets allmänna del och inskrivningsdel.

Regeringen får meddela föreskrifter om vem som får föra in och ta bort uppgifter i fastighetsregistrets övriga delar liksom vem som får föra in och ta bort tilläggsinformation.

Personuppgiftsansvar, m.m.

5 § Lantmäteriverket är personuppgiftsansvarigt enligt personuppgiftslagen (1998:204) för fastighetsregistret.

6 § Lantmäteriverket skall se till att det inte uppkommer otillbörligt intrång i registrerades personliga integritet eller risker från säkerhetssynpunkt. Verket får i det syftet ställa upp även andra villkor än de som anges i 7–10 §§.

Direktåtkomst

7 § Direktåtkomst till personuppgifter får medges endast för sådana ändamål som anges i 2 § andra stycket 1–4.

Direktåtkomst får inte medges så att det är möjligt att använda namn, personnummer eller del av personnummer som sökbegrepp.

Direktåtkomst får medges för sökningar endast på en fastighet, tomträtt, samfällighet eller byggnad i taget. Om det finns särskilda skäl, får dock Lantmäteriverket medge att sökningar sker på fler än en fastighet, tomträtt, samfällighet eller byggnad i taget.

Andra och tredje styckena gäller inte för

1. verksamhet där det ingår att föra in uppgifter i registret,
2. verksamhet som avser förrättning enligt fastighetsbildningslagen (1970:988) eller motsvarande lag.

Urval och bearbetningar

8 § Vid urval och bearbetningar som Lantmäteriverket gör för någon annans räkning får uppgifter om inteckningar inte behandlas. Om urvalet eller bearbetningen avser utlämnande av uppgifter om personnummer, får åtgärden vidtas endast för det ändamål som anges i 2 § andra stycket 5.

Bestämmelserna i första stycket gäller inte om annat följer av lag eller annan författning.

En åtgärd som enligt första stycket inte är tillåten får ändå vidtas, om Lantmäteriverket finner att det finns särskilda skäl för det.

9 § Vid urval eller bearbetningar för någon annans räkning får uppgifter om personnummer, födelsetid, civilstånd, utmätning, konkurs eller standardpoäng inte behandlas, om de skall användas för direkt marknadsföring.

En åtgärd som enligt första stycket inte är tillåten får ändå vidtas, om Lantmäteriverket finner att det finns särskilda skäl för det.

Prop. 1999/2000:39
Bilaga 9

Utlämnande på medium för automatiserad behandling

10 § Uppgifter om inteckningar får inte lämnas ut på medium för automatiserad behandling. Uppgifter om personnummer får lämnas ut på sådant medium endast vid behandlingar enligt 2 § andra stycket 5.

En åtgärd som enligt första stycket inte är tillåten får ändå vidtas, om Lantmäteriverket finner att det finns särskilda skäl för det.

Bestämmelserna i första stycket gäller inte om annat följer av lag eller annan författning.

Avgifter

11 § Användningen av fastighetsregistret får vara avgiftsbelagd, om inte annat föreskrivs. Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela närmare föreskrifter om avgifter.

Överklagande

12 § Beslut som Lantmäteriverket eller en lantmäterimyndighet har meddelat enligt denna lag eller enligt föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av denna lag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätt.

Skadestånd

13 § Om personuppgifter i fastighetsregistret har behandlats i strid med 2 eller 7–10 § denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av denna lag, tillämpas 48 § personuppgiftslagen (1998:204). Ersättningskyldigheten får dock inte jämkas, om felet har berott på någon som enligt lag eller annan författning har haft rätt att föra in eller på annat sätt behandla uppgifter i registret.

I 19 kap. fastighetsbildningslagen (1970:988) och i 18 och 19 kap. jordabalken finns ytterligare bestämmelser om skadestånd på grund av fel i fastighetsregistrets allmänna del och i dess inskrivningsdel.

Rättelse

14 § I 19 kap. fastighetsbildningslagen (1970:988) och 19 kap. jordabalken finns bestämmelser om rättelse av uppgifter i fastighetsregistrets allmänna del och i dess inskrivningsdel.

I fråga om rättelse av uppgifter i fastighetsregistrets övriga delar tillämpas 28 § personuppgiftslagen (1998:204). Frågor om sådan rättelse skall prövas av den personuppgiftsansvarige, om inte regeringen för viss del av registret eller för vissa uppgifter har föreskrivit något annat.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

Förslag till lag om upphävande av vissa lagar på
fastighetsrättens område

Prop. 1999/2000:39
Bilaga 9

Härigenom föreskrivs att följande lagar skall upphöra att gälla vid
utgången av juni 2000:

1. lagen (1905:31 s. 1) rörande avgäld från avsöndrad lägenhet,
2. lagen (1907:15 s. 1) angående avlösning av avgäld från avsöndrad
lägenhet,
3. lagen (1912:277) om avlösning av vissa frälseräntor, och
4. lagen (1935:101) om inlösen av vissa frälseräntor.

Härigenom föreskrivs i fråga om jordabalken

dels att i 2 kap. 3 §, 18 kap. 10 §, 20 kap. 4, 6, 7, 13 och 14 §§, 22 kap. 3, 4 och 12 §§ samt 23 kap. 2 § ordet ”fastighetsboken” skall bytas ut mot ”fastighetsregistrets inskrivningsdel” och i 13 kap. 15 och 25 §§ samt 21 kap. 4 § ordet ”tomträttsboken” skall bytas ut mot ”fastighetsregistrets inskrivningsdel”,

dels att 6 kap. 7 §, 13 kap. 16 och 18 §§, 18 kap. 8 §, 19 kap., 20 kap. 5 §, 21 kap. 6 §, 22 kap. 2 § samt 24 kap. 1 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

7 §¹

Har fastighet överlåtits och har därefter förre ägaren upplåtit panträtt i fastigheten, gäller upplåtelsen, om borgenären vid upplåtelsen eller, när fordringen därefter överlåtits till annan, denne vid sitt förvärv varken ägde eller bort äga kännedom om äganderättsöverlåtelsen. Om fastigheten överlåtits även till annan, äger vad som sagts nu tillämpning i fråga om upplåtelse som den senare förvärvaren gjort.

Första stycket äger tillämpning även när fastigheten övergått genom sådant förvärv som avses i 17 kap. 11 §.

Vid tillämpning av första stycket skall den som förlitat sig på ett *högst sex månader gammalt eller, i fråga om förhållanden i inskrivningsregister, högst en månad gammalt gravationsbevis* anses ha varit i god tro, om det inte framgår av omständigheterna att han på annat sätt har fått eller borde ha fått kännedom om äganderättsöverlåtelsen.

Vid tillämpning av första stycket skall den som *har* förlitat sig på ett högst en månad gammalt gravationsbevis anses ha varit i god tro, om det inte framgår av omständigheterna att han *eller hon* på annat sätt har fått eller borde ha fått kännedom om äganderättsöverlåtelsen.

13 kap.

16 §

Anser tomträttshavaren att skäl för uppsägning *ej föreligger*, får han klandra uppsägningen. *Väckes ej* talan inom tre månader efter det att uppsägningen antecknades i *tomträttsboken*, är rätten till talan förlorad.

Anser tomträttshavaren att *det inte finns* skäl för uppsägning, får han *eller hon* klandra uppsägningen. *Om tomträttshavaren inte väcker* talan inom tre månader efter det att uppsägningen antecknades i *fastighetsregistrets inskrivningsdel*, är rätten till talan förlorad.

¹ Senaste lydelse 1985:172.

När *det åligger* fastighetsägaren att lösa egendom, skall talan om lösesummans *bestämmande* väckas inom ett år efter det att uppsägningen antecknades i *tomträttsboken* eller, om talan väckts enligt 16 §, inom ett år efter det att domen i målet vann laga kraft. Om tiden *ej iakttages*, förfaller uppsägningen. Talan får väckas av såväl fastighetsägaren som tomträttshavaren.

Sedan *dom varigenom lösesumman blivit bestämd* vunnit laga kraft, skall lösesumman inom en månad *ned sättas* hos länsstyrelsen. *Nedsättning* behöver dock *icke ske* tidigare än en månad före den dag till vilken uppsägningen ägt rum. *Sker nedsättning ej* inom föreskriven tid, skall länsstyrelsen *på* ansökan *låta uttaga* beloppet som om betalningsskyldighet ålagts genom domen. När *nedsättning ägt rum*, skall länsstyrelsen genast *göra anmälan därom* till inskrivningsmyndigheten för anteckning i *tomträttsboken*.

Medel som *nedsatts* skall ofördröjligen *insättas* i bank mot ränta.

När fastighetsägaren *är skyldig* att lösa egendom, skall talan om lösesummans *storlek* väckas inom ett år efter det att uppsägningen antecknades i *fastighetsregistrets inskrivningsdel*. Om *tomträtts-havaren har klandrat uppsägningen* enligt 16 §, får talan om lösesummans *storlek i stället väckas* inom ett år efter det att domen i målet om *klander* vann laga kraft. Om tiden *inte iakttas*, förfaller uppsägningen. Talan får väckas av såväl fastighetsägaren som tomträttshavaren.

Sedan *domen om lösesummans storlek har vunnit laga kraft*, skall lösesumman inom en månad *deponeras* hos länsstyrelsen. *Lösesumman* behöver dock *inte deponeras* tidigare än en månad före den dag till vilken uppsägningen *har ägt rum*. Om *lösesumman inte deponeras* inom föreskriven tid, skall länsstyrelsen *efter* ansökan *ta ut* beloppet som om betalningsskyldighet *hade* ålagts genom domen. När *lösesumman har deponerats*, skall länsstyrelsen genast *anmäla detta* till inskrivningsmyndigheten för anteckning i *fastighetsregistrets inskrivningsdel*.

Medel som *har deponerats* skall ofördröjligen *sättas in* i bank mot ränta.

18 kap.

8 §²

Har ärende angående anteckning enligt 19 kap. 20 § att talan blivit väckt om äganderätt till fast egendom eller enligt 20 kap. 14 § att ägares rätt att förfoga över egendomen är inskränkt eller enligt 7 § förköpslagen (1967:868)

Sedan ett ärende om anteckning enligt 19 kap. 29 § första stycket, 20 kap. 14 § eller 21 kap. 4 § denna balk eller 7 § förköpslagen (1967:868) har tagits upp på en inskrivningsdag, får den som därefter har förvärvat egendomen

² Senaste lydelse 1985:172.

att kommun beslutat utöva förköpsrätt i fråga om egendomen upptagits på inskrivningsdag, får den som därefter förvärvat egendomen eller annan rättighet i denna än panträtt icke till stöd för beståndet av förvärvet eller rätten till ersättning enligt 4 § andra stycket åberopa att han vid förvärvet varken ägde eller bort äga kännedom om omständighet som avses med anteckningen. Motsvarande gäller i fråga om anteckning enligt 21 kap. 4 § att tomträttsbokens rätt att upplåta servitut eller rätt till elektrisk kraft i tomträtten är inskränkt.

eller någon annan rättighet i denna än panträtt inte till stöd för beståndet av förvärvet eller rätten till ersättning enligt 4 § andra stycket åberopa att han vid förvärvet varken ägde eller bort äga kännedom om den omständighet som har antecknats.

Bestämmelserna i 6 kap. 7 § tredje stycket och 7 a § gäller också vid bedömningen av om vid förvärv av panträtt god tro föreligger i fråga om en omständighet som avses med anteckning enligt första stycket.

19 kap. Allmänna bestämmelser om inskrivning

19 kap. Handläggning av inskrivningsärenden m.m.

Allmänna bestämmelser om inskrivning

Inskrivning

1 §

(Jfr 19 kap. 1 § första stycket JB)

Inskrivning enligt denna balk sker i fastighetsbok eller tomt-rättsbok. Om uppläggande och förändring av sådan bok gäller särskilda bestämmelser.

Inskrivning enligt denna balk skall göras i fastighetsregistrets inskrivningsdel. Bestämmelser om fastighetsregistret finns i lagen (2000:000) om fastighetsregister.

Inskrivningsärenden

2 §³

(Jfr 19 kap. 1 § andra stycket JB)

Inskrivningsärenden är ärenden om lagfart, inteckning eller annan inskrivning i fastighetsbok eller tomt-rättsbok samt ärenden om anteckning i sådan bok på grund av föreskrift i lag eller annan

Inskrivningsärenden är ärenden om lagfart, inteckning eller annan inskrivning enligt 20–24 kap. samt ärenden om anteckning enligt 29 och 30 §§.

³ Senste lydelse 1974:820.

Handläggande myndighet

3 §

(Jfr 19 kap. 2 § första stycket JB i dess lydelse enligt prop. 1999/2000:1)

Inskrivningsärende handlägges av inskrivningsmyndighet. Regeringen bestämmer inskrivningsmyndigheternas verksamhetsområden.

Inskrivningsärenden skall handläggas av inskrivningsmyndigheter, om inte regeringen med stöd av 27 § har bestämt något annat. Regeringen bestämmer inskrivningsmyndigheternas verksamhetsområden.

4 §

(Jfr 19 kap. 3 § första stycket JB)

Inskrivningsärende upptages av den inskrivningsmyndighet inom vars område den fastighet som ärendet rör är belägen.

Ett inskrivningsärende skall handläggas av den inskrivningsmyndighet inom vars verksamhetsområde den fastighet som ärendet rör är belägen.

5 §

(Jfr 19 kap. 2 § andra stycket JB)

Inskrivningsmyndighet förestås av en inskrivningsdomare. Denne skall vara lagfaren.

En inskrivningsmyndighet skall förestås av en lagfaren domare.

För den som handlägger ett inskrivningsärende tillämpas bestämmelserna i 4 kap. 13–15 §§ rättegångsbalken om jäv.

Inskrivningsdag

6 §

(Jfr 19 kap. 5 § JB och 4 § första stycket lagen om inskrivningsregister)

Inskrivningsärende upptages på inskrivningsdag. Inskrivningsdag hålles en gång i veckan.

Ansökan som inkommit mellan två inskrivningsdagar anses gjord på den senare.

Ett inskrivningsärende skall tas upp på en inskrivningsdag.

Inskrivningsdag skall hållas varje måndag, tisdag, onsdag, torsdag och fredag, dock inte på helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton.

Utan hinder av första och andra styckena får ärende som avses i 20 kap. 10 § upptagas på annan dag än inskrivningsdag.

Inskrivningsdagen skall avslutas klockan tolv. En ansökan om inskrivning enligt 20–24 kap. eller en anmälan om anteckning enligt 29 och 30 §§ som kommer in till inskrivningsmyndigheten efter denna tidpunkt anses gjord följande inskrivningsdag.

(Jfr 4 § tredje stycket lagen om inskrivningsregister)

Upptages ansökan i inskrivningsärende samma dag som registrering sker i fastighetsregistret beträffande den fastighet som ansökningen avser, skall det anses som om ansökningen gjorts efter registreringen.

Om det samma dag som en ansökan eller anmälan tas upp görs en registrering i fastighetsregistrets allmänna del avseende den fastighet som ansökan eller anmälan avser, skall ansökan eller anmälan anses ha gjorts efter registreringen.

7 §

(Jfr 19 kap. 15 § JB)

Om inskrivningsärende enligt beslut av högre rätt skall upptagas till ny handläggning av inskrivningsmyndigheten, skall ärendet upptagas på första inskrivningsdagen efter det att beslutet kommit myndigheten till handa.

Om ett inskrivningsärende enligt beslut av hovrätten eller Högsta domstolen skall tas upp till ny handläggning hos inskrivningsmyndigheten, skall ärendet tas upp på den inskrivningsdag då beslutet inkommer till myndigheten.

Dagbok och akter

8 §

(Jfr 19 kap. 6 § JB)

Hos inskrivningsmyndigheten föres dagbok över inskrivningsärenden.

Inskrivningsmyndigheten skall föra dagbok över de inskrivningsärenden som handläggs av myndigheten.

9 §⁴

(Jfr 19 kap. 7 § JB)

Handlingar i inskrivningsärenden sammanföres i akter.

Inskrivningsmyndigheten skall sammanföra handlingarna i inskrivningsärendena i akter.

Har sökanden eller annan lämnat uppgift eller avgivit förklaring av betydelse för ärendets prövning eller har

Om sökanden eller någon annan har lämnat någon uppgift eller förklaring av betydelse för ärendet, skall en anteckning om detta göras

⁴ Senaste lydelse 1971:1034.

särskild utredning verkställd i ärendet, skall anteckning därom göras i akten. I denna skall även upptagas kallelser, förelägganden och andra beslut som ej skall införas i fastighetsboken eller tomträttsboken.

Att skälen för vissa beslut skall antecknas i akten framgår av 12 och 17 §§.

i akten. Detsamma gäller om en särskild utredning har gjorts i ärendet. I akten skall även föras in protokoll samt kallelser, förelägganden och andra beslut som inte skall antecknas i fastighetsregistrets inskrivningsdel.

Att skälen för vissa beslut skall antecknas i akten framgår av 19 och 25 §§.

Bestämmelser om handläggning av ärenden enligt 20–24 kap.

Ansökan

10 §

Den som vill ansöka om inskrivning enligt 20–24 kap. skall göra detta skriftligen. Regeringen får föreskriva att ansökan får göras i annan form.

Sökanden skall ge in de handlingar som åberopas till stöd för ansökan.

11 §

En ansökan skall innehålla uppgifter om sökandens namn, personnummer och postadress. Ansökan skall också innehålla uppgift om sökandens telefonnummer till bostaden eller arbetsplatsen. Om sökanden företräds så som anges i andra stycket, behöver telefonnummer dock inte anges. Nummer som avser ett hemligt telefonabonnemang behöver anges endast om inskrivningsmyndigheten begär det.

Om sökanden har en ställföreträdare, skall motsvarande uppgifter lämnas även om ställföreträdaren. Har sökanden utsett ombud, skall ombudets namn, postadress och telefonnummer anges.

Avser en ansökan något annat än inteckning, skall den även

innehålla uppgift om överlåtarens, upplåtarens eller förvärvarens namn och, där sådant finns, person- eller organisationsnummer.

Prop. 1999/2000:39
Bilaga 9

Avvisning

12 §

(Jfr 19 kap. 8 § JB)

Har ansökan ej gjorts hos rätt inskrivningsmyndighet eller är det förvärv som sökanden åberopar uppenbarligen av beskaffenhet att ej kunna inskrivas, skall ansökan omedelbart avvisas.

En ansökan skall omedelbart avvisas, om

1. den inte har gjorts hos rätt inskrivningsmyndighet,

2. den inte har gjorts på det sätt som föreskrivs i 10 § första stycket, eller

3. det förvärv som sökanden åberopar uppenbarligen är sådant att det inte kan skrivas in i fastighetsregistrets inskrivningsdel.

Uppskov vid sammanläggning

13 §⁵

(Jfr 19 kap. 9 § första stycket JB)

Avser ansökan fastighet eller del av fastighet som ingår i beslutad men icke fullbordad sammanläggning och skall ansökan ej avvisas enligt 8 § eller omedelbart avslås enligt föreskrift i 20–23 kap., skall ärendet uppskjutas till den inskrivningsdag som infaller närmast efter det meddelande att sammanläggningen fullbordats eller frågan därom förfallit kommit inskrivningsmyndigheten till handa.

Om en ansökan avser en fastighet eller en del av en fastighet som ingår i en beslutad men inte fullbordad sammanläggning, skall inskrivningsmyndigheten skjuta upp ärendet. Ärendet får dock inte skjutas upp om ansökan omedelbart skall avvisas enligt 12 § eller omedelbart avslås enligt någon bestämmelse i 20–24 kap.

Ärendet skall tas upp på nytt på den inskrivningsdag då ett meddelande har kommit in till inskrivningsmyndigheten om att sammanläggningen har fullbordats eller frågan om sammanläggning inte längre är aktuell.

⁵ Senaste lydelse 1992:448.

Uppskov för komplettering av utredningen

14 §⁶

(Jfr 19 kap. 9 § andra stycket JB)

Om det är nödvändigt för utredningen, får inskrivningsärende även i annat fall än som avses i första stycket uppskjutas till viss senare inskrivningsdag. Uppskjutes ärendet, får sökanden föreläggas att förebringa den utredning som fordras eller, i fall som avses i 10 §, infinna sig personligen eller genom ombud hos inskrivningsmyndigheten. I föreläggandet får vite utsättas. Efterkommes ej föreläggandet, kan ansökningen förklaras förfallen. Erinran om detta skall intagas i föreläggandet.

Om det är nödvändigt för utredningen, får inskrivningsmyndigheten skjuta upp ett ärende till en viss senare inskrivningsdag. Detsamma gäller om en ansökan inte innehåller de uppgifter som anges i 11 § och ansökan på grund av detta inte kan tas upp till prövning utan väsentlig olägenhet.

Om ärendet skjuts upp enligt första stycket, får sökanden föreläggas att ge in de uppgifter eller den utredning som behövs. I fall som avses i 16 § får sökanden även föreläggas att infinna sig personligen eller genom ombud till sammanträde. I föreläggandet får inskrivningsmyndigheten föreskriva vite. Följer sökanden inte föreläggandet, får ansökan förklaras förfallen. En upplysning om detta skall tas in i föreläggandet.

Uppskov med hänsyn till ärendets art eller omfattning

15 §

(Jfr 5 § lagen om inskrivningsregister)

Inskrivningsärende får, förutom i de fall som anges i 19 kap. 9 § jordabalken, uppskjutas till senare inskrivningsdag, om ärendet med hänsyn till beskaffenhet eller omfattning ej lämpligen kan företagas till omedelbar prövning.

Ärende som uppskjutits med stöd av första stycket skall upptagas till prövning senast femte inskrivningsdagen efter den inskrivningsdag då ansökningen

Om ett ärende med hänsyn till sin art eller omfattning inte lämpligen kan avgöras omedelbart, får inskrivningsmyndigheten även i andra fall än som avses i 13 och 14 §§ skjuta upp det. Ärendet skall i så fall tas upp till prövning senast på den femte inskrivningsdagen efter den inskrivningsdag då ansökan gjordes.

⁶ Senaste lydelse 1994:1036.

Kommunicering m.m.

16 §

(Jfr 19 kap. 10 § JB)

Förekommer på grund av särskild omständighet anledning antaga att det förvärv som sökanden åberopar är ogiltigt eller ej kan göras gällande eller att den sökta åtgärden på annat sätt skulle kränka annans rätt, skall den vars rätt beröres beredas tillfälle att yttra sig. I samband därmed får även sökanden eller annan höras. Finnes sökandens rätt tvistig, kan föreläggande meddelas honom att inom viss tid väcka talan vid domstol. Efterkommes ej föreläggandet, kan ansökningen förklaras förfallen. Erinran om detta skall intagas i föreläggandet.

Om det på grund av någon särskild omständighet finns anledning att anta att det förvärv som sökanden åberopar är ogiltigt eller inte kan göras gällande eller att den sökta åtgärden på annat sätt skulle kränka någon annans rätt, skall inskrivningsmyndigheten ge den vars rätt berörs tillfälle att yttra sig skriftligen. I samband med detta får även sökanden eller annan ges tillfälle att yttra sig skriftligen.

Om det behövs, skall inskrivningsmyndigheten hålla sammanträde. Beträffande kallelse till och utevaro från ett sådant sammanträde gäller för sökanden 14 § andra stycket detta kapitel och för någon annan än sökanden 18 och 20 §§ lagen (1996:242) om domstolsärenden. Sammanträdet får hållas på telefon, om det är lämpligt. Underlåtenhet att delta i ett telefonsammanträde får dock inte leda till någon påföljd. Protokoll skall föras över vad som framkommer vid sammanträdet.

Om inskrivningsmyndigheten finner att det råder tvist om sökandens rätt, får myndigheten förelägga sökanden att inom viss tid väcka talan vid domstol. Följer sökanden inte föreläggandet, får inskrivningsmyndigheten förklara ansökan förfallen. En upplysning om detta skall tas in i föreläggandet.

Vilandeförklaring

17 §⁷

Av 20 kap. 7 §, 21 kap. 3 §, 22 kap. 4 § och 23 kap. 3 § följer att inskrivningsmyndigheten i vissa fall skall förklara en ansökan vilande.

(Jfr 19 kap. 11 § andra stycket JB)

I samband med vilandeförklaring eller i ärende som avses i första stycket får sökanden föreläggas att visa huruvida hinder som föranlett vilandeförklaringen blivit undanröjt. I föreläggandet får vite utsättas. Efterkommes ej föreläggandet, kan ansökningen förklaras förfallen. Erinran om detta skall intagas i föreläggandet.

I samband med att en ansökan förklaras vilande får inskrivningsmyndigheten förelägga sökanden att visa om det hinder som har föranlett vilandeförklaringen har blivit undanröjt. Föreläggandet får förenas med vite. Om sökanden inte följer föreläggandet, kan ansökan förklaras förfallen. En upplysning om detta skall tas in i föreläggandet.

18 §

(Jfr 19 kap. 11 §)

Ansökan som förklarats vilande enligt föreskrift i 20–23 kap. skall upptagas till ny prövning så snart anledning därtill förekommer. Ansökningen får dock ej avslås utan att sökanden beretts tillfälle att yttra sig.

I samband med vilandeförklaring eller i ärende som avses i första stycket får sökanden föreläggas att visa huruvida hinder som föranlett vilandeförklaringen blivit undanröjt. I föreläggandet får vite utsättas. Efterkommes ej föreläggandet, kan ansökningen förklaras förfallen. Erinran om detta skall intagas i föreläggandet.

Om en ansökan har förklarats vilande, skall inskrivningsmyndigheten ta upp den till ny prövning så snart det finns anledning till det. Ansökan får dock inte avslås utan att sökanden har fått tillfälle att yttra sig.

Inskrivningsmyndigheten får i ett ärende enligt första stycket meddela ett sådant föreläggande som sägs i 17 § andra stycket.

⁷ Senaste lydelse 1990:445.

Meddelande av beslut

19 §

(Jfr 19 kap. 12 § JB och 6 § lagen om inskrivningsregister)

Beslut i *inskrivningsärende* som enligt *därom gällande bestämmelser* skall *införas i fastighetsbok eller tomträttsbok* meddelas genom *införing i boken*. Beslutet skall anses ha det innehåll som framgår av *boken*. Om beslutet innebär att *ansökan ej bifalles*, skall skälen för beslutet antecknas i akten.

Bestämmelser om rättelse av införing finns i 17 och 18 §§.

Beslut som enligt *lag eller annan författning* skall *föras in i fastighetsregistrets inskrivningsdel* meddelas genom *att beslutet förs in i denna del av registret*. Beslutet skall anses ha det innehåll som framgår av registret.

Om beslutet innebär att *en ansökan inte bifalls*, skall skälen för beslutet antecknas i akten.

Underrättelse och bevis om beslut

20 §

Inskrivningsmyndigheten skall utfärda bevis om beslut i ärendet.

(Jfr 19 kap. 13 § JB)

Har beslut i inskrivningsärende gått emot sökanden eller annan som hörts i ärendet, skall denne genast *underrättas skriftligen* om beslutet.

I underrättelse som avses i första stycket skall anges de skäl för beslutet som antecknats i akten och vad den som vill fullfölja talan mot beslutet har att iakttaga.

Om beslutet har gått emot sökanden eller någon annan som har hörts i ärendet, skall *inskrivningsmyndigheten genast underrätta denne om beslutet*.

En underrättelse enligt andra stycket skall vara skriftlig. Den skall innehålla de skäl för beslutet som har antecknats i akten. Om beslutet kan överklagas, skall upplysning lämnas om detta.

21 §⁸

(Jfr 19 kap. 18 § första stycket JB)

Beslut i ärende som avses i 17 § skall snarast möjligt anmärkas på bevis eller handling som utfärdats i enlighet med den tidigare införingen. Det åligger den som innehar sådan handling att på anmodan tillhandahålla denna. I

Om innehållet i ett bevis som inskrivningsmyndigheten tidigare har utfärdat till följd av senare beslut om rättelse inte längre stämmer överens med uppgift i fastighetsregistrets inskrivningsdel, skall myndigheten utfärda ett nytt

⁸ Senaste lydelse 1981:784.

föreläggande att fullgöra angivna skyldighet får vite utsättas.

bevis. I samband därmed skall det tidigare utfärdade beviset förstöras. Inskrivningsmyndigheten får förelägga den som innehar ett sådant bevis att ge in det till myndigheten. Föreläggandet får förenas med vite.

Prop. 1999/2000:39
Bilaga 9

Rättelse

22 §

(Jfr 19 kap. 17 § första stycket JB och 8 § lagen om inskrivningsregister)

Om införeling i fastighetsboken eller tomträttsboken finnes innehålla uppenbar oriktighet till följd av inskrivningsmyndighetens eller någon annans skrivfel eller liknande förbiseende, skall införelingen rättas. Kan rättelse bli till förfång för ägare eller innehavare av panträtt eller innehavare av rättighet, för vilken inskrivning är beviljad eller sökt, skall det inbördes företrädet mellan berörda förvärv bestämmas efter vad som finnes skäligt. Tillfälle att yttra sig skall lämnas part som beröres, om han är känd, samt myndighet som avses i 18 kap. 5 § första stycket.

Om fastighetsregistrets inskrivningsdel innehåller någon uppenbar oriktighet som beror på inskrivningsmyndighetens eller någon annans skrivfel, på något liknande förbiseende eller på ett tekniskt fel, skall inskrivningsmyndigheten rätta uppgiften.

Om åtgärden kan bli till skada för en ägare eller en innehavare av en panträtt eller en innehavare av en rättighet för vilken inskrivning är beviljad eller sökt, skall det inbördes företrädet mellan de berörda förvärven bestämmas efter vad som är skäligt.

23 §⁹

(Jfr 19 kap. 18 § tredje stycket JB)

När ärende som avses i 17 § upptagits, skall anteckning därom ske i fastighetsboken eller tomträttsboken, om beslut i ärendet ej meddelas samma dag.

När inskrivningsmyndigheten har tagit upp ett ärende om rättelse, skall detta antecknas i fastighetsregistrets inskrivningsdel, om beslut i ärendet inte meddelas samma dag.

⁹ Senaste lydelse 1974:820.

24 §¹⁰

(Jfr 19 kap. 17 § första stycket tredje meningen JB)

Tillfälle att yttra sig skall lämnas part som beröres, om han är känd, samt myndighet som avses i 18 kap. 5 § första stycket.

Innan rättelse görs, skall inskrivningsmyndigheten ge den som berörs av åtgärden, om han eller hon är känd, tillfälle att yttra sig. Även den myndighet som avses i 18 kap. 5 § första stycket skall ges tillfälle att yttra sig. Något yttrande behöver dock inte inhämtas, om det är uppenbart obehövligt.

25 §

(Jfr 19 kap. 17 § andra stycket JB)

Beslut i ärende som avses i första stycket meddelas genom införing i fastighetsboken eller tomträttsboken. Skälen för beslutet skall antecknas i akten.

Beslut om rättelse enligt 22 § meddelas genom att uppgiften i registret ändras eller tas bort med uppgift om att rättelse har gjorts. Skälen för beslutet skall antecknas i akten.

Att inskrivningsmyndigheten i vissa fall även skall utfärda ett nytt bevis om inskrivning framgår av 21 §.

Övriga regler för handläggningen

26 §

(Jfr 19 kap 3 § andra stycket JB)

Om behandlingen av inskrivningsärenden gäller bestämmelserna om tvistemål i tillämpliga delar i den mån ej annat följer av denna balk.

Om inte annat följer av denna balk, skall följande bestämmelser i lagen (1996:242) om domstolsärenden tillämpas vid inskrivningsmyndighetens handläggning:

12 § om utredning av ärendet,

13 § första stycket om att förfarandet är skriftligt,

16 § om skriftväxling,

21 § första stycket om offentlighet och ordning vid sammanträde,

22 § om parts rätt att få del av uppgifter,

23–25 §§ om bevisning,

¹⁰ Senaste lydelse 1974:820.

27 § om beslut,
43 § om straff och vite,
44 § första och tredje styckena
om inkommande handlingar,
45 § om hinder mot inställelse,
46 § om delgivning,
47 § om ombud och biträde samt
48 § om tolk och översättning av
handlingar.

Handläggning på annat sätt

27 §

(Jfr 3 § andra och tredje styckena lagen om inskrivningsregister)

I fråga om inteckningar som är registrerade i pantbrevsregistret enligt lagen (1994:448) om pantbrevsregister får regeringen föreskriva att anteckningar om innehav av pantbrev får tas bort från *inskrivningsregistret* på annat sätt än som följer av *första stycket*.

Regeringen får vidare föreskriva att ändring av namn och adressuppgifter i anteckningar om innehav av pantbrev eller vilandebevis får införas i *inskrivningsregistret* på annat sätt än som följer av *första stycket*.

Regeringen får i fråga om inteckningar som är registrerade i pantbrevsregistret enligt lagen (1994:448) om pantbrevsregister föreskriva att anteckningar om innehav av pantbrev får tas bort från fastighetsregistrets inskrivningsdel på annat sätt än som följer av övriga bestämmelser i detta kapitel.

Regeringen får vidare föreskriva att ändring av namn och adressuppgifter i anteckningar om innehav av pantbrev eller vilandebevis får införas i *inskrivningsdelen* på annat sätt än som följer av *övriga bestämmelser i detta kapitel*.

Tillämpningsföreskrifter

28 §

(Jfr 19 kap. 23 § JB)

Närmare föreskrifter för tillämpningen av detta kapitel meddelas av regeringen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela närmare föreskrifter om handläggningen av inskrivningsärenden.

Anteckningsärenden

29 §

(Jfr 19 kap. 20 § JB)

Väckes talan om hävning eller

Inskrivningsmyndigheten skall

återgång av förvärv av fast egendom eller tomträtt eller om bättre rätt till sådan egendom, skall rätten genast göra anmälan därom till inskrivningsmyndigheten för anteckning i fastighetsboken eller tomträttsboken. Detsamma gäller tvist som angår upplåtelse av tomträtt.

När dom eller slutligt beslut i målet vunnit laga kraft, skall rätten genast göra anmälan därom till inskrivningsmyndigheten för anteckning i fastighetsboken eller tomträttsboken.

Andra stycket äger motsvarande tillämpning i fråga om annan tvist som angår inskrivning. (Jfr 19 kap. 21 § JB)

Har fast egendom eller tomträtt utmätts eller har beträffande fast egendom eller tomträtt som ingår i konkursbo begärts försäljning i den ordning som gäller för utmätt sådan egendom eller har utmätningen upphävts eller frågan om egendomens försäljning av annat skäl förfallit, skall anteckning därom göras i fastighetsboken eller tomträttsboken. Anteckning att egendomen försålts utmättningsvis skall ske när handling som visar köpeskillningens fördelning inkommit. Har fast egendom eller tomträtt belagts med kvarstad eller tagits i anspråk genom betalningssäkring eller har en sådan åtgärd upphävts eller återgått, skall anteckning därom också göras i fastighetsboken eller tomträttsboken.

Om inverkan på inteckning eller inskriven rättighet av exekutiv försäljning eller av expropriation eller liknande tvångsförvärv eller av myndighets fördelning av medel skall anteckning göras i fastighetsboken eller tomträttsboken när anmälan, bevis eller fördelnings-

anteckna följande uppgifter i fastighetsregistrets inskrivningsdel:

1. uppgift om exekutiv försäljning eller expropriation eller liknande tvångsförvärv som inverkar på en inteckning eller en inskriven rättighet,

2. uppgift om en myndighets fördelning av medel som inverkar på en inteckning eller en inskriven rättighet,

3. uppgift om att talan har väckts om hävning eller återgång av förvärv av fast egendom eller tomträtt eller om bättre rätt till sådan egendom,

4. uppgift om att talan har väckts i tvist om upplåtelse av tomträtt,

5. uppgift om dom eller beslut som har vunnit laga kraft, i mål som avses i 3 eller 4 eller i annat mål som angår inskrivning,

6. uppgift om att fast egendom eller tomträtt har utmätts,

7. uppgift om att konkursförvaltare har begärt att fast egendom eller tomträtt som ingår i konkursbo skall säljas exekutivt,

8. uppgift om att utmätt fast egendom eller tomträtt har sålts,

9. uppgift om att fast egendom eller tomträtt har belagts med kvarstad eller tagits i anspråk genom betalningssäkring, och

10. annan uppgift som enligt lag eller annan författning skall antecknas i fastighetsregistrets inskrivningsdel.

Anteckning skall göras när anmälan, bevis eller utdelningslängd som utvisar förhållandet har kommit in till inskrivningsmyndigheten.

Domstol skall genast till inskrivningsmyndigheten anmäla sådana förhållanden som avses i första stycket 3–5.

längd som utvisar förhållandet inkommit.

Förekommer i övrigt i lag eller annan författning bestämmelse om att visst förhållande skall antecknas i fastighetsbok eller tomträttsbok, gäller bestämmelsen.

Prop. 1999/2000:39
Bilaga 9

30 §

(Jfr 19 kap. 21 § första stycket JB)

Om inskrivningsmyndigheten får uppgift om att en åtgärd som avses i 29 § första stycket 6 eller 9 har upphävts eller återgått eller att en fråga som sägs i första stycket 7 har förfallit, skall anteckningen om åtgärden tas bort.

(Jfr 19 kap. 22 § JB)

Kan anteckning i fastighetsboken eller tomträttsboken uppenbarligen ej längre vara av betydelse, skall anteckningen avföras.

Om inskrivningsmyndigheten i annat fall har fått en i lag eller annan författning föreskriven underrättelse om att ett tidigare antecknat förhållande har upphört, skall myndigheten ta bort anteckningen. Även om någon sådan underrättelse inte har lämnats, skall inskrivningsmyndigheten ta bort anteckning som uppenbarligen inte längre har någon betydelse.

31 §

I ärende enligt 29 eller 30 § skall bestämmelserna i 10 §, 11 § första och andra styckena, 12 § 1 och 2 samt 14–16, 19 och 22–26 §§ tillämpas. Om inskrivningsmyndigheten avslår eller avvisar en begäran om anteckning, skall 20 § andra och tredje styckena tillämpas.

Om regeringen har meddelat föreskrifter om utfärdande av bevis om beslut i ärende om anteckning, skall bestämmelsen i 21 § tillämpas även på sådant bevis.

Överklagande

Allmänt om överklagande

32 §

(Jfr 19 kap. 14 § första stycket JB)

Ett beslut i inskrivningsärende får överklagas hos hovrätten. Skrivelsen skall ges in till inskrivningsmyndigheten.

Ett beslut av inskrivningsmyndigheten i ett inskrivningsärende får överklagas till hovrätten av den som beslutet rör, om det har gått honom eller henne emot.

(Jfr 19 kap. 18 § andra stycket JB)

Mot beslut i ärende som avses i 17 § får talan föras även av myndighet som avses i 18 kap. 5 § första stycket.

Ett beslut om rättelse får överklagas även av den myndighet som avses i 18 kap. 5 § första stycket.

(Jfr 19 kap. 14 § andra stycket tredje meningen JB)

Om inte annat följer av denna balk skall bestämmelserna i lagen om (1996:242) om domstolsärenden tillämpas vid överklagande. Därvid skall det som sägs om tingsrätt i stället avse inskrivningsmyndigheten.

Vissa begränsningar för när ett beslut kan överklagas

33 §

(Jf 19 kap. 14 § andra stycket andra meningen JB)

När det gäller överklagande av beslut som inte är slutliga skall 37 § lagen (1996:242) om domstolsärenden tillämpas. Ett beslut om att förklara en ansökan vilande får dock alltid överklagas särskilt.

Sätt och tid för överklagande

34 §

(Jfr 19 kap. 14 § första stycket stycket JB)

Ett beslut i inskrivningsärende får överklagas hos hovrätten. Skrivelsen skall ges in till inskrivningsmyndigheten.

Den som vill överklaga ett beslut av en inskrivningsmyndighet skall göra detta skriftligen. Skrivelsen skall ges in till inskrivningsmyndigheten.

(Jfr 19 kap. 14 § andra stycket JB samt 58 a § lagen om införande av

nya jordabalken)

Klagotiden i fråga om slutligt beslut är fyra veckor från den inskrivningsdag till vilken beslutet är att hänföra. Detsamma gäller beslut genom vilket ansökan har förklarats vilande. Vid överklagande tillämpas i övrigt bestämmelserna i rättegångsbalken om överklagande av tingsrätts beslut.

Om överklagandet avser ett slutligt beslut eller ett beslut om att förklara en ansökan vilande, skall skrivelsen ha kommit in till inskrivningsmyndigheten inom tre veckor från den dag en underrättelse eller ett bevis om beslutet hölls tillgängligt för sökanden. Skrivelsen får dock alltid ges in inom fyra veckor från den inskrivningsdag då beslutet meddelades.

I fråga om andra beslut som kan överklagas gäller bestämmelserna om klagotid i 38 § första och andra stycket lagen (1996:242) om domstolsärenden.

Anteckning om överklagande

35 §

(Jfr 19 kap. 14 § tredje stycket JB)

Ett överklagande av ett beslut, som har förts in i fastighetsboken eller tomträttsboken, skall antecknas där. När det slutliga beslutet med anledning av överklagandet har vunnit laga kraft, skall beslutets innehåll antecknas.

Om det överklagade beslutet har förts in i fastighetsregistrets inskrivningsdel, skall uppgift om överklagandet föras in i registret. När det finns ett beslut med anledning av överklagandet som har vunnit laga kraft, skall beslutets slutliga innehåll antecknas i registret.

Särskilda rättsmedel

36 §

I fråga om särskilda rättsmedel gäller 42 § lagen (1996:242) om domstolsärenden.

Skadestånd

37 §

(Jfr 19 kap. 19 § första stycket JB och 9 § lagen om inskrivningsregister)

Lider någon förlust till följd av fel eller försummelse i fråga om handläggning av eller beslut i

Rätt till ersättning av staten har den som lider skada på grund av ett tekniskt fel i fastighetsregistrets

inskrivningsärende eller vid utfärdande av pantbrev eller annat bevis på grundval av innehållet i fastighetsbok eller tomträttsbok eller vid uppläggande eller förande av sådan bok utan samband med handläggning av inskrivningsärende, har han rätt till ersättning av staten. Har den skadelidande medverkat till förlusten genom att utan skälig anledning underlåta att vidtaga åtgärd för bevarande av sin rätt eller har han på annat sätt medverkat till förlusten genom eget vållande, skall ersättningen efter vad som finnes skäligt nedsättas eller helt bortfalla.

inskrivningsdel eller i en anordning som är ansluten till registrets inskrivningsdel hos en inskrivningsmyndighet, en lantmäterimyndighet eller en myndighet som avses i 4 kap. 34 a § fastighetsbildningslagen (1970:988).

Ersättningen skall efter skälighet sättas ned eller helt falla bort om den skadelidande har medverkat till skadan genom att utan skälig anledning låta bli att vidta åtgärder för att bevara sin rätt eller om den skadelidande på något annat sätt har medverkat till skadan genom eget vållande.

38 §

(Jfr 19 kap. 19 § andra stycket JB)

Kommer till följd av beslut i ärende som avses i 17 § förlust att tillskyndas ägare eller rättighetshavare, har han rätt till ersättning av staten. Ersättning utgår dock icke, om han med hänsyn till felets beskaffenhet eller andra omständigheter bort inse att fel förekommit.

En ägare eller rättighetshavare, som drabbas av skada till följd av ett beslut om rättelse enligt 22 §, har rätt till ersättning av staten. Ersättning lämnas dock inte, om den skadelidande med hänsyn till felets art eller andra omständigheter hade bort inse att fel förekommit.

39 §

(Jfr 19 kap. 19 § tredje stycket JB)

Bestämmelserna i 18 kap. 5 och 7 §§ gäller även i fråga om ersättning som avses i denna paragraf.

Bestämmelserna i 18 kap. 5 och 7 §§ gäller även i fråga om ersättning som avses i 37 och 38 §§.

Inskrivningens verkan på giltigheten av inskrivna förvärv

40 §

(Jfr 19 kap. 16 § JB)

Fråga huruvida förvärv som ligger till grund för inskrivning är ogiltigt eller ej kan göras gällande eller huruvida inskrivningen av annat skäl kränker någons rätt får prövas utan hinder av inskriv-

En fråga om ett förvärv är ogiltigt eller av någon annan anledning inte kan göras gällande får prövas även om förvärvet har blivit inskrivet. Inskrivningen hindrar inte heller en prövning av

ningen. Är särskild föreskrift meddelad rörande rättsverkan av inskrivning eller om tid inom vilken talan skall väckas, gäller dock denna.

frågan om inskrivningen av andra skäl kränker någons rätt.

Prop. 1999/2000:39
Bilaga 9

Om det finns särskilda föreskrifter om att inskrivningen har särskild rättsverkan eller om att talan skall väckas inom viss tid från inskrivningen, gäller dock dessa.

20 kap.

5 §

Den som söker lagfart skall *inge* fångeshandlingen *samt* de övriga handlingar som *fordras till styrkande* av förvärvet. Söker dödsbo eller arvinge som är ensam delägare i dödsbo lagfart på förvärv av egendom från den döde, anses inregistrerad bouppteckning efter denne *såsom* fångeshandling.

Den som söker lagfart skall *ge* in fångeshandlingen *och* de övriga handlingar som *är nödvändiga för att styrka* förvärvet. Om ett dödsbo eller *en* arvinge som är ensam delägare i *ett* dödsbo söker lagfart på förvärv av egendom från den döde, anses *en* inregistrerad bouppteckning efter denne *som* fångeshandling.

Om en ansökan om lagfart görs av flera sökande gemensamt, skall den innehålla uppgift om hur stor andel av fastigheten som varje sökande har förvärvat. Om det saknas sådana uppgifter och sökandena inte följer ett föreläggande att komplettera ansökan, skall den anses avse andelar efter huvudtalet.

21 kap.

6 §¹¹

Framgår av anteckning i tomträttsboken eller upplyses *eljest* att tomträtten upphört enligt 13 kap. 19 §, skall *anteckning om tomträttens upphörande göras i boken*.

Om det framgår av en anteckning i fastighetsregistrets inskrivningsdel eller upplyses på annat sätt att tomträtten *har* upphört enligt 13 kap. 19 §, skall *det* i fastighetsregistrets inskrivningsdel antecknas att tomträtten *har upphört*.

Ansökan om dödning av tomträttsinskrivning i fall som anges i 13 kap. 22 § får ej bifallas, om inskrivning i tomträtten är beviljad eller sökt eller om tomträtten har utmätts, belagts med kvarstad eller tagits i anspråk genom betalningssäkring och ett ärende angående anteckning om åtgärden har tagits upp senast på den inskrivningsdag då dödning söks.

¹¹ Senaste lydelse 1981:784.

22 kap.

2 §

Ansökan om inteckning skall göras *skriftligen* av fastighetsägaren. *Ansökningshandling* skall innehålla uppgift om dels det *penningbelopp* på vilket inteckningen skall lyda, dels den eller de fastigheter som avses. Beloppet skall *vara bestämt i svenskt mynt*.

Ansökan får ej avse del av fastighet. Den får avse flera fastigheter gemensamt endast om dessa är i samme ägares hand och belägna inom samma inskrivningsmyndighets område. Angår ansökan fastighet som svarar för beviljad eller sökt inteckning, måste ansökningen avse samma fasta egendom som inteckningen och får icke därjämte avse fastighet som ej svarar för inteckningen.

En ansökan om inteckning skall göras av fastighetsägaren. Den skall innehålla uppgift om dels det belopp på vilket inteckningen skall lyda, dels den eller de fastigheter som avses. Beloppet skall anges i svenska kronor.

24 kap.

1 §¹²

En fastighetsägare har rätt att ansöka om inskrivning i *fastighetsboken* av förklaring som avses i 2 kap. 3 §. Som fastighetsägare anses i detta kapitel den för vilken lagfart senast är sökt. *Ansökningen skall göras skriftligen.*

Ansökningen skall avslås, om

1. *kravet på skriftlig form inte har iakttagits,*

2. *ansökan om lagfart för sökanden är vilandeförklarad och inskrivningsansökningen inte har medgivits av den som har lagfart,*

3. *en eller flera inteckningar gäller i fastigheten och varje borgenär för vars fordran pantbrev på grund av sådan inteckning utgör säkerhet inte med ingivande av pantbrevet har medgivit ansökningen,*

4. *fastigheten har frångått sökanden på grund av exekutiv försäljning eller genom expropriation eller liknande tvångsförvärv,*

5. *sökanden är i konkurs eller försätts i konkurs den dag då*

En fastighetsägare har rätt att ansöka om inskrivning i *fastighetsregistrets inskrivningsdel* av en förklaring som avses i 2 kap. 3 §. Som fastighetsägare anses i detta kapitel den för vilken lagfart senast är sökt.

Ansökan skall avslås, om

1. *ansökan om lagfart för sökanden är vilandeförklarad och inskrivningsansökan inte har medgetts av den som har lagfart,*

2. *en eller flera inteckningar gäller i fastigheten och varje borgenär för vars fordran pantbrev på grund av sådan inteckning utgör säkerhet inte med ingivande av pantbrevet har medgett ansökan,*

3. *fastigheten har frångått sökanden på grund av exekutiv försäljning eller genom expropriation eller liknande tvångsförvärv,*

4. *sökanden är i konkurs eller försätts i konkurs den dag då*

¹² Senaste lydelse 1984:651.

inskrivningen söks samt fastigheten hör till konkursboet,

6. fastigheten eller en del därav är utmätt eller utmäts den dag då inskrivningen söks och kronofogdemyndigheten inte har *medgivit ansökningen*,

7. fastigheten eller en del därav har tagits i anspråk genom betalningssäkring eller tas i anspråk den dag då inskrivningen söks och kronofogdemyndigheten inte har *medgivit ansökningen*,

8. fastigheten eller en del därav är belagd med kvarstad eller beläggs med kvarstad den dag då inskrivningen söks och kronofogdemyndigheten inte har *medgivit ansökningen*.

Om ett ärende *angående* lagfart för sökanden har skjutits upp till en senare inskrivningsdag skall behandlingen av *inskrivningsansökningen* skjutas upp till samma dag.

inskrivningen söks samt fastigheten hör till konkursboet,

5. fastigheten eller en del därav är utmätt eller utmäts den dag då inskrivningen söks och kronofogdemyndigheten inte har *medgett ansökan*,

6. fastigheten eller en del därav har tagits i anspråk genom betalningssäkring eller tas i anspråk den dag då inskrivningen söks och kronofogdemyndigheten inte har *medgett ansökan*,

7. fastigheten eller en del därav är belagd med kvarstad eller beläggs med kvarstad den dag då inskrivningen söks och kronofogdemyndigheten inte har *medgett ansökan*.

Om ett ärende *om* lagfart för sökanden har skjutits upp till en senare inskrivningsdag, skall behandlingen av *inskrivningsansökan* skjutas upp till samma dag.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000. Genom lagen upphävs lagen (1932:169) om uppläggande av nya fastighetsböcker och lagen (1973:98) om inskrivningsregister.

2. Äldre bestämmelser gäller i fråga om fastigheter eller tomträtter för vilka inskrivningsmyndigheten enligt 10 § lagen (1973:98) om inskrivningsregister har beslutat att de skall stå kvar i fastighetsbok eller tomträttsbok. För sådana fastigheter eller tomträtter skall vad som i lag eller annan författning sägs om inskrivning eller anteckning i fastighetsregistrets inskrivningsdel i stället avse anteckning i fastighetsbok eller tomträttsbok.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1970:995) om införande av nya jordabalken

dels att 58 a och 59 §§ skall upphöra att gälla,
dels att 10 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 §

Bestämmelserna i 5 § lagen (1895:36 s. 1) angående vad till fast egendom är att hänföra *äger fortfarande tillämpning* i fråga om byggnad på ofri tomt i stad, vattenverk på annans grund *samt i jordeboken upptaget fiskeri*, om besittningsrätten består efter nya balkens ikraftträdande.

Bestämmelserna i 5 § lagen (1895:36 s. 1) angående vad till fast egendom är att hänföra *skall fortfarande tillämpas* i fråga om byggnad på ofri tomt i stad *och* vattenverk på annans grund, om besittningsrätten består efter nya balkens ikraftträdande. *Bestämmelserna gäller också sådant fiskeri som vid utgången av juni 2000 var upptaget i kronans jordebok (fiskefastighet), om besittningsrätten består därefter.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

Förslag till lag om ändring i miljöbalken

Prop. 1999/2000:39

Bilaga 9

Härigenom föreskrivs att i 11 kap. 21 § och 31 kap. 35 § miljöbalken ordet "fastighetsregistret" skall bytas ut mot "fastighetsregistrets allmänna del" samt i 26 kap. 15 § ordet "inskrivningsregistret" skall bytas ut mot "fastighetsregistrets inskrivningsdel".

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

Förslag till lag om ändring i lagen (1927:79) om rätt för borgenär till betalning ur ersättning på grund av brandförsäkringsavtal

Prop. 1999/2000:39
Bilaga 9

Härigenom föreskrivs att 5 § lagen (1927:79) om rätt för borgenär till betalning ur ersättning på grund av brandförsäkringsavtal skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §¹

Utfaller vid fördelning av medel betalning på pantbrevs belopp, åligger det länsstyrelsen att därom, sedan fördelningen blivit godkänd eller vunnit laga kraft, ofördröjligen göra anmälan hos inskrivningsmyndigheten för anteckning i fastighetsboken samt tillika insända fördelningslängden.

Om det vid fördelningen av medel utfaller betalning på ett pantbrevs belopp, skall länsstyrelsen anmäla detta till inskrivningsmyndigheten för anteckning i fastighetsregistrets inskrivningsdel. Anmälan skall göras genast efter det att fördelningen blivit godkänd eller vunnit laga kraft. En kopia av fördelningslängden skall fogas till anmälan.

Ansökan enligt 4 § andra stycket skall göras i sammanhang med anmälan som avses i första stycket denna paragraf.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

¹ Senaste lydelse 1970:1011.

Härigenom föreskrivs att 10 § lagen (1927:85) om dödande av förkommen handling skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 §¹

Avser ansökan om dödning pantbrev, företagshypoteksbrev eller intecknad fordringshandling, skall rätten underrätta vederbörande inskrivningsmyndighet om *ansökningen* för anteckning i inskrivningsboken *eller inskrivningsregistret*. Vad nu sagts om *ansökningen* skall också gälla rättens slutliga utslag i ärendet. *Har ansökningen* avslagits, får dock anteckning *ej* verkställas förrän utslaget vunnit laga kraft.

Sedan utslag, *varigenom* pantbrev eller hypoteksbrev dödats, vunnit laga kraft, skall inskrivningsmyndigheten på ansökan utfärda nytt pantbrev eller hypoteksbrev som svarar mot det dödade samt göra anteckning i inskrivningsboken *eller inskrivningsregistret* om detta.

Har intecknad fordringshandling dödats genom lagakraftvunnet utslag, skall inskrivningsmyndigheten, på ansökan, å inskrivningsdag göra anteckning i vederbörande inskrivningsbok, att ny handling, som utfärdats jämlikt 9 §, medför den inteckningsrätt som tillkommit den dödade.

Avser *en* ansökan om dödning *ett* pantbrev, *ett* företagshypoteksbrev eller *en* intecknad fordringshandling, skall rätten underrätta vederbörande inskrivningsmyndighet om *ansökan* för anteckning i inskrivningsboken, *företagsinteckningsregistret* *eller fastighetsregistrets inskrivningsdel*. Vad *som* nu *har* sagts om *ansökan* skall också gälla rättens slutliga utslag i ärendet. *Om ansökan* *har* avslagits, får dock anteckning *inte* verkställas förrän utslaget *har* vunnit laga kraft.

Sedan *ett* utslag *i vilket ett* pantbrev eller *ett* hypoteksbrev dödats *har* vunnit laga kraft, skall inskrivningsmyndigheten på ansökan utfärda *ett* nytt pantbrev eller hypoteksbrev som svarar mot det dödade samt göra anteckning i inskrivningsboken, *företagsinteckningsregistret* *eller fastighetsregistrets inskrivningsdel* om detta.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

¹ Senaste lydelse 1984:658.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1952:166) om häradssallmänningar¹

dels att 11–17 §§ skall upphöra att gälla,

dels att i 8 § ordet ”fastighetsregistret” skall bytas ut mot ”fastighetsregistrets allmänna del”,

dels att 1, 9, 10 och 22 §§ samt rubriken närmast före 9 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Med häradssallmänning förstås i denna lag av ålder bestående häradssallmänning.

Med länsstyrelse avses i denna lag länsstyrelsen i det län där allmänningens styrelse har sitt säte.

Om avyttring och införlivning av mark

Om avyttring och förvärv av mark

9 §²

Till häradssallmänning hörande område må avyttras genom försäljning eller annorledes, om avsevärd förmån för delägarna därigenom vinnes samt avyttringen ej länder skogsskötseln å allmänningen till men eller om eljest synnerliga skäl föreligga till avyttringen. Rätt att besluta om dylik avyttring tillkommer delägarna, *men avyttringen blir ej giltig med mindre den godkännes av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer.*

Till häradssallmänning hörande område må avyttras genom försäljning eller annorledes, om avsevärd förmån för delägarna därigenom vinnes samt avyttringen ej länder skogsskötseln å allmänningen till men eller om eljest synnerliga skäl föreligga till avyttringen. Rätt att besluta om dylik avyttring tillkommer delägarna.

10 §

I mom. Vilja delägarna inköpa mark för häradssallmännings utvidgning, äga de besluta därom.

Om delägarna vill förvärva mark för häradssallmännings utvidgning eller för annat för allmänningen

¹ Senaste lydelse av 8 § 1991:1872.

² Senaste lydelse 1975:678.

Beslutanderätt i sådant avseende tillkommer även allmänningsstyrelsen, om reglementet medger det.

2 mom. Mark som förvärvats av delägarna må av dem åter avyttras, där ej marken i den ordning nedan sägs blivit införlivad med allmanningen. Det ankommer på delägarna att besluta om sådan avyttring, dock må beslutanderätt härutinnan i reglementet tillerkännas även allmänningsstyrelsen. Om avyttring av mark, vars införlivning med allmanningen vägrats, stadgas i 16 §.

angeläget ändamål, får de besluta därom. Beslutanderätt i sådant avseende tillkommer även allmänningsstyrelsen, om reglementet medger det.

22 §

Kapitalinkomst skall användas eller fonderas för verkställande av grundförbättringar å allmanningen eller för inköp av mark för allmanningens utvidgning eller för annat dylikt ändamål. Det tillkommer länsstyrelsen att på framställning av allmänningsstyrelsen meddela närmare föreskrifter i detta hänseende.

Har mark som förvärvats för kapitalinkomst ej lagligen införlivats med allmanningen, skall, där marken försäljes, köpeskillingen anses utgöra kapitalinkomst.

I fråga om ränta å kapitalinkomst och om avkastning av mark som avses i andra stycket skall vad i 19–21 §§ är stadgat äga motsvarande tillämpning.

Kapitalinkomst skall användas eller fonderas för verkställande av grundförbättringar å allmanningen eller för inköp av mark för allmanningens utvidgning eller för annat dylikt ändamål. Det tillkommer länsstyrelsen att på framställning av allmänningsstyrelsen meddela närmare föreskrifter om detta.

Om mark som förvärvats för kapitalinkomst säljs skall köpeskillingen anses utgöra kapitalinkomst.

I fråga om ränta på kapitalinkomst och om avkastning av mark som avses i andra stycket skall i 19–21 §§ tillämpas.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

2. Bestämmelserna i 14 och 15 §§ skall dock fortfarande tillämpas i fråga om mark som införlivats med häradsallmanning, eller sådan sockenallmanning som avses i 45 §, genom förordnande som har meddelats före lagens ikraftträdande.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1952:167) om
allmänningskogor i Norrland och Dalarna¹

dels att 10–16 §§ skall upphöra att gälla,

dels att i 7 a § ordet ”fastighetsregistret” skall bytas ut mot
”fastighetsregistrets allmänna del”,

dels att 8, 9 och 21 §§ samt rubriken närmast före 8 § skall ha följande
lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

**Om avyttring och införlivning av
mark**

**Om avyttring och förvärv av
mark**

8 §²

Till allmänningskog hörande
område må avyttras genom
försäljning eller annorledes, om
avsevärd förmån för delägarna
därigenom vinnes samt avyttringen
ej länder skogsskötseln å
allmänningskogen till men eller
om eljest synnerliga skäl föreligga
till avyttringen. Rätt att besluta om
dylik avyttring tillkommer del-
ägarna, *men avyttringen blir ej
giltig med mindre den godkännes
av regeringen eller myndighet som
regeringen bestämmer.*

Till allmänningskog hörande
område må avyttras genom
försäljning eller annorledes, om
avsevärd förmån för delägarna
därigenom vinnes samt avyttringen
ej länder skogsskötseln å
allmänningskogen till men eller
om eljest synnerliga skäl föreligga
till avyttringen. Rätt att besluta om
dylik avyttring tillkommer del-
ägarna.

9 §

Vilja delägarna *inköpa* mark för
allmänningskogs utvidgning, *äga*
de besluta därom. Beslutanderätt i
sådant avseende tillkommer även
allmäningsstyrelsen, om regle-
mentet medger det.

Om delägarna *vill förvärva* mark
för allmänningskogs utvidgning
eller för annat för allmanningen
angeläget ändamål, får de besluta
därom. Beslutanderätt i sådant
avseende tillkommer även allmän-
ningsstyrelsen, om reglementet
medger det.

¹ Senaste lydelse av 7 a § 1991:1873.

² Senaste lydelse 1975:679.

Kapitalinkomst skall användas eller fonderas för verkställande av grundförbättringar å allmänningsskogen eller för inköp av mark för skogens utvidgning eller för annat dylikt ändamål. Det tillkommer länsstyrelsen att på framställning av allmänningsstyrelsen meddela närmare föreskrifter *i detta hänseende*.

Har mark som förvärvats för kapitalinkomst *ej lagligen införlivats med allmänningsskogen*, skall, *där marken försäljes*, köpskillingen anses utgöra kapitalinkomst.

I fråga om ränta å kapitalinkomst och om avkastning av mark som avses i andra stycket skall *vad* i 18–20 §§ *är stadgat äga motsvarande tillämpning*.

Kapitalinkomst skall användas eller fonderas för verkställande av grundförbättringar å allmänningsskogen eller för inköp av mark för skogens utvidgning eller för annat dylikt ändamål. Det tillkommer länsstyrelsen att på framställning av allmänningsstyrelsen meddela närmare föreskrifter *om detta*.

Om mark som förvärvats för kapitalinkomst *säljs* skall köpskillingen anses utgöra kapitalinkomst.

I fråga om ränta *på* kapitalinkomst och om avkastning av mark som avses i andra stycket skall *bestämmelserna* i 18–20 §§ *tillämpas*.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.
  2. Bestämmelserna i 13 och 14 §§ skall dock fortfarande tillämpas i fråga om mark som införlivats med allmänningsskog genom förordnande som har meddelats före lagens ikraftträdande.

Härigenom föreskrivs i fråga om förköpslagen (1967:868)¹
dels att i 7 § ordet ”fastighetsboken” skall bytas ut mot
 ”fastighetsregistrets inskrivningsdel”,
dels att 9 § skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*9 §²

Kommun som utövat förköpsrätt är skyldig att söka tillstånd till förköpet, om säljaren eller köparen bestrider förköpsrätten på sätt och inom tid som anges i andra stycket. Frågan om tillstånd till förköp prövas av regeringen. Tillstånd skall vägras, om

1. egendom som avses i 1 § ej ingår i försäljningen eller ingår däri men ej är belägen inom kommunens eget område,
2. förköpsrätten har utövats enligt 1 § första stycket 1–4 samt försäljningen endast avser egendom som anges i 3 § första stycket 1,
3. förköpsrätten har utövats enligt 1 § första stycket 5 samt förvärvaren gör sannolikt att egendomen kommer att användas som permanentbostad,
4. det är oskäligt att förköp sker med hänsyn till förhållandet mellan säljare och köpare eller villkoren för eller omständigheterna vid försäljningen.

Bestridande enligt första stycket *anmäles hos* inskrivningsmyndigheten för anteckning i *fastighetsboken* *sist* på den inskrivningsdag som *infaller närmast efter en månad från det förköpsrätten utövades*. Inskrivningsmyndigheten skall *ofördröjligen* underrätta kommunen om bestridandet. Kommunens ansökan om tillstånd till förköpet skall ha inkommit till regeringen inom en månad från det bestridandet antecknades. *Sökes tillstånd ej i rätt tid, är förköpet utan verkan.*

Ett bestridande enligt första stycket skall inom en månad från det att förköpsrätten utövades anmälas till inskrivningsmyndigheten för anteckning i *fastighetsregistrets inskrivningsdel*. Inskrivningsmyndigheten skall *genast* underrätta kommunen om bestridandet. Kommunens ansökan om tillstånd till förköpet skall ha inkommit till regeringen inom en månad från det *att* bestridandet antecknades. *Om tillstånd inte söks i rätt tid, är förköpet utan verkan.*

När en kommun utövar förköpsrätt i fråga om egendom i annan kommun, äger den kommun där egendomen är belägen påkalla att regeringen prövar frågan om tillstånd till förköpet. Ansökan om sådan prövning skall ha inkommit till regeringen inom en månad från det förköpsrätten utövades. Tillstånd till förköpet skall vägras, om förköpsrätt ej får utövas enligt 2 §.

¹ Senaste lydelse av 7 § 1992:1369.

² Senaste lydelse 1984:301.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

Härigenom föreskrivs i fråga om fastighetsbildningslagen (1970:988)¹ dels att i 5 kap. 18 och 33 a §§, 8 kap. 7 § samt 12 kap. 10 § ordet ”fastighetsboken” skall bytas ut mot ”fastighetsregistrets inskrivningsdel”, dels att 1 kap. 2 § och 19 kap. samt rubriken närmast före 19 kap. skall ha följande lydelse,

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

2 §

Över fastigheterna föres fastighetsregister.

Fastigheterna skall redovisas i fastighetsregistrets allmänna del. Bestämmelser om fastighetsregistret finns i lagen (2000:000) om fastighetsregister.

Fastighetsbildning och fastighetsbestämning är fullbordade, när uppgift om åtgärden införts i fastighetsregistret.

Fastighetsbildning och fastighetsbestämning är fullbordade, när uppgift om åtgärden har införts i fastighetsregistrets allmänna del.

Fastighetsregister

Fastighetsregistrets allmänna del

19 kap.

1 §

I fastighetsregistret redovisas såsom fastighet

I fastighetsregistrets allmänna del redovisas såsom fastighet

1. enhet som är redovisad såsom fastighet i fastighetsregister när denna lag träder i kraft,

1. enhet som var redovisad såsom fastighet i fastighetsregister den 1 juli 1972.

2. fastighet som nybildas enligt denna lag,

3. enhet som skall registreras såsom fastighet enligt bestämmelse i annan författning.

Varje fastighet skall ha särskild beteckning.

2 §

Om fastighetsbildning och fastighetsbestämning införes uppgift i fastighetsregistret. Därvid registreras nybildad fastighet och göres de övriga ändringar i fastighetsregistret som åtgärden ger anledning till.

Uppgift om fastighetsbildning och fastighetsbestämning skall föras in i fastighetsregistrets allmänna del. Därvid skall uppgift om nybildad fastighet föras in i registret och de övriga ändringar göras som åtgärden ger anledning till.

¹ Lagen omtryckt 1992:1212.
Senaste lydelse av 5 kap. 33 a § 1995:1394.

Första stycket äger motsvarande tillämpning när fastighetsindelningen ändras eller dess beskaffenhet fastställs i annan ordning än som anges i denna lag.

Prop. 1999/2000:39
Bilaga 9

3 §²

Uppgift om fastighetsbildning eller fastighetsbestämning införs snarast möjligt sedan förrättningen avslutats och denna eller, om den har överklagats, domstolens avgörande vunnit laga kraft.

Även om förrättningen inte har avslutats får uppgift om ett sådant fastighetsbildnings- eller fastighetsbestämningsbeslut som skulle ha överklagats särskilt införas så snart beslutet vunnit laga kraft.

Överklagas beslut eller åtgärd vid avslutad förrättning eller överklagas fastighetsbildnings- eller fastighetsbestämningsbeslut särskilt, får uppgift med anledning av förrättningen eller beslutet införas i fastighetsregistret i fråga om sådan del som uppenbarligen inte berörs av överklagandet. Motsvarande gäller när domstols avgörande i ett fastighetsbildningsmål överklagas.

Om ett beslut eller en åtgärd som avser en avslutad förrättning överklagas, får uppgift med anledning av förrättningen föras in i fastighetsregistrets allmänna del till den del uppgiften uppenbarligen inte berörs av överklagandet. Detsamma gäller om ett fastighetsbildningsbeslut eller ett fastighetsbestämningsbeslut överklagas särskilt eller om en domstols avgörande i ett fastighetsbildningsmål överklagas.

4 §

Finnes uppgift i fastighetsregister vara uppenbart oriktig, skall felet rättas, om det kan ske utan förfång för fastighetsägare eller rättighetshavare. Är det uppenbart att förfång icke kan uppkomma, skall rättelse ske omedelbart. I annat fall skall fastighetsägare eller rättighetshavare få tillfälle att yttra sig om han är känd.

Om en uppgift i fastighetsregistrets allmänna del är uppenbart oriktig, skall uppgiften rättas, om det kan ske utan någon skada för fastighetsägare eller rättighetshavare. Är det uppenbart att någon sådan skada inte kan uppkomma, skall rättelse ske omedelbart. I annat fall skall fastighetsägare eller rättighetshavare få tillfälle att yttra sig om han är känd.

Om det finnes vara uppenbart att en i registret redovisad fastighet är obefintlig, får fastigheten uteslutas ur registret med tillämpning av första stycket, även om redovisningen ej är oriktig enligt gällande föreskrifter om fastighetsregister.

Om det är uppenbart att en i registret redovisad fastighet inte finns, får fastigheten uteslutas ur registret med tillämpning av första stycket, även om redovisningen inte är oriktig enligt de föreskrifter som gäller för fastighetsregistrets allmänna del.

(Jfr 19 kap. 5 § andra stycket)

En uppenbar oriktighet som

² Senaste lydelse 1995:1393.

beror på ett tekniskt fel i fastighetsregistrets allmänna del får rättas även om rättelsen kan medföra skada för fastighetsägare eller rättighetshavare. Tillfälle att yttra sig skall lämnas, förutom fastighetsägare och rättighetshavare, en myndighet som avses i 18 kap. 5 § första stycket jordabalken.

5 §³

Lider någon förlust till följd av tekniskt fel i fastighetsregister som föres med användande av automatisk databehandling eller i anordning som hos inskrivningsmyndighet, lantmäterimyndighet eller myndighet som avses i 4 kap. 34 a § är ansluten till registret, har han rätt till ersättning av staten. Har den skadelidande medverkat till förlusten genom att utan skälig anledning underlåta att vidtaga åtgärd för bevarande av sin rätt eller har han på annat sätt medverkat till förlusten genom eget vållande, skall ersättningen efter vad som finnes skäligt nedsättas eller helt bortfalla.

Rättelse av uppenbar oriktighet till följd av tekniskt fel i fastighetsregister som avses i första stycket får utan hinder av 4 § första stycket första punkten ske även om det kan medföra förfång för fastighetsägare eller rättighetshavare. Tillfälle att yttra sig skall lämnas, förutom fastighetsägare och rättighetshavare, myndighet som avses i 18 kap. 5 § första stycket jordabalken.

Kommer till följd av beslut i ärende om rättelse enligt andra stycket förlust att tillskyndas ägare eller rättighetshavare har han rätt

Rätt till ersättning av staten har den som lider skada på grund av ett tekniskt fel i fastighetsregistrets allmänna del eller i en anordning som är ansluten till registret hos en inskrivningsmyndighet, en lantmäterimyndighet eller en myndighet som avses i 4 kap. 34 a §.

Ersättningen skall efter skälighet sättas ned eller helt falla bort, om den skadelidande har medverkat till skadan genom att utan skälig anledning låta bli att vidta åtgärder för att bevara sin rätt eller om den skadelidande på något annat sätt har medverkat till skadan genom eget vållande.

En ägare eller rättighetshavare som drabbas av skada till följd av ett beslut om rättelse enligt 4 § tredje stycket, har rätt till ersättning av staten. Ersättning lämnas dock inte, om den skadelidande med

³ Senaste lydelse 1995:1394.

till ersättning av staten. Ersättning *utgår dock icke*, om *han* med hänsyn till felets *beskaffenhet* eller andra omständigheter bort inse att fel förekommit.

hänsyn till felets art eller andra omständigheter *hade* bort inse att fel förekommit.

Prop. 1999/2000:39
Bilaga 9

I fråga om ersättning som avses i denna paragraf äger 18 kap. 5 och 7 §§ jordabalken motsvarande tillämpning.

6 §⁴

Lantmäterimyndigheten svarar för fastighetsregistret.

Ärenden om att föra in eller ta bort uppgifter i fastighetsregistrets allmänna del handläggs av lantmäterimyndigheten.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

⁴ Senaste lydelse 1995:1394.

Förslag till lag om ändring i lagen (1970:989) om införande av fastighetsbildningslagen

Prop. 1999/2000:39
Bilaga 9

Härigenom föreskrivs att 20 § lagen (1970:989) om införande av fastighetsbildningslagen¹ skall upphöra att gälla vid utgången av juni 2000.

¹ Lagen omtryckt 1971:1036.
Senaste lydelse av 20 § 1971:1036.

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (1970:990) om förmånsrätt för
fordran på grund av fastighetsbildning skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

*Angående skyldighet för ägare
eller tidigare ägare av fastighet att
utge ersättning som avses i 1 §
första stycket samt angående rätt
enligt 5 kap. 31 § tredje stycket
fastighetsbildningslagen
(1970:988) att uttaga skog skall
anteckning göras i fastighetsboken
när beslutet vunnit laga kraft.*

*Uppgår det sammanlagda
kapitalbeloppet av de ersättningar
för vilka fastighet svarar enligt 1 §
första stycket icke till ettusen
kronor, skall anteckning dock ej
ske.*

*Bestämmelsen i första stycket
tillämpas även på beslut enligt
5 kap. 12 a § första stycket fastig-
hetsbildningslagen (1970:988).*

Föreslagen lydelse

2 §¹

*Följande beslut skall antecknas i
fastighetsregistrets inskrivningsdel
när de har vunnit laga kraft:*

*1. beslut om att en ägare eller en
tidigare ägare skall betala
ersättning enligt 1 § första stycket,*

*2. beslut om rätt enligt 5 kap.
31 § tredje stycket fastighets-
bildningslagen (1970:988) att ta ut
skog, samt*

*3. beslut enligt 5 kap. 12 a §
första stycket fastighetsbild-
ningslagen.*

*Beslut som anges i första stycket
1 och 2 skall dock inte antecknas,
om det sammanlagda kapi-
talbeloppet av de ersättningar för
vilka en fastighet enligt 1 § första
stycket svarar inte uppgår till
ettusen kronor.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

¹ Senaste lydelse 1992:1215.

Förslag till lag om ändring i lagen (1971:1037) om
äganderättsutredning och legalisering

Prop. 1999/2000:39
Bilaga 9

Härigenom föreskrivs att i 11 § lagen (1971:1037) om äganderättsutredning och legalisering¹ ordet ”fastighetsboken” skall bytas ut mot ”fastighetsregistrets inskrivningsdel”.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

¹ Senaste lydelse av 11 § 1995:1401.

Härigenom föreskrivs i fråga om expropriationslagen (1972:719)
dels att i 5 kap. 11 § ordet ”fastighetsboken” skall bytas ut mot
”fastighetsregistrets inskrivningsdel”,
dels att 6 kap. 11 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

11 §

Försummar den exproprierande att inom föreskriven tid iakttaga vad som åligger honom enligt 1 § första stycket och 4 § och har ej fastigheten helt eller delvis tillträtts eller övergått på den exproprierande enligt 10 §, är expropriationsrätten förverkad.

Vill fastighetsägaren att expropriationen ändå skall fullbordas, har han att inom tre månader efter förverkandet begära det hos länsstyrelsen. Vill han det ej, får han hos fastighetsdomstolen visa att expropriationsrätten är förverkad. Gör han det, skall domstolen anmäla förverkandet till inskrivningsmyndigheten för anteckning i fastighetsboken. Vad som sagts nu om anteckning i fastighetsboken äger, när fråga är om tomträtt, motsvarande tillämpning beträffande tomträttsboken.

Om fastighetsägaren vill att expropriationen ändå skall fullbordas, skall han inom tre månader efter förverkandet begära det hos länsstyrelsen. Om han inte vill att expropriationen skall fullbordas, får han hos fastighetsdomstolen visa att expropriationsrätten är förverkad. Gör han det, skall domstolen anmäla förverkandet till inskrivningsmyndigheten för anteckning i fastighetsregistrets inskrivningsdel.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

Härigenom föreskrivs att 32 § ledningsrättslagen (1973:1144) skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*32 §¹

Sedan en förrättning enligt denna lag har avslutats och vunnit laga kraft skall uppgift om den snarast möjligt föras in i *fastighetsregistret*. Har förrättningen överklagats, skall uppgiften föras in i *registret* snarast möjligt sedan domstolens avgörande vunnit laga kraft.

Uppgift om ledningsbeslut som har kunnat överklagas särskilt får föras in i *registret* även om förrättningen inte har avslutats. Uppgiften får dock inte föras in innan beslutet har vunnit laga kraft.

När ett beslut eller en åtgärd vid en avslutad förrättning har överklagats eller när ett ledningsbeslut har överklagats särskilt, får trots detta uppgift med anledning av förrättningen eller beslutet föras in i *registret* i fråga om sådan del som uppenbart inte berörs av överklagandet. Detsamma gäller när ett domstolsavgörande i mål enligt denna lag har överklagats.

Anteckning skall även göras när ett förrättningsbeslut har upphört att gälla.

Sedan en förrättning enligt denna lag har avslutats och vunnit laga kraft skall uppgift om den snarast möjligt föras in i *fastighetsregistrets allmänna del*. Har förrättningen överklagats, skall uppgiften föras in i *registrets allmänna del* snarast möjligt sedan domstolens avgörande *har* vunnit laga kraft.

Uppgift om ledningsbeslut som har kunnat överklagas särskilt får föras in i *registrets allmänna del* även om förrättningen inte har avslutats. Uppgiften får dock inte föras in innan beslutet har vunnit laga kraft.

När ett beslut eller en åtgärd vid en avslutad förrättning har överklagats eller när ett ledningsbeslut har överklagats särskilt, får trots detta uppgift med anledning av förrättningen eller beslutet föras in i *registrets allmänna del* i fråga om sådan del som uppenbart inte berörs av överklagandet. Detsamma gäller när ett domstolsavgörande i mål enligt denna lag har överklagats.

Om ett förrättningsbeslut har upphört att gälla, skall anteckningen tas bort.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

¹ Senaste lydelse 1995:1404.

Härigenom föreskrivs att 34 § anläggningslagen (1973:1149) skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagna lydelse*34 §¹

Sedan en förrättning enligt denna lag har avslutats och vunnit laga kraft skall uppgift om den snarast möjligt föras in i *fastighetsregistret*. Har förrättningen överklagats, skall uppgiften föras in i *registret* snarast möjligt sedan domstolens avgörande vunnit laga kraft.

Uppgift om anläggningsbeslut som har kunnat överklagas särskilt får föras in i *registret* även om förrättningen inte har avslutats. Uppgiften får dock inte föras in innan beslutet har vunnit laga kraft.

När ett beslut eller en åtgärd vid en avslutad förrättning har överklagats eller när ett anläggningsbeslut har överklagats särskilt, får trots detta uppgift med anledning av förrättningen eller beslutet föras in i *registret* i fråga om sådan del som uppenbart inte berörs av överklagandet. Detsamma gäller när ett domstolsavgörande i mål enligt denna lag har överklagats.

Anteckning skall även göras när ett förrättningsbeslut har upphört att gälla.

Sedan en förrättning enligt denna lag har avslutats och vunnit laga kraft skall uppgift om den snarast möjligt föras in i *fastighetsregistrets allmänna del*. Har förrättningen överklagats, skall uppgiften föras in i *registrets allmänna del* snarast möjligt sedan domstolens avgörande vunnit laga kraft.

Uppgift om anläggningsbeslut som har kunnat överklagas särskilt får föras in i *registrets allmänna del* även om förrättningen inte har avslutats. Uppgiften får dock inte föras in innan beslutet har vunnit laga kraft.

När ett beslut eller en åtgärd vid en avslutad förrättning har överklagats eller när ett anläggningsbeslut har överklagats särskilt, får trots detta uppgift med anledning av förrättningen eller beslutet föras in i *registrets allmänna del* i fråga om sådan del som uppenbart inte berörs av överklagandet. Detsamma gäller när ett domstolsavgörande i mål enligt denna lag har överklagats.

Om ett förrättningsbeslut har upphört att gälla, skall anteckningen tas bort.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

¹ Senaste lydelse 1995:1405.

Förslag till lag om ändring i lagen (1975:1132) om förvärv av
hyresfastighet m.m.

Prop. 1999/2000:39
Bilaga 9

Härigenom föreskrivs att i 6 § lagen (1975:1132) om förvärv av
hyresfastighet m.m.¹ ordet ”fastighetsboken” skall bytas ut mot
”fastighetsregistrets inskrivningsdel”.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

¹ Lagen omtryckt 1983:434.
Senaste lydelse av 6 § 1998:148.

Härigenom föreskrivs att i 26 och 30 §§ bostadsförvaltningslagen (1977:792) orden ”fastighetsboken eller tomträttsboken” respektive ordet ”fastighetsboken” skall bytas ut mot ”fastighetsregistrets inskrivningsdel”.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

Förslag till lag om ändring i jordförvärvslagen (1979:230)

Prop. 1999/2000:39
Bilaga 9

Härigenom föreskrivs att i 11 och 16 §§ jordförvärvslagen (1979:230)¹ ordet ”fastighetsboken” skall bytas ut mot ”fastighetsregistrets inskrivningsdel”.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

¹ Lagen omtryckt 1991:670.

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 5 § fastighetstaxeringslagen (1979:1152) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.
5 §¹

Taxeringsenhet skall omfatta byggnadstyper och ägoslag enligt en av följande kombinationer, om inte annat sägs i andra och tredje styckena, och ha en av följande beteckningar för typ av taxeringsenhet

1. småhus och tomtmark för sådan byggnad (småhusenhet)
2. hyreshus och tomtmark för sådan byggnad (hyreshusenhet)
3. industribyggnad, övrig byggnad, tomtmark för sådana byggnader, vattenverk på annans grund samt *i jordeboken upptaget fiskeri* (industrienhet)
3. industribyggnad, övrig byggnad, tomtmark för sådana byggnader, vattenverk på annans grund samt *sådan fiskefastighet som avses i 10 § lagen (1970:995) om införande av nya jordabalken* (industrienhet)
4. täktmark samt industribyggnad och övrig byggnad på sådan mark (industrienhet)
5. specialbyggnad och tomtmark för sådan byggnad (specialenhet)
6. ekonomibyggnad, åkermark, betesmark, skogsmark och skogsimpediment (lantbruksenhet).
7. kraftverksbyggnad, tomtmark till kraftverksbyggnad och fallrätt (elproduktionsenhet). Som elproduktionsenhet betecknas också en taxeringsenhet vars värde till övervägande del utgörs av rätt till andels- eller ersättningskraft.

Småhus och tomtmark för sådan byggnad som ligger på fastighet med åkermark, betesmark, skogsmark eller skogsimpediment, skall ingå i den lantbruksenhet som omfattar marken.

Saneringsbyggnad och övrig mark kan ingå i samtliga taxeringsenheter under punkterna 1–7 i första stycket. Övrig mark skall i regel ingå i lantbruksenhet. I annat fall skall övrig mark taxeras tillsammans med den tomtmark eller täktmark som ligger närmast. Har övrig mark stor omfattning och saknar den samband med annan mark, som har samma ägare, skall den dock bilda en taxeringsenhet. Taxeringsenhet, som består av endast övrig mark, betecknas industrienhet, om den ligger till övervägande del inom tätort och lantbruksenhet, om den ligger till övervägande del utanför sådan ort.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

¹ Senaste lydelse 1999:630.

Förslag till lag om ändring i lagen (1982:352) om rätt till fastighetsförvärv för ombildning till bostadsrätt

Prop. 1999/2000:39
Bilaga 9

Härigenom föreskrivs att i 3, 4 och 8 §§ lagen (1982:352) om rätt till fastighetsförvärv för ombildning till bostadsrätt¹ ordet ”fastighetsboken” skall bytas ut mot ”fastighetsregistrets inskrivningsdel”.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

¹ Senaste lydelse av
3 § 1999:581.
8 § 1995:1465.

Härigenom föreskrivs att 43 § lagen (1984:404) om stämpelskatt vid
inskrivningsmyndigheter skall ha följande lydelse

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

43 §

*Har regeringen med stöd av 19
kap. 24 § jordabalken för viss
inskrivningsmyndighets område
eller del av ett sådant område
bestämt att inskrivning skall ske i
inskrivningsregister i stället för i
fastighetsbok eller tomträttsbok,
meddelar regeringen de före-
skrifter som behövs för skattens
betalning. Regeringen får därvid
besluta om undantag från 33 §.*

*Regeringen får meddela
närmare föreskrifter om skattens
betalning. Regeringen får därvid
besluta om undantag från 33 §.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

Förslag till lag om ändring i lagen (1985:658) om arrendatorers
rätt att förvärva arrendestället

Prop. 1999/2000:39
Bilaga 9

Härigenom föreskrivs att i 2, 3 och 9 §§ lagen (1985:658) om arrendatorers rätt att förvärva arrendestället ordet ”fastighetsboken” skall bytas ut mot ”fastighetsregistrets inskrivningsdel”.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

Härigenom föreskrivs i fråga om plan- och bygglagen (1987:10)¹
dels att i 10 kap. 22 § och i rubriken närmast före 10 kap. 22 § orden ”fastighetsboken eller tomträttsboken” respektive ordet ”fastighetsboken” skall bytas ut mot ”fastighetsregistrets inskrivningsdel”,
dels att 6 kap. 20 § och 10 kap. 23 § skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***6 kap.**

20 §

När fråga har väckts om tillämpning av 19 §, skall kommunen genast anmäla detta till *inskrivningsmyndigheten* för anteckning i *fastighetsboken*. Överlåtelse av mark, som sker efter det att sådan anmälan har inkommit, inverkar inte på den bedömning som skall ske enligt 19 § andra stycket.

När *en* fråga har väckts om tillämpning av 19 §, skall kommunen genast anmäla detta till *lantmäterimyndigheten* för anteckning i *fastighetsregistrets allmänna del*. Överlåtelse av mark, som sker efter det att sådan anmälan har inkommit, inverkar inte på den bedömning som skall ske enligt 19 § andra stycket.

10 kap.

23 §

Återkallas ett föreläggande eller förbud som har antecknats enligt 22 §, skall byggnadsnämnden genast anmäla det till inskrivningsmyndigheten för *motsvarande anteckning*. Har ett antecknat föreläggande eller förbud upphävts genom lagakraftvunnet beslut eller upphört att gälla, eller har föreläggandet följts, skall byggnadsnämnden, så snart nämnden har fått vetskap om detta, anmäla förhållandet till inskrivningsmyndigheten för *anteckning*.

Återkallas ett föreläggande eller förbud som har antecknats enligt 22 §, skall byggnadsnämnden genast anmäla det till inskrivningsmyndigheten för *borttagande av anteckningen*. Har ett antecknat föreläggande eller förbud upphävts genom lagakraftvunnet beslut eller upphört att gälla, eller har föreläggandet följts, skall byggnadsnämnden, så snart nämnden har fått vetskap om detta, anmäla förhållandet till inskrivningsmyndigheten för *borttagande av anteckningen*.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

¹ Lagen omtryckt 1992:1769.

Härigenom föreskrivs att 24 § lagen (1987:11) om exploateringsamverkan skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

24 §

När exploateringsbeslut har meddelats, skall i *fastighetsboken* eller *tomträttsboken* införas uppgift om vilka fastigheter som ingår i samverkansområdet. I *fastighetsboken* skall även införas beslutade förmånsrättsbelopp. När exploateringsbeslutet enligt 25 § har upphört att gälla skall även *det antecknas*.

När *ett* exploateringsbeslut har meddelats, skall *det* i *fastighetsregistrets inskrivningsdel antecknas* vilka fastigheter som ingår i samverkansområdet. Där skall även beslutade förmånsrättsbelopp *antecknas*. När exploateringsbeslutet enligt 25 § har upphört att gälla, skall *anteckningen tas bort*.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1988:950) om kulturminnen m.
m.

dels att i 3 kap. 17 §¹ orden ”fastighetsboken eller tomträttsboken” skall
bytas ut mot ”fastighetsregistrets inskrivningsdel”,

dels att 3 kap. 8 § skall ha följande lydelse.

3 kap.

8 §

Länsstyrelsen skall för an-
teckning i *fastighetsboken oför-
dröjligen* underrätta *inskrivnings-
myndigheten*,

Länsstyrelsen skall för anteck-
ning i *fastighetsregistrets allmänna
del eller för borttagande av en
tidigare gjord anteckning* genast
underrätta *lantmäterimyndigheten*,

1. då fråga väckts eller tagits upp om att en byggnad skall förklaras för
byggnadsminne eller förklaring utfärdats enligt 7 §,

2. då förordnande enligt 6 § första stycket meddelats eller upphävts,

3. då beslut om byggnadsminnesförklaring vunnit laga kraft eller hävts,
eller

4. då ansökan om byggnadsminnesförklaring avslagits.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

¹ Lydelse enligt prop. 1998/99:114.

Förslag till lag om ändring i lagen (1989:31) om förvaltning av
vissa samägda jordbruksfastigheter

Prop. 1999/2000:39
Bilaga 9

Härigenom föreskrivs att i 2 § lagen (1989:31) om förvaltning av vissa samägda jordbruksfastigheter ordet ”fastighetsboken” skall bytas ut mot ”fastighetsregistrets inskrivningsdel”.

Denna lag träder den 1 juli 2000.

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (1995:1537) om lägenhetsregister skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

En fastighetsägare är skyldig att lämna de uppgifter som behövs för lägenhetsregistret och som inte kan inhämtas från *fastighetsdata-systemet vid Lantmäteriverket*. Regeringen meddelar närmare föreskrifter om uppgiftsskyldigheten.

Med fastighetsägare avses i denna lag även ägare av byggnad.

Föreslagen lydelse

4 §

En fastighetsägare är skyldig att lämna de uppgifter som behövs för lägenhetsregistret och som inte kan inhämtas från *fastighetsregistret*. Regeringen meddelar närmare föreskrifter om uppgiftsskyldigheten.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 1999-11-16

Närvarande: f.d. justitierådet Lars Å. Beckman, regeringsrådet Susanne Billum, justitierådet Göran Regner.

Enligt en lagrådsremiss den 21 oktober 1999 (Justitiedepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om fastighetsregister,
2. lag om upphävande av vissa lagar på fastighetsrättens område,
3. lag om ändring i jordabalken,
4. lag om ändring i lagen (1970:995) om införande av nya jordabalken,
5. lag om ändring i miljöbalken,
6. lag om ändring i lagen (1927:79) om rätt för borgenär till betalning ur ersättning på grund av brandförsäkringsavtal,
7. lag om ändring i lagen (1927:85) om dödande av förkommen handling,
8. lag om ändring i lagen (1952:166) om häradsallmänningar,
9. lag om ändring i lagen (1952:167) om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna,
10. lag om ändring i förköpslagen (1967:868),
11. lag om ändring i fastighetsbildningslagen (1970:988),
12. lag om ändring i lagen (1970:989) om införande av fastighetsbildningslagen,
13. lag om ändring i lagen (1970:990) om förmånsrätt för fordran på grund av fastighetsbildning,
14. lag om ändring i lagen (1971:1037) om äganderättsutredning och legalisering,
15. lag om ändring i expropriationslagen (1972:719),
16. lag om ändring i ledningsrättslagen (1973:1144),
17. lag om ändring i anläggningslagen (1973:1149),
18. lag om ändring i lagen (1975:1132) om förvärv av hyresfastighet m.m.,
19. lag om ändring i bostadsförvaltningslagen (1977:792),
20. lag om ändring i jordförvärvslagen (1979:230),
21. lag om ändring i fastighetstaxeringslagen (1979:1152),
22. lag om ändring i lagen (1982:352) om rätt till fastighetsförvärv för ombildning till bostadsrätt,
23. lag om ändring i lagen (1984:404) om stämpelskatt vid inskrivningsmyndigheter,
24. lag om ändring i lagen (1985:658) om arrendatorers rätt att förvärva arrendestället,
25. lag om ändring i plan och bygglagen (1987:10),
26. lag om ändring i lagen (1987:11) om exploateringssamverkan,
27. lag om ändring i lagen (1988:950) om kulturminnen m.m.,
28. lag om ändring i lagen (1989:31) om förvaltning av vissa

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Nils Cederstierna och kanslirådet Margareta Gårdmark-Nylén.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Förslaget till lag om fastighetsregister

Av allmänmotiveringen framgår att lagförslaget huvudsakligen föranleds av slutförandet av fastighetsdatareformen och av behovet att ange de från integritetssynpunkt viktiga yttre ramarna för fastighetsregistreringen. I den senare delen skall förslaget ses mot bakgrund av personuppgiftslagen, som i sin tur bygger på EG:s direktiv om skydd för enskilda personer med avseende på behandlingen av personuppgifter m.m. Avsikten är bl.a. att lagen skall komplettera personuppgiftslagen så till vida att den skall precisera för vilka ändamål personuppgifter i fastighetsregistret skall få behandlas (2 §). Vidare skall den reglera frågor om direktåtkomst (7 §), urval och bearbetningar (8 och 9 §§) samt utlämnande på upptagningar för automatiserad behandling (10 §). I andra avseenden skall lagen innehålla bestämmelser som avviker från och ersätter personuppgiftslagens föreskrifter (jfr 2 § i sist nämnda lag). Det gäller vem som är personuppgiftsansvarig (5 §) samt delvis i fråga om skadestånd (13 §) och rättelse (14 §).

Den nya lagen upptar härutöver bestämmelser som inte enbart avser personuppgifter utan också fastighetsanknuten information i övrigt, dvs. uppgifter som rör fastigheter och som inte direkt eller indirekt kan hänföras till en fysisk person, t.ex. angående fastigheter som ägs av juridiska personer. Sådana delar av lagen rör registerinnehåll (3 §), behörighet att föra in uppgifter i registret (4 §), avgifter (11 §) och överklagande (12 §).

Förhållandet mellan den nya lagens bestämmelser och personuppgiftslagen framgår dock inte med tillräcklig tydlighet av lagförslaget. Härtill kommer att vissa av de bestämmelser som är avsedda att gälla enbart personuppgifter har fått en avfattning som synes täcka också andra uppgifter i registret. Så t.ex. innehåller paragraferna om registerändamål, direktåtkomst, urval och bearbetningar samt utlämnande på upptagningar för automatiserad behandling regler som inte talar om enbart personuppgifter. Som lagen är skriven tycks dessa bestämmelser alltså – i strid med avsikten – gälla alla uppgifter i fastighetsregistret.

Enligt Lagrådets mening bör förhållandet mellan den nya lagen och personuppgiftslagen komma till klarare uttryck i författningen. Förslagsvis kan detta ske om det i 2 och 8–10 §§ anges att det gäller behandling av personuppgifter. Sålunda bör 2 § andra stycket inledas med ”I fråga om personuppgifter skall registret ha till ändamål att

tillhandahålla uppgifter för”. Vidare bör i 8 § ”av personuppgifter” skjutas in efter ”Vid urval och bearbetningar”, i 9 § lagtexten inledas med ”Vid urval och bearbetningar av personuppgifter som Lantmäteriverket gör” samt i 10 § ”Uppgifter om inteckningar” ersättas av ”Personuppgifter som avser inteckningar”.

Som ett andra stycke i 1 § bör tillfogas följande bestämmelse.

”Med personuppgifter avses i denna lag detsamma som i personuppgiftslagen (1998:204).”

Härutöver bör det första stycket i 2 §, som avser fastighetsregistrets s.k. primära ändamål – att ge offentlighet åt den information som ingår i registret – flyttas till 1 § och bilda en andra mening i första stycket inledd med: ”Detta skall ge offentlighet...”.

Det kan tilläggas att detta primära ändamål är så allmänt hållet att det knappast kan avse personuppgifterna i fastighetsregistret. Personuppgifter skall nämligen alltid behandlas bara för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål (jfr 9 § första stycket c personuppgiftslagen och artikel 6.1b i EG-direktivet). Det kan erinras om att Lagrådet i sitt yttrande angående personuppgiftslagen satte i fråga om offentlighetsprincipen enligt 2 kap. tryckfrihetsförordningen är förenlig med den angivna artikeln i direktivet (se prop. 1997/98:44 s. 231 ff.).

6 – 10 §§

I paragraferna förekommer olika bemyndiganden för Lantmäteriverket att medge vissa undantag från paragrafernas huvudregler. För att tydliggöra att det här är fråga om beslut i enskilda fall och inte generella föreskrifter bör orden ”i enskilda fall” läggas till i paragrafernas bemyndiganden. Beträffande gränsdragningen mellan förvaltningsbeslut och generella föreskrifter, se t.ex. prop. 1975/76:112 s. 62 ff.

12 §

I paragrafen föreslås att beslut som Lantmäteriverket eller en lantmäterimyndighet har meddelat enligt lagen om fastighetsregister eller enligt föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av lagen får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Av författningskommentaren framgår att regeln motsvarar 65 § fastighetsregisterkungörelsen (1974:1059). Frågan kan ställas vad som avses gälla beträffande överklagande av beslut om avgift för användning av fastighetsregistret enligt reglerna i 11 § i lagförslaget. Av 2, 23 och 24 §§ avgiftsförordningen (1992:191) framgår sålunda att, om inte annat föreskrivits, en myndighets beslut om avgift får överklagas hos Riksskatteverket, vars beslut inte får överklagas. Om avsikten är att avgiftsbeslut endast skall kunna överklagas i nu nämnd ordning bör enligt Lagrådets mening övervägas att göra ett häremot svarande undantag från regeln i 12 §.

19 kap. 11 §

I paragrafen anges vad en ansökan skall innehålla. Den har utformats efter förebild av 5 § lagen om domstolsärenden. En skillnad mellan paragraferna är att det i den senare finns krav på uppgifter av betydelse för delgivning. Eftersom delgivning kan bli aktuell också i inskrivningsärenden (se t.ex. bestämmelserna om kallelser och förelägganden i 19 kap. 16 §), bör det övervägas om inte förevarande paragraf bör kompletteras med ett motsvarande krav på uppgifter av betydelse för delgivning.

19 kap. 20 och 26 §§

I 26 § har tagits in hänvisningar till vissa angivna paragrafer i ärendelagen, vilka skall tillämpas om inte annat följer av jordabalken. I uppräknningen av paragrafer har inte medtagits 30 § ärendelagen. I den paragrafen föreskrivs vilka upplysningar om överklagande som skall lämnas en part. Motsvarande bör gälla vid inskrivningsmyndighetens handläggning. Lagrådet föreslår därför att sista meningen i tredje stycket i 20 § ges följande lydelse.

”Om beslutet kan överklagas, skall upplysning lämnas om detta och om vad som skall iaktas vid ett överklagande.”

Vidare bör 26 § kompletteras med en bestämmelse som anger att vad som i de där uppräknade paragraferna sägs om domstolen i stället skall avse inskrivningsmyndigheten. Lagrådet föreslår att bestämmelsen tas in i ett nytt andra stycke och ges följande lydelse:

”Vad som sägs i de i första stycket angivna paragraferna om domstolen skall i stället avse inskrivningsmyndigheten.”

19 kap. 28 och 31 §§

I 28 § föreslås ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela närmare föreskrifter om handläggningen av ”inskrivningsärenden”. Av den föreslagna 19 kap. 2 § framgår att inskrivningsärenden är ärenden om lagfart, inteckning eller annan inskrivning enligt 20–24 kap. samt ärenden om anteckning enligt 19 kap. 29 och 30 §§. Det aktuella bemyndigandet är emellertid placerat under en rubrik (före 10 §) benämnd ”Bestämmelser om handläggning av ärenden enligt 20 – 24 kap.” Bemyndigandet i 28 § bör därför begränsas till att avse ärenden enligt 20–24 kap. Ett kompletterande bemyndigande bör föras in under rubriken ”Anteckningsärenden”. Detta kan förslagsvis placeras som ett tredje stycke i 31 §.

Vidare bör ett förtydligande göras i första stycket i 31 §. Lagrådet förordar att en ny andra mening infogas av följande lydelse.

Prop. 1999/2000:39
Bilaga 10

”Därvid skall vad som där sägs om ansökan även avse anmälan”.

19 kap. 32 och 33 §§

I 32 § tredje stycket anges att om inte annat följer av jordabalken bestämmelserna i lagen om domstolsärenden skall tillämpas vid överklagande. Därvid skall vad som sägs om tingsrätt i stället avse inskrivningsmyndigheten. – Det är något oklart vilka bestämmelser i ärendelagen som avses bli tillämpliga genom denna hänvisning. Enligt Lagrådets mening är det lämpligare att på samma sätt som i förslaget till 19 kap. 26 § precisera de paragrafer i ärendelagen som avses. Härigenom undviks också den dubbelreglering som uppkommer genom att det i 33 § föreslås en bestämmelse om att 37 § ärendelagen skall tillämpas när det gäller överklagande av beslut som inte är slutliga. Om den allmänna avfattningen av tredje stycket i 32 § behålls bör i vart fall den sista meningen i 33 § fogas till detta stycke, varvid 33 § och därmed den särskilda hänvisningen till 37 § ärendelagen kan utgå.

19 kap. 37 §

I paragrafen används efter förebild i 9 § lagen om inskrivningsregister uttrycket ”ett tekniskt fel i fastighetsregistrets inskrivningsdel eller i en anordning som är ansluten till registrets inskrivningsdel hos en inskrivningsmyndighet, en lantmäterimyndighet eller en myndighet som avses i 4 kap. 34 a § fastighetsbildningslagen”. Uttryckssättet synes vid en jämförelse med nämnda 9 § inte vara helt adekvat. ”Fastighetsregistrets inskrivningsdel” torde avse innehållet i denna del av registret, t.ex. s.k. programvara. Ordet ”anordning” synes däremot avse s.k. maskinvara, dvs. apparatur för automatiserad behandling. En skillnad mellan 37 § och 9 § är att den först nämnda paragrafen i fråga om tekniskt fel i registrets inskrivningsdel torde avse verksamheten hos Lantmäteriverket som ansvarig för fastighetsregistret, medan ”tekniskt fel i anordning” synes avse andra myndigheter som är anslutna till registret. I 9 § omfattar bestämmelserna om tekniskt fel i båda fallen alla dessa myndigheter, dvs. såväl programvaru- som maskinvarufel hos dem. Den föreslagna lydelsen av 37 § bör med hänsyn till det anförda jämkas så att paragrafen omfattar tekniska fel såväl i fastighetsregistrets inskrivningsdel som i anordningar anslutna till detta, oavsett om felet finns hos Lantmäteriverket eller hos någon annan ansluten myndighet.

I 19 kap. 10 § har införts ett generellt krav på att ansökningar i inskrivningsärenden skall vara skriftliga. Med anledning härav har i paragrafer som innehåller en bestämmelse att ansökan skall vara skriftlig, denna bestämmelse tagits bort (se bl.a. 24 kap. 1 §). Även i förevarande paragraf föreskrivs i första stycket andra meningen att ansökning skall göras skriftligen. Lagrådet förordar att den meningen i paragrafen tas bort.

Förslaget till lag om ändring i lagen om införande av nya jordabalken

10 §

I paragrafen föreskrivs att bestämmelserna i 5 § i 1895 års lag angående vad till fast egendom är att hänföra fortfarande äger tillämpning i fråga om bl.a. i jordeboken upptaget fiskeri, om besittningsrätten består efter nya balkens ikraftträdande. Remissförslaget innebär att besittningsrättens knytning till nya balkens ikraftträdande tas bort och att till förevarande paragraf fogas en ny mening av innehåll att bestämmelserna (i 5 §) gäller också sådant fiskeri som vid utgången av juni 2000 var upptaget i kronans jordebok (fiskefastighet), om besittningsrätten består därefter. Syftet med lagändringen är att undvika att det förhållandet, att jordeboken enligt ett annat förslag inte skall fortsätta att föras efter utgången av juni 2000, får till följd att jordeboksfiskenas egenskap av fast egendom går förlorad. Den omständigheten att jordeboken inte längre skall föras har dock ingen inverkan på fiskenas karaktär av fast egendom. Den föreslagna lagändringen fyller därför inte någon reell funktion. Tvärtom kan den leda till missförstånd. Lagrådet föreslår därför att den nya meningen får utgå. Ett förtydligande kan i stället göras genom att i den nuvarande lagtexten orden ”i jordeboken upptaget fiskeri” ersätts med orden ”fiskeri, som är upptaget i kronans jordebok (fiskefastighet)”. (I författningskommentaren kan sedan anges att det förhållandet att jordeboken slutar att föras inte har någon inverkan på fiskefastigheternas egenskap av fast egendom.)

Förslaget till lag om ändring i fastighetsbildningslagen

Lagrådets synpunkter på 19 kap. 37 § jordabalken har bäring också på första stycket i 19 kap. 5 §.

En konsekvens av att adressuppgifter skall ingå i fastighetsregistrets adressdel och inte i dess allmänna del är att bestämmelserna i fastighetsbildningslagen om skadestånd inte längre kommer att vara tillämpliga på fel som hänför sig till dessa registeruppgifter. Detta medför att skadeståndslagens föreskrifter blir tillämpliga i stället, vilket innebär en saklig skillnad i fråga om möjligheterna att få skadestånd. Av allmänna principer följer (se prop. 1972:5 s. 593) att de gamla skadeståndsbestämmelserna i fastighetsbildningslagen alltså gälls i fråga om en

skada som uppkommit före den 1 juli 2000. Någon särskild övergångsbestämmelse i frågan behövs därför inte.

Prop. 1999/2000:39
Bilaga 10

Förslagen till lag om ändring i lagen om häradsallmänningar och till lag om ändring i lagen om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna

Enligt de föreslagna övergångsbestämmelserna skall vissa bestämmelser om införlivning av mark, vilka föreslås upphävda, fortfarande tillämpas i fråga om mark som införlivats med häradsallmänning m.m. genom förordnande som har meddelats före lagens ikraftträdande. Det kan ifrågasättas om inte övergångsbestämmelserna borde kompletteras med avseende på de äldre bestämmelsernas tillämpning i eventuellt pågående ärenden om införlivning av mark vari förordnande vid ikraftträdandet inte hunnit meddelas. Risker för att sådana ärenden förekommer synes visserligen inte stor, varför en sådan bestämmelse möjligen kan undvaras. Lagrådet vill därför endast fästa regeringens uppmärksamhet på frågan.

Justitiedepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 2 december 1999

Närvarande: statsministern Persson, ordförande, och statsråden Thalén, Winberg, Ulvskog, Lindh, Sahlin, von Sydow, Messing, Engqvist, Rosengren, Larsson, Wärnersson, Lejon, Lövdén, Ringholm

Föredragande: Britta Lejon

Regeringen beslutar proposition 1999/2000:39 Registrering av fastighetsrättsliga förhållanden, m.m.

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upphäver eller upprepar ett normgivningsbemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EG-regler
Lag om fastighetsregister	3 §, 4 §, 11§, 14 §	
Lag om ändring i jordabalken	19 kap. 27 §, 19 kap. 28 §, 19 kap. 31 § Punkten 1 i övergångsbestämmelserna	
Lag om ändring i lagen (1984:404) om stämpelskatt vid inskrivningsmyndigheter	43 §	
